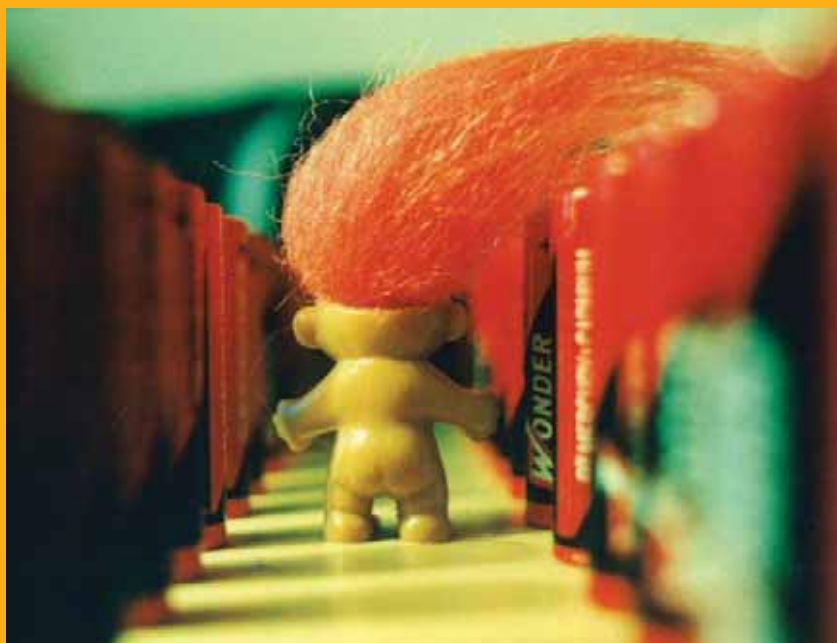

krivolaká prť je ku šťastiu

Zápisky Violy Vyholenej-Šípivej
rusovlasej blogerky so strunistými nohami

Slovenský literárny klub v ČR

...ku nešťastiu taktiež veľmo krivolaká

(z plánovanej básne *Violy Vyholenej-Šípivej*)

... Sú také chvíle v našom malom pražskom bytíku, keď ja, v bielom froté župane, s uterákom omotaným okolo rusovlasej hrivy, sedím pohodlne v kresle, potichu si lakujem nechty na strunistých nohách a môj filozof si ma z kresla oproti nenápadne dozvedáva. Takéto pekné chvíle trávime spolu odvtedy, čo začal dochádzať vlakom z Brna do mojej petržalskej garsónky. Lebo mne to pripadá vyslovene intímne. „To bys neřekla, zlato,“ hovorí mi napríklad, „jak vtipně skrze fraktály pojednáva Mandelbrot matřjošku.“ Alebo že: „Já snad nakonec budu muset s tím blbcem Chomským souhlasit, poslechni si, co soudí o postřikovém účinku metaforického vehikula na zaplevelená sémantická pole.“ Mne sa to strašne páči – lakujem si nechty a pritom sa mi len tak bokom rozširujú obzory. Od môjho filozofa už viem, že po Occamovi pomenovali britvu, po Mannoovi zase hokejku a podľa Minkowského nazvali dokonca klobásu. A taktiež viem, že ľudia bez dlhých rečí hneď chápu, čo to je, keď sa povie: *Kunderova druhá slza* alebo *Bujakyho falický imperatív*, *Gottwaldova baranica*, prípadne *Bagalova poviedka*. A mám taký jeden dievčenský sen. Neviem, či ešte niekedy dostanem nápad napísať nejakú ďalšiu knižku, ale páčilo by sa mi, keby už podľa tejto prvej raz všetci bez dlhých rečí hneď vedeli, čo to je, keď sa povie, že *Violino chrumkavé trapasco*, napríklad.

Svoje umelecké krycie meno Vyholená som si dala podľa knižky slovenského tajuplného autora Maxima E. Matkina, ktorý sa pred čitateľmi skrýva. Aj český spisovateľ Kundera sa skrýva. A po Paríži vraj chodí s nalepenými ryšavými fúzami, aby ho nik nespoznal. Toto keď som sa, strunistá a rusovlasá, dozvedela, nebolo mi viac treba. Rozhodla som sa, že aj ja budem taká: tajuplná Kundera slovenskej literatúry. Ale potom, pri rannej káve, keď obvykle mávam hlbšie myšlienky, som si povedala, že to je sprostosť. Nech len pekne všetci vedia, že túto knižku som napísala ja, *Viola Vyholená-Šípivá*. Ale len pre tých, ktorým sa bude páčiť, pochopiteľne.

ISBN 978-80-87016-05-3

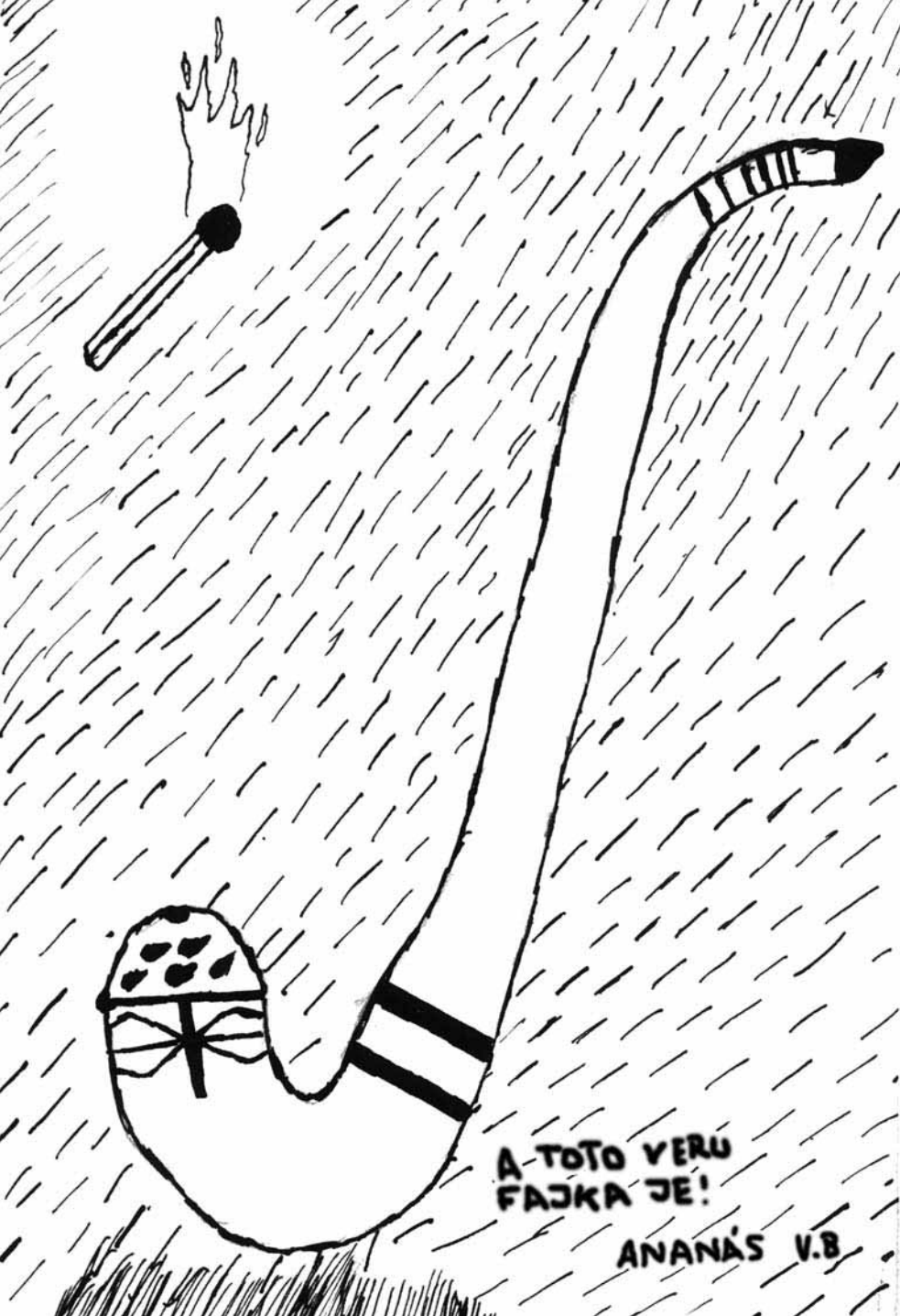

9 788087 016053

ViolaVyholena@centrum.cz

I riekol majster Kchung fu-c':

V minulosti ľudia nevyriekli jediné
zbytočné slovo a hanba mala k nim
ďaleko!

A TOTO VERU
FAJKA JE!

ANANÁS V.B.

krivolaká prť je ku šťastiu

Zápisky Violy Vyholenej-Šípivej
rusovlasej blogerky so strunistými nohami

Viola Vyhlená-Šípivá: Krivolaká prť je ku šťastiu

Vydal v Prahe v roku 2007

Slovenský literárny klub v ČR,

Salmovská 11, 120 00 Praha 2, IČO: 26603292,

tel.: 224 918 483, fax: 224 919 525, e-mail: slk@czsk.net

Vyšlo s podporou Ministerstva kultúry ČR a Hlavného mesta Prahy

Vydanie prvé

Zodpovedný redaktor: Dušan Malota

Foto na obálke: Ananás

Ilustrácie: Ananás

Foto: Viola Vyhlená-Šípivá, Ananás, Maťo Čechvala

Grafický dizajn a sadzba: Martin Hadesign

Tlač: Vydavatelství MAC, spol. s r. o.

ISBN 978-80-87016-05-3

Motto:

– Tu je Korben. Mám len jednu otázku, – povedal: – Nebude to dlho trvať a nepýtaj sa, prečo sa pýtam. Len odpovedz. Je lepšia vyholená, alebo zarastená?

Maxim M. Matkin (Láska je chyba v programe)

Venovanie:

Túto knižku venujem svojim súprtníkom *grétke-ailuj-Márii a chalanovi 21*, s ktorými som v rokoch 2004 – 2006 zažívala krásne chvíle spoločného obcovania na našom trojblogu *krivolaká prť*. Ešte raz im za všetko ďakujem.

A ďakujem tiež kamarátom, ktorí mi dovolili preniesť do knižky niektoré ich hlbšie myšlienky z diskusií na *krivolakej prti*. Pozdravujem vás všetkých: *smutné opíča, mimoriadne zvláštny agent Flusay, Slobododrotár, samolúbe intelektuáno, citovo konstipovaná, Ignorantis, ritný rezonér, Dušposesor Dedalus, suspensor major, Robo Rotorides*. I teba, *jebo ze sedlackej dubovej*, hoci tvoje myšlienky som radšej nikam neprenášala.

Milá čitateľka,

urobila by si chybu, keby si si teraz kládla otázku: „To čo je za literatúru, čo práve držím v ruke?“ Lebo toto literatúra nie je. Tak ako ani ja nie som spisovateľka. Nepoviem, mala som jeden čas také chute, čoby nie. Raz som sa dokonca svojho filozofa nenápadne opýtala, že čiasto teoreticky, kebyže chcem byť spisovateľkou, ako si myslí, že by som asi tak mala písať? A on mi povedal: „Hele, zlato, kdybys měla takové nutkání – nechci říct: nedejboh!, to ne, to bys mě špatně pochopila – tedy kdyby sis už ale opravdu nemohla pomoci, pak ať se tvé věty sesypou na čtenáře jak sněhové vločky a v každé jedné ať je zakódován celý tvůj mentální sněhulák ve vši své jemné uplácánosti... Jo, a taky bych si pak hlídala Poppölovu třívteřinovou kadenci a nepodcenil bych ani hampax legomena!“ Niekedy by som ho s takou chuťou koplala...

Takže spisovateľkou som sa pre istotu radšej nestala. Ale neprestalo ma trápiť, že sa píše veľmi málo kníh pre ženy a dievčatá, ktoré musia, tak často ako napríklad ja, cestovať po diaľnici z Prahy do Bratislavy a späť alebo naopak. Čo ja som sa už po nej natrúňala! Vy, ktoré viete, o čom hovorím, chápete, že iné slovo ani použiť nemôžem. Tých hodín čakania v mojej starej felicke uprostred nekonečných kolón! Tých cestujúcich, navalených na mňa v autobuse, tých prespatých hodín na pleciach neznámych mužov – vedia byť galantní, keď sa o nich oprie mladé krásne dievča, aj poslintané sako odpustia. Poznám každý výtlk na tej trase, zdravím sa so všetkými dravými vtákmi, odpočívajúcimi na zvodidlách, navždy mám do pamäti vryté všetky vtipné slogany z bilbordov a kávu som pila v každom priľahlom motoreste. Na tej trase som zažila celé hodiny, keď som pri nekonečnom zízaní na diaľničné násypy a na cestu pred sebou nemala v hlave už vôbec žiadnu myšlienku. Všetky sa mi tam minuli. Tie hlbšie, bohužiaľ, vždy ako prvé. Nevieť ako ty, milá čitateľka, ale ja sa špeciálne bez nich cítim mizerne.

Ak na tom bývaš podobne, táto moja kniha je presne to, čo na trasu medzi Prahou a Bratislavou – a vice versa, ako vtipne hovorí môj filozof – potrebuješ. Ak čo i len tebe jedinej pomôže moja knižka prežiť tých dve a pol až deväť hodín na trase medzi kedysi bratskými československými mestami – to bolo moje predsavzatie, keď som sa rozhodla zhromaždiť do nej svoje hlbšie myšlienky – nepísala som ju nadarmo.

Šťastnú cestu, milá moja čitateľka!

P. S. A miestenu si si, dúfam, kúpila k oknu!

P. P. S. Už len technická. Tieto moje zamyslenia vychádzali v rokoch 2004 – 2006 na trojblogu *krivolaká prt'* a pár z nich aj predtým, na fórach v prvom slovenskom slávnom internetovom magazíne *InZine.sk*. Ak nechodíš na blogy ani na iné internetové diskusie, z tejto mojej knižky si môžeš urobiť predstavu, o čo, bohužiaľ, prichádzaš, prípadne čomu si, chvalabohu, unikla. Moja knižka má teda, ako vidíš, aj praktický význam.

P. P. P. S. To sa mi podobá! Skoro som zabudla na poďakovanie vydavateľom!

Najviac ďakujem pánovi **Dušanovi Malotovi**, tajomníkovi Slovenského literárneho klubu v Čechách, ktorý sa podujal na najhoršiu robotu – vytriediť tú veľkú kopy hlbších myšlienok, ktoré som si do knihy pripravila. Myslím si, že svoju neopatrnosť neskôr oplakal. Natrápila som sa ho. Mám ho pred očami – vzdelaného, múdreho dospelého muža, ako sa vo svojom koženom tajomníckom kresle ošiva, že ale slečna Viola, uznajte sama, toto si slovenčina naozaj nezaslúži, o literatúre ani nehovoriac... Vždy keď som prišla k nemu na koberec, rozprestrel tie moje vytlačené a ním počmárané stránky po nízkom konferenčnom stolíku – asi aby som z nadhľadu ešte lepšie videla rozsah skazy. To sa ma vždy dotklo a o to viac som si bránila svoje. On ani nejako extra nezvyšoval hlas, len ľavá ruka zovretá do päste a pokojne položená na koženom operadle mu občas sotva badateľne zbelela. Tú som si po očku monitorovala, lebo pravačku mám síce odjakživa dobrú z vybijky a basketu, ale keby tou ľavou bol vystrelil... Raz sa tak skoro stalo. Ja stále, že nie a nie, toto si nedám, takto ja skrátka hovorím, myslím a píšem, dajte mi pokoj, pán tajomník, so spisovnosťou, to som skrátka ja, rusovlasá Viola so strunistými nohami, s tým sa láskavo zmierte a hotovo. Jemu opäť zbelela päst', zase sa začal ošivať, keď vtom môj hravý Kikino, ktorého som si tam, pochopiteľne, vodievala tiež, vyskočil na ten nízky konferenčný stolík a zadnými nohami pánovi tajomníkovi predviedol, ako v lese zahrabáva svoju psiu potrebu. Počmárané rukopisy sa rozleteli po redakcii. Na dve sekundy zostalo ticho. A po nich ten pokojný, jemný, vzdelaný muž vyletel zo svojho impozantného koženého kresla a strašným hlasom zreal: „A pálte do riti! Obidvaja!! Ale už aj!!!“

Ani neviem, ako sme s Kikinom vyleteli až na ulicu.

On ma potom poprosil o prepáčenie, pozval ma naproti do Salmovskej literárnej kaviarne na dve deci bieleho a tam mi vysvetľoval, aby som ho pochopila, že on rešpektuje moju silnú osobnosť, ale že je tam v podstate na to, aby ma chránil pred sebou samou a na to, aby môj individuálny sémantický systém v tom predloženom makrotexte jasne oddelil od prípadných nevedomých prejavov jazykovej či nedajabože – ale to, slečna Viola, našťastie nie je váš prípad! – mentálnej nedomykavosti, akej sa ani ten najlepší autor, o autorkách ani nehovoriac, pri písaní občas neubrání. Neviem síce, čo presne tým mal na mysli, ale pochopila som, že chce len moje dobro.

Odvtedy už naše schôdzky nebývali také búrlivé. Až jedného dňa slávnostne povedal, že tak, slečna Viola, konečne sme tú kopu vytriedili a oddelili, obrazne povedané, popol od hrachu. Ja som mu začala ďakovať, aký bol skvelý a tolerantný, že moja hotová knižka je teraz dobrá hlavne vďaka jemu. A on mi hovorí, že to ako myslíte – hotová? Ved' to až teraz vás čaká najťažšia robota, slečna Viola, teraz musíte ešte brúsiť, aby sa to vôbec dalo čítať!!! A keď ja som vyslovila opačný názor, ohromený sa na mňa chvíľu díval a potom bez slova odišiel naproti do Salmovskej literárnej. Odvtedy som ho nevidela.

Chcem mu poďakovať, aj keď túto knižku asi čítať nebude, lebo vie, že som ho neposlúchla a nič už po ňom nebrúsila.

Taktiež veľmi ďakujem šarmantnej pani **Nadi Vokušovej** a sympatickému pánovi **Vladovi Skalskému** zo Slovensko-českého klubu, ktorí si ako prví v Prahe všimli náš trojblog *krivolaká prt'* a niektoré moje hlbšie myšlienky z neho uverejňovali v časopise **Slovenské dotyky** a v literárnej revue **Zrkadlenie-Zrcadlení**. Ďakujem aj pani **Eve Svorovej**, ktorá po pánovi tajomníkovi prevzala a nakoniec v rýchllosti predsa len zredigovala aspoň to najkrikľavejšie, a **Martinovi Hadesignovi**, ktorý to celé graficky previedol do knihy. Aj tebe, **Ája**, ďakujem za rýchle zapožičanie laptopu. Len neviem, to ty sama si si nainštalovala ten hrozivý nápis, čo mi ustavične svietil na obrazovke? Že: „Sledování podvodů je zapnuté!“ Dosť ma to pri prepisovaní hlbších myšlienok znervózňovalo. Nepríde raz za mnou Veľký Bill, že astala Vista, bejby, je dopodvádzané, dohrala si! Všetak nie?

mier
mier

mier
mier

mier

... vyrastala som v mierumilovnom západoslovenskom mestečku.

USSR
MOM
TOM

Duplikáti a triplikáti

So samorastom *Jánošík na veľkej* som mala v petržalskej garsónke vždy trošku problému, lebo meral meter šesťdesiat na šírku. Pôvodne to bolo dokonca meter sedemdesiat, ale raz v noci môj filozof zakopol o Jánošíka holým palcom tak nešetrne, že z neho kúsok odlomil. Na tej strane som ho potom podložila tenkou knižôčkou, lebo pri chôdzi vibroval. Pri našej, prirodzene.

Keď som sa sťahovala z Petržalky do Prahy, musela som Jánošíkom pohýbať. Nazrela som pri tom do knižôčky pod jeho ľavou nohou. Zaujímavé. Niečo z toho vám prečítam, lebo sa mi zdá, že sa to týka nás všetkých, ktorí si píšeme blogy a chodíme debatovať na internet. Tá knižôčka sa volá *O nesmrtnosti díla básnického* a je od Šalda. Môj filozof mi povedal, že Šalda je, keď to tak vezme, patrónom blogerov; že kedysi dávno svojím spôsobom blogoval tiež. Čo síce môže byť pravda, ale ja ani poriadne neviem, kto to vlastne Šalda bol, takže je to jedno.

Najprv ale ešte niečo o Jánošíkovi, lebo toho sa prečítané z knižôčky týka tiež. *Jánošíka na veľkej* – on sa pôvodne volal ináč, menej výstižne – som dostala ako darček od večne opitého muža tetky Etely, našej susedky na chalupe. Nie je ťažké si predstaviť, ako mocne som sa bránila, keď ma tým hebedom prišiel obdarovať a osobne potom ešte skontrolovať, či si ho nakladám do felicky. Neubránila som sa. Vyhodiť to niekde pri ceste nešlo, tak som sa nakoniec s Jánošíkom zmierila a sušievala si na ňom v garsónke dresy z basketu. A nikdy som ho potom na chalupe nezabudla susedovi pochváliť: že to je teda vec, mať takúto krásu doma, že všetci v Blave sa ma pýtajú, či to mám z umeleckých remesiel a že som za to určite musela dať veľké peniaze. Vždy úplne žiaril. Pritom ožran, čo sa každú chvíľu váľal niekde v priekope a čo tetku Etelu neraz naháňal v noci okolo domu so sekerou. Bol na svojho Jánošíka veľmi pyšný. A mal aj iné romantické momenty. Napríklad jeden týždeň noc čo noc tajne rozkopával kamenistú zem pod vrcholom Rypákovho hrbka. Hľadal poklad. Aký, to nech vám natrkne môj samorast.

Tak, a teraz už myšlienky z knižôčky. Týkajú sa suseda, *Jánošíka na veľkej* i nás tuto *na krivolakej prti*. Pššt, Šalda bloguje:

... Jest v tom cosi podstatně lidského, že člověk touží žít životem několikým, životem znásobeným. Nespokojuje se se životem skutečným, který má a žije v sobě a ve vlastní bytosti: chce žít v představách jiných životem obrazným a snaží se proto zdát jiným, než jest. Vším svým úsilím tvoří ze sebe duplikáty a triplikáty, bytosti fiktivní, které by nejraději odpoutal od svého života skutečného a jimž by rád dal žít životem samostatným v obraznosti jiných lidí...

Pozrime sa teraz navzájom do netových sietnic svojich očí, položme si ruky na virtuálne srdcia a opýtajme sa úprimne svojich obrazoviek: Nie sme my, čo sa ponevierame po nete, čo si kliesnime svoje prte v blogovom pralese, vlastne tiež triplikáti? Alebo minimálne duplikáti? Nestružlikáme si v našom vymyslenom bočnom svete svojich Jánošíkov minimálne na malej? Nerozkopávame my tu krompáčom – po opici, keď sme to včera trochu prehnali so skutočným životom – virtuálny Rypákov hrbok, aby sme sa dostali k rovnakým pokladom ako sused opilec od tetky Etely?

Ťažké otázky kladiem, máte pravdu. Skúste sa nad nimi zamyslieť, duplikáti a triplikáti! Zamyslieť každou svojou hlavou osobitne. Aj ja sa idem. To by v tom bol Jánošík, aby sme spoločne neprišli na voľačo múdre.

Komenský na trojkolke

Strašne rada som sa u nás na chalupe dívala, ako susedova Zorina učila svoje šteňatá žiť. Keď už boli také veľké, že sa nemuseli zo schodíka pred domom spúšťať pospiatky najprv zadnými nožičkami, hrabať nimi vo vzduchu a potom sa aj tak prekoprnúť na chrbátik, privliekla odkiaľsi kus molitanu a začala s vyučovaním. Vrhala sa na ten molitan, trhala ho s vrčaním a brechotom a potom to všetky štyri deti po nej piskľavými hláskami opakovali. Z dialky to vyzeralo, ako keby sa ruvali.

Keď išiel okolo niekto cudzí, Zorina sa za ním pustila pozdĺž plotu a kým neprešiel za hranice jej rajóna, vyprevádzala ho dôrazným brechaním a názorným naznačovaním, že tadeto nabudúce teda nie, to si dobre rozmysli! Štence za ňou ju napodobňovali. Ale keď si niektoré dovolilo mamu o kúsok predbehnúť, hneď ho výchovne rafla za kožuch a odhodila za seba. Aj pri miske: najprv ona sa nažrala, až potom nechala ich. Mamina vysoká škola života hotová.

Ale dnes ráno som videla, že nielen mamy vychovávajú. V parčíku si mladá mamička čítala na lavičke časopis a malá dcérka, asi dvojročná, sa okolo nej vozila na bakelitovej motorke, na ktorej sa treba odrážať nohami od zeme. Aj ja som kedysi takú mala. Odrazu sa pri nej zastavil starší brat na trojkolke a plesol ju po hlave. Ona chuderka zostala zmätená, akože: „Čo sa to deje?!“ A ten malý Komenský jej z trojkolky výchovným hlasom povedal: „Si dostala po hlave, vieš?“

Ona ani neplakala, ani sa nešla sťažovať mame. Videla som, ako sa jej v prekvapených očkách rodí poznanie: tak takéto je to teda, dostať z ničoho nič po hlave! A predstavila som si, ako ju ten brat vychováva aj doma. Že ona sa napríklad ráno pozrie do šálky, kde obvykle máva svoje sladké kakavko, a keď v nej nič nevidí, tak celá prekvapená povie, že: „Ňeňi!“ A brat vychovávateľ ju poučí: „Sa ti vypilo, vieš?“ A ona sa pre istotu ešte raz pozrie do prázdnej šálky a vidí, že naozaj – kakavko je vypité. A zase vie o živote viac.

Rozhodla som sa, že budem mať veľa detí.

Profesor Koba – môj guru cez páku

Dnes, keď už si v páke nekladiem pred seba väčšie ciele, vám môžem prezradiť, že všetko, čo o nej viem, mám od profesora Kobu. On to bol, kto objavil moje vlohy, keď mi raz pri nekonečnom čakaní na morčacie prsia v cestičku na Zverovke z dlhej chvíle navrhol: „Hele, dáme páku?“ Vtedy som na chvíľu zrumanela, lebo som si nebola istá, čo presne odo mňa chce. Až keď vyložil na stôl svoje svalnaté, svetlými chlpmi porastené predlaktie, dovtípila som sa, že sa chce so mnou pretláčať.

Profesor Koba je starý priateľ môjho tatina, žili spolu za štúdií na intráku v Prahe a spája ich veľmi veľa. Mama hovorievala, že radšej ani nechce vedieť, čo všetko, lebo o profesorovi Kobovi sa niekedy vyjadrovala aj ako o „tom kurevníkovi spod Krkonôš“. Niekedy sme s ním a jeho prvou rodinou trávievali spoločné dovolenky.

„Čoveče holka,“ povedal mi vtedy na chate Zverovka, keď sme po prvý raz spojili ruky a ja som si kvôli lepšiemu záberu prstami ohmatávala jeho tvrdú dlaň, „to je poprvý, čo mně umdlévá paže už při úchopu!“ Keď sme si dali lakte do lajny, zapreli sa doširoka nohami a ja som sa zblízka svojimi zelenými očami pozrela do jeho belasých: akože čo ďalej – ja už som pripravená, tak on sa na mňa len díval a cítila som, ako sa mu začína potiť dlaň. Skusmo som zapáčila, ale nekládol skoro žiaden odpor, len sa mi ďalej díval do očí.

Do toho nám konečne priniesli morčacie prsia, takže som ihneď zabudla na páku a spolu s ostatnými sa s chuťou pustila do jedla. Okolo stola bola družná turistická zábava, len profesor Koba bol nezvyčajne zarazený a mĺkvy. Aj hore Látanou dolinou potom kráčal až vzadu a zostal pod Rákoňom, že ďalej s nami nepôjde, že je nejaký zoslabnutý či čo. Pamätám sa na to, lebo večer sme robili táborák a oslavovali sa moje pätnáste narodeniny.

O dva roky, po nejakom turnaji v Liberci, som na neho náhodou natrafila v podniku pod tamojšou radnicou, kde sme boli s trénerom a babami na večeri. Tak hodinku som s ním ešte posedela pri jeho stole, kým nás tréner nezahnal do autobusu. A vtedy sa mi priznal, ako pri páke na chate Zverovka spoznal, že mám na túto disciplínu

mimoriadne vlohy, že ho vraj ešte nikto nikdy pri nej psychicky nerozhodil tak ako ja, a to je prosím vystudovanej psycholog!

Keď ho potom vyhodila z domu druhá žena, býval v lete dva mesiace u nás na chalupe, z čoho mama nebola obzvlášť nadšená, ale ja áno. Lebo sa stal mojím guru cez páku. Nebudem podrobne rozoberať, aké meditačné a psychologické metódy uplatňoval. Vychádzal z toho, že sa vo mne, ako hovoril, v neuveriteľne klenutom oblúku prepojila moja vnútorná levia sila so silou hadou. Podchvíľou odbiehal od našich spoločných meditácií dozadu do záhrady objímať starú jablňu, lebo sa mu vraj ešte v živote nestalo, aby mu niekto svojou aurou dokázal rozbláznit čakrálne dráhy tak ako ja. Mama potom v novembri nechcela veriť vlastným očiam, že sa na tej starej jablňi mohli urobiť také veľké kožovky, čo navyše vydržali tvrdé až do ďalšieho leta.

Bolo toho veľa, čím vo mne profesor Koba dokázal prebúdzat ne-
tušené sily. Krátko predtým, než ho mama z našej chalupy vyhnala – sotva by som na to našla priliehavejšie slovo – mi prezradil, v čom je pri páke moja najväčšia zbraň proti mužským súperom. „Poznal jsem to sám na sobě, Violko,“ povedal mi vtedy, „takže mně můžeš věřit.“ Že vraj, keď ja položím lakeť na stôl, upriem na muža pohľad svojich zelených očí a zovriem mu štíhlymi prstami dlaň, moja do oblúka vyklenutá hadolevia sila spôsobí, že ten muž má pocit, akoby nielen moja ruka ho neúprosne stisla, ale zároveň aj moje smotanovobiele stehná mu prudko zovreli hrudný kôš a celkom ho zbavili životodarného kyslíka.

Mama, ktorá tieto jeho slová zachytila, si ich, bohužiaľ, nedokázala zasadiť do celkového meditačno-tréningového rámca a s veľkým krikom Kobu z našej chalupy vyhnala. A mne povedala, že som sprostá. Pritom ukázalo sa, že profesor Koba mal pravdu a psychologicky ma odhadol dokonale. Lebo niektorí moji súperu tento jeho postreh neskôr potvrdili. Ba jeden Ukrajinec, kopáč Heorhij, pôvodným povoláním učiteľ spevu na užhorodskom konzervatóriu, ho v petržalskej Čajke ešte upresnil a rozvinul, čo tu však nemôžem z časových ani jazykových dôvodov opakovať.

Dnes už sú pre mňa chvíle strávené meditačno-psychologickým tréningom na páku iba peknou spomienkou; profesor Koba na ne dokonca asi celkom zabudol, lebo keď som mu teraz volala do jeho

nového podkrkonošského domova, zdvihla to jeho štvrtá žena a pred ňou si dokonca nemohol spomenúť ani na to, kto som. Na svoju psychologickú prácu *Totální revize aneb Stručné dějiny lidské psychiky mezi dvěma Velkými třesky* si však spomenul a dovolil mi, aby som ju na našej *krivolakej prti* uverejňovala na pokračovanie.

Myslím si totiž, že stručný prehľad ľudskej psychiky, ako ho zhutnil vo svojej práci, by aj nám, po internete trtúňajúcim, mohol pomôcť ozrejmiť si, kto a čo vlastne sme, kam ideme a či vôbec. Hneď idem prepísať prvý z desiatich dielov.

... ani nášmu mestečku sa nevyhli revolučné víchry.

o kozách na Bruntálsku, fízlovi Žifčákovi a morálnom zrkadlení

... a keď mi povedal, že pôjdeme chovať kozy na Bruntálsko, tak čo ja na to? Ja samozrejme hneď k Pištékovi na Obchodnú a že dajte mi niečo o kozách. Si vieš predstaviť, grétko, ako sa tam na mňa dívali. Lenže doma som potom zistila, že kozy uňho neboli na prvom mieste. Keď mi ukázal, kde až je na mape Bruntál, tak mu hovorím: preboha, Rudlíku, prečo hneď taký anus mundi?! – to ma on naučil, že riť sveta, lebo mne sa predtým bohvie prečo zdalo, že Bruntálsko je hneď z druhej strany, niekde pri Hodoníne. A on vtedy zase pristúpil k mojim otlčeným špajzovým dverám a že či viem, kto to bol Martin Šmíd. A že chápe, že moja generácia na takový detaily kálí, ale jeho generácia že ne a že jemu býva niekedy strašne ťažko sa pozrieť na seba do zrkadla, keď vie, že ten mŕtvy hrdina, čo tam v listopadu ležal pod naší vlajkou, až se celému svetu sevřelo srdce, že ten mŕtvej hrdina byl obyčejnej fízl Žifčák a pod tou vlajkou na prochladyým pražským chodníku si na mŕtvého jen hrá! Hrdinou český revoluce je mŕtvej brouk! Chápeš to?! – a už zase mi tlkol hlavou o špajzové dvere. Teda, svojou. A že ten Žifčák má v Bruntále na náměstí zastaváreň. Chápeš to?! Fakticky největší českéj národní hrdina je fízl a díler kradenejch mobilů! Kurrrrva! A zase tlkol hlavou. A že on chce práve preto chovať kozy na Bruntálsku, aby, keď pôjde ráno mojou felickou na trh predávať syry a iné také tie zdravé kozie veci, sa vždy pri tom musel pozrieť na tú zastaváreň a prípadne aj na Žifčáka ako do zrkadla.

A ja mu hneď na to, že jak, českéj hrdina? Hádam aj náš slovenský, nie? Veď sme ho mali za revolúcie spoločného, nie? A on tak ironicky od špajze, že nóó, tos mě teda utěšila, ti povim, to teda jo, ti pěkně děkuju, se mi ulevilo a podobne všelijako vyrýval, až som sa normálne nasrdila a vykričala mu, že nech si to celá ich generácia – pritom nie je ani o desať rokov starší! – že nech si to strčí všetko do riti: aj mŕtveho brouka, aj celú revolúciu, lebo že ja som kvôli nim prišla o svojho českého tatina, čo nás potom opustil, pretože si chcel vynahradiť všetky tie stratené roky v starom režime, a na nejakého fízla, čo kradne mobily, sa môžem zvsyoka vysrať

a vlastne prečo nie aj na neho, akože na filozofa, a špeciálne už na všetky sprosté kozy a syry, čo si od nich felicku rozhodne zasmradiť nedám (to bolo ešte predtým, než mi ju ukradli), že on by sa pekne krásne chodieval morálne zrkadliť v Žifčákovi, ale o kozy by som sa, pravdaže, musela starať zase len ja, a že presne pre toto sa roztrhla aj republika, lebo Česi sa v nej chodievali dívať do morálnych zrkadiel, a Slováci za nich dojili kozy, a ešte všeličo iné som mu vykričala a strašne sme sa pohádali a si nautlžovali.

Pritom viem, že on je len príliš citlivý, že mu je skrátka z toho jeho českého národa niekedy do plaču, čo nakoniec poznám aj ja sama, lenže ja si, grétka, pre nejakého sprostého Slováka nepôjdem hneď otíkať hlavu o špajzové dvere, to by už dávno museli byť na triesky a mala by som tam dnes namiesto nich gorálkový záves...

... z revolúcie vyšlo naše mestečko demokratickejšie a ešte mierumilovnejšie.

Z dejín mojich protestov

Pýtam sa, či na svet prichádzame už hotoví. Alebo či si nás to tvaruje až potom. Nie som si celkom istá.

Ako decko som sa najradšej ticho hrávala pod stoličkou, v súkromí. Tam som si kreslila a strihala, čo mi prišlo pod ruku. Naším bolo jasné, že im doma rastie pokojná, hĺbavá umelkyňa, možno návrhárka. Lenže potom ma odvedli do školy, začala som sa viac stretávať s ľuďmi, a našim odtiaľ začali chodiť znepokojujúce správy: „Vyliezla z okna na prvom poschodí po fasáde až na školský dvor! Na hodine desiatuje a odmieta prestať! Na hodine sa sústavne udiera s V. Slávikom do tricepsov! V družine mládeže trafila spolužiaka na strome kameňom.“ Vyzeralo to možno trochu hrozivo, ale v podstate išlo len o to, vyjasniť si s ľuďmi určité veci. Predsa mi nikto nebude tvrdiť, že: „Stavím sa s tebou, že nevylezieš z okna až na dvor,“ keď je nad slnko jasné, že sa z toho okna celkom bez problémov vyliezť dá – pod ním pohodlná rímsa, o meter nižšie veľké mreže na okne v prízemí a medzi nimi ešte veľká ozdobná ružica na fasáde! Alebo že: „Nejedz to jablko, hodina sa už začala!“, keď babka jasne povedala, že jabĺčko sa musí zjestyt naráz, lebo potom ohnenne a už by ty tak nechutyl. S Vladom Slávikom sme si nič vyjasňovať nemuseli, tam išlo o bežné prejavy náklonnosti. O trafenom z jablone nižšie.

„Je nesvoja,“ utešovali naši jeden druhého, „ešte si nezvykla na kolektív, z toho vyrastie.“ Lenže prišlo horšie. Volali mame, učiteľke na inej škole, že: „Vaša Violka uštedrila súdružke vychovávateľke v družine mládeže buchnáť! Alebo tiež: „Vaša Violka si ľahla pred vchod do jedálne a nemôžeme ju odtrhnúť od rohožky!“

Naši si to nevedeli vysvetliť. Ani mne nebolo celkom jasné, čo za inštinky ma to ženú do takýchto neštandardných situácií. Ale vyhnutie nebolo. Buchnáť súdružke vychovávateľke, to bola nešťastná náhoda; vyskytla sa skrátka v nepravý čas na nepravom mieste. S mojím najlepším kamošom Vladom sme vtedy vzali kuchárkam dvojkolesovú káru spreď kuchyne, on ešte s jedným chalanom si do nej sadli dozadu tak, aby pekne vyvažovali, keď ja som sa bruchom navalila na rúčku,

za ktorú sa kára ťahala, a po družinovom dvore som robila nádherné, akoby spomalené, dlhé plavné kroky. Celkom ako kozmonautka na Mesiaci s lunochodom v päťách. Keď vychovávateľka začala rušiť krásny bezváhový stav a trhala mi káru z rúk, vo vzniknutej trochu kucapace mi akosi uletela ruka, no. Nič osobné v tom nebolo. Nezaslúžila si buchnáť, bolo jasné aj mne. To som potom aj úprimne olutovala. S protestným ležaním vo vchode do družinovej jedálne to bolo zložitejšie.

Aj s tým, ako som trafila chalana spolužiaka na jabloni. On ma totiž zosmiešnil. Vzal mi cvičku, čo by samo osebe až také urážlivé nebolo. Ale ja som práve mala na pančucháčoch diery na palci. Strašná hanba. A on, vylezený na jabloni, sa vycieral, že pod' si pre ňu, pod', pod! Trafila som ho kameňom do čela nad ľavým okom. Nič vážne, doktor Bauman ani nemusel šiť. Krv tiekla, to áno, ale vinu som necítila. Naopak. Nehovorila som tomu vtedy hrdosť a česť, ale dobrý pocit, že som si niečo podobné ubránila, som mala. Taktiež som raz v družine dostala nezaslúžený poznámku o zlom správaní, strašne nespravodlivú, za niečo, čo urobil niekto celkom iný. Do neba volajúca krivda! Tak som si na protest strčila do nosa guľičku staniolu od čokolády. Nešlo to von. Zase doktor Bauman. Pinzeta. A potom prišlo moje protestné zaľahnutie na rohožku vo vchode do družinovej jedálne. V čase obeda.

Jeden starší spolužiak, oveľa silnejší odo mňa, krátko predtým na mne zábavnou formou predvádzal takzvané čínske muky. Pred dosť veľkou skupinou divákov mi dával valčeky, čiže kľačal mi na rozpažných bicepsoch a jazdil mi trochu po nich kolenami. To bolo strašne urážlivé, lebo bol ťažký a vôbec nič sa pod ním nedalo robiť. Ani žalovať, samozrejme. Nesmierne urazená som sa na protest vrhla pred dvere jedálne, kam chodievala celá škola na obedy. Aj učitelia. A tí všetci ma potom museli prekračovať. Poldruhej hodiny.

Vychovávateľky ma najprv prehovárali. Potom skúšali zdvihnúť. Nešlo to. Pršteky som mala pevne zakvačené do drevenej rohože. Keď ma skúsili odtiahnuť za nohy, spolu so mnou vytrhli aj rohož. Pod ňou bola diera, síce plytká, ale na vylomenie členka stačila, a tak ma zase opatrne priložili naspäť a skúšali od rohožky odpojiť prsteček

po pršteku. Nešlo to. Po celý ten čas som zaťato mlčala a upreto sa dívala cez rohožku ako cez mreže do drobnej špiny a zaschnutého blata v plytkej diere podo mnou. Na otázky neodpovedala. Nikto nechápal, o čo ide. Ani ja som nechápala. Ale vedela som, že v tej zložitej situácii robím jedine možnú, správnu vec. Nakoniec to vzdali a nechali ma tam ležať, ako dlho uznám za vhodné. Mohla som byť vtedy tak druháčka – tretiačka, a veru neviem, či som potom ešte niekedy v živote bola odhodlanejšia a silnejšia. Späťne sa mi zdá, že som bola pripravená sa do tej drevenej rohože aj zahryznúť, keby sa im bolo podarilo odkváciť mi od nej prsty. Deti by som rozhodne nepodceňovala!

V tomto, myslím si, som prišla na svet už hotová. Lebo sa tomu vtedy trochu čudovali aj naši. Ostatné som asi nabrala po ceste. Nevieť. A spomenula som si na to, lebo včera sme boli s filozofom navštíviť tatina, a on nám pri odchode už zase udelil svoju najväčšiu životnú radu. Je ňou v posledných rokoch úplne posadnutý. Že: „Hlavně si, děti, nenechte od nikoho srát na hlavu!“ To nám opakuje stále. Asi preto, že on si za starých čias musel nechať.

A my to teraz máme zachraňovať.

Len ja, môj Nadsamec...

Akoby elektrina vo vzduchu. Nezniesiteľné napätie. Aj môjho írskoho teriéra zasiahlo. Divoko behal po byte a v zuboch miksoval ošklbanú sliepku, až plechovým uzáverom v zadku vychádzalo z jej gumového tela žalostné kvičanie.

Erotické jarné povetrie sa dalo krájať. Všetky ženy v krajine sa chveli od netrpezlivého očakávania. Kto to bude?

Koho budú olizovať vlhkými jazykmi na poštových známkach? Komu budú posilať vankúšiky s vyšitým portrétom? Čí obraz bude visieť niekoľko ďalších rokov nad postieľkami dospievajúcich dievčat i nad kanapami starých mám? Čiu podobizeň budú skrývať peňaženky zreých žien?

Blížili sa dni starodávneho rituálu VOLBA NADSAMCA.

Tajomného rituálu, ktorý sa celý odohráva za plentou, rituálu, ktorý musí podstúpiť každá žena, aby mala právo nazývať sa dospelou a mohla sa zúčastňovať na všetkých ďalších rituáloch. Vzrušenie ma oblievalo vo vlnách. Som mladá žena, chcela som byť nazývaná dospelou a túžila som sa dotknúť aspoň jedného kandidáta.

Tí medzitým nenáhlivým krokom chodili po uliciach oblečení len do bederných rúšok, podchvíľou sa zastavovali, zhromaždeným zástupom predvádzali zaťaté svaly, robili drepy a šplhali bez prírazu na lampy verejného osvetlenia. Niektorí si nechávali priviesť vola polepeného portrétmi protikandidáta a jediným úderom päťou medzi rohy ho posielali do kolien a do večnosti.

Potulní umelci a ohybní artisti na námestiach utvárali na počesť kandidátov oslavné živé sochy, vzrušené ženy behali v húfoch za svojimi favoritmi a šťastne plakali, keď sa im podarilo dotknúť sa ich svalnatých, rituálnym znojom sa lesknúcich tiel. Kandidátov bolo veľa, ale istý úspech sa očakával iba od niekoľkých, presnejšie – len od štyroch. Tí sa však už nepredvádzali – ako ich beznádejní súper – na hasičských báloch v zabudnutých podhorských dedinách, ani pri kolotočoch na zaprášených predmestiach. Im patrilo hlavné mesto.

Jedného som bez dychu pozorovala, ako v loveckých bričeskách, obopínajúcich mu svalnaté stehná, zápasil s obrovským hadom vo

fontáne na námestí Neuveriteľnosti, iný zase v mestskom parku Neublíženosti zotínal niekoľkými ranami sekerou volebné stromy a lámal o svoju mocnú bradu poriská ako zápalky, ďalší na hlavnom bulvári Neohrozenosti skákal nahý rozkročmo na oje, ktorému vtipne hovoril „uje“, a ešte ďalší metal na nábreží Neodbytnosti trojité saltá vpred na stationárnom bicykli idúcom vzad.

Všade bolo počuť krik rozvášnených žien, niekde sa ozýval plač, v bočných uličkách sa podchvíľou ruvali dvojice, s fučaním si trhali vlasy a mlčky škriabali tváre.

Všetky sme netrpezlivo očakávali slávnosť VOLBY NADSAMCA. Aj my najmladšie, ktoré sme mali byť zasvätené za plentou po prvý raz, sme sa držali za spotené dlane a s tvármi červenými od vzrušenia sme behali celé dni po námestiach.

Posledné sobotné ráno. Vzrušenie v celej krajine dosiahlo vrchol.

Ako bystriny a potôčiky sa v uliciach zlievali zástupy žien, pochodu-júcich k malým svätyniam, kde sa mal odohrať rituál. Zabuchla som dvere svojej garsónky, za ktorými zostávala moja nezasvätená mladosť a zavýjajúci írsky teriér.

Čisto oblečená, so slávnostnou stužkou vo vlasoch a s portrétom milovaného kandidáta zalepeným vo veľkej obálke, aby nik predčasne nezrel moje dievčenské tajomstvo, som sa pripojila k družine mladých žien. S predstieranou bezstarostnosťou a prehnaným smiechom sme spoločne vykročili k našej malej svätyni, sprevádzané žičlivým pochopením a šibalským žmurkaním zreých žien, ktoré išli k rituálu už po niekoľký raz.

S približujúcim sa okamihom slávnosti náš smiech uhasínal a pred svätyňou sme už zastali v hlbokom tichu a bázni. Rituálna porota pred plentou nás vítala srdečne a rovnako žičlivo žmurkajúc. V húfe podobných som od napätia strácala dych. Tak predsa!

Vedúci rituálnej poroty mi pokojným, ale energickým gestom ukázal smer. Vykročila som a konečne sa ocitla celkom sama za plentou.

Len ja, môj Nadsamec a škáročka...

Viola Dosyta-Wywolená z Krivolakej Prte

Mozgom sa zaoberám mozgom

Vždy mi bolo nápadné, prečo som taká bystrá. A ešte nápadnejšie mi bolo, prečo tak strašne veľa ľudí to nedokáže rozoznať. Dnes už to viem: málo ich kojili, spisovne dojčili. (Niektorí mi dokonca pripadajú, akoby ich nedojčili vôbec, ale to by bolo na celkom iné hlbšie zamyslenie.) Mňa mama dojčila, až kým ju prestalo baviť, že si na nej skúšam prvé zúbky. Čiže dlho. A keď sa deti dlho dojčia, tak im narastie väčšie IQ, ako vedci práve dokázali. To je jedna vec. A je tu i druhá vec.

Vedci dokázali, že keď decko od malička hovorí dvoma jazykmi, čiže keď je cudzím slovom bilingválne, tak mu narastie väčší mozog a nastanú mu v ňom dobré zmeny. Rátajte so mnou: dlho dojčená, to po prvé. Po druhé: jazykov koľko? Hádam, že tu mi budete závidieť. Lebo: mamin spisovný slovenský, tatinov hovorový český, babkin dôsledne západoslovenský a dedkov ozvukovo goralský. Toto všetko dokopy jednoducho nemohlo zostať bez následkov.

Najvýraznejšie sa na mne podpísal, a to mama učiteľka nebola rada, predsa len jazyk babkin – jazyk nášho malého západoslovenského mestečka pod Karpálovou. Keď som ako prváčka prvý raz prehovorila v škole pred tabuľou, súdružka učiteľka triedna, ktorá bola odniekiaľ z Pukanca pôvodom, nič nepovedala, ale podľa vyvrátených očných bielok som videla, že jej astrálne telo z toho išlo do mosta.

Potom som za trest musela rozvíjať mamin spisovný a neskôr s českými bratrancami chodiť s tatinovým hovorovým až hlboko do sute-rénu, ale to je na dlhšie rozprávanie a vlastne to sem ani nepatrí.

Skrátka, teraz už viem, že bystrá som od dojčenia a vďaka mozgu.

Briti, bohužiaľ, asi nečítajú noviny. Pretože ináč by nemohli ohlásiť, že britské deti už si nebudú musieť povinne na strednej škole pribrať cudzí jazyk, keďže sa ukázalo, že cudzie jazyky ich jednoducho prestali zaujímať. Toto keď som prečítala, hneď som si na okraj novín urobila poznámku, a to formou básne:

*Briti,
a ste v kýbli!*

Lebo aj naši prapredkovia mali také jedno múdre, ako sa im vtedy zdalo, porekadlo: So slovenčinou celý svet prejdeš. Ako to dopadlo, posúďte dnes sami.

Keď už teraz viem, ako všetko so všetkým súvisí, posielam Britom za kanál pre istotu ešte jednu výstražnú básničku:

*Mozog
je mozog,
je mozog!*

Viac pre nich urobiť nemôžem. Ale ak sa nespamätajú a nedajú si pozor, nám to vadiť nemusí. Keď na Slovensku trochu pridáme v dojení, o takých tristo rokov máme Britov na lopatkách.

Je tu však ešte jedna informácia z novín, s ktorou si zatiaľ neviem dosť dobre dať rady. Eskimácke matky vraj dojčia svoje deti až do desiatich, či dokonca do dvanástich nie mesiacov, ale ROKOV!!! Ak malých Eskimákov k tomu odmalička učia rozumieť povedzme ešte aj reči tuleňov, kto koho raz bude v globálnom svete klásť na lopatky?!

A touto znepokojivou otázkou končím s myšlienkovým prehľadom tlače za uplynulý týždeň, zameraným tentoraz čisto vedecky – na mozog a na problémy, aké s ním môžu nastať, keď si nedáte pozor.

... nemala v hlave už vôbec žiadnu myšlienku.

Ako vzácne kamene

Dnes mi filozof priniesol z Brna krásny lesklý baklažán, zabalený do českých novín. A v nich sa písalo, že spisovatelia mali v Prahe valnú hromadu a že bola strašne búrlivá. Tak toto vôbec nechápem. Kvôli čomu asi tak sa dnes spisovatelia môžu búriť? A prečo sa hromadia? Predstavujem si tú ich hromadu takto:

Náčelník spisovateľov z pódia: „Vitajte, kolegovia spisovatelia! Nahromadili sme sa tu ako vzácne kamene, aby sme...“

Hlas zo sály: „Tomuto ty hovoríš, že metafora?“

Náčelník spisovateľov: „Komu tykáš, ty... Dajte mu tam niekto po papuli!“

Hlasy zo sály: „Čo nám ty máš čo rozkazovať! Aby sme tebe nedali!“

Hlasy zo sály: „Veru, zvrhnime ho!“

Sála zborovo: „Zvrh-nút! Zvrh-nút!“

Náčelník je zvrhnutý z pódia, uteká uličkou k východu, kolegovia spisovatelia ho cestou kopú do zadku.

Zástupca náčelníka spisovateľov z pódia: „Upokojme sa, kolegovia spisovatelia, nebudeme predsa...“

Hlas zo sály: „Čo TENTO tu robí?“

Zástupca náčelníka spisovateľov: „Ja som spisovateľ, to tu robím, ale sa radšej opýtaj sám seba, že čo tu robím ja?“

Hlas zo sály: „Ty že si spisovateľ? Ty si hovno, a nie spisovateľ!“

Zástupca náčelníka spisovateľov: „Ba ty si hovno!“

Hlas zo sály: „Ba ty!“

Zástupca náčelníka spisovateľov: „Ba ty!“

Hlas zo sály: „Ba ty!“

Do polemiky sa zapájajú ďalší spisovatelia a o chvíľu sa už v celej sále ozývajú výkriky: „Ba ty! Ba ty!“ Na pódium vyskakuje spisovateľ a skríkne do mikrofónu:

„Spamätajte sa, kolegovia spisovatelia! To nemáme iné vážne veci na riešenie?“

Sála sa utíši, do ticha ešte pleskne pár posledných zaúch, ale tváre sa už obracajú k pódiumu.

Spisovateľ pri mikrofóne: „Mňa nikto nečíta! Toto riešme!“

Hlasy v sále: „Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa!...“

Ďalšie hlasy v sále: „Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa! Ani mňa!...“

Hlas zo sály: „Správny návrh, kolega spisovateľ, toto riešme: Nech nás čítajú! Do uznesenia s tým!“

Celá sála skandovane: „Toto-do-uznesenia! Toto-do-uznesenia!“

Mladý hlas zo zadných radov: „A mňa veru traja čítajú!“

Celá sála zborovo: „Fúúj! Provokatér! Vyhodte ho!“

V zadných radoch zúri bitka, provokatér sa bráni, nakoniec je predsa len vyhodený do kuloárov.

Iný mladý hlas zo sály: „Aj mňa dvaja čítajú!“

Sála opäť zavyje, opäť sa rozhoria boje, opäť plieskajú zaucha a už opäť sa zo všetkých kútov ozývajú urážlivé výkriky: „Ba ty! Ba ty!“ Z haravary v sále odrazu vyjde na pódium k mikrofónu mladá krásna neskúsená spisovateľka.

„Vážení starší skúsenejší kolegovia, som síce ešte mladá a neskúsená, ale mám toho v sebe na tri romány.“

Sála postupne tichne, spisovatelia si prestávajú trhať gombíky na sakách, nasadzujú si okuliare.

„Áno, je to vo mne,“ hovorí mladá neskúsená spisovateľka, „ale ako keby zamknuté strateným kľúčikom v tajupnej trinástej komôrke“. Spisovatelia sa zamrvia. „A ja som bezradná, že kde k tým trom románom v sebe zamknutým nájdem čarovný kľúčik.“

Spisovatelia stíchnutí hľadia na mladej krásnej neskúsenej spisovateľky rusovlasú hrivu, na jej urastenú postavu so strunistými nohami a veľmi vážne sa zapodieávajú predstavami o zamknutej komôrke a čarovnom kľúčiku.

Napokon vyjde ťažkým krokom na pódium starý bard. Namiesto kravaty má na krku uviazanú hodvábnu šatôčku a na hlave baretku našikmo. Zoberie mladú neskúsenú spisovateľku okolo smotanovobielych, pod blúzičkou, pliec a povie smerom do sály:

„Tak čo, starší a skúsenejší kolegovia spisovatelia, pomôžeme mladšej neskúsenej kolegyňi?“

Celá sála zborovo: „Pomôžeme, starý bard!“

Atmosféra sa stáva vrúcnu, preteplenu. Starší skúsenejší spisovatelia

sa pretekajú v návrhoch, ako sa najlepšie dostať do tajuplnej komôrky a k trom románom. Duchom tvorivosti je odrazu predchnutá celá hromada. Nakoniec všetky návrhy zhrnie starý bard do jednej vety:

„Ja si myslím, že najlepšie bude, keď naša mladá neskúsená kolegyňa bude písať stále a o všetkom, tak ako aj my stále a o všetkom píšeme! Dobré radím, kolegovia spisovatelia?“

Celá sála zborovo: „Dobré radíš, starý bard!“

Nesvornosť je zažehnaná. Bardove slová sú jednohlasne prijaté ako uznesenie celej hromady. Spisovatelia sa objímajú, presúvajú sa do bufetu, padajú slová ako: „Čo sme si, to sme si!“ alebo: „Ja spisovateľ – ty spisovateľ...“ Dohora letia prvé poháriky a starý bard si odvádza mladú neskúsenú spisovateľku na podrobnejšiu literárnu konzultáciu.

O hodinu sa z bufetu nesie družný spev, počuť zvuk prvých rozbíjaných pohárikov a kde-tu už aj prvé výkriky: „Ba ty! Ba ty!“ Ale do uznesenia sa toto už nedostane, lebo zápisnica je uzavretá. Bude treba zvolať ďalšiu valnú hromadu.

suspenzor major napísal: **Ach, tie nešťastné autory!**

My, obyčajní čitatelia, si slobodne blúdime po cestách prašných i krivolakých. A na krajniciach – ony. Roky sa pripravovavšie v zatuchnutom, prepotenom tvorivom smrade, mávajú na nás obnaženým prekrveným egom a stovkami až tisíckami popísaných stránok. Niektoré zoberieme na lano, iným mlčky zamávame päšťou a ďalším sľúbime: „Nebojte sa! Nezabudneme a budeme chodiť srať na vaše zapýrené hroby.“ Ale potom aj tak zabudneme.

smutné opíča píše Veve z humánných zdrojov

spomienky na InZine

no mala si ho vidieť som sa normálne nemohla udržať stále mi bolo do rehotu pamätáš ficiho no druhý fici ale si ho predstav s takým srandovným nagelovaným kokošom a k tomu ešte mal ako keby stále vlhké ústa ale zase hovoriť vedel to nepoviem normálne dieru by ti rečami do hlavy urobil aj super haluze mal občas to nie jak fici čo stále len že týý kokso a bez toho kokoša by bol celkom sexi len neviem sa mi zdá už dosť starý pre mňa myslím že už môže mať aj tridsať a moc som mu teda nerozumela lebo on že bezo mňa by bolo na dydžine prázdno že ľudia ako keby boli úplné nič aj že mu tam zo mňa praskali dúhové bubliny a také trafené reči podľa mňa si asi moc tlačil do hlavy redbuly by som povedala a že či si môže privoňať k mojim vlasom a tak ma tam oňuchával jak náš foxy teraz ľudia normálne okolo no trapas aj ten chalan čo ťa vlni opaloval na draždiaku tam stál a sa tak čudne na mňa díval ale to určite kvôli tej sprostej sukni károvanej lebo som bola maji vrátiť fén a jej micina ma ogrcala keď som ju hladkala že sa akože našzala svojich chlupov tak som jej vynadala že kristepane maja si ju máš poriadne vyčesávať a fakt som bola nasratá lebo taký smradľavý flak mi urobila vpredu na sukni a tak mi maja požičala svoju nemožnú károvanú vieš čo si ona vie všetko na seba natiahnúť minule hu mala u peťa a on teraz na ňu čumel akože na tú sukňu čo mi veru bola aj dosť krátka a som si hovorila že ešte mi tam vbehni pod ňu rukou ty trapo pri tom oňuchávaní lebo sa mi zdalo že by normálne nedbal a stále mi tlačil kaleráby do hlavy že sa určite zase musíme vidieť aj brachačovi hovoril vieš aký je bracho tiež stále doma voľačo vypisuje na kompíku tak s ním debatil lebo on sa v tom fakt vyzná že normálne každý deň musí mať jednu knihu na čítanie aj to ešte že minimálne a k tomu číta noviny a ja som rada keď dočítam stajla za mesiac a maximálne ešte tak lajva k tomu a sa nakoniec tak trafeno smial že veru nádherne zakončený deň

slečna a že či by sme si niekam spolu nešli sadnúť no určite v tej károvej sukni od maji som si myslela a on no fakt by si sa z neho ušulala že mu vojdem do snov v tej sukni aj s voňavými vlasami teda neviem že prečo by som mala mu tam vojsť plešatá no nie a normálne ma takto opaloval celou cestou že sa až skoro previezol a ešte raz som ho potom stretla ale to radšej nebudem spomínať lebo som sa vracala z jednej dosť nariť žurky a som mala čo robiť aby som mu neošablovala také super červené najky lebo ja neviem že maňo musí furt machrovať s tými jeho sprostými koktejlami

vyholená napísala:

... ty vieš, *grétká*, že myšlienok sa nebojím. Ale včera ma rozochvievali tvoje mrazivé predstavy našich životov ako uzavretých búdok. Lebo i ja mám teraz pocit, že stojím v takej tmavej búdke, ktorú niekto zhlobil na celkom iné než moje rozmery. S prižmúrenými očami sa dychtivo vpíjam do úzkych škár medzi doskami a len podľa nich rozoznávam, či je vonku deň, alebo noc. Čakám tu už dlho, našminkovaná, pripravená a nahováram si, že už-už sa ozve hlas režiséra, niekto zvonka odhaspruje a ja, hlavná hrdinka, vyjdem na plac ožiarený reflektormi, aby všetci vydýchli od úžasu: Bože, aká je krásna!

Ale režisér na nás, rozdychtené smutnosmiešne našminkované heroíny, zabudol. Na mňa, na teba, *grétká-ailuj*, i na ďalšie vo vedľajších búdkach. Plazí sa nahý po dlážke svojho karavanu a ryčí od slasti, bičovaný skriptkou v latexovom kostýme dominy. V cateringovom autobuse osychá šunka na chlebíčkoch a komparzisti sa už dávno rozišli. Povedz, na čo to ešte stále čakáme?

Na efektný filmový lúč, ktorý dierou vo dverách po prvom záseku sekery zvykne oslniť uväznenú hrdinku v búdke? Nebolo by konečne načase, *grétká*, hlavou tvrdo rozraziť dvere a vyjsť novému dňu v ústrety, s bejzbolovou palicou schovanou za chrbátom, a vyzvať ho: Tak poď, ty hajzel, čo neuznávaš pravidlá, poď na férovku!

Tvár a meno ako prezývka

a vice versa

Podľa toho, aká v skutočnosti som, ako samu seba vidím svojím vnútorným duševným zrakom, by som mala vyzerat' ako urastená, krásna, vášnivá čiernovlasá huslistka. A vidíte! Keď sa pozriem v kúpelke do zrkadla, kto tam stojí? – urastená, krásna, vášnivá rusovlasá basketbalistka. Telo strašne klame. Lebo telo si človek sám nevyberá.

O českom básnikovi Máchovi sa nevie celkom presne, ako vyzeral. Keďže sa preslávil romantickým Májom, kreslia ho ako štíhleho, oduševneného, vlasatého romantického krásavca. Keby boli slávnejšie jeho súkromné denníky, kde píše o láske zhruba asi tak, že: dneska trikrát pical Lóri, z čehož jednou zezadu na sesli u kamen, kreslili by ho ináč. Ako podsaditého, od testosterónu preplešateného hnusáka s rozšírenými vlhkými nozdrami. Aj meno klame.

Všetci blúdime svetom s náhodne až nespravodlivo pridelenými telami a väčšinou nespokojní s tým, ako nedostatočne ony odzrkadľujú celú našu skutočnú vnútornú krásu. (Z istých dôvodov teraz nechcem hovoriť o šťastlivcoch, ktorí vnútorne krásni nie sú, takže nad tým, čo sa im zrkadlí v kúpeľkách, pochopiteľne jasajú.) Akoby už toto nestačilo na holé nešťastie, niektorí z nás k svojmu nevýstižnému mäsitému zjavu dostali od rodiny – ktorú, ako vieme, si človek taktiež nevyberá – na dôvažok ešte nejaké zlomyseľné meno či priezvisko. Major Major Major – spomínate si?

Strašné! Žijeme s trojitou, celkom rozdielnou identitou v jednej osobe: jedno moje ja, ako ho vidím sama svojím vnútorným zrakom, druhé ja ako k tej predstave absolútne nepasujúce telo, a ako tretie ja meno, nesúvisiace vôbec s ničím. Moje pravé – Šípivá – je našťastie výstižné. S krycím umeleckým *Vyholená* som si to možno mohla lepšie premyslieť, lebo dnes už viem, že viac by mi pristalo iné. Napríklad podľa krásnej a veľmi chutnej fialkovej huby, ktorej sa hovorí *Pôvabnica*. *Violetta Pôvabnica* asi. Čo už teraz. Ale *Vyholenej* sa nezriekam, beriem ju ako umeleckú obeť a hold svojmu obľúbenému Matkinovi, podľa ktorého knihy som si ju vybrala.

Niektorí ľudia majú šťastie. Rodičia im k duševnému ja pridelia aj správne telo, aj pekné meno. Pred pár rokmi sme s mamou navštívili hornooravský katastrálny úrad. Blúdili sme chodbami a hľadali, kde sedia geodeti. Našli sme. Išla som zaklopať, keď mi mama prstom ukázala menovku na dverách. Na nej stálo meno, ktoré by sa presne krylo s mojou vnútornou predstavou o sebe. Pokiaľ, teda, by som sa mame narodila ako chlapec: Lev Švárny. To by sa mi strašne páčilo: Levica Švárna. Dokonca oveľa výstižnejšie než Violetta Pôvabnica-Šípivá.

Vtedy však nás to meno, priznám sa, trošku zaskočilo. Len čo sme sa na seba s mamou pozreli, už aj sme sa rútili chodbou ako dva nebezpečne syčiace papiňáky a na schodoch sme vybuchli. Trikrát sme sa ešte pred tie dvere vracali, akože: ale už naozaj dosť, jak dve sprosté pubertáčky. A trikrát sme sa vzápätí rútili slziace chodbou von. Normálny hysák. Nakoniec sme tam nešli. Nedalo sa. A myslím si, že sme urobili dobre. Lebo podľa toho, ako sa na svete nespravodlivo prideluje krása k menám, by bol za tými dverami s nádhernou menovkou určite sedel smelý Tiger z Ešnapúru.

vyholená napísala:

vieš čo, *suspensor major*, ty si hrozný detailista. Ty by si bol tuším schopný kvôli nejakým sprostým faktom meniť aj pointy!

To by ti praskla guma, keby si na chvíľu zadržal dych? Tak dobre, o Karlovi Hynkovi Máchovi sa vie, ako vyzeral, frajer jeden v poľskej konfederatke a bielom plášti s červenou podšívkou. Dobré, máš pravdu. Ale o Jankovi Kráľovi nie! A neboli obidvaja rovnako dobrí? Janko podľa mňa ešte lepší, lebo som od neho čítala viac. Tak som dala Karla, nech sa to nejako pekne vyrovná.

Zato, že si dostal pekné meno, *suspensor major*, tu ešte nemusíš machrovať. Všímaj si nabudúce podstatné veci. Napríklad... čoja- viem... ako pekne pracujem s trojbodkami a tak.

suspensor major napísal:

Nuž, podala si si ma, *vyholená*, len čo je pravda. Toto si veru nedám za *suspensor*.

Trochu o našej rodine

Včera sme slávil brachove dvadsiate piate narodeniny. Po česky narozky, po slovensky – poopičené – narod'ky. To sa mi teda vôbec nepáči. Slávil sme včera, ale bracho ich mal už v utorok. Narodil sa mame pätnásť minút pred polnocou a ona potom hovorievala, že šikovný chlapec, ešte sme stihli májové prídavky.

Bolo to zvláštne, keď namiesto päťročného premýšľavého chlapčeka, ktorý si chodieval u babky po dvore sám, na hlave šiltovku, podľa ktorej naši hovorievali, že aha, náš smelý pilot Čkalov ide!, vošiel do pražskej kaviarne Slavia urastený, prakticky dvojmetrový mladý muž s krásnou frajerkou. Už som tu písala, ako som kvôli nemu dala po zuboch divokému Pukovi zo susednej ulice, keď bracha trafil kameňom do hlavy, ale ešte som nepísala, aký bol zlatý s neposlušnými svetlými vláskami, ktoré mu vzadu stáli ako šticôčka ananásu. To bolo druhé láskavé meno, ktoré mu naši dávali: náš malý Ananás.

V Slavii sme sedeli celkom vzadu, pod tým slávnym obrazom Piják absintu, na ktorom sa mi najviac páči figúra starého čašníka v pozadí, lebo z nej je jasný celý jeho život; ako ho už z neho bolia nohy. Slavia je trochu zvláštna kaviareň, starí štamgasti hovoria, že také, aké to bývalo, to tam už nikdy nebude. Ako keby inde bolo. Ale nám, čo si žiadne zlaté časy nepamätáme, tam nechýbalo nič.

Keď bracho len tak medzi rečou pobozkal svoju krásnu frajerku, spomenula som si, ako sme raz boli s našimi niekde v Jeseníkoch na odborárskej rekreácii. V ten večer mama spala v jednej izbe so mnou, zmorená z výletu, kým ja som si ešte potrebovala pri lampičke dočítať niečo napínavé. A niekedy tak o jednej v noci sa vytackal z vedľajšej miestnosti, kde spal s tatinom, malý bracho. Jednu nohavičku belasého pyžamka s medvedíkmi vyhrnutú nad kolenom, ananásová šticôčka sa mu natriasala. Žmúril oči pred svetlom z mojej lampičky a keď si všimol spiacu mamu, naklonil sa k nej a hlasným šepotom ju budil: „Maminko! maminko!“ Mama celá opleštená, že čo, čo je, čo sa robí, a on že: „Maminko, já se jdu vyčůrat.“

U nás v dvojjazyčnej rodine bol totiž taký zvyk, že na Slovensku sme museli hovoriť po slovensky a v Čechách zase po česky. Mali sme

na to pravidlá; keď sme napríklad išli vlakom k českej babke na prázdniny alebo od nej domov, spýtali sme sa občas tatina, či už boli Lúky pod Makytou alebo Vlársky priesmyk. Niekedy aj Kúty. A keď náš český tatino povedal: „Áno, deti,“ alebo: „Ano, děti,“ začali sme hovoriť iným jazykom.

Mňa s knihou si bracho nevšímal, odtackal sa na vecko a keď sa o chvíľu vracal, už-už by bol prešiel do svojej izby, ale – našťastie! – si ešte včas spomenul, zase sa sklonil k mame, ktorá medzitým samozrejme zaspala, a znova ju tým hlasným šepotom budil, že: „Maminko! maminko!“ A ona opäť že čo, čo, čo sa deje, a on že: „Už jsem se vyčůral.“ A vykročil. Ale – našťastie! – si vo dverách včas spomenul, vrátil sa a dal jej ešte pusinku na líce. Až potom odišiel do izby k tatinovi.

Takže môže môj urastený bracho bozkávať krásne frajerky koľko chce, pre mňa už navždy zostane predovšetkým chlápätkom s vyhrnutou pyžamkovou nohavičkou a natriasajúcou sa ananásovou šticôčkou na hlave, opatrne bozkávajúcim na líce svoju zlatú, polospiacu maminku.

No – a normálne som sa dojala. Takže už vám nepoviem, ako sme oslavovali. Len toľko ešte v stručnosti dodám, než si utriem zvlhnuté oči, že je pekné mať súrodencov.

Napíšte mi, pán premiér!

„Já to nechápu. Podívej, zlato, kam až on ten svůj fakovák dokáže vysunout,“ čudoval sa filozof, keď dorazil vlakom z Brna do mojej garsónky v Petržalke.

Mal pred sebou v novinách fotku nášho premiéra. Premiér bol na nej očividne štátnicky múdro zamyslený. Zohnutou ľavou rukou si podopieral pravý lakeť a vztýčený prst mal priložený na ústa a na nos. Bežný postoj politika, ktorý sa práve tak tuho, ale tak strašne tuho zamyslel, že vôbec, ale vôbec nevníma, či sa naň práve niekto nedíva, alebo ho – nedajbože! – nefotí. Náš ľud z drevenic o tomto postoji – americký prezident Clinton veľmi rád takto s prstom na nose uvažoval – náš ľud o tomto premýšľavom postoji zložil pesničku, že:

... ej, bo teraz mu prišla

ej duma do rozuma...

Čo ale bolo zvláštne, náš premiér si na tej fotke neopieral o ústa ukazovák, ako je u tuho mysliacich politikov obvyklé, ale prostredníčok, po česky fakovák. Pričom malíček mal pokrčený, aj prstenníček, a ukazovák si podopieral bradu. Palec, ktorým si politici bradu podopierajú pri bežnom premýšľavom postoji, nechal premiér odpočívať.

Filozof si to skúšal podľa tej fotky, ale nedostal sa fakovákom ďalej než na ústa. „To není možný,“ nadával, „buď máte, vy Slováci, jinak rostlý pracky, nebo fakt nevím. Anebo váš premiér chodí na roztahování.“ I ja som to, samozrejme, vyskúšala, ale to isté. Prostredníčkom len kúsok nad ústa. A náš premiér hravo až nad nos!

Nechcelo sa mi tomu veriť, ale filozof mal nakoniec pravdu. Myslím s tým roztahovaním. Lebo som teraz v českých novinách čítala, že v Amerike mali prezidentskí kandidáti televíznu debatu a že Kerry porazil Busha v reči tela. Je to jasné. V reči tela! Oni všetci chodia na body logopeding – telovú logopédiu. To tam im roztahujú premýšľavé prsty, natáhujú spodný pysk vzdorovitosti – zase mi napadá Clinton, ten ho vedel vysunúť najodhodlanejšie zo všetkých – učia bojovne vystýkať bradu a ústa klenúť do sverepého oblúka. V tomto zase je

najlepší český prezident, v poslednom čase sa doťahuje na niekdajšieho talianskeho vodcu, ktorý na vrchole síl dokázal vysunúť bradu skoro vyššie než čelo. Skrátka, politická reč tela.

Keď som uvidela Kerryho fotku z tej debaty, ihneď mi bolo jasné, čím konkrétne ten telový súboj vyhral. On totiž nie jeden premýšľavý ukazovák si oprel o ústa. On zakliesnil prsty oboch rúk do seba, nechal trčať obidva! ukazováky a tými sa oprel o nos. Akože: „Ej, bo mne teraz až dve dumy prišli do rozuma!“ A Bush bol v háji.

Takže v tomto mám jasno.

Som však aj slovenskou občiankou. A to ma núti položiť si otázku, že čo ste, pán premiér, rečou svojho tela, z nej potom konkrétne tým premýšľavým českým fakovákom, chceli nám, prípadným voličom, odkázať.

Napíšte mi, pán premiér!

suspensor major napísal:

Je to zvláštne. Vždy, keď na mňa príde dobro, začnú byť tí okolo akýsi nevďační, neuznanliví a zlí. A tak si hovorím: „Vaša chyba, mali ste šancu, ale ste si ju presrali. A dobro ma prejde.“

... kedy už bude dobre?

Nežila som v pravde

Nežila som v pravde a možno ma tu niektorí z vás za to znenávidia. Ťažko sa mi o tom hovorí, ale musím, lebo by som sa v kúpeľke nemohla na seba poďívať do zrkadla.

Stalo sa to pri granadýre. Som si myslela, že môj filozof nespozná, keď bude na bravčovej masti. Ale on si nabral, poprehadzoval v ústach a hneď na mňa, že není to na sádle, zlato, vid? A ja – sprostá!!! – že no prosím ťa, hádam ti nebudem cigániť. Nato on chvíľu mlčky hľadel do taniera, potom sa zdvihol, prešiel ku špajzovým dverám a zavrel oči. Nno – a je zle, som si pomyslela, lebo to už poznám; keď chce povedať niečo naozaj závažné, tak si mi oprie hlavu o špajzové dvere a so zavretými očami začne ticho rozprávať. A tie úplne najzávažnejšie slová podčiarkuje tak, že pri nich buchne hlavou do dverí. Ten mi dal!

Že komu už má veriť; že keď mi je masťný granadýr viac než pravda, viac než jeho dôvera, tak že v podstate nechápe, prečo v tejto chvíli už nejde výťahom dolu naším petržalským panelákom a od neho potom autobusom číslo 93 na hlavnú stanicu. A búchal pri tom hlavou pomaly na každé druhé slovo a niektoré podčiarkol aj dva razy, takže som musela – hoci som ani nechcela – bokom pomyslieť na spodnú susedku Lepulicovú, ktorá je veľmi háklivá, keď sa u mňa dupoce alebo podobne. A že či si uvedomujem, čo to je život ve lži a život v pravde, ako o tom hovoril aj prezident Havel? Že on sa mi absolútne otvoril a vydal celkom napospas, lebo mi verí, ale ja zrejme neviem, čo je to absolútna úprimnosť. Rozprával dlho. Dunelo to v kuchyni poriadne.

A ja som sedela nad tým nešťastným granadýrom, čo sa mi zase ale, musím povedať, vydaril, lebo mi ani paprika nezhorkla, presne som ju trafila, mechanicky som jedla uhorky, pretože tie k nemu pasujú úplne najviac – také tie menšie sladkokyselé, slzy mi padali do taniera a premýšľala som, prečo je to u mňa vždy tak, že chcem dobre – a ubližim. Prišlo mi to strašne ľúto. Nakoniec sme plakali obidvaja a on ten granadýr nasilu zjedol, aj keď už bol studený. Trhali sme sa pri tom

o tanier, ale nechcel si ho nechať zohriať; aby som videla, že mu nešlo o granatýr, ale o zásady. A ja som z toho všetkého bola taká rozcitlivená, že som sa mu priznala k životu ve lži, lebo že klamem určitých ľudí, keďže v skutočnosti nie som vyholená, za akú sa vydávam tým krycím menom podľa spisovateľa Matkina. Takého on vôbec nepoznal, ani nechápal o čom vlastne hovorím, len to o vyholení ho zaujalo, ale do podrobností v tomto smere radšej zachádzať nebudem. Hádám len toľko, že nakoniec som sľúbila, že už mu nikdy nebudem cigániť, a tiež v otázke vyholenosti som sa postavila pravde čelom, a to v tom zmysle, že som si... Takto: akože odteraz naozaj už len holú pravdu... Neviem, ako by som vám to povedala, lebo sa trochu hanbím, skrátka, stalo sa potom aj také, že sa nám potvrdilo, že s pravdou naozaj najďalej zájdeš, a podo mnou sa zatriasla zem. Načo spodná susedka Lepulicová už zase zospoda tíkla do plafóna, lebo bolo ešte len po obede.

Takže dnes žijem v pravde. A keď si predstavím, ako dlho som už mohla... Najradšej by som sa koplá.

A je to vonku. Môžete ma súdiť.

citovo konstipovaná napísala:

opäť si ma zasiahla na citlivom mieste, *vyholená*. Lebo tvoj vesmír je mi asi nedostupný. Kým ty v pokojných elipsách krúžiš okolo svojho muža-slnka v tichom a trpezlivom čakaní na jeho páľčivé protuberancie a občasný veľký tresk, v mojom vesmíre, v tom mrazivom časopriestore, sú muži iba kométy s dlhým chvostom. A okolo chvosta sa dlho krúžiť nedá, *vyholená*. Ty v apogeu, vraciaš sa natešená, a... zisťuješ, že niet k čomu. Tvoj chvostnatý meteorit opäť zmizol niekde v čiernej temnote. Ako len rada by som si občas zahrala nežný šach dvoch srdc s mužom podobne citlivým. Bohužiaľ. Žravá dáma, to je tvoj štýl, chcú mi nahovoriť – keď sa mi ich občas podarí pridržať za chvost – moje kométy. Ale je to azda moja chyba, *vyholená*, že vždy natrafím len na mužov, čo chcú hrať maximálne tak „lízany mariáš“ alebo, ako naposledy jeden český udergroundový básnik z Kutnej Hory, „vole, lehni“?

***smutné opíča* píše redakcii InZinu**

Vážená redakcia InZinu,

v skutočnosti sa volám Vilma Zvedavá, a nie že *smutné opíča*. To len u vás na InZine som si dala také trafené meno, akože nech je aspoň sranda. Ide vlastne o to, že sa rada hrám, že som niekto iná a že si s chuťou vymýšľam, a potom som zvedavá, ako to dopadne. Ale ja nielen na internete. Niekedy si napríklad vyrazíme s Majou od ekauntov alebo s Veve z humánnych zdrojov po robote do mesta všelijako trafeno vyobliekané a blbneme, že sme akože zdravotné sestry z Kysaku na zájazde v hlavnom meste republiky a že sme sa uliali z operného predstavenia a podobné haluze. A raz sme sa nechali odviezť harlejstami až do ich klubu, obchytkávali sme im tie drahé čierne kože a sme sa ich vypytovali, že ta to še ňebojiš na tym motoru? Chápete, akože po východniarsky. A oni sa nahlas smiali, že to teda u nich harlejstov neni zvykom a prišli s nami na motorke až tesne k barovému pultu a my s Veve a s Majou sme výskali, že jo! to sme sa ale zľakli, čo sa im strašne rávalo, a tak sme ešte vykrikovali, že ta to lepšie jak zbor židuv! Akože tá opera. A potom sme sa v nočáku na Dolné Hony tak strašne rehotali až nás šofér normálne pri pentagóne vysadil. A môj šéf, keď mi na druhý deň po porade masíroval atlas a som mu to pri tom rozprávala, len vrtel hlavou, že Vilma, Vilma, ty si raz nabehneš na nejakého úchyla a ja ťa konečne uvidím holú. Akurát že v mrazáku na prosektúre pri identifikácii. Ale on to tak samozrejme nemyslel.

Tak takto všelijako sa ja rada hrám, a preto som aj bola zvedavá, že čo tí ľudia na internete na tom majú, že stále len diskutujú a četujú, a o čom stále, lebo keď som sa tam pozrela, tak mi to pripadalo dosť trafené a hlavne pre publišov. Ale potom mi Veve ukázala váš InZine, že tam býva dosť sranda a málo politiky a takých podobných sprostostí. A že to bude niečo pre takú bláznivú opicu ako som ja, Vilma. Tak som si dala meno že *smutné opíča* a tie diskusie potom fakt bývali dosť podarené. Aj šéf si všimol, že sa mu už tak často nevrázim do kancelárie, ani mu už tak často na oplátku nemasírujem atlas, a vždy keď zbadal, že zase čosi píšem, ma napomenul: Vilma, na dristy tu máme piáristov! Ale on to tak samozrejme nemyslel!

A takto som sa pri práci zabávala, aj keď výkazy a také veci museli byť vždy v poriadku, to bez debaty, na to je šéf pes. Lenže po pár mesiacoch sa mi začalo zdať, že diskutovanie cez deň na všetkých fórach u vás na InZine je ako telka večer. Že som tiež začala klikat' z fóra na fórum, ako keď prepínam programy, a už som si aj začala hovoriť ako pri telke, že nno, zas je to tu o ničom, zas tu dnes len blbci oxidujú a podobne. Začalo mi to pripadať, ako keď sme pred tromi rokmi začali chodiť s Veve na turistické zájazdy. Že aj to ma najprv strašne bavilo, ale potom už som si v Benátkach hovorila, že radšej by som tuším tomu gondoliérovi varila večer špagety, a v Pyrenejách, v takom malom bielom kamennom domčeku zase chovala s tou babkou a dedkom kozy, prípadne ešte radšej s ich vnukom, alebo v Brixene na námestí hrávala s chalanmi v harmonikárskom orchestri. Takéto veci mi začali chodiť po rozume. Sa mi skrátka začalo zdať, ako keby život bol stále kdesi inde, a my dve s Veve furt len v tom sprostom autobuse za sklom. Taká akási podráždená som z toho začala byť či čo. A tak som sa na zájazdy vykašlala.

S telkou to isté. Tiež som pri nej stále iba kontrolovala, že či mi náhodou niekde neuniká niečo na nejakom lepšom kanáli. Až keď sa mi pokazila, tak som ju skúsila naschvál nenechať opraviť. Šéf mi vtedy povedal, že správne, Vilma, mladé dievča má po večeroch zdravo trtkat', a nie kukat' do kisne. Ale on to tak samozrejme nemyslel.

Najprv mi to prepínanie programov chýbalo, ale dnes sa mi zdá, ako keby som bola akási taká pokojnejšia či čo. A tak som si povedala, že prestanem chodiť na diskusné fóra u vás na InZine a možno zistím, čo mi to vlastne stále chýba. A hovorím si, či by sa aj iní ľudia nemali trochu nad tým zamyslieť, nielen ja, lebo sa mi zdajú tiež dosť nervózni a podráždení. Že či by sa radšej nemali viac stretávať so živými kamarátkami než stále len vypisovať nejakým úplne neznámym, no nie? Neviem. Ale to by som asi nemala písať just vám, vážená redakcia InZinu, čo ste za takéto diskusné fóra platení, aby boli čo najväčšie. Kvôli reklame a tak, to poznám aj od nás z firmy.

No, sú to len také moje splašené myšlienky, lebo aj šéf mi hovoríeva, keď pred ním niekedy takto mudrujem, že Vilma, Vilma, ty až dostaneš

rozum, budem ja už dávno hore oným. Ale on to tak samozrejme nemyslí.

Musím ale záverom môjho listu povedať, že mi tu s vami bolo celkom veselo a že som si vás aj dosť obľúbila. Nehovorím, že sa už nikdy na InZine nepodívam, veď som Zvedavá, ale na diskusné fóra už radšej nepôjdem, aby ma to nepokúšalo ako kedysi tá sprostá telka.

Vaša Vilma – smutné opíča

P. S. Len ešte pre vás, vážený redaktor pán R., tu mám nejaké správy o tom nešťastnom *mimoriadne zvláštnom agentovi Flusajovi*. Radšej ani nechcem skúmať, ako sa dostal k mojej mailovej adrese, ale napísal mi, a to viackrát. Aj keď teda som mu zase až tak moc nerozumela. Pretože on stále iba opakoval, aký je tvrdý a dával mi všelijaké trafené rady, napríklad že nešti pygmejovi do pahreby, lebo to je proti zákonu džungle, čo ma v skutočnosti ani vôbec nezaujíma, a by som sa veľmi čudovala, vážený redaktor pán R., kebyže vás áno. A ešte napísal, že si ma raz na Slovensku aj tak nájde, lebo že nebýva zvykom, aby tvrdí chlapi, ako je konkrétne aj on, keď sú na akcii niekde medzi domorodým primitívnym obyvateľstvom, si hovorili, že joj, to som ale nesvoj! Že takým chlapom stačí len kuknúť, kde má palma lišaj alebo že kde letí marabu, a neni čo riešiť.

Mne sa teda ten *mimoriadne zvláštny agent Flusaj* zdal dosť čudný. Nakoniec mu šéf musel odpísať, že ak neprestane otravovať, ukáže mu osobne, ako vyzerá rozkaz „trámec chop!“, lebo on na vojne staval hocikedy aj v januári po krk v labskej vode mosty pod Melníkom a má od jedného ruského generála hodinky, čo sa volajú že Slava za tie mosty a za Družbu.

Takže *mimoriadne zvláštny agent Flusaj* sa odvtedy nadobro stratil a je od neho pokoj. Správu o ňom vám však nakoniec, vážený redaktor pán R., odovzdávam, lebo šéf povedal, že áno, je to *uj, ale na druhej strane zase chlap. A že si to preto zaslúži. Aj keď to tak samozrejme nemyslel. Ale tie Flusajove *mimoriadne zvláštne zápisky* z jeho mŕtvej schránky, ktoré chcel, aby som vám ich poslala, som radšej pre istotu všetky vymazala. Dúfam, že sa za to na mňa nebudete

hnevať, lebo to boli pekné sprostosti. Vlastne, môj šéf si z nich kúsok skopíroval, a to konkrétne o tom, ako agent Flusaj ide prostriedkom africkej ulice celkom holý oproti rannému africkému slnku, lebo to šéfovi pripomínalo jeho obľúbený film Top gun. Ináč, šéf povedal, že celý ten mimoriadne zvláštny agent Flusaj je len dementný Krowiakov brat, vážený redaktor pán R., a jeho mimoriadne zvláštne zápisky z mŕtvej schránky sú nie že parašutistická literatúra či tak akosi, ale len také internetové kádečko na jedno malé prežitie a požutie.

Zabite ma, ale čo tým myslel, veru neviem.

mimoriadne zvláštny agent Flusaj napísal:

Nebýva zvykom, aby tvrdí chlapi, ako som konkrétne aj ja, si chladili čelo o studené okno a pýtali sa, že čo to, prečože ma láska obchádza a každá na mňa kašle, a potom chodili tíško zavýjať na mesiačik. Lebo takí tvrdí chlapi, keď sa opýtajú samých seba, že čo už ja s tým narobím, keď som viac tvrdý ako príťažlivý, si aj vedia sami na férovku odpovedať, že s tým už ja narobím hovno. Takže potom pre nás, tvrdých chlapov, ani nebýva problém povedať ti, *smutné opiča*, že okej, nasrala si *Flusaya*. ale dám ti hneď aj radu od môjho inštruktora taktiky, že keď to nejde podobrotky, môže byť chyba niekde úplne inde. A tak to aj ber, *smutné opiča*.

o nadmernosti

... vtedy v Prahe som kútikom oka zazrela nejaký plagátik, že v Salmovskej literárnej kaviarni bude hrať Nohavica. Lenže na mieste som potom zistila, že to je klavirista, čo len sprevádza speváčku so srandovným menom Kočičáková Ester. S tou sme sa potom stali kamarátky, lebo ja mám taký zlovyk, grétko, že keď sa strašne uvoľnene smejem, trošku nespisovne akoby chrochtám. Najprv že ha-ha-ha a potom pri nádychu: chrfff. No a na jej vystúpení som sa smiala tak, že až mala strach, či jej neukradnem šou, ako hovoria v Prahe. Sa mi potom zdôverila, keď sme sedeli na bare. A bola zlatá, dala mi aj podpísané cédečko, čo nahrala s tým svojím lžinohavicom. A vedľa nás sedel taký ramenatý, pomešší, môj český tatino by povedal, že jak ustřelený kecky, stále sa len uškřňal a nakoniec ma pozval na dvojdecku. Potom mi povedal, že som „frapantně animální“ a že som vraj „takové slovenské fajnomenon“ či čo, a keď som sa priznala, že som z Blavy, tak on na to, že no jo, Bratislava, znám – Kempelenův šachový stroj!, a ešte všelijaké iné reči so mnou viedol, takže som si ho v ten večer nakoniec chytila okolo pliec, odviedla a už ho nepustila. Kebyže chcem byť vtípná, tak poviem, že som si vtedy svojho filozofa pribalila k nadmerným topánkam z Lipanskej ulice. Tam som totiž chodievala z Blavy nakupovať pri cestách za tatinom, do nadmerných veľkostí – dnes je to presťahované do Černínovej, tiež na Žižkově – lebo mám osmičky až osemapolky. To je o pol čísla viac než má filozof. Raz, keď už za mnou dochádzal z Brna do Petržalky, som na neho čakala v nočnej košielke a pri sviečke, kým sa po ceste vysprchuje. A on vyšiel z kúpelky obutý do mojich čižmičiek, len v slipoch a s nejakým káblom v ruke, a že: třes se nehodná, přichází tvůj dominátor! Takže sranda s ním je, to by si mu, grétko, fakt krivdila. A dnes ma dojal, poslal mi mailom krásnu básničku:

kdybys mi zítra řekla: sbohem!
do kolen šel bych jak po ráně pěstí
už teď se zalykám tím slovem
už teď mne bolí
neznámé cizí štěstí

Milujem ho, grétko!

Pišta z Hrachovišta

Málo chýbalo, a mala som za tatina Pištu z Hrachovišta. Mama s ním začala chodiť na gympli v našom západoslovenskom mestečku tesne pred maturitou. Lenže Pišta potom odišiel študovať do Prahy, a tam mal smolu, že ho na intráku ubytovali s mojím tatinom a profesorom Kobom. Keď mama prišla za Pištom na návštevu, nemohol jej uniknúť rozdiel. Tatino skrátka Pištomu mamu prebral. Tým trom na intráku to pohodu neskallilo, Pišta mal v tom čase už aj tak svoje železko v inom ohni. Svoju úlohu ohrdnutého a českým kamarátom podrazeného však hrával s veľkou chuťou. Ako chalan z dediny bol doma vedený k práci. Takže vedel napríklad žehliť. A občas vypomohol spolubývajúcim s košeľou, keď išli povedzme na rande. V tých časoch sa ešte košele žehlili. A to bola vždy Pištova veľká chvíľa.

Nahlas lamentoval nad takzvaným priateľstvom Čechov, odhaľoval ich pravú falošnú tvár, dvíhal ruky so žehličkou k plafónu, že ty to vidíš, Najvyšší, ako nastavujem aj tretiu tvár! Alebo naopak kričal, že kde sa toto skončí, tento český útlak, keď prostý slovenský Samko pták musí s rozpáleným železom otročiť na špinu-českého takzvaného kamoša, a z okna toho pražského intráku Na lysině 12 pod Kavčimi horami vyrevoval na celé kolo protištátne heslo: „Češi peši z Prahy!“, načo profesor Koba nebol lenivý sa zdvihnúť z pelechu a vyrevovať spolu s ním, ba bolo mu to málo a spustil ešte protištátnejšiu pesničku *Rež a rúbaj do krve, po tej českej kotrbe*, lebo toto on miloval, robiť škandály. Tatino spomínal, ako boli na Silvestra niekde v Krkonošiach, a Koba z tej svojej pasie tam v krčme pri popoludňajšej odobierke od Starého roka žartovne napomenul miestnych dvoch štamgastov, ktorí si v kúte potichu čosi hovorili domácou nemeckou češtinou, že tak čo, zase kujete pikle, kurvy starý sudeťácky? Akože láskavo a zo srandy. Lenže jeden z tých dvoch bol zaslúžilý protifašistický odbojár a chýbala mu ruka od lakťa, a tak sa tam na veľkú Kobovu radosť strhla bitka, pri ktorej zvalili rozhicované kachle, vypadla dymová rúra zo steny a nastala ty vole egyptská tma, líčil to vždy Koba nadšene.

Aj na tú silvestrovskú lyžovačku ich vtedy dostal Koba cez nejakú svoju milku prelestnú z pražského výboru zväzákov, ktorá ich nahlásila ako vychýrenú zväzácku kapelu Jiskry či tak nejako, ale Koba to tatinovi, Pištovi a trom babám, ktoré mali so sebou, akosi zabudol oznámiť, takže tí všetci pochopiteľne onemeli, keď ich na zastávke autobusu v Josefovom Dole obklúčilo asi desať rozradostených zväzákov, že idú pomáhať s aparátúrou. Alebo že aspoň gitary im vezmú; a či teda aparátúra ide za kapelou v osobitnom aute? Sa tešili na skvelý silvestrovský hudobný program, skrátka. A Koba bol vo svojom živle, fabuloval a prášil za všetkých. Tatino ho potom začul, ako cestou do kopca na tú chatu pražského zväzáckeho výboru niekomu vykladá, že pôvodne sa kapela mala volať *Leonidy*, podľa tých nebeských úkazov, ale že im to zatrhli, lebo by to mohlo naznačovať, že Leonid Iljič je len kométou, ktorá sa, s Karolom Polákom sportovne řečeno, „len tak mihla“. A potom ešte Koba začal vyrevovať svoj obľúbený ruský protestong *Á já maladá komsomoľca spizdila...* akože: Zväzáci, dnes pred Silvestrom červenú formalizmu!

Po štúdiách sa Pišta vrátil do nášho západoslovenského mestečka. Tatino ho nasledoval, lebo im to s mamou vydržalo, a tam sa s ňou oženil a mali mňa. S Pištom zostali aj naďalej najlepšimi kamošmi. Mame to bolo vcelku jedno, ale o niekoľko rokov na Pištu predsa len zanevrela. Raz sa totiž pred nimi oboma neopatrne a neprozreteľne pochválila, že napísala verše do Nového slova mladých a že zaslúžilý umelec Mihálik ju pochválil za básň

*V teplom prachu Marcipánskej cesty
zaspali stopy našich bosých dní...*

A že ju tiež vyzval, aby pokračovala v písaní. Tým dvom somárom nebolo viac treba. Hneď sa dali do práce a Mihálikovi poslali verše akože mladého angažovaného básnika Štefana z Hrachovišťa, ktorý sa na úvod barda opýtal, či by nemohol publikovať pod umeleckým pseudonymom, lebo takto si ho v Hrachovišti hneď každý nájde, keď tam bude, že Pišta z Hrachovišťa. Či by si nemohl dať vhodnejšie umelecké meno, napríklad Gaco Novomesský, že to by predsa len viac evokovalo poéziu, ako sa ona aj v skutočnosti vyskytuje napríklad v tejto jeho načrtnutej angažovanej poéme:

Vlaky družby, vagóny túžby

*... v moskovskom sa na mňa metre pritisla
však, žiaľ, tiež iní boli vyvinuli tlak
na strunách lásky začal tancovať môj slák
a potom dežurný ma zo stanice Komsomoľská vypískal...*

alebo tiež v básni:

Kvakinovo precitnutie

*... a život ako Žigul' sa hnal splašený
ja stále vzadu za ním na lane
vpredu sa objímali, pluli na dlane
zozadu na lane sa mi to zdalo prehnané...*

Mihálík ich s tým všetkým poslal viacmenej slušne do riti a mama sa strašne urazila, že si z jej poézie strieľajú a špeciálne tatinovi mala za zlé, že just s tým sedlákom Pištom, čo na ňom to Hrachovište vidieť už od bránky, ako potom hovorievala. Myslím si, že to Pištovi nikdy neodpustila. Tomu zase zostal na pamiatku umelecký pseudonym. Ja som Pištu mala celkom rada, lebo s ním bývalo veselo, keď sa s tatinom roztatárili, ale radšej som, že za tatina mám svojho terajšieho českého tatina. Aj preto, napríklad, lebo práve po ňom mám strunisté nohy.

... ta to še ňebojiš na tym motoru?

Môj osobný problém

Kedysi, keď sa žilo v kmeňoch, malých skupinkách, to bolo jasné. Chlap, ktorý si uzmyslel, že by mu pristalo byť vodcom, vstal od ohňa, nadvihol kožušinu v krajine bedier a povedal: „Čo povieť na toto?“ a udrul tým o rituálny kamenný stôl. Kmeň zhikol, muži o meter cúvli, ženy, naopak, o meter pristúpili bližšie. „Budem vaším vodcom,“ povedal im chlap, „lebo som najväčší. Kto si myslí, že najväčší je on, nech radšej odíde, lebo dvaja byť najväčší nemôžu. Taká je moja vôľa,“ povedal a všetkým bolo jasné, že je to rodený vodca a že mu to myslí.

Komu sa nepáčilo, musel ísť na premeranie, prípadne na páku za rituálnym kamenným stolom. Keď prehral, kmeň ho s veľkým posmechom, kameňmi a byvolími lajnami navždy vyhnal z osady. Vodca potom nemusel robiť, len sa staral, aby kmeň nevyhynul, a odháňal kyjakom od osady votrelcov. Ostatní mu za to nosili pečienku a kvasené pivo a boli radi, že tú nevďačnú prácu robí za nich. Každý vedel, kde je jeho miesto. Bolo to prehľadné.

Teraz už nie. V našich kmeňoch je to domiešané a domotané. Demokratické. Kedysi by slabým a sprostým ani nenapadlo, ale dnes naozaj hocikto sa z ničoho nič môže vystrieť od motyky a povedať si len tak, beztriestne a na plné ústa, že odteraz ja som váš vodca, mne budete nosiť pečienku a kvasené pivo. A robiť už viac nebudem.

A toto práve je môj problém. Mne sa o tých dnešných nechce nielenže písať, mne sa o nich nechce ani rozmýšľať. Rozum sa mi vždy urazí, že nehnevaj sa na mňa, Viola, ale prečo by som sa mal zapodievať takými, čo ich kmeň i viakrát vyhnal s posmeškami, kameňmi a byvolími lajnami od rituálneho kamenného stola, ale oni aj tak sa znova a znova k nemu prikrádajú bočným krokom, celí ešte smradlaví?

Čo sú toto za ľudia?, sa pýtam samej seba, že bez hanby a bez prestania si nadvihujú kožušinu v krajine bedier, a to neuveriteľne smiešne a úbohé pod ňou nám ustavične predstákajú? Kto im to má ustavične oplúvať????? Kedy s tým už konečne dajú pokoj?!

Fakt ma to nebaví. To nech už je radšej monarchia...

... Kráľovná Viola prvá – to by neznelo zle, čo povieť?

o mužoch

... musím sa ti, grétko, poďakovať, že si vždy ako hrebeň na moje neučesané myšlienky. Že ich vždy aj trošku schladíš, ako napríklad tie z dnešného rána o ženskom tele ako dobre naolejovanej zbrani. Normálne by som sa čudovala, čo sa to zo mňa rinie za sprostosti, ale povedz mi, ktorá žena, keď sa po noci plnej lásky prebúdzda obdivuhodne odpočinitá, si ráno nepripadá ako Tlstá Berta? Myslím, ako to veľké delo, čo postavili Nemci, aby si ním podmanili Európu a potom celý svet. A určite som nebola jediná, ktorá sa tak dnes ráno cítila, len to tu žiadna tak neopatrne ako ja nevykričala do celého osвета. Teraz sa trochu rumanie.

A premýšľala som aj o tvojich múdrych slovách, že my, ženy, podvedome hľadáme silného muža, aby sme nemuseli byť samy silné za dvoch. Možno by sme mali závidieť Mongolkám. Filozof mi povedal, že u Mongolov celkom normálne pestovali mnohomužstvo. Že keď bolo málo žien, nelámali si tým hlavu, podelili si medzi sebou tie, čo zostali – traja-štyria na jednu – a pohoda, grupka rulez! A že teraz to isté asi čaká Číňanov. Mne to pripadá ako celkom zaujímavý nápad. Chápeš, keď si v jurte jediná žena a okolo máš niekoľkých mocných mužov, môžeš naplno rozvinúť svoju ozajstnú ženskú silu a nemáš čas ani náladu si lámať hlavu takými sprostosťami ako, napríklad, že preboha, bola by som ja vôbec schopná chytiť do lasa naraz až tri soby, ako to bežne dokáže najmocnejší z mojich piatich mužov Tukša Džumdzagin? Nemusíš si skrátka vyrábať v jurte všelijaké zástupné problémy. Čo povieš? O tomto tu teraz rozmýšľam. Len by mi asi dosť vadili tie varené baranie črevá.

... ale všetkých mužov nepochopíš, to máš pravdu, ja koľko razy nechápem ani tohto jedného! Mám si stále lámať hlavu nad tým, prečo erdží jeho hojdací koník a prečo mi bije hlavou o špajzové dvere? Veď ja poriadne nerozumiem ani nám ženám, ba niekedy ani sebe samej! A opýtam sa ťa takto: zaujíma zase až tak veľmi jeho, prečo mi niekedy v kine vypadnú slzy, keď vidím, ako sa dvaja držia za ruky, bežia po pláži proti zapadajúcejmu slnku, a nie som to ja? Ani jeden z tých dvoch? Myslím si, že ani príliš nie. Preto si niekedy hovorím, či má vôbec zmysel nad vzťahmi toľko špekulovať. Nebolo by nakoniec lepšie sa len prosto žensky radovať

z takých chvíľ, keď on občas celkom splynie so svojím malým záškodníkom, dajú si spoločné meno, že Búrlivák napríklad, zabudnú na príviesky a zoberú ma na výlet až hore, medzi farebné balóniky? Nevieť.

Ja mám mužov rada. A s filozofom sa cítim akási taká múdrejšia. Ja napríklad len tak od boku strelím niečo, aby reč nestála, keď ho vypravádzam na hlavnú stanicu, a on v tom hneď nájde význam. A ešte v noci mi napíše z Brna dlhý mail, ako som ho tým prekvapila a aké to je nečakane hlboké a že o tom musel premýšľať celou cestou až do Brna. Že mu to dokonca pripomenulo jednu esej od kohosi a že to v skratke úžasne presne vystihlo fázu nášho vzťahu. Čo mu na to mám povedať? Nič, samozrejme. Ale lichotí mi to. Imponuje mi, aký je bystrý, že tak do mňa vidí. Lebo ja síce cítim, že nie som sprostá ani škaredá, ale chýbajú mi dôkazy. On, muž, je môj nezvratný dôkaz. Žena nie. Tá ti podá maximálne taký dôkaz, že máš do lodičiek trochu veľkú nohu. Alebo že chodíš s chalanom, čo je od teba skoro o hlavu menší a má už na temene trochu plešku, po slovensky plzeň, takže chvalabohu ti ho nemusí závidieť. Mužov mám radšej ako ženy, hovor si čo chceš.

Napríklad citovo konstipovaná tu písala, že sa cíti, ako keby mala v duši zarazený štupeľ. Kedysi by som sa tomu zasmiala, lebo moja babka hovorievala, že neny takého štupla, čo by sa nanho nenašiel štupecígel! Ale teraz už viem, aký asi problém majú s tým štuplom muži! Vieš, grétko, my ženy robíme podľa mňa chybu, keď mužov vidíme len ako nejakých cirkusových levov; že skrátka stačí ukázať levovi našu ohnivú obruč, zaplieskať bičom a – elá hop! – máme ho, kde chceme. Ale vieme naozaj všetko o jeho duševnom štupli? Mne ti to pripadalo, že až keď sa po do mnou zatriasla zem práve len s ním, že až potom sa aj on duševne odštuploval a bol ku mne taký plný citu ako nikdy predtým. A to som si myslela, že žiaden štupeľ ani nemá!

Budeš sa mi smiať, nech, ale ja som si urobila takú teóriu, že u nich je štupeľ aj štupecígel to isté. Že preto asi sú niekedy takí zmätení a dojemne smiešni. Nemyslíš? Ja teda áno.

Ďakujem Bohu, akadémii, mame a Maďarom

ha nem kaka, nem papa

Nalejme si čistého a konečne si to povedzme otvorene: Vďaka im, Maďarom!...

Vy, Slováci, čo vás vidím skákať do think tankoch, postojte chvíľu na nohách a nechajte ma dokončiť myšlienku. Takže ešte raz: Vďaka vám, Maďari! Dobre ste bili našich prapredkov!

Lebo otázka nad pohárom čistého znie asi takto: Boli by dnes Slováci nebyť Maďarov? Niektorí toto neradi počujú, ale historická pravda nepustí. A keď už sme si naliali čistého, len tak očistom sa vtipne pohrajme aj s bočnou myšlienkou – totižto, že kde by dnes boli Maďari nebiť Slovákov? Ale to naozaj len bokom. Na to nech si rovnako vtipne skúsia odpovedať Maďari sami.

Ja sa vrátim k našim. A to konkrétne do čias, keď ešte o sebe poriadne nevedeli. Keď ešte Slováka nebolelo, že je Uhor, jeho žena že je Uhorka a deti Uhorky, ako bol, taktiež vtipne, napísal epochálny slovenský spisovateľ. Slováka-Uhra nejaká národná identita netangovala. S čím sa to je?, sa pýtal. Chudobný človek – hotová opica, také ho páľilo oveľa viac.

Že huncúti páni odjakživa hovorili a písali inými jazykmi než jeho sedliackym, mu nepripadalo neprirodzené. Cudzie mu boli všetky latinčiny, nemčiny aj maďarčiny. Netrebalo mu takých pri poddanských prácach na panskom, ani keď si seberovným hoviadkam ťažkal na svoj lós v maštali nad šechtárom.

Veru, národné sebauvedomenie Slováka-Uhra nepáľilo, nebolelo. Bol by toto hádam dodnes púšťal jedným uchom dnu a druhým rýchlo von. Našťastie tu však boli Maďari. A dereše. Aj iné ešte veci okrem nich, prirodzene, ale o tom, takpovediac, potom. Až po šťastnom spojení týchto dvoch historických hýbateľov sa našim začali vkrádať do hláv pochybnosti a pomaly otvárať národnostne karpavé oči.

Čo by Uhrovi-Slovákovi ináč možno ani na um neprišlo, totiž že sa líši od Uhra-Maďara, to mu – natiahnutému a bitému na dereši – neprísť na um jednoducho nemohlo. Keď si takto dolebrušky, pevne priviazaný, ničím nerozptyľovaný, sústredene započúvaný do svišťania drábovej palice nenáhľivo uvedomoval, že aj za to bijú, ako hovorí – lebo písať verabože väčšinou nevedel – nemohol sa nakoniec vyhnúť ani takým základným otázkam ako: „Odkiaľ prichádzam?, Kam idem?“ a: „Či sa toto patrí medzi susedmi?“

Keď navyše sa mu ani potom neprestávali opakovať také všeobecné maďarské mienky, že kása nem étel a on že nenie ember, že sa vyľahol z kravinca, keď sa o tento potkla Attilova paripa, bolo na slovenskú uvedomelosť čoskoro zamiesené.

Historickou skratkou by sme teda mohli zhrnúť, že vlastne až tam, na derešoch, pod maďarskými paliczami, korbácsmi a poszmesskami sa – síce v bolestiach, navela-navela, skoro až proti svojej vôli, ale nakoniec predsa len – zrodil dnešný moderný sebauvedomelý slovenský národ.

Takže do tretice a na záver: Vďaka vám, bratia Maďari! Dobré ste bili našich nedvižných prapredkov. Bez vás by dnes nebolo nás. A to by bola naozaj veľká škoda.

Na deň a hodinu presne pred 150 rokmi Ljudevít nepreskočil jarok na Šenkvice a jeho kozlica fatálne uderila o zamrznutú zem. Nezabúdame, Ljudevít! Niektoré.

22. 12. 2005 o desiatej ráno

Môj biznis s Ježiškom

Kedy, ak nie dnes, by som sa mala priznať, že Vianoce sú nežnou dýkou v mojom srdci!

Vždy, keď začnú voňať vanilkové rožky a medvedie labky, keď zapálím prvú sviečku na stromčeku, vidím ten výjav, ako keby sa stal včera. Pred hodinou. V ústach zacítim neopakovateľnú chuť dlhým žutím zmäknutej gummy, rozruší ma dávna vôňa diavou napustených drevených zárubní a duševným zrakom už opäť zblízka rátam ich lakom zvýraznené letokruhy.

Mala som dva cumlíky. Jeden dudlací a druhý šmidlací. Nazvala ich tak moja česká babka, u ktorej mama so mnou bývala skoro rok. Dudlací som dudlala a šmidlacím som si šmidlala nos. Bez nich som nezaspala, bez nich som vôbec nemohla vyraziť na prechádzku v kočiку, bez nich som skrátka nemohla vôbec žiť. „Tady máš dudana, Violko,“ hovorievala mi česká babka, keď sa mi niektorý z nich na chvíľu schoval v mojom malom, dôverne známom priestore postielky, kočiку, medzi hračkami a hrkálkami. Chuť odudlanej gummy dudlacieho a hebký dotyk šmidlacieho na nose sú mojimi nasilnejšími detskými zážitkami. Dnes to chápem tak, že mi dodávali silu čeliť studenému, cudziemu svetu.

Rástla som, začala chodiť, hovoriť, mala som už ísť do prvej triedy, ale cumlíkov som sa odmietala vzdať. Naši sa začali za mňa hanbiť. Prváčka s cumlíkmi... uznajte. Lenže svet neprestával byť studeným miestom a život každý deň prinášal dôkazy, že bez cumlíkov neradno. Česká babka ma vzala na predstavenie pre dôchodcov, na film o Švandovi Dudákovi. V príšernej scéne tam na toho dudavého Švandu nalietavali pomedzi šibenice nejaké strašidelné víly. Dôchodcovia v kine od strachu ani nedýchali, a ja z obáv o Švandu som v tej tme nervóznym hlasným šepotom naliehal na babku: „Babi, dudana!“ Babka však už mala od našich pokyny. „Ticho, už seš velká holka,“ zahriakla ma. Lenže strašidlá z toho zlého, mrazivého sveta aj naďalej tak hrozivo útočili na úbohého českého dudáčika, že som sa už nedokázala ovládnuť a v panike som na celé kino vykrikla: „Babi, DUDANA!!!“

Prišli posledné predškolské Vianoce a ja som nesmierne zatúžila po jednom nepredstaviteľne nádhernom plyšovom psíkovi z výkladu hračkárstva, ktorý mal také krásne goráľkové oči a nevýslovne nežný ňufáčik, že som kvôli tomu nadiktovala mame list pre Ježiška. Sľúbila som urobiť všetko, čo si len bude želať, ak mi toho psíka dá na Vianoce pod stromček.

Nikdy by mi nebolo napadlo, že ten malý zlatý Ježiško z jasličiek bude tak strašne, tak neľudsky, tak božsky krutý. Lebo to, čo mi po našich odkázal, ma uvrhlo do hlbokého zúfalstva.

Navrhol mi biznis. On mne psíka – ja jemu cumlíky. Obidva!!! Dudlacieho aj šmidlacieho. A celé sa to malo odohrať pod vianočným stromčekom.

V ten dohviezdny večer som psíka pod stromčekom skutočne našla a celá šťastná si do jeho kožuška hneď zaborila tvár. Lenže potom nadišla chvíľa splniť druhú časť obchodnej dohody. Mama nastavila dlaň. V druhej mala škatuľku na zásielku pre Ježiška. Nežný psík moju bolesť miernil, ale keď som videla, ako verní kamaráti dudláci a šmidláci navždy miznú v škatuli, v zúfalstve som sa oprela predlaktím o diavou voňajúcu drevenú zárubňu a z celého svojho nešťastného detského srdca som plakala tak, že môjmu novému psíkovi zvlhla biela srst'.

Dodnes cítim jeho hebký kožušok na lícach, vôňu diavy a nezabudnuteľnú chuť odudlanej gummy v ústach.

A dodnes to Ježiškovi neviem zabudnúť.

24. 12. 2005

o irrigovaní a Hrabalovej strune mezi kolébkou a rakví

... mám pred sebou šalát z čínskej kapusty s pórom a zelenými olivami, ten mi celkom chutí. Ale musím sa ti, grétko, priznať, že všetko, čím by ma chcel teraz filozof kŕmiť, mi veru nechutí. On totiž minule povedal, že keď je po splne, tak je najpríhodnejší čas vyčistiť si organizmus. Začali sme teda spoločne, aj keď len na dialku, zobkať jak také dve kurátenká všelijaké zrnká a šaláty, akurát ja som si vybojovala, že musím mať k tomu aj teplé. A keď som ho vyprevádzala na stanicu, tak ešte z okna vlaku mi kládol na srdce, že hlavne aby som aj irigovala. Ja že samozrejme, jasná vec a som mu zamávala. A keď tu bol naposledy, tak sa ma pýta, že hele, zlato, iriguješ? A ja zase, že samozrejme, jasná vec, ale on o chvíľu na mňa volá z kúpelky, že no nezlob se na mňa, zlato, ale vidím, že neiriguješ! Už ma to dožralo a tak som skríkla, že stačí, keď ma iriguješ ty!, a ešte som aj vyplazila jazyk na stenu.

Niekedy si, grétko, hovorím, či by nebola väčšia sranda s nejakým mladším chalanom, lebo mi občas pripadá, ako keby filozof chytil už také tie fotrovské maniere. Normálne som ho pristihla, že mi – akože len tak, medzi rečou – zrovnobežňuje knihy s hranou stola alebo v predsieni usúvzťažňuje rozhárané topánky so stenou...

S tým irigovaním sa nakoniec ukázalo, že to som si mala dávať klystír! Predstav si to, grétko – klystír!!! Ja už niekedy fakt neviem. Nakoniec sme sa ale pomerili nad naklíčenou pšenickou a judášskymi ušami a ešte čímisi, čo mi priviezol v zavarovačke a pre istotu zabalené ešte do novín, lebo sa bál, aby mu to colníci v Kútoch nevyhodili do záchoda. Potom zase zospoda búchala Lepulicová, poznáš to.

Vlastne prečo ti pišem; v tých novinách, do ktorých mal tú čistiacu dobrotu zabalenú, bolo aj o Hrabalovi a kúštik z jeho prednášky, keď v Amerike rozprával študentom o spisovateľskom umení. A to sa mi páčilo. Počúvaj:

„Celý ten posun hrdinů světové prózy a tedy i prostředí, je potřebou učené nevědomosti najít si místo, kde je míň přetvářky a zcizování, kde žije ještě člověk, který dovede dát víru, že ještě ne všechno je ztraceno.

Je to stále postupujúci demokratizace všech pratémat a paradox, že první budou posledními a poslední prvními. Je to i v jistém smyslu potřebou inteligence tlumit svůj lesk a rovnati se svému prášku. To je ta romance zahraná na struně napjaté mezi kolébkou a rakví...”

Ani tak tomu nerozumiem, ako sa mi to páči – že: „tlumiti svůj lesk a rovnati se svému prášku“, no nie je to krásne? Ja som najprv v rýchlosti prečítala, že „hrášku“ – ako tu už tak zdravo zobkáme –, ale aj také mi to dávalo zmysel a pekný pocit.

Ten som ale veru nemala z knižky, čo mi tu nechal filozoch – o čistení organizmu. Nejaký chlap tam píše, že najlepšia na všetko je urinoterapia, čiže keď sa pije... nie, radšej ti to ani nebudem prekladať. Hneď som volala filozofovi do Brna, že ak len raz niečo také urobí, nech zabudne, kde je Petržalka.

Bol jeden dedko z Ďumbiera

*Bol jeden dedko z Ďumbiera,
v pondelok zistil, že umiera.
Zašomral: „Som teda zvedavý,
či aspoň toto ma pobaví.“
Frflavý bol ten dedko z Ďumbiera.*

Je to vôbec možné?

Strašné bude, až si ľudia jedného dňa už nebudú môcť povedať: „Je toto vôbec možné?!“ Že skrátka nadíde chvíľa, keď vše neuvěřiteľné již dávno bude skutkom. Lebo k tomu ľudstvo neodvratne smeruje, sa mi zdá.

Ja som tu už predpovedala, že raz budú súťažiaci v televíznej realite ješť vlastné výlučky a bežnou súťažnou úlohou bude obcovať s kozou. Teraz si ešte pohoršene hovoríte, že no fuj, Viola, to už ale naozaj preháňaš. Vyčkajte! Lebo aj také som predpovedala, že raz budú filmárom stačiť námety podľa sporiča obrazovky. A čo sa nestalo, akože sa stalo? Hudobnú hitparádu práve vyhralo vyzváňanie mobila. Len vyčkajte!

Pár dní predtým dávali na českej dvojke v repríze dokument o Pražskej jari. A tam jedna diva spievala na koncerte súlož. Z partitúry. Dlho, dôkladne a precízne. Že: „ah!... ah! aah!... aaaah!... ááááh!... ÁÁÁÁÁH!!!“ a potom sa išla vycikať do nočnika za španielskou stenou. Lebo tak to tam mala napísané – nie notami, len taký oblúčik, prerušovanú čiarku mala medzi notovými osnovami. A partitúra nepustí. Potlesk obrovský. Koncertným melomanom je to zrejme ešte stále trochu vzácne. V divadle a opere už nie, tam sa na scéne súloží bežne. A nielen akože. Aj naostro, keď sa treba dobrať vyššej umeleckej pravdy. Ani umenie nepustí. Aj mučeníčko-potěšeníčko už bolo na javisku, o varení a jedení ani nehovoriac, aj sa natvrdo vylučovalo. Z dnešného pohľadu už iba také neškodné, v podstate chutné retro. Všetko je dnes dovolené sestram a bratom karamazovovcom z Mcenského aj iných újazdov.

Ľudia už urobili z jednej ovce dve, aj z teliatka sa im to podarilo, z koníka tiež. Nuda, šed', nuda. Čoskoro tak urobia s človekom – ak už aj neurobili, čo my vieme? – a nik nebude šokovaný, že sníva sa mi to, alebo som sa zbláznila?! Je čoraz menej šancí sa niečomu úprimne začudovať.

Hádam už len poriadna vojna, najlepšie celosvetová, tá by to mohla zachrániť. Tá ľudí vždy spoľahlivo zaskočí a strašne vyšokuje:

„Ešte včera po obede sme s ním ležali vedľa seba holí v piesku na Ibize, ešte včera večer sme sa v bare držali opití okolo krku pri karaoke, a dnes – aha! – míříme na sebe, míříme já a ty... Je to vôbec možné, takáto situácia?!!!“

Zahodte mobily, hovorím vám!

Počuli ste ich, Pavol Országh?

žarká mi blkla pála v líci

Dozvedám sa z akejsi ankety, že pre rodákov je najvýznamnejším slovenským spisovateľom Hviezdoslav. Kebyže najposvätnjším, nepoviem. To by sedelo. Pretože k posvätnému sa naozaj možno bližiť s hlavou čistou, pietne obnaženou, so zástavami a s pomalou dôstojnosťou – v srdci kys´ bôľu odtieňok. Všetci majú povedomie, všetci vedia, čo sa patrí. Nepočuť špaliermi bežať splašenú otázku, že prepánajána, a to či u ozrutnú sochu nesú pod baldachýnom? Lebo Slováci všetci do jedného poznajú posvätné meno básnika, čo pamätník si vozvyšil a sláva tkla jeho sa hviezd, i posvätné básnika slogany o tom, kde tlak najviac voľneje, prečo vždy netrú bolo hanit, i čo za krásota a milota sa odráza v ich reči od plotu. Posvätného len posvätným citom si možno uctiť, precítene ho bozať, hlboko v srdce si ho vryť.

Čo za vrtochy to zas u teba, há, dievča protivné?

Ký bučný rozmar, vzdor rohatý...!

*Jak nehanbíš sa toľkých vypleštených na teba očí,
plných zazlenia,
jak chováš sa včul!?*

Nehnevajte sa na mňa, rodáci Slováci, ale ja vám neverím. Márne oči na mňa pleštíte. Podľa mňa je to s posvätným Hviezdoslavom na Slovensku ešte horšie ako s posvätnou vierou. Lebo do kostola sa celkom určite chodí častejšie ako k Hviezdoslavovi. Isteže, zo všetkého najviac sa patrí, to bez debaty, ale tiež: čo keby náhodou naozaj sa niekto zhora díval? To sa potom vskutku dá hovoriť o veľkom a praktickom význame kostola. Ale nejaký bláznivý starý jurista s bodkovanou mašlou pod krkom, čo si chodil s paličkou, tou družkou blúdení, na prechádzky (kým biedny ľud v potu tvári...!), a sa citne potriasal nad kaškou v úboči, kto toto by – medzi nami a dlhým barovým pultom v klube na Laurinskej – mohol brať smrteľne vážne?

Áno, kresú... kresali sa mu sochy, recituje sa mu občas z tribún tá jedna – vlastne nie, zle som povedal, pani redaktorka, toto vystrihnite – až dve básne, keď idú byť voľby, ale celé to je len také národné

ohrievanie si múdov skokmi ponad posvätnú vatru, ako už bol povedal iný klasik.

*A preds' i jej spurnosť je roztomilá
ako býva kvet s načuchranými hnevne lupienky...*

Nepoznám vo svojom širokom ďalekom okolí (iste, je to aj otázka okolia, ale predsa) jediného, čo srdcom skrvaveným kresol by tupý o kremeň a za svoje peniaze si išiel do knihy kúpiť Hviezdoslava. A ktorý by si ho potom doma aj čítal! Recitoval – myslím tie tri školo-poviné slogany – možno áno, to nehovorím, v kúpeľni pred zrkadlom ľudia robia aj šialenejšie veci.

Čary-čary, nepodary, trmy-vrmy haravary... skrátka, neverím vám, rodáci Slováci, že naozaj máte Pavla Országha za najvýznamnejšieho slovenského spisovateľa. Komu to skúšate vytrieť zrak? Kedysi dávno tuším básnik Moravčík neúctivo nazval hviezdneho baťka veršovaným mamutom. Prihláste sa – hoďas bosí, hoďas holokolenačky! – ktorí môžete s čistým svedomím povedať, že ste aspoň chlpatý chobot z neho poťažkali v dlani. Napríklad tú jeho časť, z ktorej som vám dnes od Pavla Országha citovala o sebe, jeho tiež platonickej obdivovateľke.

Takže: jedenko, dvanko, trinko... hopsa včielky, dupsa srnky!... nikto? Ja som to tušila! Ó, rummy, rummy!...

Vetrím búrku, voniam leju!

... vyrevoval na celé kolo protištátne heslo: Češi peši z Prahy!

Bagalova poviedka za dverami

Dnes len vo veľkej rýchlosti, lebo sa blíži uzávierka *Bagalovej Poviedky 2005*, a je najvyšší čas začať zbierať tvorivý materiál. Niektorí to podľa mňa už ani nestihnú, lebo počula som napríklad, že keď pán Pišťanek písal o Fredym Špáršvajnovi, tak kvôli tomu, aby dobre trafil jeho figúru, jedol dva týždne v jednom kuse len konzervy trenčianskeho páрку s fazuľou a býval za dedinou vo vyradenom včelíne – kvôli predstavivosti, pretože tam u nich v Devínskej Novej Vsi nikto nemal obytný karavan, aby si to mohol vyskúšať priamo v ňom. A predstavte si, že to všetko robil iba preto, aby mu v románe presne sedela jedna jediná veta, v ktorej sa hovorí, ako Fredy Špáršvajn otvoril svoj strážny karavan na parkovisku a mal v ňom od toho trenčianskeho páрку s fazuľou naprdené až nemilá vec. A to teda obdivujem!

Možnože všetci tak poctivo k práci na poviedke nepristúpíte, ja som však už tvorivý materiál zbierať začala, a keďže som vlani nevyhrala so svojou krásnou poviedkou *O bradatom princovi K. a krásnej princeznej Rusovláske*, zameriam sa tohto roku na súčasnosť.

Držte mi palce!

samolúbe intelektuálo napísal:

Áno, pokojne sa môžeme zamyslieť nad výrazom „tvorcov literárny meteorizmus“ a presne mierenou úvahou nasvietiť a ozrejmiť predpokladaný zmysel „istým nemenovaným čitateľom“ doň chybné vložený... čo, prosím?... že vy akosi... aha, no dobre, tak sa aspoň prizeraajte. Práve „literárna plynatosť“, ako ju chápem ja, je silou, ktorá Tvorcu nadnáša do tej miery, že mu až vytrhá nohy z kantovského blata všednej skutočnosti. V tejto spojitosti je pôvodne chybné prirovnanie Tvorcu k meteoritu v podstate namieste. Hlava vo hviezdach – keďže nohy vďaka literárnej plynatosti neväzia po členky v mäkkom – sa dáva do pohybu a z výšky osamelého letu má Tvorca naše – len kvôli lepšiemu pochopeniu nebudem používať presnejší význam „vaše“ – každodenné prízemné pechorenie ako na príslovečnej dlani. Z uvedeného

usudzujem, že „istý nemenovaný čitateľ“ myslel výraz „literárny meteorizmus“ ako poklonu Tvorcovi. Ja, prirodzene, z povahy vecí i z povahy svojej povahy, nemôžem po Tvorcovi, všetkých ostatných nevynímajúc, nepáliť aj naďalej mentálnymi šrapnelmi svojho intelektu, no jeho novonadobudnuté postavenie devínskeho Eola – boha vetrov, mu upierať nemienim. Veď i ten najvyššie lietajúci Tvorca sa občas musí vo svojom osamelom výškovom lete zastaviť a dať – prečo nie na Kobyle? a prečo nie mocne? – voľný priechod svojej dudravej literárnej plynatosti.

Slobododrotár napísal:

buďme veľkorysí a dožičme nadguánu trochu tých slovníkovou plesninou raziacich náhradkových snov nad chladnúcou meltou – o vlastnej jazdeckej soche na horizonte, o vlastnej tóčkou na regionálnom kanáli v Pôsmerných Ďahoch... a tak podobne; aby sa vzduch pohl, jesetery treli, iskry smiechu lietali a na guáne sa robili jedovaté zelené bubliny.

Bol jeden tatko z Neporadze

*Bol jeden tatko z Neporadze,
v utorok vstal a kýchal sadze.*

Smiali sa dcéry pionierky:

„Čo ti to frka z nosnej dierky?!“

Očernel od hanby tatko z Neporadze.

Máte radi hudbu?

Už tretí deň ma trápi niečo ako chrípka. Je tu vraj epidémia. Filozof najprv chodil okolo mňa po špičkách a vo všetkom mi vyhovoval. Ale chytil to odo mňa a teraz si musíme vyhovovať navzájom. Je to smutné, takže vám radšej poviem niečo o hudbe.

Máte radi hudbu? Nekričte hneď, že áno, áno, kto by nemal? Ja ju mám rada tak, že napríklad teraz, hoci aj mám opuchnuté oči a skoro ani hovoriť nemôžem, sa mi chce zahrať si na gitare. Nepredstavujte si hneď nejaké Bachove variácie či Segoviu. Viem len pár akordov a noty nepoznám. Začala som sa totiž kedysi ako decko a strašne urazila, keď ma mama chcela dať na klavír, ale oni jej povedali – predo mnou, blbci! – že bohužiaľ, vaša Violka má na klavír krátke malíčky. Že mi len s biedou siahajú po posledný článok susedného prstenníčka, takže by som asi neobsiahla oktávy či čo. Pritom neskôr na baskete som udržala tú obrovskú loptu zhora v jednej ruke. Takmer. Na truc tým blbcom som sa potom naučila hrať na gitare sama, len tak, bez nôt. A ani sa ich už učiť nebudem, aby im bolo jasné!!!

Takže, opýtam sa ešte raz: Naozaj máte radi hudbu? A už vás počujem, ako netrpezlivo hovoríte, že áno, Viola, máme, ale samozrejme nie nejaké uslzené trampské cajdáky alebo sellácku dychovku, vydlabaný dinosaurí metal a punk všetkého druhu alebo bezgulový intelektuálny folk, uspávacie ezoterické ambieny, pneumatické zbijačkové techno, tuc-tuc dance, zablúdenú vážnu, ponáškový hip hop a už vôbec nie – božeuchovaj! – tú navoňanú zdochlinu popinu alebo... ved' vy sami najlepšie viete čo. Ja to mám rada všetko. Počúvať to nemusím, ale mať rada to mám.

Nesmejte sa mi. Alebo takto: smejte, ale zamyslite sa pre istotu na chvíľu, či náhodou aj vás život neprichytil, ako napríklad na Karlovom moste spievate o jednej v noci posediačky na dlažbe s bandou pripitých mladých cudzincov a jedným rozladeným gitaristom, že *nak, nak, naking...*, alebo ako na parkovisku v Oraviciach pred bazénmi tancujete s nejakou veselou partiou Poliakov podľa samohrajky miestneho svadbového matadora grécke akože sirtaky, alebo ako v budějovických

pivných sklepoch vyspevujete na plné hrdlo s družinou krojovaných Liptákov spod Osrbliu *Na Kráľovej holi*, alebo... Že vy nie? Že vám by sa takéto nemohlo ani náhodou? Nno...

Bola by som sa ja kedysi nazdala, že pri dychowke(!!!), na poľovníckej zábave (!!) v bývalom zámockom parku grófa Lányho (), roztrhám za jednej krásnej letnej noci v tanci topánky a nadránom potom v tichých uliciach nášho malého západoslovenského mestečka bosá, sama sebou trochu zaskočená, budem vyspevovať: *Kdo to byl, cikán, černý cikán a Hastrmane-tatrmene melou*, lebo kapela bola z moravského Strání? Na dychowku nedám dopustiť.

A mohla by som taktiež vymenovať, kde všade som v predpuberte, dobre vyúdená táborákovým dymom, precítene spievala, že *Na kolejích stála, za uchem květ a Holky těžší to maj* a čudovala sa, ako to len ten starý plešatý Honza Nedvěd dokáže, až takto presne rozumieť mojej komplikovanej dievčenskej duši. Alebo by som mohla o zrezaných zadných nohách stoličiek v divadielku U Rolanda, kam ma tatino ako staršiu školáčku vzal na folkových slnovratných pesničkárov, ktorí boli inotajne aj srandovne odvážni, ale ja si pamätám hlavne tie stoličky – to sa mi vtedy videl byť super nápad... Kdeže, ani na folk a tramské nedám dopustiť.

A zabite si ma, vysmejte si ma – ani na punk. Keď si bracho v Prahe založil svoju prvú kapelu Žižkovy voči, vzal ma raz niekam na Kladno do klubu na punkové kapely, a pod pódium tam vtedy vedľa mňa reval, hrozil a príšerne sa zmietal nejaký chalan Slováč, ktorý mi potom, z toho revania úplne zachrípnutý, kikirikál do ucha, že toto sú naši, moji – blaváčka metal punková Adacta, že na jej koncerty chodí úplne všade „robiť si fasa oáze“. Tak som si tam fasa oáze urobila aj ja a naozaj som bola prekvapená, akou silou to na nás tlačila z pódia krásna dredová speváčka Adacty svojím strašným hrdelným revom a vedľa nej tuším s motorovou pílou namiesto gitary do pol tela holý ešte krajší gitarista. Spevák druhej slovenskej kapely mal zase vyslovene štýlové meno Chrappa... Aj punk si ma našiel so srdcom otvoreným.

Nehovoriac už o pope Michala Davida, ktorému sa všetci smejú, ale mňa si získal, keď sa nebál spievať, že chcel bych rúst, kam dovoľí kúže, pričom jemu ani príliš nedovolila, alebo o Peťovi, ktorý jódloval,

že profesor Indigóó, ani na Joža nesmiem zabudnúť, na toho malého nadsamca nášho veľkého národa, ako povedal klasik, a na Tanečnice z Lúčnice. Toto všetko ja mám rada a nedám na to dopustiť, čo vám možno bude pripadať trochu čudné.

Ale čudné vám, naopak, iste nepríde, ako som sa nečakane rozplakala, keď sme boli pred pár rokmi s tatinom v Prahe na vážnom koncerte v Rudolfine, kde ten krásny čiernovlasý violončelista z Brna hral tak zanietene, až som ho normálne počula fučať, lebo sme mali dobré lístky asi do štvrtého radu. Z fučania nie, ale pri tej jednej strašne smutnej pasáži z *h molu* od Dvořáka som sa nečakane rozplakala, lebo som z nej odrazu jasne pocítila, že môj český tatino už od nás odišiel k novej žene do Prahy nadobro a definitívne, čo sem teraz vlastne ani nepatrí, ale mám chrípku, no.

A povedzte mi: o čo boli slzy z *h molu* hodnotnejšie než tie, ktoré mi vypadli nad fotkou Pavla Hornáka, ktorého som ako školáčka tajne milovala jeden krátky čas, lebo bol taký sladký, že som mala chuť sa s ním podeliť o svojho chlpatého plyšového mončičáka?

Toľko citu vo mne!!! Toľké fasa oáze!!!

A to všetko vďaka hudbe. Preto ju mám rada komplet celú; aj tú ktorú som ešte nikdy nepočula. A hneď si aj idem pustiť nejakú do uší, lebo ma toto tu unavilo a novú krásnu gitaru od tatina by som už aj tak neudržala.

O úsobách a malosti

Mne keď napadne nejaká hlbšia myšlienka, tak skoro vždy zistím, že predtým napadla už niekomu inému. Začínam byť z toho dosť otrávená. Lebo to je nespravodlivé. Ale dosť často je to aj filozofova chyba. On nie aby bol ticho, keď sa mu pochválím. Vždy musí dodať niečo ako: „Ano, máš pravdu, zlato, Wittgenstein tomu říká hľadať cestu z pokoje komínem, keď dvere jsou odemčeny.“ Alebo že: „Jo, jo, presne tak – vidíš prostě Platónovy stíny v jeskyni.“ Alebo že: „Nezlob se na mě, zlato, ale teď mluvíš jak Alenka ve Spearlově čínském pokojíčku,“ alebo niečo podobné. To naozaj mladé dievča nemá šancu prísť s niečím celkom novým a len svojim? Naozaj je už všetko na svete umyslené?

Filozof mi na to hovorí, že bohužel, zlato, je to tak, jen blbci vymyslejí tři nové pravdy denně. Tak ja teda fakt neviem. Má vôbec cenu, aby som sa dovozdelávala? Aby som sa snažila? On mi hovorí, že áno, nech sa neprestávam snažiť objavovať v sebe nové a nové úsoby. A dal mi prečítať, čo to tie úsoby vlastne sú:

„... nejen pouhé já, nýbrž něco hlubšího, významnějšího, trvanlivějšího, než jest já, to čemu říkají Němci mein Selbst, Francouzi mon soi. Takové soi jest něco zcela odlišného od moi: úsoba od já. V já jsme si všichni úžasně podobní, opravdu rovní: náladoví, mělcí, rozptýlení, pohodlní, líní, nestálí, jaloví, žvaniví, prázdni, hloupí, vrtošiví i vrtáčtí; a ovšemže chudí, nezajímaví a až bůh brání staří a zešuntělí. Nejsme tu nic jiného než až běda otřelý, rozmazaný otisk a bledý oklepek starého Adama nebo ještě staršího šimpanze... jak libo: máte na vybranou... Teprve svými úsobami se od sebe lišíme. Lišíme se již tím, že jedni dovedou takové úsoby v sobě nalézt, druzí nikoli. Pokud jde o naše já, jsme si všichni rovní v malosti...“ – vraj Šalda napísal, už opäť, praotec a patrón blogerov.

Čo už k tomuto môže mladé dievča dodať, však?

Filozof povedal, že tým sa vraj trápiť nemusím, že k tomu by niečo naozaj podstatné nevedel dodať ani on, môj bystrý oklepek starého Adama a chlpatého šimpanza.

Ako vidíte, má to dve stránky, žiť so vzdelancom. Možnože prísť na niečo celkom nové, hlbšie je mi súdené len spoločne s ním. Ktovie? Idem postaviť na kávu.

suspensor major napísal(a): **o malosti**

Otec mi povedal: Daj si pozor na krpatých chlapov, berú sa moc vážne. Zarazilo ma to. Veď aj my dvaja sme dosť krpatí, mu hovorím. A prečo asi, si myslíš, že ti môžem radiť, mi odpovedal. A mal pravdu. Krpatí majú odteraz u mňa po riti. A veľkí ešte viac.

samolúbe intelektuáno napísal:

... pestré pončo vietnamského lžidiora, flaubertovsky príznakový blší cirkus kriklavých floskúl s pechorivo našušorenou penou polopatistickej vyrývačnosti, kapustovým peklom panelákovkej undrgrundovosti raziaci pudivietor nesmačného srandaláctva, kikirikavé sebaobdivné híkanie nad chlístavou uvoľnenosťou vlastných humorálnych zvieračov, sprisahanecké žmurkanie post-bubertálneho ostarka postmodernosti spod kanálových mreží malomestskej cloaky minimy... to všetko osve i pokope a ešte všeličo iné – ale kto by si kazil úmorným vyratúvaním chvíľu s jemným digestívom – predstavuje smutnoúsmevný pokús *jeba ze sedlackej dubovej*, tohto prechodne zasväteného špecialistu s vypožičaným vreckovým názorom, odkukať niečo z bravúry, ktorá je daná len ozajstnému intelektuánu, rozumej – aspoň raz sa pokús, *jebo!* – len mne. Digestív je dopitý, skončili sme, *jebo*.

P. S. Je možné, že výrazivo „čus pičus!“ a „fopa jak hovado“ plní v tvojom suterénnom idiolekte celkom bežnú, bezpríznakovú obcovaciu funkciu. Ja sa však, bez tvojho dovolenia, budem s tým svojím jemne vybrúseným aj naďalej pohybovať na dištanc – po slnečnej terase na ôsmom.

O písmenkovom šťastí

Pamätám sa presne, kedy mi zaplo, čo to je za nádheru – na papieri zachytené živé slovo. Nebola som zázračné dieťa, prvé písmenká som sa učila až v škole. Trošku abecedy, jednoduchšie jednoslabičné slovička... Bola som snaživá a zvedavá, takže som predbiehala osnovy. A stalo sa, že som tvrdo narazila na slovo, ktorému som nerozumela. Písmenká mi boli známe, ale nedávalo mi to zmysel. Slabikovala som si párkrát, že *kuc-hár, kuc-hár* a stále nič. Mama od šporáka si to všimla a len tak medzi krájaním cibule prehodila, že Viola, to *c* a *h*, keď si dáš dokopy, tak dostaneš *ch*. Skúsila som – a zázrak: KUCHÁR!!! Veď to poznám! Takéto slovo ja predsa poznám! Moje šťastie nemalo hraníc. Viem čítať!

Odvtedy som sa už nedala zastaviť. Čítala som a čítala a čítala. Aj klasicky pod paplónom s baterkou, aj v družine a v pionierskych táboroch a niekedy pred celou triedou niečo napínavé z knihy, keď slovenčinár bol po opici a potreboval sa na prvej hodine spamätať, čomu sme vtedy ešte nerozumeli. Potom ho aj za pitie vyhodili, ale to je iný, vonkoncom nepísmenkový príbeh.

Bracho to mal inak. On bol ako Einstein. Do takých troch rokov prakticky nehovoril. Ak vôbec, tak väčšinou len s mamou. Obzeral si svet a občas, keď napríklad videl auto, motorku alebo bicykel, ukázal prstom a stručne nám vysvetlil: kouo-kouo. A bolo. Urážalo ho, keď naň prehovoril niekto cudzí. Vtedy odvrátil hlavu alebo sa rovno rázne oddelil od sveta pod mamin dlhý kabát. Bol naozaj veľkým pozorovateľom. Na chalupe presedel mlčky hodiny a hodiny nad niekoľkými zaváracími fľašami, do ktorých si nacytal žubrienky. Na noc ich musel mať zoradené na komode, aby hneď po prebudení mohol pokračovať v pozorovaniach. Naši sa trochu báli, či nie je trošku pomalší, osobitný až.

Jedna vec ich mala varovať. Už od dupačiek si prezeral knihy. Máme doma fotku, ako leží v postielke za mrežami, s cumlíkom, nôžku cez nôžku a v rukách obrázkovú knižku *Moji dobrí priatelia*. Dlho a pozorne si prezeral stránku zhora nadol a naopak, potom obrátil list,

opäť dôkladne zdola nahor a naopak, a tak podrobne celú knihu, stránku za stránkou. To mal rok. Keď mal dva roky, vydesil tým jednu tetu vo vlaku. „On fakt číta?“ šepkala vyjavená po hodine cesty. Vtedy ešte nie. Ale raz ho mama viezla v bugine – to už mal štyri roky a svet dopodrobna odpozorovaný – a zastavila sa na chodníku s nejakou kamarátkou. Rozprávali sa a odrazu sa zdola z buginy ozvalo: *o-v-o-c-i-e*. Potom ešte raz. A o chvíľu, že: *zeuenina*. A takto ešte niekoľkokrát, kým to zhrozenej mame došlo.

Odvtedy bracho čítal všetko a všade a nahlas. Napríklad ráno pri čaji s tatinom noviny. Z druhej strany, hore nohami. Lebo deťom je to vraj jedno, kým sa im neusadí čítacie videnie. Som svedkom. Dnes už hore nohami čítať nevie.

Naši nás chceli celkom izolovať od telky, kúpili ju až po rokoch, keď už si boli istí, že z nás podľa svojho vzoru urobili čitateľov závislákov. Dovtedy nám tatino namiesto televíznych večerníčkov rozprával svoje namieste vymyšľané rozprávky. O drakovi Kakovi napríklad, tie bývali veselé, lebo drak so smiešnym menom – si predstavte! že Kako! chápete! – bol strašne nešikovný a dve deti, s ktorými mal večne nejaké problémy a potýčky a márne ich ustavične naháňal po celej zemeguli, mu vždy prešli cez rozum. Nebudete veriť, ale jedno z tých detí bol chlapec, ktorému svetlé vlásy stáli vzadu na hlave ako listy ananásu, a druhé zase krásne dievčatko s červenovlasou hrivou.

Brachovi to dlho nedochádzalo. Až raz, keď nešikovný Kako už opäť márne krúžil v prieskumnom bombardéri nad jedným povedomým dvorom s morušou a veľkým kríčkom orgovánu, ktorému tie dve deti hovorili podľa svojej západoslovenskej babky gbez, a zase sa spod neho potichu smiali drakovej hlúposti, sa brachovi zažalo v ananáse a uveličený vykrikol: Ale veď to som ja! To som ja pod gbezom! A to si aj ty tam, Viouka!

A od šťastia bol z toho úplne hotový.

*Z ústnych tatinových rozprávok sa nezachovala žiadna. Iba túto jednu som nedávno našla v umeleckom almanachu **Plné gace**, ktorý si tatino s profesorom Kobom, Pištom z Hrachovišťa a ďalšími kamarátmi zo štúdií vydali na večnú pamiatku. Je to, bohužiaľ, rozprávka pre trochu väčšie deti, ale ináč na nerozoznanie podobná tým, ktoré tatino o Kakovi rozprával nám doma.*

Smutná rozprávka o drakovi Kakovi a vtáčikovi-trtáčikovi

Kde bolo – tam bolo, milé deti, v jaskyni medzi horami sa dračici Kakofónii narodil synček. Dali mu meno Kako. Malý Kako rástol ako z vody, ihral sa v lese, občas postrašil poddané dievčence v malinčí, a tak mu uplynula puberta. Bol by hádam celý život strávil v ihraní sa a príjemnej samopaši s poddanými dievčencami, keby sa jedného dňa nebol zaľúbil. A rovno do princeznej.

To bolo tak. Princezná sa dozvedela, že v miestnom malinčí straší. Poddaní nevyučovali, že to je nejaký úchylný chlípnik. A to bola voda na princeznej nemravný mlyn. Princezná, milé deti, bola totiž typicky feudálne skazená. Veď ľud v dreveniciach ju nie nadarmo výstižne prezýval Pôšmykná. A táto Pôšmykná jedného dňa v malinčí predstierala, že ide na malú, a to tak, milé deti, že sa vyzliekla celkom dohola. Ako áno-ako nie, drakovi Kakovi sa podarilo uzrieť to, čo ešte v živote nevidel, a radšej ani vidieť nemal. Vyvolalo to v ňom takú mätež, že v rozrušení začal svojím mocným chvostiskom sťa budzogáňom kosiť horu, až ívery frkali. Princeznej sa takýto mocný poryv prevelice zapáčil. Hneď si predstavovala bohvie čo, ale keď videla, že zaľúbený Kako narába chvostom, a nie ako si to ona vysnila vo svojich skazených feudálnych predstavách, stratila o Kaka záujem a odjachala vo svojom hintove vysávať silu z poddaných zámockých zbrojnošov.

Draka od zaľúbenia rozboleli všetky tri hlavy. Chodil po lese, ohnivo vzdychal, zapaloval tým lesný porast a potom ho zase tutlal svojím nervóznym chvostiskom. Chodil zaľúbený Kako po hore, chodil a z roztržitosti jedol úbohým uhliarom celé kopy horúceho dreveného uhlia. Lebo láska, milé deti, je už raz taká, nekuká naľavo, napravo.

Princezná na zámku zatiaľ vyvádza so zbrojnošmi také samopaše, že na nich drôtená bielizeň praskala. Keď už to starého Kakaj kráľa dopálilo, skríkol na ňu: „Id', dcéra moja bujná, do svojej svetlice, id' sa bavkať s vtáčikom–trtáčikom!“ „Už letím, otecko Kakaj,“ volala Pôšmykná celá naradostená, lebo kráľ nevedel, že vtáčik-trtáčik, milé deti, nebol obyčajný vtáčik, ale zakliaty princ, ktorého si princezná každý večer odkliala, a kým chudák Kako hltal po horách horúce uhlie, tí dvaja vo svetlici vyvádzali, až sa zámok otriasal.

Niekedy, keď to kráľa rušilo v driemote, búchal žezlom do povaly a vyhrážal sa, že raz toho vtáka-trtáka vlastnoručne zadrhne a ošklbe. Princezná s odkliatym princom sa pri tom chichotali do hodvábných vankúšov a potom vyvádzali už len potichu, ale také veci, milé deti, že úbohému Kakovi by bolo od nich zaskočilo horúce uhlie v krku.

Keď už Kako pojedel uhliarom všetko uhlie a svojím chvostiskom zdeptal celú horu, povedal si, že popýta Pôšmyknú o ruku. Predstúpil pred Kakaj kráľa, že tak a tak, a čo ako kráľ na to. Kráľ si pomyslel: No to by mi tak ešte chýbalo, hore na poschodí vtáčisko-trtáčisko a dole v pivnici táto trojpohlavná obluda! „Vieš ty čo, Kako,“ povedal kráľ napokon, „keď už to tak na teba prišlo, nedá sa nič robiť, ale princeznú si musíš zaslúžiť. Prinesieš mi živú vodu. Tu máš azimut a buzolu. A zober so sebou aj vtáčika-trtáčika, aspoň ťa bude po ceste obveseľovať. A mňa nebude rušiť v driemote,“ dodal si Kakaj kráľ už len tak pre seba.

Kako si obul traktorky, nasadil ruksak a vyrazil. Vtáčik-trtáčik okolo neho poletoval a ukazoval mu cestu. Princezná sa hnevala, že jej berú obľúbenú ihračku, ale vtáčik-trtáčik sa hneval ešte viac. Naschvál vodil draka Kaka po cestách-necestách, až ho doviedol do Michaloviec na Šíravu. Dôverčivý Kako sa hneď hodil na širočizné brucho a všetkými tromi hlavami sa napil zo Šíravy, lebo si myslel, že to je živá voda. Ale beda, hneď spoznal, ako strašne sa zmýlil. Horko zaplakal a zvolal: „Beda, ako strašne som sa zmýlil! Myslel som si, že to je živá voda. Ale nie je!“ a klesol ako podťatý.

„Ty seš, Kako, hrozný pako,“ povedal výsmešne vtáčik-trtáčik, čím prezradil, že je českého pôvodu, a zároveň sa už navždy premenil na človeka. Usadil sa v Michalovciach, stal sa predavačom párkov na Šírave a okráda ľudí na váhe. Možno už okradol aj vás, milé deti.

o Mosičovi, Heorhijovi, o chlpoch hrdosti a olovených zuboch

... a pri tej spomienke pred špajzovými dverami mi bolo, ako keby ma babka obliala studenou vodou z lavóra, keď už si so mnou nevedela dať rady, tak jasne som sa, grétko, odrazu uvidela, aká som trápna, ako tou svojou sprostou vyrehotanou povahou ľuďom aj ubližujem, lebo oni nemusia hneď chápať, že to ja len tak z bujnosti, pričom sama dobre viem, koľko razy už som bola pre smiech a neporozumenie od iných v slzách, napríklad vtedy, keď som v družine trafila svoju tajnú lásku Mosiča pri vybijke do rozkroku a on sa zvalil a zvíjal na zemi, čo ma vtedy veľmi vystrašilo, takže som sa k nemu sklonila a sa ho tak jemne a starostlivo opýtala, že čo je, Mosič, čo sa stalo, ale on len zafučal do hliny, že choj do rity!!!, a to ma pred všetkými spoluhráčmi a hlavne spoluhráčkami strašne zaboľelo... aj keď zase, čestne musím, grétko, priznať, že naozaj neviem, či viac než jeho, lebo už vtedy som pravačkou dávala dobré šupy, ale slzy mi potom vyhrĺkli, to áno, keď som sa kamoške Eve Majerke žalovala, aká strašne nešťastná som z tej tajnej lásky, ktorá sa nie a nie naplniť, a ona mi vysvetľovala, že to sa, Viola, nemôžeš Mosičovi čudovať, keď ho tráfaš do gulí!, čo som sa v podstate ani až tak nie, lenže mne sa toto stáva v jednom kuse, že niekomu bolestne trafím citlivé miesto. Aj vtedy v Čajke, keď Heorhij Ukrajinec si moje veselé reči vzal osobne a vztiahol ich konkrétne na tie ich olovené zuby, ktorými ma sovietski turisti vedeli oslniť, keď si mama k učiteľskému platu privyrábala cez prázdniny ako sprievodkyňa zájazdov ROH a brávala ma so sebou, a ktoré mu potom na ubytovni skoro vyvalili kranjania, keď sa s ním pobili za to, že sa odo mňa nechal v Čajke vyprovokovať na páku.

Pritom sama dobre viem, ako ma urazilo, keď sme boli prvý raz hrať na turnaji vo Francúzsku a po zápase jedna baba od nich v spoločných sprchách povedala druhej, že „t´a vu?“ Akože, videlas to, ony si ešte nevyhoľujú pazuchy!, a smialy sa tomu. A ja, tak ako som bola – mokrá a namydlená, som sa vtedy zariekla, že ani keby mi mali narásť polmetrové chlpy, tak si tie pazuchové jamy kvôli sprostým Francúzkam

nevyholím, čo som aj dodržala, a potom o rok v Paríži, keď sme sedeli len tak v tričkách na záhradke jednej útulnej pivárne pri Duplexe, som si naschvál dávala ruky za hlavu, aby Francúzikovia, čo po nás vyhvizdovali... oni mi aj tak pripadali skôr ako Arabi, neviem, tak aby videli, že je mi úplne fuk, čo si nejaký Francúzik, ktorý mi je akurát po tie zarastené pazuchy, myslí o slovenských dievčatách a ich vyholenosti.

Dnes by sa asi čudovali, kebyže vedia, kde všade som... no, to je jedno, skrátka, až mi je, grétko, do plaču, keď si predstavím, ako som Heorhijovi ublížila; že on možno z takého istého trucu si nenechá zasadiť normálne biele mostíky alebo aspoň zlaté, čo je vraj u nich veľmi obľúbené, ale si povie, že nie a nie, a nie!!!, nech vidia všetky sprosté ryšavé Slovenky, že ja sa za svoje poctivé olovené zubiská, čo som dostal na pokladňu od sovietskeho štátu, hanbiť nemienim, a bude chudáčisko do konca života celkom zbytočne si tým trucovaním škodiť. Kvôli mne, sprostej!!!

Tak som si, grétko, pri tej otvorenej špajze uvedomila, aká viem byť zlá, hoci povedzme ani nechcem – lenže ja niekedy aj chcem, to je práve to, verila by si? – a vôbec, aké my ľudia, a špeciálne ženy, vieme byť koľko razy až, prepytujem, svine. A zahanbila som sa pred tou špajzou a prišlo mi to strašne ľúto.

... ku-hurvy, za dě-hel-nický prachy ste vyhys-tudovaly!

Kedy už bude dobre?

Nedá sa nič robiť, musím si utriediť myšlienky. Bude ešte Európa? Ak bude, zostaneme v nej aj my s filozofom a Kikinom? A Frau Mici, prirodzene? Keď tam budeme, nebudeme ľutovať? A čo bude s Áziou? Ak ponechám bokom Afriku? O Amerike ani nehovoriac. A kedy už bude dobre? A bude svetový mier?

Ťažké otázky. Tak by sa žiadalo počuť niečo rozumné na ne od niekoho, kto vie o všetkom viac! Je tu vôbec niekto taký? Rozumy trúsi každý, na koho sa pozriem. Ale dokopy mi to zmysel nedáva, skoro každý tu má vlastný kopyrajt na buzolu. To naozaj mám stráviť celý život skúmaním, ktorý sever je pravý? Veď čo za inštrumenty na to vlastne ja, mladé dievča, mám? Cit vypätý na maximum, nejasné ženské prainštinky, pár vlastných zážitkov, spomienok a pravdy zdedené po predkoch. O vzdelaní radšej pomlčím.

Rodinnú historickú skúsenosť a postoj, taký ten základný, mám zhrnutý od dedka goraľa, ktorý spieval:

*Háj, husičky, háj,
Gottwald nám dal raj
miesto cukru sacharínu
miesto šmaľcu margarínu
Háj, husičky háj,
Gottwald nám dal raj.*

Nič extra, povieť si, ale aspoň jedna trochu zreteľnejšia súradnica. Po českom tatinovi mám zase základný európsky náčrtok geopolický: od Ruska čo najďalej, na Nemcov pozor, Francúzom neveriť a na Angličanov sa nespoliehať, lebo tí sú vždy za vodou! Tiež žiadna sláva, ale ako prvá námerná – povedal by môj drsný filozof po prezenčnej službe – dajme tomu.

Ako radu do bežného života mi český tatino vštepoval, že kamoši a rodina, to je základ všetkého! Zrejme preto si potom pre istotu založil rodiny dve. Slovenská mama učiteľka mi napísala do pamätníčka, že čo máš v hlave, Violka, a v srdci, to ti nik nevezme. Západoslovenská babka ešte dodávala, že aj v bruchu, moja, na to nikdy nezabunni!

Od nej mám aj takú životnú pravdu, že hlavne poránno zemákov zasadyt, kapusty a toho fazulyšča a seccá ma môžu bozat v rit! Dedko goraľ, ten sa len usmieval. A to je asi tak všetko.

Ja sama som zatiaľ životnú pravdu, ktorá by sa dala odkázať potomkom, nestačila nájsť. Hádam len taký malý postreh z čias, keď som sa ešte v Čajke venovala páke a keď som v práci narazila na všelijakých manažérov: *Vlastnou silou určite nič nepokazíš!* Ale na odovzdávanie to ešte nemám celkom dopodrobna umyslené.

Čiže, ako vidíte, ťažko sa mi triedia, myšlienky. Ale tuším nie som sama. Vidím tu v dnešných novinách starého nemeckého sociálneho revolucionára Schrödera, ako si skrýva tvár do saka prezidenta Chiraka. Ten mi bol vždy protivný, s mimikou ako kočovný tragéd. Možno sa Schröder, do toho francúzskeho saka zaborený, tiež potichu pýtal – ako ja teraz vás: „Tak čo, Žako, ale úprimne, bude Európa?“ A Žako nato istotne ihneď dramaticky rozhodil ruky a urobil znepokojený, aušak veľmi dôveryhodný, úprimný obličaj číslo 435, že: „Natyrelmán, Gerdie! Že váhaš!“ A už len tak pre seba si potichu dopovedal mimo kamier: „Ale bez nás, Francúzov, natyrelmán, ak v nej nemáme byť neopakovateľne najväčší a najviac dotovaní.“ Len si tak domýšľam z fotky. Čo mi aj iné zostáva.

A vidím tu tiež fotky zo satelitu, ako si homo ničí zemeguľu. A českého prezidenta, ktorému sa brada dvihla o ďalšie tri milimetre dohora od toho, že sa mu – už opäť, po kolký to raz? stotisíci? minimálne! – potvrdilo, že je v Európe najmúdrejší, lebo vedel, že tú ústavu neschvália. A čítam, že od Ruska teraz nie čo najďalej, ako radí tatino, ale už opäť čo najbližšie k nemu; že budeme už zase, ruku v ruke, bok o bok kráčať len vpred, zpátky ni krok!, gu spoločným zajtrajškom, tentoraz už ale naozaj lepším, pretože pre zmenu v rámci Únie. Tak toto naozaj už nechám radšej koňovi.

Že som dnes – ja sprostá!!! – tie noviny vôbec otvárala!

Vedci zistili

ležiac dolebruškú

Vedci zistili. Tak to je moje. Ja keď niekde čo i len kútikom oka zazriem, že vedci zistili, všeho nechám – hneď tam spěchám. Lebo to je vždy prevratná vec. Keď som sa mame narodila, vedci mali práve čerstvo zistené, že nemôže byť väčšia sprostosť, než aby si otecko mohol narodené dieťaťko hneď podržať v náručí a sa naň zblízka podívať. Tak mu ma mama v pôrodnici ukazovala spoza skla, že aha, aká je naša Violka zlatučká, lebo som mala novorodeneckú žltáčku a z nej krásnu pomarančovú farbu. Moju oblúbenú. Krásne mi ladila k zeleným očiam.

Dnes vedci zistili, že niet väčšej sprostosti ako to, čo vtedy zistili. Dnes, naopak, treba dať novorodeniato oteckovi do rúk hneď, aby si už od začiatku zvykalo na zlé baktérie. Keď som sa mame narodila, mali vedci čerstvo zistené tiež to, že deti v postieľkach musia bezpodmienečne spať na brušku. Takže vďaka vedcom je asi dnes toľko skínov, lebo naša generácia nemá také tie vzadu sploštené lebky ako chudáci rodičia, ktorí bez pomoci vedcov spávali na chrbátiku.

Dnes majú vedci spoľahlivo zistené, že klásť novorodeniato na bruško môže len matka-vrahyňa.

Ja som vedcom za ich objavy vďačná, lebo som tým získala. Kebyže teraz vidíte moju od ležania na brušku krásne tvarovanú a vzadu nesploštenú hlavu v kombinácii s výraznými lícnymi kosťami po babke – vedci zistili, že v mužoch ony budia zasuté animálne prainštinky – a ďalšie zaujímavé črty namiešané zo slovensko-česko-moravsko-poľsko-taliano-švédsko-tatársko-avarsko-keltských prameňov, iste by ste si povedali: „Nemôžem si pomôcť, tá Viola sa mi páči.“ No – trošku som odbočila.

A vlastne ani nie! Lebo vedci nedávno zistili, kde presne v mozgu je miestočko, v ktorom sa ľúbezny pocit páčenia rodí. Mozgové centrum na rozlišovanie krásy. Keď sa na mňa pozriete, to centrum moju zaujímavu nesúmernú krásu ihneď zaznamená a vyšle impulz, z ktorého sa vám po celom tele urobí príjemne. Na druhú stranu zase, keď napríklad šéf pochváli vašu kolegyňu, ktorá v podstate nič nerobí, len si

v pracovnom čase vypisuje haluze na svojom blogu, namiesto aby sa venovala tomu, čo má, to centrum vyšle do tela impulz hnusu a vám sa urobí z tolkej nespravodlivosti skoro až na vracanie. Chápete.

Vedci zistili aj to, kde je v mozgu centrum smiechu. A vraj niektorí ľudia, keď sa udrú presne do toho jedného miestočka, sa potom už nikdy viac nezasmejú. Začne im pripadať, že na tomto svete sa vlastne ani niet čomu. Centrum smiechu im skrátka prestane fungovať.

A kvôli tomu vám sem v rýchlosti – kým sa šéf nevráti z banky – píšem. Noste helmy, prosím vás!

Chráňte si centrá krásy a smiechu!

P. S. Na ostatnú až poslednú chvíľu som sa dnes v novinách dočítala, že vedci zistili – ani na sekundu nezaháľajú, človek aby sa mal pred nimi ustavične na pozore – že tí, ktorí si po sebe ustielajú posteľ, majú v nej viac roztočov ako bordelári, čo ju ráno nechávajú rozhádzanú. Toto rozhodne nesmiem ukázať filozofovi.

smutné opíča napísal(a) (o): **ale vo vani sa to dá, vy lenivci!**

Keď dvaja chcú, aj v myšacej diere! Dedov brat mi hovoril, že za vojny v zajateckom tábore to dokázal aj cez ostnatý drôt. Že ho to celkom chytilo a po víťazstve sovietskej armády si musel postupne odvykať – najprv cez mreže, diery v plote, cez nákupnú sieťovku. Až sa toho zbavil úplne. Ale občas, pri okrúhlych vojnových výročiach, si vraj rád zaspomínal.

hládám Boha, nohavice spustené

... očiam sa mi nechcelo uveriť, keď mi dnes môj filozof z Brna priniesol jablko fudži – alebo fidži?, už neviem, aj tak to vyzerá ako hruška – za-balené v českých novinách, kde sa píše just o Fiodorovi Michailovičovi, o ktorom tu včera bola reč. Že ho už zase v ktoromsi českom divadle znásilnili. Kníže Myškin je idiot. Českú legrandu vraj z toho urobili, anci-kristi českí, píšú tie noviny. A potom mi ešte ukázal, čím si krátil vo vlaku čas. Knížku od Davida Lodgea Jak se píše román, čo ma zaujalo, lebo mi napadlo, že by som sa mohla poučiť, než začnem písať svoju víťaznú poviedku do Bagalovej poviedky. V knihe sa píše aj o Grahamovi Greenovi, čo bol tiež taký pobožný Fiodor Michailyč, ale na svojský, britský spôsob. Na tých dvoch, grétka, dobre vidieť, prečo my, ženy, musíme brať spisovateľov s božími víziami – a spisovateľov vôbec!!! – trochu dosť s rezervou a veľmi sa mať pred nimi na pozore.

Lebo aj tento Green ustavične padá na kolená, vyvracia hlavu k Bohu, a čo jeho román, to boj najvyšších mravných a nemravných síl a zbožných búrok. Ale keď si ich opráši, tie kolená, tak žije. A to aj tak, napríklad, že ku katolíkom konvertuje vlastne len kvôli jednej panne, ktorá si ho odmieta pustiť k telu pred sobášom. A on už po roku, keďže má prietrtnú povahu, pilne navštevuje prostitútky – to ostatne potom celý život, všade, v každom novom mieste sveta, kam zavíta – no naďalej zostáva horúcim katolíkom. So svojou staršou milenkou neváhajú vzrušovať sa aj po krytoch – je práve vojna – a keď sa poručík domobrany pohoršuje, že to kto tam v tmavom kúte pri bombardovaní tak čudne fučí, tak krytová služba mu odpovie: obávám se pane, že to ctěný pan Green se svojí starší milenkou trtkají po svém oblíbeném způsobu, čo mu však, Greenovi, neprekáža mať ďalšiu milenkú, katolíčku, ako inak, vydatú detto, a ešte aj iné milenky, a keď tá vydatá si zo začiatku ešte robí starosti, či to nebude hriech, tie telesné veci, ku ktorým ju neodbytné zväzda, tak on jej – nastojte, Fjodore Michajlyči! – predvedie takúto brilantnú zbožnú piruetu: „Ve smrtelném hříchu jsem mnohem lepším katolíkem! neboť jsem si své víry mnohem více vědom.“ – a je vonku šidlo z vreca a jazvec z diery. A hneď má aj motto pre svoj najslávnejší román: „Hříšník je samým jádrem křesťanství...“

Nedaj potom takému...!

Takže nakoniec má hriešne telesnosti aj s touto novou vydatou milenkou – vo vlakoch, parkoch a na iných verejných miestach; má už skrátka takú verejnú pasiu. A už ťa iste neprekvapí, keď jej potom píše, že odkedy ju pozná, je lepším katolíkom a viac chodí do kostola. Pretože po hriešnom telesnom obcovaní chodia spolu na spoveď, ba občas na prijímanie priberú aj jeho zákonitú ženou. Starsiu milenkú z krytov si pre istotu drží aj naďalej – železná opona spustená, tretia svetová na spadnutie, čo keby, však? A keď nová katolícka milienka Greenovi navrhne – podvádzanému manželovi už akosi dochádza trpezlivosť – že čo povieš, Graham, nemohlo by to byť medzi nami naďalej iba platonické, hádaj, čo na to zbožný katolícky spisovateľ. Áno – raz si zahádala, trikrát uhádla: „Raději zhreším celým hříchem, jist si, že bůh mě sleduje.“

A sme už celkom doma a už aj v papučiach. Lebo takto povedanému rozumieme veľmi dobre: Keď zhrešiť, tak už poriadne, aby si mňa, umelca, boh ako sa patrí všimol. Nejaký obyčajný drobnokatolík, ktorého tlačienica v metre na okamih neslušne prirazí k cudzej dáme, je uzrozumený, že pri spovedi z následných hriešnych myšlienok sa bude asi musieť zmieriť s trochu roztržitejšou božou asistenciou: či azda banálnych potrimiskárov hriechu ako on nie sú stámilióny? Toto však nemôže byť štýl hriešneho katolíckeho umelca z prvej ligy! On chce všetko so slávou, hromami a bleskami, s ohňostrojom – veľký hriech aj veľké pokánie. A ešte väčšie odpustenie, prirodzene, a božiu asistenciu vypätú na maximum!

Ruský umelec v mene božom prehrá v kasíne za noc majetok, jedným okom sa pozrie vyzývavo Bohu do tváre, druhým do hlavne revolvera pri ruskej rulete, a po nej, zázračne očistený, padne ráno, už opäť, na kolená, roztrhne si rúcho, vyvára sa v prachu a psích hovnách a s kvílením sa naliehavo dožaduje božej supervízie: Ojjojjoj, vidíš to, všemohúci? Vidíš tento môj unikátny prípad? Ja proihral svaju dúšu! A Nastenke veno! Aušak: „Okamih štastia – je to azda málo?!“ Na literatúru neza-búda.

Britský katolícky umelec zase v hriešnom smilnom objatí prudkými bedernými prírazmi striasa v Hyde parku lístie z tradičných britských dubov a s dohora vyvrátenou hlavou sa tiež dožaduje maximálnej pozornosti: Vi-díš, Naj-vyš-ší, veľ-kosť môj-ho hrie-chu, mo-jej o-be-te?

A potom si obidvaja umelci sadnú za stôl a plní kresťanských výčitiek vymýšľajú najkrkolomnejšie výhovorky pre svoje obyčajné, ľudsky nízke

žiadze a neresti. A nachádzajú, grétká, také, že my, očarené čitateľky – o čitateľoch ani nehovoriac! – nestačíme žasnúť. A tie, ktoré sa nám hodia, si hneď aj šikovne osvojíme. A diskutujeme o nich na krivolakej prti.

Toto sú v rýchlosti len také prvé dojmy, ešte by sa mi žiadalo všeličo dodať, lebo v tej knižke sú aj iné veci, ako som tak ňou zbežne listovala, ale musím končiť, filozof sa má vrátiť s Kikinom z prechádzky.

... v exteriéri za sklenou stenou sa schyluje k dráme.

Minela píše Maximovi ě. Matkinovi úločky z InZinu

Matkin, ďakujem ti! Si muž, viem, takže sotva dokážeš pochopiť úplne všetko, čo sa odohráva v srdci mladej ženy. To podstatné však iste áno. Cynickí bývalí kolegovia z bulvárneho plátka sa mi síce smiali, že ide len o mazľavé virtuálne bubliny, ale ja som tvoj Polnočný denník nakoniec predsa len prečítala. A bolo mi, ako keby mi niekto strhol z hlavy smradľavú chlpatú deku, taký mocný pocit slobody ma zaplavil. Vďaka tebe som i ja našla odvahu zamyslieť sa nad sebou a začala som písať príbeh svojej lásky, sklamaní a životnej krízy. Venujem ti z neho kúsok na znamenie vďaky.

P. S. Práve čítam aj tvoj druhý román Láska je chyba v programe a držím palce jeho hrdinom: Zoe, Stajpenovi, Kimi, Korbenovi, Sony, Skalárovi, Stele, Hviezde Jasnej Kopasnej i Žarnovici.

Tvoja Minela

Poriska lásky podotýk

Sedela nad dvojkou bieleho a cez okno ešte raz zamávala Veľkému Bozovi. Odmával so širokým úsmevom, ale Minela už vedela, že silným. Lebo nebolo viac Veľkého Boza, už bol len malý bozo. Sedel tu s ňou u Paparazza skoro poldruhej hodiny a celý ten čas jej na storaký spôsob vykladal jedinú vetu: „Tie kurvy ma vykopli z telky!“ Veľký Bozo.

Ako ho len kedysi obdivovala! Keď jej v zasneženom hotelíku nad Kremnicou vymieňal octanový obklad na členku, ktorý si vyvrtla pri bežeckej novinárskej štafete. Keď jej starostlivo ohmatával lýtko, či náhodou nie je zlomené, a len akoby mimochodom pohladil koleno, až sa jej urobila husia koža. Keď jej ráno priniesol na izbu raňajky a kolegovia novinári robili významné vtipy, že štafeta sa síce skončila, ale Veľký Bozo ešte stále behá so štafetovým kolíkom. Veľký Bozo.

A teraz ako malý chlapec sa k nej prišiel vyplakať. A tuším aj pritúliť. „Bozo, fúkaš do chladnej pahreby;“ pripomínala mu, keď ju stále ponúkal, aby si s ním dala vodku.

Minela odhodila z čela ryšavú ofinu a zapálila si davidoffku. Neveselo premýšľala. Pred chvíľou Veľký malý Bozo, predtým šéf, čo jej musel pripomenúť, že tu nie si na fakulte, moja, robíš v bulvári, koho sere, že poslancova babka pečie dobre mastnú haruľu, ty ho musíš chytiť poriadne za gule, vieme predsa, že má frajerku, tak čo mi to tu do riti nosíš za beletriu!

Minela mala depku.

Sedela chrptom k dverám, takže nevidela, kedy vošiel, ale hlas spoznala v okamihu: Zmrut!

Kaviarňou akoby odrazu zavial vánok presiaknutý vôňou smrekového ihličia a Minela mala už zase šestnásť, maskáče, kanady a na rukáve nášivku Osada Rypákov hrbok. Už nebola Minelou, ale Skackavou Vevericou. A opäť sedela pri praskajúcom ohníku, krásny bradatý Úchvoj hral na gitare a jeho verný vľčiak Srolo mu ležal pri nohách. A všetci okolo spievali – Sajra, Chrundo, Trenki, Strela Jazerná, Zmrut...

Zmrut. Rozišli sa a nikdy o tom nehovorili. Zostal len Minelin občasný sen o porisku poľnej lopatky.

Zoznámili sa, keď sa Úchvoj so Srolom zastavili pri plote vypýtať si vody. Minela práve oberala babkine ríbezle, ohnivé vlasy mala zviazané do chvosta a jej smotanovobiele pätnásťročné telo v plavkách robilo zo zelenej záhrady sametové vnútro škatuľky na šperky. Úchvoj hltavo pil, veľký ohryzok mu poskakoval a kvapky vody stekali po plavej brade. Vysoký, šľachovitý, s gitarou a Srolom. Minela sa zaľúbila.

Prestala chodiť k babke na prázdniny oberať ríbezle a kúpať dedkovho koňa. Úchvoj jej dal o rok meno Skackavá Veverica, podľa toho rusovlasého chvosta, a zložila kamarátom z osady sľub. Za úsvitu na Rypákovom hrbku prisahala, že bude zalamovať palec, že nebude podráždať kamarátov, ovraciavať slimákov a lienky, plúť do ohňa ani močiť do pahreby. Chcela vtedy namietat: „Ale, kamaráti, prečo práve do pahreby?! Veď to sa hádam ani poriadne...“ obzrela sa na novú kamarátku Strelu jazernú, ale tá sklonila hlavu a špičkou kanady sa rýpala v zemi.

Ranná hmla z priehrady sa váľala v údoliach ako morské vlny a vrcholce kopcov z nej trčali ako ostrovy. Minela bola dojatá. Nad Pôtornou Kykulou vyšlo slnko a celá osada spievala hymnu. Hymnu zložil Úchvoj, bola dlhá a začínala sa takto:

*Rypákov ten hľbok, vrštok nevelký
slnko za ním ráno vstáva z postielky...*

A melódia bola trochu ako Dajána. Úchvoj hral na gitare, stál na skale a verný Srolo mu sedel pri nohách. Mohlo sa to rovno filmovať. Minela kvôli Úchvojovi oprášila zobcovú flautu, naučila sa všetky piesne kamarátov a dúfala, že spolu so Srolom splynú s Úchvojom v jedno. Lenže Úchvoj mal Minelu iba za kamarátku. Skladal pesničky a posielal ich na Bystrické struny.

*Do kotlíka načrieť, z ihličia piť čaj
taká je už odjakživa trampov obyčaj
Len tak si ísť lúkou, lesom a či poľom
zrosnatenou trávou, po boku s verným Srolom...*

O Minele sa tu nespievalo. Raz, keď sa vracali z hrebeňa do Čobrodskej Zátule, chytila ich strašná prietrž. Stáli pod veľkými konármi starého smreka, natlačení k sebe s celtou nad hlavou a šestnásťročná Minela sa cítila šťastná. Kamaráti žartovali, z maskáčov razilo dymom a pospolitosťou.

Keď ucítila, že zozadu ju niečo tlačí, už-už chcela veselo vykriknúť, že: „Zmrut, netlač ma, daj si preč ten...“ keď si odrazu uvedomila, že Zmrut nenosí na opasku nôž ako ostatní kamaráti, ani baterku, ba ani sekerku s krátkym poriskom. O poľnej lopatke vtedy vôbec nevedela, ale keď ju neskôr uvidela vo výklade Army shopu, ihneď si ju spojila, ani nevedela prečo, so Zmrutom. Zmĺkla, zdrevenela, v akej si doposiaľ nepoznanej závrati. Keď ju na smotanovom krku poštekliil Zmrutov dych: „Je ti teplo?“ len mlčky prikývla. Pocítila Zmrutovu ruku na stehne.... Odvtedy už na Úchvoja nemyslela.

Osada sa po dvoch rokoch rozpadla. Úchvoj vyhral cenu na Bystrických strunách a začal hrať s kapelou. Chrundo raz prichytil Zmruta, ako močí do pahreby, a vykričal mu, že podrazil kamaráta, lebo že dobre vie, čo Zmrut robil so Strelou jazernou pri potlachu na priehrade. Minela išla na vysokú a prestala nosiť maskáče a kanady.

A Zmrut teraz sedí pri stolíku niekde za Minelou a ona počúva jeho znepokojivý hlas. Nakoniec sa odhodlala, akoby náhodou otočila hlavu a akoby prekvapene zvolala: „Ale Zmrut, preboha, čo ty tu?“ Zároveň s akýmsi bolestným pichnutím v hrudi zaznamenala, že so Zmrutom sedí nádherné dievča.

„Veverica, vidím dobre?“ zvolal úprimne prekvapený Zmrut a hneď sa zdvihol k jej stolíku. Niečo si rýchlo a napreskáčku povedali, Minela ani nevnímala zmysel, ale všimla si, že krásne dievča – „To je Gnurr,“ predstavil ju Zmrut na diaľku – má v očiach slzy.

„Veverica,“ povedal Zmrut, než sa vrátil k svojmu stolíku, „musíme sa ešte zísť. Sami. A pripomínam, že moje normálne meno je Vyslipen. Pre najbližších Slipen,“ dodal po chvíli tichšie, uprene zblízka hľadiac do Mineliných zelených očí. A Minela opäť, ako vtedy pod konármi veľkého smreka, pocítila závrať. Roztržito odpila z vína a náhle s prekvapením zistila, že myslí na poľnú lopatku vo výklade Army shopu.

Koniec

samolúbe intelektuálo napísal: **O románe *Láska je chyba v programe***

Román pre slúžky. Na jeho poctivú, hoci už trochu rozvrázanú kosť sa tu však nenaťahuje dôverne známe, milou poklesnutosťou raziace Marsyasovo chlpaté rúno, ale akási chemlonová dečka, hýriaca synteticky žiarivými farbami lacnej podenkovkej módnosti, s plastickými pruhmi ordinérnych fekálnych a koitálnych výšiviek.

Nie, tu Marsyas nebol stiahnutý z kože. Dolu hlavou visiaci za špinavé kopytá, s nasprostastým úsmevom znáša nešetrné masťurovanie od bakchantiek, ktoré, opité krátkou nočnou mocou, triumfujú v priesvitných chitónoch so stopami po obžernej hostine na počesť boha slovesnej nestriednosti.

vyholená napísala:

A mne sa, Matkin, tvoj druhý román páči. Dala som si podľa neho umelecké krycie meno *Vyholená*. Prijmi odo mňa báseň o tom románe:

Noetická

*Bolo nás troe
Otec ja a Zoe
Chýbal Edgar Poe
A ešte kanoe
čo nemalo oe
Boli strašné boe
Noe vedel svoe
Čítaj, meno moe!*

Slobododrotár napísal:

Tuším sa sem začína valiť embedded marketing. Stavím sa, že Minela je nejaký nový jogurt a slogan bude znieť: *Smotanový šperk v sametovej zeleni*. V presvetlenom spote bude vystupovať polonahá rusovláska v bujnej záhrade, zmyselne olizujúca lyžičku. Bude to erotické, ekologické, strašne zdravé a na stromoch budú rásť šťavnaté, veľké kúsky ovocia.

... sa s hlasným nadávaním kníše na krátkych krivých paprčiach smerom k cukrárni.

Čo varíš, tovariš?

Iskra v oku, Brdzola v hrsti

Profesor Koba, môj tatino a Pišta z Hrachovišta bývali v Prahe na intráku spolu na izbe a mali jeden rituál. Keď sa večer ukladali k posilňujúcemu spánku, Pišta alebo tatino zaprosíkal: „Koba, nože dnes tú o hnutí rýchlostníkov Molotovovskej automobilky v Gorkom!“ A Koba na to odvetil: „Ne, Šoto Hygienišvili, dnes to bude o skvelé chovatelce vepřů, profesorce pokrokových metod Muštukovové.“ A slávnostným hlasom predčítal z knihy *Nás vychoval Stalin*, ktorú ukradol z domácej knihovničky svojho otca, riaditeľa školy v ktorej dedine pri Hradci Královom.

V knihe je dvadsať rozsiahlych životopisných portrétov laureátov Stalinovej ceny z roku 1949, čo Koba s tatinom a Pištom považovali za symbolické, pretože v tom roku sa všetci traja narodili už do hotového socializmu. *My sme deti slobodného kráľa, pod červenou hviezdou zrodené*, spievali nám neskôr pri táborákoch na spoločných rodinných dovolenkách.

Mali medzi tými laureátmi svojich obľúbencov. Viktora Terentievča Ponomariova napríklad, frézara ozubených kolies Ordžonikidzeho uralských strojární, alebo Aristarcha Ivanoviča Medvedeva, vedúceho čaty razičov chodieb trustu Mosšachtostroj, nenásytného nasávača skúseností, o ktorom Nikolaj Maryčkin, skúsený starý razič, čo ho zaučal, obdivne povedal: „Ty jsi, Aristarchu, jako houba. Ssaješ do sebe, ssaješ, a stále je ti všechno málo.“

Tá kniha Kobu, Pištu a tatina navždy poznamenala, lebo aj o mnoho rokov neskôr, keď sa zišli pri nejakej práci, napríklad postaviť stan alebo narúbať drevo na chate, si vymieňali dlhé múdre vety o tom, ako napríklad bude lepšie tie diery v dlážke drevárne zasypať, a nie sa im stále vyhýbať ako doteraz, a tým zasypaním potom zvýšiť produktivitu až o 23,7 percenta. A profesor Koba sa raz dokonca dočkal aj vyznamenania titulom *Český Zlobin a stakanovec*, lebo nasadením poriska zvýšil produktivitu práce so sekerou až o päťsto percent. Inokedy zase Koba tatinovi polohlasom – ale ja som mala ako decko

dobré uši – hovoril, že keď, Prochore Protapyči, zvládám práci až na troch stavech!, čomu som nerozumela, ale tatino uznanlivo tichulinko hvízdol, takže on zrejme áno.

Keď sa po štúdiách v Prahe rozchádzali, Koba tú knižku tatinovi daroval. Mali sme ju doma, neskôr z nej tatino občas predčítal aj nám, a teraz si ju od neho požičal môj filozof, lebo že mu to pripadá ako nejaká stará poetická sága. Takže by som vám mohla nejaký pekný príbeh z knižky skrátene prerozprávať, napríklad ten s názvom *Stalin nám dal šťastie* od Sony Gasan Kizy Achmedovovej, tkáčky kobercov z Baku, pretože dnes je tá pravá chvíľa – výročie Víťazného februára, za ktorý naši otcovia, a vlastne aj my, nevďačíme nikomu inému než jemu – gruzínskemu zbojníkovi Sosovi Vissarionovičovi. Ale sa mi nechce.

Niežeby nebolo pútavé, ako Sona Gasan Kizy navštevovala múzeum, v ktorom sa kedysi tlačila leninská Iskra a časopis Brdzola, aby si vryla do pamäti a do srdca drahý obraz ešte drahšieho Stalina, a potom ho votkala do osemmetrového koberca, čo sa jej aj podarilo, a to tak, že starý majster Džebtail Achmedov nenachádzal slová a Zejnab-chanum Alijevová, známa tkáčka z Náhorného Karabachu, nechcela uveriť vlastným očiam, ako nádherne je „slunce našeho života“ na tom koberci trafené. Ale hovorím si, že o nejaký čas si takéto príbehy možno budete môcť bežne prečítať aj v našej tlači, lebo sa dozvedám, že v Rusku idú už opäť zgruntu prepísať svoju históriu a všetko od základov prehodnotiť.

Vidím, že sa mi tatinova kniha ešte môže hodiť, lebo ruský prezident už zase prikázal dejepiscom, aby všetky hnusné ohováračské reči a knihy o Rusku, najmä tie zo Západu, uviedli v učebniciach na pravú mieru; že konkrétne Stalin, napríklad, bol skutočne veľký molodec a gulagy s desiatkami miliónov povraždených otrokov ruskému ľudu v podstate pomohli. A že – ó, dostojevskosť letiaceho mračna! – bolo veľkou ruskou chybou odísť dobrovoľne z krajín ako Československo, kam predtým ruská armáda vtrhla s tankami. Inými slovami: vrátiť sa tam by bolo nanajvýš žiaduce. A Žanna Bičevská, mamina obľúbená, do toho na youtube spieva, že *Vse protiv nam* a tiež, že *My ruskije, my ruskije, my ruskije*.

Neuvěřitelné se opět stává skutkem. Ruský ľud oslavuje hosudara so železnou rukou a drvivým stiskom a raduje sa, že nad poriadkom

v krajine bdie chvalabohu už zase, a tentoraz už naozaj dôsledne, všemocná tajná polícia a že Piotr Jakovlevič, husársky vyrývač z elitného Semionovského pluku, bol chvalabohu už opäť úradne vyhlásený za blázna. A dozvedám sa tiež, že ruský medveď sa objal s čínskym drakom a ich mierumilovné traktory si už navzájom nemienia opätovať nepriateľskú paľbu cez hraničnú rieku Amur.

A čo teda k dnešnému slávnostnému dňu? Asi len tolko, že keď už sa nám na Slovensku po stáročiach márných túžob konečne prihodila tá vysnená autokefália, nebude možno celkom zbytočné sa občas obzrieť ponad plece k východu a položiť si spolu so zaumným predsedom zemegule zvedavú otázku: „Čo varíš, tovariš?“ A zamyslieť sa, čo to pre nás znamená, keď sa nám odtiaľ už opäť ozve, že:

*Váru jednoduchú
– z achov a uchov uchu.*

Chcela som tento príspevok umiestniť na *krivolakú prt'* presne na pravé poludnie, keď sa na počesť Víťazného februára obvykle rozoznievali sirény na streche našej školy v západoslovenskom mestečku. Nestihla som. Predsa len, už nám chýba to pravé vzrušenie, rozochvenie a strach. Závazok som splnila iba na 95,3 percenta.

Hanbím sa, Sona Gasan Kizy Achmedovová.

... v tom roku sa všetci traja narodili už do hotového socializmu.

Polročná klasifikačná spomienková

na stene visí
ruský maršal Grečko
pod ním
ma otec bije
za vysvečko
beh okolo stola
bosá, načo cvičky?
vánok – päta holá
svišťivý kábel od žehličky

... čo mám, grétko, felicku ukradnutú, cestujem si. Kikino síce na parkovisku pred panelákom ešte stále obieha cudzie autá a hľadá v nich svoj cestovný vankúšik, ale už ma potom v autobuse aspoň netrestá grckaním. A sa aj viac zoznamujem s ľuďmi. Teda, oni so mnou. Pred Žilinou som sa zobudila a zblízka sa na mňa dívali veľké detské oči. Dievčatko sa zľaklo a rýchlo si schovalo hlavu pod maminu bradu. A potom som počula, ako sa hlasným šepotom pýta, že a prečo má tá teta červené vlasy? Tak som jej dala mentolku, ktorú nosím, keby mi hrozilo prísť zle, a Kikino sa hneď ustarostene zdvihol, lebo si myslel, že sa už zase rozdávaajú jeho piškótky.

V Kralovanoch ma k oknu privalil Oravec – chlpy z nosa, dýchal, ako keď teplého chleba s masťou a cibuľou odkrajuješ, a že čuo to v takej zime trtúňam po horách, v leťe trá, na hafire... A smial sáááá! S ústami dokorán. Byť tam namiesto mňa hodnototvorný spisovateľ T., iste by si bol zapísal do notešťoka tvorivú poznámku na ďalší román: Oravci. Praktickí ľudia. Zuby nemajú na okrasu.

... a chcela by som ti ešte napísať k dávaniu a braniu, ako si to včera pekne podala jej bývalému. Ja teraz dávam pomerne dosť a začínam si hovoriť, či už aj nestačilo. Keď ma život nedávno pripravil hneď o dva zuby múdrosti, hovorila som si: no dobre, tu máš, život, ber, mám ja ešte zubov na rozdávanie! Ale že ma pripravil aj o moju starú felicku, to už ma trochu zarmútilo, lebo nech sa na to dívam z ktorejkoľvek strany, lepšie by teraz bolo mať ju.

Kikino to berie celkom inak, osobne, pretože on mal vo felicke svoj vankúšik, na ktorom si zvykol cestovať. Takže keď sme vtedy vyšli pred panelák, Kikino hneď, že: hop na vankúšik! – ale vankúšika nebolo, a nebolo ani auta, a bol z toho taký zmätený, že sa urazil, a na Vrútkach sa mi potom v autobuse pogrckal, čo sa spolucestujúcim nepáčilo, a veru ani mne nie, lebo teda dost.

Takže si, grétko, teraz kladiem aj také otázky, či božia spravodlivosť naozaj existuje, lebo kebyže to má byť tak, že ja len dávať, ale brať zase len iní, to by medzi nami a prípadne ešte Robom Rotoridesom, žiadna božia spravodlivosť nebola, to by podľa mňa, a to sa na mňa nehnevaj, bola spravodlivosť na hovno.

No, budem musieť končiť a bežať na autobus. Idem na chalupu. Lyžovať. Kikino len tak poskakovať za mnou.

... ale vankúšika nebolo, a nebolo ani auta.

Krásne dievča kráča cudzím mestom

Včera som písala *ramirezovi*, ako som sa nahlas smiala nad Odysseom. Tým írskym. Po slovensky Ulyssesom. Kto to tu o ňom povedal, že šit? Tuším *viking vike*.

Viola Vyholená-Blúmová kráča cudzím českým mestom a ohnivá hriva za ňou vlaje. Alebo vlá? Lepkavý jazyk, táto čeština. Dávam: veje. Oproti nej po kamennom moste stelesnený strach a hrôza. Pes bez pána, zato s obojkom a dlhou šnúrou, ktorá za ním nadskakuje po žulových kockách. Pes má v tom vydesenom prudkom behu šialené oči. Aj jemu vejú. Uši. To na Ohrade, asi najhoršej pražskej križovatke, je iný pes. Samotár. Čierny kožuch trochu pochlpený, úsporným klusom, čo noha nohu mine, preťal dráhu autám aj električke. Cengalo sa, brzdilo aj trúbilo. Reč psieho tela však bola čitateľná a jasná všetkým:

„Jen se neposerte!“

Ťažko povedať, že dôstojnosť. Skôr vyrovnanosť: Já už vím. Není kam prudce běžet, ani se vás proč přehnaně lekat. Ani se vám lísat. Pražský psí houmlesák vysoko nad vecou.

Za Violou ľahulinké obdivné zahvízdanie. Hej, to áno, to nikdy neomrzí.

Musím sa ísť pozrieť, či dnes niekoho na *krivolakej prti* dojal môj list o obľúbených pozíciách. Môj taktiež obľúbený Zdeněk Svěrák má rozhovor v Mladej fronte dnes. Pýtal sa vraj kedysi Aškenázyho, asi spisovateľa, či ho dojímajú vlastné poviedky, keď ich píše. A Aškenázy mu na to odpovedal, že studente, keď má byť čtenář dojatý, autor musí při psaní brečet! Čo asi ten Ír? Metal od smiechu saltá vzad, keď písal do Odyssea Molly? Aj ja som včera pri písaní brečela, po slovensky revala. Uvidím, či aspoň trochu som vás dojala, duplikáti a triplikáti.

V cukrárni už zase hrajú Cher. Môj filozof si robí srandu, že gutaperčová Cher. To nie je pekné a som mu to aj povedala. Aj gatjú bejb, píšem si na okraj novín. To tu hrajú stále. Presovar mi hučí za chrbátom, keď chytám slová – skúšam sa učiť po anglicky. Už asi piaty raz. Že perpetuálny biginer, sa tomu hovorí. Tak, ajgatjú mám, teraz ešte: bít gouzon. Veď je to pekné, prečo také nespieva namiesto bilív, napríklad. Ten Svěrák je sympatický. Že pekné rýmy mňa baví. Viem: *zrak sokolí / nepojíš cukrových*

homolí – to musím mame spievať vždy, keď sedíme na chalupe pod jablňou. A ešte *Lásko, voníš dešťať*. To je tiež jej obľúbená. Pritom je ten Ozzy strašný bulo už napohľad. A vidíte. Aj že: *Soňa ví – voňavý*, hovorí Svěrák. Ja mám teraz tiež pekný rým v jednej svojej plánovanej básni, čo ju *viking vike*, ak sem príde, zase nazve, že sprostá klapаница... alebo klapancia? Vygúglite si.

Nad hudobným obchodom spieva Phil Collins. Tá sa mi páčila, ako v klipe všetci traja tak smiešne pochodovali. Ale tá s klobúkom, akože vtipná, bola sprostá. Nepochopím, ako za tie strašné peniaze mohol režisér odkývať, že okej, u mňa dobré. Ja by som sa Phila nebála poriadne prehnáť. Vyzeral tam ako dedinský komik na kamerovkách. Sakum-Pr-dum, 10 let srandy. No nazdar-bazar! Tí traja sloni Maxim Turbulenc majú nové cédečko. Pekný večer to mohol byť kedysi, ale ich tam pustili. A mne sa zhnusili, lebo to všetko prznili v jednom rytme na jednu samohrajku. Ale deti sa idú zblázniť, to zase všetka česť: *veze samý vožralý*. Jeden z nich má brata Emanuela Gotta. A vedľa superstár Aneta. Rockerka ani náhodou!, povedal tu o nej Petr Janda, čo malo znamenať, že: Ja rocker rozhodne! Strašní vo svojej divokosti sú títo starí rockoví drsoni s vyťaháňm pudlom na gacoch z čiernej kože.

Za Violou opäť ľahulinké obdivné zahŕňvanie.

Predsa len sa musím ísť čo najskôr podívať na *krivolakú prť*, či ste dojatí. Aj nad druhým obchodom s hudbou spieva Phil. Dve II, že by? Je ťažká, táto angličtina. Čo sa s ním deje? Že by o pol roka koncert v cudzom českom meste?

Knihy. Duch s rozkvetlým penisem. Mýty amazonských indiánů. Celkom som, *gréčka*, zabudla, napravím. Prepíšem na prť tú baladu z Melanézie. Píšem si do lehotníka: možno v nedeľu. Strašná balada. O Momojovi a oživnutom žralokovi pod jeho bederným rúškom...

... ale teraz... dokelu... kam som len... nájsť kľúče... Všetky vrecká vyvraciam pred vchodom, batôžtek vyprázdňujem na chodník kus po kuse... Nič. Bude treba znovu zájsť do cukrárne, hanbu si urobiť.

Krásne dievča už opäť kráča cudzím mestom.

Slobododrotár napísal:

že *Vyholená-Blúmová*... hm... ešte aby sa nám tu tak zrumozgal Finnegan.

Tvorivo zapriahnutá

Neprestávam zbierať materiál na víťaznú Povedku 2005. Je to veľmi náročné, lebo kvôli tomu musím navštevovať rôzne životné prostredia. A stále sa neviem rozhodnúť, o ktorom z nich tá víťazná poviedka bude. Napríklad včera som bola u zubára. Poviedka sama. Tam bolo všetko: na úvod napäté, možno trochu pridlhé očakávanie, prudký dejový strih, bezmocná ženská obeť v polohe naležato uprostred mučiacich nástrojov, nad ňou maskovaný muž s chladnými očami za okuliarmi, spod rúška cediaci úsečné pokyny svojej zvrhlej pomocníčke a podchvíľou sa tej bezbrannej mladej krásnej žene cynicky vyhrážajúci: „Teraz to bude bolieť!“

Jednoduchý silný príbeh korenený násilím, s výraznou filozofickou otázkou: či aj dobro, ak stojí proti zlu, má právo byť bolestivé. Pritom ani humor v príbehu nechýbal. Napríklad, keď tá fajka na sliny, ktorú mučiteľ strčil svojej obeti nedôstojne za gambu, občas smiešne zagrúľila. Bolo to lákavé, ale o zubárskom prostredí moja víťazná poviedka nakoniec nebude. Mám iný tip.

Navštívila som minulý týždeň životné prostredie pražských slovenských emigrantov. Hoci som na tú akciu prišla trochu neskôr, stihla som nazbierať kopy tvorivého materiálu. Totiž, slovenskí emigranti si urobili zraz v jednom paláci na Malej Strane. Mostický sa tuším volá, asi podľa neďalekého Karlovho mosta. Kultúrny literárny večer. S pohostením. Kvôli nemu sa ukázalo, že moje drobné oneskorenie bolo rozumné – zo zadných pozícií som sa po skončení programu dostala rýchlejšie k dobrotám. K vínu, priznávam, tiež.

A potom už som len hryzkala, popíjala a nenápadne pozorovala. Ako už to autorky víťazných poviedok majú vo zvyku. A snažila som sa všetko si vryť do pamäti. Zaujal ma napríklad jeden štíhly elegán v tmavom obleku, až neslovensky jemne šarmantný, gustiózne ujedajúci z tanierika halušky. Pripadal mi trochu osamelý a tajomný, tak som sa mu prihovarila: „Nie je to trošku primastné takto na noc, tieto ťažké slovenské halušky? Nedáte si radšej z krehkého kuriatka?“ Akože nech si nerobí násilie, pokiaľ je náhodou Čech, nech vidí, že my,

Slovenky a Slováci, sme v tomto tolerantní. A on tak smutne mi na to po slovensky odpovedal: „Isteže, vzácna slečna, kuriatko by som si dal radšej, ale ja mám túto írečitú bryndzovú masťnotu povinnú, podľa protokolu, lebo ja som slovenský veľvyslanec.“

Smiala som sa a bola potešená, že konečne aj niekoho vtipného som stretla medzi tými nostalgickými emigrantmi, iba keď odrazu k nemu pristúpila nejaká žena, že „prepáčte, nerada ruším, Vaša Excelencia, naskutku vám však musím predstaviť jedného významného...“ A on, keď nás takto náhle od seba trhali, sa opäť nevýslovne clivo na mňa zadíval sponad masťných úst a v jeho očiach som čítala: „Ach, už zase ten prekliaty protokol...“ A mňa až pri srdci pichlo, že bože môj, ďalší smutný slovenský osud v ďalekej cudzine.

Ale teraz vidím, že dala by sa možno z tých dvoch životných prostredí dokopy napísať víťazná poviedka. Keby napríklad mladá špiónka neznámej cudzej mocnosti, nádherná rusovláska so strunistými nohami, vylákala toho elegantného slovenského veľvyslancu z Mostického paláca na podvečernú prechádzku niekam do opustených holešovicých prístavných dokov medzi hrdzavé remorkéry, a tam ho polonahá podrobila na zubárskom kresle nemilosrdnému výsluchu, že prezradí recept na vaše svetoznáme masťné halušky, veľvyslanec, a vždy by mu pri tom zavráta do zuba a sa ho prefíkane pýtala, že tak čo, je ti tu bezpečne, tvoja eminencia?, a on by nakoniec recept na írečité slovenské halušky prezradil, ale nepovedal by jej, chlap tvrdý slovenský, to podstatné: že slaninka na nich musí byť chrumkavá, a nie gumová, ako ju podávajú v niektorých nedbajských reštauráciách.

Aha... vlastne... áno, máte pravdu, toto už tuším bolo v jednom starom americkom filme. Škoda. No, to je jedno. Bol to len taký momentálny nápad.

Zbierať tvorivý materiál, samozrejme, neprestávam. Držte mi palce aj naďalej!

P. S. Takáto česká národná hanba! Okamžite posielam filozofa, nech sa im tam ide prikuť k bráne. Viete, čo som sa dozvedela? Ten palác na Malej Strane sa nevolá Mostický, ale Nostický. A keď som sa opýtala, či by sa náhodou nemal volať Nosticov, podľa toho šľachtica, ako aj

univerzita sa volá Harvardova, a nie Harvardská, povedali mi, že to je naschvál. Že keby to bolo správne – Nosticov, ako napríklad aj Nosticova ulica, kde palác stojí – mohli by si Nosticovi potomkovia pomyslieť, že palác ešte stále patrí im. Tak aby vedeli, že veru nepatrí. A úplne ma dorazilo, keď mi povedali, že v tom paláci sídli aj české ministerstvo kultúry. Predstavte si, že okolo tej bronzovej tabule s nespisovným názvom „Nostický“ chodí každé ráno s ešusom do práce prakticky najkultúrnejší človek v štáte – minister! A nič! Ani len jazykovedcov som tam nevidela protestovať s transparentmi a megafónmi.

Keď prezident Havel nechal nad svojím hradom blikať srdiečko, mohli sa všetci zblázniť. Asi preto, že to bolo zadarmo. Uvidíme, či sa pôjdu prikuť k strážnym búdkam pred hradom, keď nad ním začne blikať zelená reklama a chrám svätého Víta poniesie meno Pilsner Urquell katedrála.

Idem filozofovi pribaliť spodky. Noci sú tu chladné.

... navštevujem rôzne životné prostredia.

Jak prasklej chleba

Film Smoke poznáte. Madonna prináša spievaný telegram a na záver ukáže Keitelovi zadok v mriežkových pančucháčoch. Film, ako si ja pekny film predstavujem.

Aj ja si taký nakrúcam. V hlave. Tu, v malom juhočeskom mestečku, v mojej oblúbenej cukrárni pri starom kamennom moste. Už tretí deň, vždy po obede. Lebo aj v cukrárni sa stále niečo deje, nemýľte sa, že nie. A vonku za sklenenou stenou – ani nehovoriac.

Napríklad dnes na vecku. Vojdem, a tam stojí starší mongolko. Slipy síce má, ale nohavice spustené až na členky. Vylákane sa na mňa díva. Páni to majú vedľa, hovorím mu. Nerozumie. Je Nemec. Urobím pantomímu a on sa, chudáčik, už-už hrnie von. „Pantalónen!“, kričím v rýchllosti juhočeskou nemčinou. Je zmätený, ale pochopil, vyťahuje si nohavice a odchádza do vedľajších pánskych dverí, ktoré mu pre istotu radšej aj otváram. Pribieha jeho otec alebo vychovávateľ a hovorí mi: „Danke.“ Stop!

„Pane Stárek, podle vás bych si mohla nařídít hodiny,“ hovorí servírka staršiemu elegánovi pri vedľajšom stolíku.

„No jo,“ odpovedá pan Stárek, „ale helejtese, Květuško, to já si takhle přesně trénuju, až budu úplně blbej a sklerotickéj. To pak každéj den vyrazím do města stejnou cestou, ve stejnou hodinu, nebudu ani vědět proč, přijdu rovnou sem, budu se tady na to usmívat jak prasklej chleba, a vy si řeknete: ‘A hele, starej blbej Stárek je tady!’ A bez optání mi hned dáte turka do skla a věneček. A mně bude fajn.“

„S váma je sranda, pane Stárek,“ smeje sa servírka. Stop!

Mamička prináša chlapčekovi veľký veterník. Kým si sama potom vyberá pri sladkom pultíku, chlapček ten obrovský kus napichuje na zákuskovú vidličku a ústočkami skúša zahryznúť sa. Nedarí sa, veterník padá na cukrárenský stolík.

„Jéžiši, Vojtíšku, to nemůžeš bejt takhle rychlej, ukaž, já ti to pokrájím,“ berie mu mama vidličku z pästičky. Vojtíšek, s pästičkou ešte stále zdvihnutou, pozorne sleduje maminu ruku. Potom prežúva a dlho sa na mňa díva pokojnými zvedavými očami. Stop!

To sú scény z interiéru. V exteriéri za sklenou stenou sa schyluje k dráme.

Ekšn!

Pri novom moste, dole po prúde, sa nad pokojnou riečnou hladinou rozľahol naliehavý pokrik v labuťom jazyku: „Olária hyrvigou!“ Samec alfa začína mávať krídlami a v smiešnom dlhom behu plieska širokými krivými paprčami po hladine. Labute sú krásne, keď plávajú, nikdy by radšej nemali skúšať vzlietnuť. Trvá to nekonečne dlho, o kráse škoda hovoriť. Dvíhajú sa za samcom len veľmi, veľmi pomaly. Tie dve vzadu vyzerajú dokonca povelom trochu zaskočené. Nestihajú, dobiehajú zo všetkých síl.

Nemeckí turisti v cukrárni vstávajú. Niektorí vybiehajú von a zblízka filmujú malými digitálmi, ako sa celý asi pätnásťčlenný voj pokúša preletieť ponad náš starý kamenný most pri cukrárni. Samec alfa to však akosi zle vyráta. Všetkým sa nám tají dych, lebo letka sa dvíha strašne, ale skutočne strašne pomaly. Premeriavame očami skracujúcu sa vzdialenosť k starému kamennému mostu a v duchu mocne mávame bielymi peruťami.

HURÁ!

Síce veľmi, naozaj veľmi nízko, prakticky kľučkujúc medzi ľuďmi na moste, sa labutia letka predsa len preniesla na druhú stranu. Ale, čo to? Zdá sa, že dvom posledným labuťam nie je súdené. Predposledná síce štíhlym krkom pretína vzduch nad mostom, no ťarbavým zadkom zachytáva o kamenné zábradlie a neladne sa zvalí na dlažbu medzi ľudí. Nadšené deti kričia: „Hele, labuťka!“ ale ona, zmätená a otrasená, sa s hlasným nadávaním kníše na krátkych krivých paprčiach smerom k cukrárni. Stop!

Vidím, že niektorí sa pýtate: „A čo tá posledná?“

Sú veci, ktoré filmárska etika nafilmovať nedovolí. Teda, nafilmovať áno – ved'je tu neúprosný zákon cinéma-vérité – ale nakoniec veľ z filmu vystrihnúť. Takže, mimo kamery: Tá posledná, ťažko sa mi o tom hovorí, ale je to vérité, tá jednoducho narazila do stáročného zábradlia štýlom hlava prvá a spadla do vody pred mostom. Popod oblúk potom pokojne doplávala za svojimi na druhej strane.

A to je dnes koniec nakrúcania. Káva dopitá. U mňa dobré.

A u vás?

Domáca pokladnica napísala:

Že je káva každému človeku ňje na zdravja, o tom už Dr. Pe-tützr. 1818-ho písau, hovorjac: abi najme tí ľudja, ktorí sú tela krv-natjeho, kávu ňepíjali. I já som tej mjenki; ba ešte vjac bi povedau, kebi sa ňebáu: že sa tje kmotri kávičkárki s fajčjarmi zreknú a na mňa udrú. Moc bi mohou príkladou smutních v tomto ohlade povedat; ale pre krátkost' tohoto spisu len to s istotou vravím: nuž a či tá krvnatá tetka dobre robí, keď kávi moc slope, ktorá je už od ňej na čjerno zaúdená, a ktorá má podhrdlija takuo, ako velká jadernica? takáto tetka veru zle robí; lebo keď oňemocňeje, za krátki čas len až do smrti choreje, alebo tak náhlo zomrje, že jej domáci običajňe povedajú: veru sa ešte rúče kávički naovran-tovala, trochu po chiži pochodila, na stolec si sadla a skríkla „jaj, hlava moja“ na to hňed' zpadla, a puk ňebe! už bolo po ňej!

A to kávička urobila.

(Kalendár na rok običajni 1849 podľa visokosti uhlu ňebeskeho na 48 stupňou sporjadaňí – Daniel Lichard)

... inteleguáni si vzadu vysegregovali šikovnú kaviarničku.

Neviem

Je zvláštne, čo všetko môže zažiť mladé krásne dievča, keď sa ocitne samo v nedeli nad cudzím mestečkom. Napríklad sedí v nejakom neznámom horskom penzióne pri malom pive po domácej cesnačke a díva sa z okna. Vonku prší, vnútri v kozube, po česky krbe, pomaly obhára veľké poleno. Skoro klát, by sa dalo povedať. Nejaké extra teplo od neho nie je, ale o to tu ani nejde. Stačí, že občas puľne trochu dymu, je to romantické. Hrá zvláštna hudba. Na horský penzión. Recenzista by povedal, že drum ´n bass, ale chýbali by mu tam zrejme výraznejšie ostínatne basové figúrky. „Kto to je?“ pýtam sa zarasteného chlapa za pípou, po slovensky točkou. Hele, fakt nevim, ale nějakí frantíci.

Aha.

Potom kráčam lesom. Už neprší. Prichádzam k trom rybníčkom. Tu niekde mala herečka Růžičková baletit' po brvne nad vodou a potom – hádajte čo? áno, desať bodov – do nej padnúť. Homolka a ecce homo či tak nejako. Predbieha ma dedko s paličkou, na chrbáte ruscak, ako hovorila moja babka.

„Prepáčte, prosím vás, tu sa točil film s herečkou Růžičkovou?“ sa ho pýtam.

„Tady se, paninko, hrál v pětatřicátým mezistátní mač v hokeji. Naši proti Rakušákům.“

Aha.

„Támhle na břehu, jak jsou ty spadany jabka, tak tam byly lavičky. Já si doma vomotal nohy v botách novinama tehdá. To víte, tady bejvá pěkněj samec. Je to tady takový zmrzlý údolí. A támhle nahoře za lesem je sanatorium.“

Aha.

„A kolik byste tak, paninko, hádala, že mi je let?“

„Šestdesiat?“

„Pětavosumdesát!!! Pětavosumdesát mi bude teďkonc v listopadu. Nejste z Komárna? Ne? Já tam byl na vojně. Nazdar, běžim.“

Takže už viem, kde sa hral v tridsiatom piatom hokejový medzištátny zápas. Na ktorom rybníku pod horou, ktorej sa hovorí Kravia. Ale stále neviem, do ktorého presne rybníka vtedy pri nakrúcaní padala herečka Růžičková.

Je ešte strašne veľa vecí, o ktorých neviem.

O strašnej krádeži a gulovej epidémii

mýšlienkový prehľad tlače za minulý týždeň

To je strašné, ako sa dnes kradne duševné vlastníctvo! Toto by mal zaznamenať nový blog *Zlodějny v médiích*. V piatok ráno som *grétke-ailuj* navrhla, že si založíme ženskú stranu, a už v sobotnej! Mladej fronte dnes hádajte, čo bolo? Áno, že v Čechách idú založiť stranu žien. Netušila som, že naša *krivolaká prt'* má toľko českých čitateľiek.

Samozrejme, českí muži si v tých novinách ihneď začali zo žien uťahovať, že „pohlavní strana“ a „dobrý nápad: pro recesi“. Strašne sa im to zdá smiešne, mužom, že by sme my, ženy, mali v politike čo povedať. Čo špecificky ženské.

Tu, v malom juhočeskom mestečku, vyhradili bazén v nedeľu od jednej do tretej poobede mamičkám s deťmi do 10 rokov. Povedzte, urobila by takúto sprostosť žena? Muži áno, a potom sa na radnici nestačia čudovať, prečo sa im tam mamičkami s deťmi nechodí? Im je pod úroveň riešiť napríklad také, že poobede malé deti obvykle spia. Ak sa to českým ženám podarí, urobiť si svoju stranu, budem ich voliť. Aj keď teda – to musím ešte raz zdôrazniť! – nám ten nápad ukradli.

„Povedala by som – nech mi Česi odpustia – že slovenské divadlo je jednoducho lepšie, že má gule!“ priznáva sa pražská slovenská producentka Zuza Horová v posledných pražských Slovenských dotykoch. (Ozaj, vedeli ste, že v Čechách majú slovenskí emigranti tri svoje časopisy?) Dokonca do titulku jej tie gule vystavili.

Letí, letí, všetko, čo má gule, letí. Povedzte, kde sa toto zastaví? O pesničke jednej speváčky sa tu písalo, že má gule. Jeden český politik je tu bežne v novinách aj v telke označovaný za „chlapa s kulama“, čiže, po slovensky, s gulami. Som zvedavá, ako sa bude bojovať o funkciu predsedu, až bude mať jeho strana najbližšie voľby. Popredku som zhrozená, aké argumenty budú musieť kandidáti vyložiť na stôl. V hlbokom stredoveku, napísal jeden grécky kacír menom Rhoidis, sa vraj takto volili pápeži. Že tam mali kamenné kreslo s dierou uprostred, kandidát nadvihol sutanu, sadol si, kardináli sa hodili na kolená a tou dierou vykonali palpačný testikulárny ekzámen, čiže opáčenie

pôhmatom. Vraj preto, aby predišli škandálu, lebo sa im vraj bola kedysi votrela na stolec nejaká lžipápežka Johanka a urobila cirkvi verejnú hanbu. Ja som si vyrátala, že to malo byť niekedy v čase, keď pápež povolil veľkomoravským kňazom slúžiť bohoslužby v domácom jazyku. Neprekvapilo by ma, keby takéto múdre rozhodnutie naozaj pochádzalo od ženy. Ani to ma neprekvapuje, že veriace feministky si za celé naše „biele pohlavie“ občas a nahlas položia otázku, prečo sa u tej najvyššej bytosti tam hore automaticky predpokladá pohlavie takpovediac čierne? Lebo to by zaujímalo aj mňa.

Iná bytosť nášho bieleho pohlavia, česká herečka Brožová, sa v rozhovore v lidovkách priznala, že ľúbi len bohatých. „Takže krásneho, leč chudého muže byste si nikdy nevzala?“ „Bez urážky: Ne.“

Mne sa na týchto slávnych českých ženách – ale aj slovenské a iné sú také – páči, že vo vzťahu sú úprimné a poctivé. Že tým chlapom povedia na rovinu: Pozri sa, bohatec, keď sa dáš dokopy so mnou, nik sa viac nebude pýtať: Čo to tam v kúte stojí za neznámeho nudného chlapa? Odteraz už o tebe budú všetci hovoriť, že aha, toho poznám, to je ten bohatý trtko od Ivany, Kateřiny, Denisy... Budeš skrátka slávny. Tak čo, urobíme biznis? Ty zafinancuješ, ja spíráujem. A on, celý očarený, si s ňou ťapne, kúpi jej prsteň za poldruhého milióna a pomyslí si: „Márna sláva, má gule táto Kateřina, Ivana, Denisa...“

Na amnezia.sk som sa dočítala, že pred pár dňami mali debutanti Bagalovej Poviedky večierok. Mňa nepozvali, hoci aj ja som ako súťažiaca účastníčka debutovala s peknou poviedkou *O múdrom bradatom princovi K. a krásnej princeznej Rusovláske*, ktorá, bohužiaľ, nezaslúžene nevyhrala. *Chalan 21* ma tu utešoval, že ani jeho poviedka tohto roku nevyhrala, lenže tá jeho zaslúžene, a to je trochu dosť rozdiel. Budete naozaj veľmi prekvapení, až vám sem zajtra napíšem, prečo. O hudbe sa tu tento týždeň písalo tiež, v lidovkách – že vraj: *Černá hudba válcuje bílou*: „Jazz, kdysi dávno špinavá, výbušná, náladová a premýšľivá hudba, se změnil v neškodnou nostalgickou repetici starých standardů, jejichž interpreti připomínají nadšence, rekonstruující historické bitvy. Hudební duch džezu žije dál mimo hranice toho, čemu sa dnes říká džez.“

Stručnejšie by sa asi dalo povedať, že ten dnešný džez už nemá oné... dráždec! A hotovo.

Ignorantis napísal: **Ja teda neviem,**

ale povedal by som, že muži v snahe udržať si domináciu zašli v biblických interpretáciách tak ďaleko, že kvôli praktickej stránke veci radšej popreli sami seba. Vid' katolícki duchovní, ktorým bolo na pohlavie uvalené embargo, takpovediac.

Boh obdaroval muža, obrazne povedané, vtákom nielen na to, aby si tento, opäť obrazne povedané, iba sedel na vajciach, ale aby aj, v prenesenom zmysle slova, lietal. Je to vysoko prirodzené a – odvážim sa špekulácie – aj Bohu milé. Preto mu dal krídla – ženu, aby sa vylietal dosýtosťou. Lebo, pravda, kvôli lepšej zrozumiteľnosti: „*vták bez krídel / kto to kedy videl!*“ Katolícki duchovní však radšej zaprú vtáka pod sutanou – aspoň na verejnosti, pretože z dejín sú doložené množstvá príkladov, že niekde v dobre utajenom súkromí s ním vedia plachtiť ani skalné orly – než by v cirkevnej hierarchii mali ženy pustiť ďalej ako na vzdialenosť bezpohlavne vlúdneho úsmevu. Aj to len v prostredí, kde treba vynášať plné misy a ošetrovať hnisajúce rany. Áno, hovorím o mníškach v nemocniciach a leprosáriách. Ženy sú síce pre katolíckych teológov v poriadku, ale iba odtiaľ-potiaľ. Katolícki ideológovia obliekli Boha do nohavíc. Smelo naznačujú, že Boh má pod nimi to isté čo oni, a odvodzujú z tohto predpokladu prirodzenosť dominácie nad ženami, lebo veď, medzi nami a pápežským stolcom, koľkýmže ženám už narástol tento božský atribút v plnej svojej kráse, však?

Teologickým feministkám preto netreba mať za zlé určité rozčarovanie z *Boha v nohaviciach*, ako im ho niekedy vnucuje cirkev.

Nepoviedka 2006

vyhlasujeme novú literárnu súťaž!!!

Kto sám nezažil, nepochopí. Ja som zažila. Chápem preto, ako bolo nášmu súprtníkovi *chalanovi 21*, keď písal svoju víťaznú poviedku do Bagalovej Poviedky 2005. Tiež som takú pred rokom písala. *O múdrom bradatom princovi K. a krásnej princeznej Rusovláske*, tak sa tá moja víťazná poviedka volala.

Keď autor napíše víťaznú poviedku, má dobrý pocit. Posledný deň, pol hodiny pred polnočnou uzávierkou, ju autobusom vezie stíchnutými ulicami veľkomesta na hlavnú poštu. Pri nočnom okienku na hlavnej pošte ho zaskočí čulý ruch a dlhý rad. Splašene ráta, či to stihne do polnoci. Cíti obrovskú zodpovednosť. Veď čo by to bolo za literárnu súťaž bez víťaza?! 23:52! Ufff! S odretými ušami. Toto sa viac nesmie opakovať. Bolo to nezodpovedné a sebecké! Ale na lôžko sa potom taký autor ukladá s dobrým pocitom. Slovenská literatúra neobišla naprázdno.

Keď autor napíše víťaznú poviedku, a ona nevyhrá!!!, zamrzí ho to. Pýta sa, že ako je toto vôbec možné? Taktiež sa pýta, že kde je tu spravodlivosť?

A teraz ma dobre počúvajte! *Chalan 21* svoju víťaznú poviedku napísal, ale – nebudete mi veriť – neposlal!!! Zostala som ohromená. Môžem zvíťaziť, ale sa mi nechce, povedal si *chalan 21* deň pred uzávierkou, a namiesto s víťaznou poviedkou na poštu išiel s korčuľami na zamrznuté petržalské more. Žijú ešte v Petržalke chlapi!

Keď som sa prebrala z pozitívneho ohromenia, uvedomila som si, že slovenskej literatúre niečo chýba. Chýba jej cena, ktorá by odmenila takéto prosté, nenápadné, skromné hrdinstvá. Iste, je tu už tradičný každoročný *Literárny buzogáň Jana Parenicu* – cena za konkrétne vydané literárne dielo, ktoré Jano Parenica chvalabohu nenapísal, ale je to cena zatiaľ málo známa, navyše vždy sa udeľuje iba zásadne nikdy nič nepíšucemu Janovi Parenicovi. Sami uznáte, že na väčšiu motiváciu tu je trochu málo.

Chalan 21 svojím činom upozornil na nemalú skupinu tých, čo sa síce nemôžu pomeriavať s Janom Parenicom, týmto slovenským titanom

umeleckej askézy, ale bez ktorých by slovenská literatúra nebola tam, kde dnes neodškriepiteľne je. Oni, na rozdiel od prísne asketického Jana, síce píšu – ale neposielajú!!! Nenachádzam slová, ktorými by som bola schopná vyjadriť svoj veľký obdiv.

Nie je načase poďakovať im, Slováci? Je!

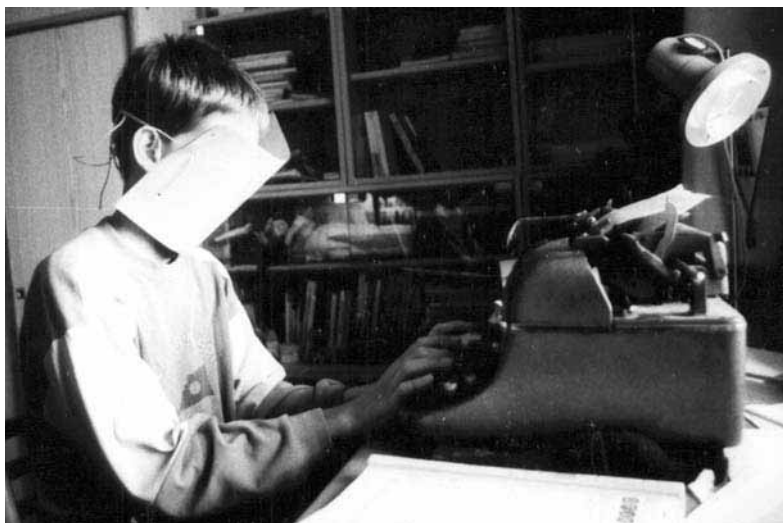
Vyhlasujeme preto na našej *krivolakej prti*

1. ročník súťaže umeleckej zdržanlivosti o VYŠÍVANÝ PÁS LITERÁRNEJ CUDNOSTI.

Uzávierka bola pred tromi dňami. Kto do tohto termínu napísal, ale dobrovoľne NEPOSLAL! poviedku do Bagalovej súťaže Poviedka 2005, môže ju poslať nám a napísať, prečo vlastne. My sa nad tým vážne zamyslíme.

Autor, z ktorého poviedky vycítíme, že jej neposlaním pomohol slovenskej literatúre najviac, bude si môcť s naším dovolením vyšit víťazný pás literárnej cudnosti a nosiť ho po celý nasledujúci rok na viditeľnom mieste.

Píšte a neposielajte!

... keď sa človek naučí čítať, písaniu sa nevyhne.

Prvá je Frau Mici

Nie som celkom úprimná, keď sa vás teraz pýtam, ako to urobiť, aby si partner obľúbil domáce zvieratko druhého partnera. Lebo už popredku je mi jasné, že v tomto mi poradiť nemôžete. Ja, ako viete, mám Kikina, svojho krásneho ryšavého írskoho teriéra, ale o ňom teraz písať nechcem, lebo mi to trhá srdce. Musela som ho zatiaľ nechať u mamy v našom západoslovenskom mestečku, kým si s filozofom nevyriešime v Prahe bývanie. Ale už som to bez svojich maznáčikov nemohla vydržať, a tak som si vzala pred dvoma týždňami od mamy aspoň svoju mačičku. Ja ju volám Čičinka, ale filozof jej tu začal hovoriť Frau Mici.

Lebo že až s jej príchodom lepšie pochopil niektoré moje prirodzené vlastnosti, o ktorých si myslel, že sú jedinečné. Tak napríklad: aristokratickú samozrejmú, ako on takejto jednej mojej výraznej vlastnosti hovorí. S takou istou vraj samozrejmou sa mu Frau Mici rozvalí po klávesnici, len čo zapne počítač, alebo si mu ľahne ráno pri káve na noviny. On potom skúša čítať selektívne, čiže to, čo spod nej trčí, alebo skúša tie noviny spod nej opatrne za rožtky vytiahnuť. Vtedy mu Čičinka dá pazúrikom výchovne najavo, že je to neslušné. On potom volá na mňa, že zlato, zase mě ten tvůj tygr terorizuje, pojd' mi ho sundat!

Niekedy ho Frau Mici loví. Nadvihne malé plátenné prestieranie na stole, strčí si podeň hlavu, čím sa stane neviditeľnou, a z toho tajného úkrytu číha na filozofove rýchle pohyby. On to ešte nepozná, že keď mačka začne výhražne hýbať chvostom, nemá prudko napríklad obracať stránky. Lebo vtedy Frau Mici bleskovo vyrazí aj s plátenným úkrytom na hlavu a uloví filozofovu ruku. Nešťastie je hotové. Krik, tlustá slova, dôrazné otázky, pokrkvané noviny. Ozaj, to som vám hovorila, ako sa mi filozof v jednej chvíli, keď už sme si boli dosť blízki, zdôveril, že si vždy myslel, že „pokrkvany“ znamená v slovenčine „poblitý“? Asi áno, ale nech, zopakujem to. Že sa vždy čudoval, ako v slovenských knižkách ľudia vždy vystupovali z lietadla celí poblití, alebo že dokonca strašne poblití sedeli vo svojej detektívnej kancelárii a pokojne sa pritom bavili s krásnymi klientkami. Ale to len tak na okraj.

Niekedy ho Frau Mici loví aj po byte. Z rôznych úkrytov mu zozadu skáče na pevné lýtka, symbolicky sa mu do nich – akože!!! – zahryzne, a on vždy zvriekne, ako keby ho naozaj tiger napadol. Pričom ona je len hravá. Sú to už dva týždne, čo s nami Frau Mici žije, ale filozof si na ňu ešte stále celkom neprivykol. Včera som zase počula krik zo záchoda. Že tak to snad ne! Že no to už je vrchol! Že kde už preboha bude mať súkromie?! Lebo sa im s Čičinkou pretli biorytmy. Ona tam má svoj záchodík tiež.

Ani na to si filozof nemôže privyknuť, že ráno, keď v rýchlosti opúšťa byt, má vždy v topánke nejakú drobnosť. Niekedy si uvedomí až na schodoch, že sa mu akosi zle kráča, a zase je zle. My totiž na noc, aby za nami neliezla do postele, musíme Frau Mici izolovať v predsieni, kde si ona vždy pred spaním ešte chvíľu hrá na linoleu hokej s bakelitovým kindervajcom alebo s uzáverom od minerálky, a puk si na noc uschová na tajné miesto.

A vyslovene sa filozof urazil, keď mi chcel urobiť ústretovú radosť a kúpil drahý špeciálny stojan s odpočívadlom pre mačky, no Frau Mici na tom nielenže odmietla spať, ale vôbec sa oň nezaujíma, a namiesto na stojan skáče za odpočinkom vysoko na chladničku, aby nás mala pod dohľadom, alebo si ľahne uprostred kuchyne tak, aby sa tam nedalo poriadne chodiť.

Pretože on to tu nečíta a nevie, že o ňom občas píšem, môžem prezradiť, že si myslím, že to bol veľmi dobrý ťah, pustiť na neho najprv mačku. Po nej mu Kikino, ktorého si sem, pochopiteľne, mienim nastahovať tiež, bude pripadať ako konečne jeden rozumný a poslušný tvor. A vždy, keď filozof bude zase nadávať, aké mu aristokratka Frau Mici robí škaredé veci, môžem povedať, že veru, veru, chudáčik môj, sú to nervy, choď sa radšej trochu upokojiť von. A keď už ideš, zober so sebou aj Kikina, ulavte si spoločne.

Takže naozaj nie som celkom úprimná, keď vás žiadam o radu, lebo určitý plán už mám.

O dramatickom zážitku a o perestrojke

Herečkou by som byť nemohla. Lebo som sa tu dozvedela strašnú vec. Vraj keď mladá herečka ide pri prvej premiére úplne po prvý raz na scénu, tak je zvykom, že ju kolegovia herci nielenže opľujú – to ma neprekvapilo, to už som počula –, ale aj... až sa to hanbím napísať, jej „hrábnou do rozkroku“. No uznajte...

Ale aj pre iné veci by som nemohla byť herečkou. Som na ňu priveľká. Ťažko by mohol Marián Miezga so mnou vyvádzať také veci ako s Táňou Vilhelmovou. Lebo ona je oproti televízii krehká a útla. Mňa by veru sotva vládala za sebou vláčiť po zemi ako ju. A kebyže si ja sadnem na vetché operadlo parkovej lavičky ako ona, tak by sa podo mnou rovno odlomilo, zvalila by som sa s nadávaním a bolo by po predstavení. Ona nie. Ona, keď sa pod ňou prehlo a už-už to vyzeralo, že padne na zátylok, tak ani monológ neprerušila, len uprostred slova trocha zhíkla, že: „vše-ehh!!-chno ti řeknu“, vybalansovala to a chladnokrvne hrala ďalej. Obdivujem ju.

Bola som totiž na premiére v divadle. Vlastne v klube, v Čiernej labuti – ČeskoSlovenskej scéne, o ktorej som vám tu už písala. Hneď vedľa Bielej labute. Volalo sa to *Zhasňte lampiony!* Ani to by som nemohla, ako oni dvaja, že hrajú len meter od divákov, kde každú mihalnicu je im vidieť, a keď kričia, tak môžu niektorých divákov pri prvých stolíkoch oprskať. Ale neprskali veľmi. Aj keď, teda, kričali dosť. Miezga viac. On po slovensky, ona po česky. Tým bola tá jednoaktovka zvláštna. A ešte tým, že ju napísal jeden sovietsky dramatik, ktorý, tak sa mi marí, napísal aj jeden známy perestrojkový film. Pamätám si ho preto, lebo tatino sa o ňom pohádal s mamou aj s niektorými známymi, keď u nás žúrovali a ako obvykle sa pri tom trochu pripili. To som mala najradšej, ich žúry – naši ma vždy poslali spať, ale ja som namiesto spania pozorne všetko počúvala a druhý deň vzrušená podrobne rozprávala Maji, ako škaredo protištátne hovorili, kto všetko je podľa nich koko* a podobné veci.

Mama totiž bola zbláznená do perestrojky. Ako bývalá ruštinárka si zháňala ruské noviny a snívala, že aj u nás bude raz tak, ako to vtedy

práve nastalo v Sovietskom zväze; že aj naše vébé spolu s glasnou telkou raz vtrhne napríklad korupčnému ministrovi vnútra do bytu a odvedie si ho s hanbou v klepetách do basy. A vystrihla si z Roháča napríklad Jevtušenkovu básničku o uzasadavších sa funkcionároch a z českých novín zase nejakú inú od neho, kde písal zhruba v tom zmysle, že:

*... jíme všichni z jedné mísy,
ale pak nám ztuhnou rýsy,
spolu s náma žerou krysy...*

a podobné perestrojkové inotaje. Dokonca aj poetické perestrojkové pásmo mama napísala a poslala ho do súťaže malých javiskových foriem Ale odpísali jej, že žiadnu cenu nevyhrala. A keď jej to pásmo vrátili poštou, tak hneď na prvej strane bolo uštipačnou rukou pripísané: „To asi ťažko, fyzika nepustí!“ Lebo ona mala taký režisérsky zámer, že v prvom kratučkome dejstve bude opona zatiahnutá a dvaja herci budú komentovať divákov spoza nej, že: „aha ich sralov, akí sú do seba uzavretí a pokryteckí“, v druhom kratučkome dejstve sa opona trochu odhrnie, a to tak, že bude vidieť len ruky tých dvoch, ako gestikulujú, že treba sa otvoriť, sralovia, odhodiť masky a tak, a konečne v treťom sa opona rozhrnie až k portálu a herci sa konečne ukážu divákovi celí. Mama odpísala Javisku, že vážená redakcia,... bla bla bla... a že dobrý režisér by na tú oponu na začiatku hodil štych a naznačil, že sa herci dívajú na divákov škáročkou v opone, a to že veru fyzika pustí. Aj nám to doma predvádzala na našom starom bábkovom divadle; že to je absurdné, ako jej tam tí blbci z Obkasu a Javisca mohli pripísať niečo také.

Skrátka, ten sovietsky autor napísal scenár k filmu, kde sa riešil veľký morálny až mravný problém: stavbári mali dostať prémie za preukročenie plánu, ale ich starý majster-nestraník sa čestne zasekol, že nie a nie, že on tie prémie nechce, lebo že keby nebol všade v Sovietskom zväze taký bordel, nemuseli by sa prekračovať žiadne socialistické záväzky. A to práve bolo úžasne perestrojkové, ako smelo vyratúval, čo všetko je tam za bordel. Akurát že na konci potom prišiel oblastný tajomník strany a povedal všetkým, že vidíte, súdruhovia, zaujímavý názor, pravdu má majster Protapyč, zle sa veru našimi pracujúcimi

plnia v našej krajine skvelé uznesenia strany. A bolo. Hepyend i s poučením.

Ale aj tak to mama a niektorí známi považovali za úžasne smelé a boli z toho perestrojkového filmu celí unesení. Tatino nie. Keď vtedy žúrovali, kričal na nich tou svojou českou slovenčinou, že no čo ste už všetci úplní ko**ti?!, čím vyjadroval svoj veľký nesúhlas.

Ale k predstaveniu v Čiernej labuti. Tá jednoaktovka Zhasňte lampiony! sa pôvodne volá Lavička a je zhruba o tom, ako sa dvaja zídu v parku. Prekvapilo ma, aký je Marián Miezga celkom dobrý herec, lebo do slovenských divadiel som príliš nechodila. Je vraj z Astorky, kde som bola iba raz; tatino ma tam ešte ako pubertáčku vzal na Kafkov Proces, z ktorého si pamätám akurát to, že Hajdu behal po scéne ešte s jedným hercom, a obidvaja boli celkom holí.

Tuto Miezga nie, iba raz si pred nami spustil kožené nohavice, ale našťastie mal pod nimi čierne slipy. Hral dobre, no Táňa Vilhelmová, sa mi zdalo, bola ešte lepšia. Lebo jej sa normálne spustili aj pravé slzy. Mne by sa možno boli tiež, ale stále som trošku trúpla, aby im to dobre dopadlo. Nakoniec aj vcelku áno, i keď zas až tak celkom úplne nie, ale to vám samozrejme nebudem prezrádzať.

Takže, aby som zhrnula, čo som pôvodne chcela napísať: Táňa Vilhelmová je výborná česká herečka. Na rozdiel odo mňa.

Nepovedka 2006

Prvá lastovička v našej novej súťaži umeleckej zdržanlivosti o **Vyšivaný pás literárnej cudnosti**

Hi-fi pierko

Stál pred výkladom a s nemenným výrazom v pokrčenej tvári ne-náhľivo posúval zrak z jednej lesklej mašinky na druhú.

„Japonsko,“ povedal polohlasom a ukázal prstom. Vánok sa pohrával s pierkom, ktoré mu uviazlo v nečesaných kučerách. „Kórea,“ pokračoval polohlasom a ukázal prstom. Pierko odletelo. „Japonsko,“ povedal polohlasom a ukázal prstom.

Na chodníku za ním zastala skupinka neznámych ľudí. Ožiareni ostrým letným slnkom sa zrkadlili vo výklade obchodu.

„Japonsko,“ pokračoval nezmeneným polohlasom.

„Hej, luketdis,“ zvolala jedna z postáv za ním a ukázala na lesklú mašinku celkom na dne výkladu. Ďalšie postavy vykročili k výkladu a urobili predklon. Hneď vedľa neho. V tej chvíli z jeho pokrčených gací zaznel ohlušujúci prd.

„Džízskrajst!“ vykriekli postavy a so smiechom mu mizli za chrbátom.

„Japonsko,“ povedal nezmeneným polohlasom a ukázal prstom.

Hodnotenie literárnej poroty z *krivolakej prte*:

Nie je to zlé, milý autor *Robo Rotorides*, ale neodoslaním svojej práce do *Bagalovej Povedky* si slovenskej literatúre pomohol iba nepatrne. Viac by nabadúce bolo viac. Napriek tomu: Ďakujeme a držíme ti palce!

Súťaž pokračuje!

Dobrý deň, som Vyholená a vidím tryskáče

Včera som videla tryskáče sa predbiehať. Menší letel hore a mal za sebou taký ten biely chvost. Väčší letel trochu nižšie a s chvostom oveľa dlhším. Mali celý obzor na sa predbiehanie. Hovorila som si: „Je to vôbec možné? Celý čas nikde nikto na oblohe, a odrazu hneď dvaja sa tu naháňajú, tým istým smerom a ešte k tomu strašne blízko pri sebe?“ Tak som sa zastavila, pretože čo ak to je náhodou niečo neobvyklé? Čo ak ten menší napikuje z ničoho nič do toho pod ním a obidvaja vybuchnú? Alebo čo ak ten väčší po menšom vypáli a zostrelí ho?

Kontrolovala som si svoje stanovisko, aby som potom mohla povedať do televízie, až za mnou prídu, že presne tuto som stála, pri tomto odpadkovom koši, a vo chvíli, keď obidvaja boli nad hentou vežou, tak ja celá v šoku vidím, že: BUM! Lebo by som samozrejme hneď volala do telky: „Dobrý deň, som Vyholená a vidím tryskáče!“

Oni by si ma potom prišli k tomu košu nasvietiť a ja by som im povedala, že prosím vás, minútku strpenia, trošku nos by som si chcela prepudrovať. Chápete. Aby sa mi v televíznych novinách tak neblýskal. Ale reportér by mi povedal, že helejte se, slečno, na to fakticky není čas, u nás to musí frčet! A skúšal by si, v ktorých leteckých okuliaroch mu to najviac pristane, až bude hovoriť do kamery. Potom by si to s nimi vyskúšal najprv nanečisto: „Celý Žižkov Praha tři je z toho v šoku!!!!... Ne, ne, ne, ne, do prdele, Franto, ať mi tam ty parchanti nelezou, hlídej si to, ty vole!“

A nakoniec by už naostro, s leteckými okuliarmi a s takou, trošku akoby od tmavého vyjazdeného oleja, čmuhou na čele povedal do kamery o tryskáčoch, s nosom – samozrejme! – dobre zapúdrovaným, aj s pekne dobiela vysírenými zubami, kým ja – samozrejme! – bez púdru a so zubami čerstvo od kávy by som si to svoje síce pekne dopodrobna, presne ako sa to stalo, od slova do slova porozprávala, ale vy by ste ma večer videli v telke, ako v dvoch sekundách neprírodzene rýchlo skríknem: „Normálnesomztohovšoku!“

Lenže tie tryskáče sa iba predbiehali, bohužiaľ nevybuchli, ani sa nezostrelili.

Takže nič.

Začala som prstom

o Jelínek, o Mihálik, o Kendži Suzuki
a motorovej božej píle

Včera som mala vyslovene intelektuálny deň. Bola som na káve vo vedeckom kníhkupectve Academia na Václaváku – križovatke európskeho a svetového myšlienkového prúdenia, ako som tu bola nedávno spomenula vo svojom hlbšom zamyslení Muchy na hovne. Môj filozof si ma tam poslal, aby som mu kúpila časopis Dĕjiny a súčasnosť, skrátene ĎaS. Vedeckou vtipnou zdobnelinkou – ďasík.

V kníhkupectve som zistila, že intelektuáli si vzadu na prvom poschodí vysegregovali šikovnú kaviarničku. Akusticky veľmi prírodnú – žiadne „brutální čtyři rány do hlavy“, ako hovorí moravský džezmen Viklický nátlakovej hudbe, ktorou nás terorizujú pingli na celom svete. Pritom chuť kávy, aby som zostala akademicky štýlová, tu ani verne nekopírovala cenovú hladinu. Voľne položených novín kopec. Najprv som skusmo začala prst do ďasíka. A hneď bingo! Vedci zistili – áno už zase – že slávny americký prezident Abraham Lincoln bol možno teplý. Tak toto nevedela ani naša dejepisárka Strapáriková. A čo sa ma len natrápila; dátum na dátum. Takéto nám mala! Potom aj o pol noci. Vedecké podrobnosti o Lincolnovi – a tentoraz si naozaj nevymýšľam, overte si – na adrese www.hnn.us. Tak to by sme mali vedu historickú... Škoda, môj obľúbený tvarohový hrebienok tu nepodávajú.

Potom som sa ešte dozvedela, že John Lyons si myslí, že „nevynutne existuje bod, ve kterém logické, epistemologické a syntaktické kategorie navzájem korespondují“. V tom by som mu radšej ani neodporovala. Dokonca mám pocit, že práve teraz a tuto v tomto mojom bode, sa všetky do jednej pretli. A ešte som sa dozvedela, že Japonci majú k svojmu jazyku masochistický vzťah, že sa im zdá, ako keby nebol dosť významovo presný, a že skúsený japonský televízny moderátor Kendži Suzuki sa domnieva, že človek by nemal naraz hovoriť dlhšie než pol druhu minúty (tak, tak, Suzuki, súhlas!), maximálne dve a pol (vdaka, že si si spomenul). A to všetko v rámci ucelenej jazykovej teórie gengo seikacu. Tu už by som sa dokázala akademicky zapojiť

s poznámkou, vážení kolegovia vedci, že Slováci majú, na rozdiel od Japoncov, k svojmu jazyku vzťah sadistický, a to nielen vtedy, keď kričia napríklad: „Do tangoch, dalmatínsky cape!“ Ale to len tak na okraj. Len pár takpovediac ďasíkatých popularizačných postrehov na jedno vypitie kávy. Francúzi tomu výstižne hovoria, že vulgarizácia vedy.

A čo na to všetko české noviny? Stačí jeden kuk: ďalší český politik sa obvyklým predumno-zaumným jazykom už opäť, ako sa tu stalo veľkou módou, pýši nadmernou obrazotvornosťou. Že vraj „umím si predstaviť, jak se v nepřiliš vzdáleném časovém horizontu bude koaliční potenciál naší strany fruktifikovat“.

Můj ty Tondo kolenatej! Nemá Ema nemá, čo by dodala.

Bolo to náročné. Lebo na odchode som si ešte všimla, že majú Pianistku od nobelovej Jelinek. Tak som skusmo zaťala prstom. Just na stránke, kde študent konzervatória sa na academickej pôde školy montuje svojej učiteľke pod sukňu, a ona mu vzápätí „na vzdálenost mírného předpažení mne...“ aha... „nafialovělý ocas,“ a tento potom, po istom temporálnom hiáte, neprekvapivo ovisne. Nuž – prečo nie, však? Zaťala som aj druhý raz, a tam zase ona, učiteľka, mu podrobne vyratúva, čo všetko zlé jej musí urobiť, aby jej bolo dobre. Že ju má pevne zviazať, aby bola celkom bezmocná, a potom si jej holým zadkom sadnúť na tvár, aby nemohla dýchať, ale zase aby pritom mohla jazykom... Tretí raz som nezaťala. Lebo som sa opýtala samej seba, či musím čítať úplne všetko. Nevieť. Lebo ona, Jelinek, píše naozaj dobre.

Ale viem, čo by Jelinek povedal Mihálik. Pretože my sme mali doma zviazaný nejaký starý časopis z čias tesne po vojne. A tam on písal o anjelských zemiach v lyrizovanej próze, ktorú medzitým vedci prekabátili – tu by docent Smrallavý academicky podotkol, že som práve použila zvrátený epištolárny bohemizmus ako emocionálne vehikulum – na naturizmus. Mihálik sa tam pýtal, že čo to je, keď lyrizovaný uhliar Tavo (už len to meno, budúci súdruhovia!) pije krv z vlastnej hlavy? To je choroba, a nie literatúra! A on vedel, Mihálik, o čom hovorí a ešte len raz – napríklad v Novom slove mladých mojej mame – bude hovoriť!

Skrátka, váham, či si tú Jelinek kúpim.

A na záver, pretože v Akademii majú aj slovenské oddelenie, či skôr len taký výklenok v okne, vám zarecitujem básničku z jednej novej

knihy o Prahe a slovenskej literatúre v nej. Dúfam, že som si ju zapamätala správne. Je od Andreja Stankoviča:

*Lidstvo, tu větev boží lásky shnilou
uřízne ďábel motorovou pilou*

Že prečo je to po česky, a nie po slovensky, keď zo slovenského oddelenia? My, dvojjazyčnice a dvojjazyčníci, sme tu už skrátka takí – nám je fuk ako, keď na nás príde čas sviatočný.

P. S. Práve som sa z bleskoviek.sk dozvedela strašnú vec: „Bratislavské podsvetie má približne 185 členov.“ Ešteže som odtiaľ včas utiekla!

Porota Nepoviedky 2006 napísala: **Odkaz autorke**

*Milá citovo konštipovaná, ďakujeme za poslanú báseň
„Nebudme, ženy našinky,
len tiché trtkacie mašinky...“*

Je to úderné, má to hĺbku odžitého, ale toto je súťaž **Nepoviedka 2006**. Iste, aj báseň je nepoviedka, ale cítiš ten rozdiel, však? Skús to poslať do Aspektu.

Zavisol v povetrí pipasár gigant

filozofujem, len také foucaulty

Utieram prach a na hlavu mi padá tenká knižôčka. Na obálke má nakreslenú fajku. Knižôčka sa volá: *Toto nie je fajka*. A že: Čítajte a filozofujte! Ale kde?

Vzadu v izbe hrá bracho už zase onlajn bojovku. Spolubojovníci i protivníci rozosiati v zákopoch po celej republike. So slúchadlami na ušiach reve vojenskej povely: „Ty vole, smoukni mně tam blekhóha trochu... no to mě poser... kde se tam kurva vzal... bacha, za tebou!... ZA TEBOU!!!!... to je hajzl!“

Filozof má na ušiach kossy porty a púšťa si do hlavy nejaké árie. Má na to úchylku. A kossy to trochu púšťajú von – Addió, Fiorito!

Takže v kuchyni? Tam beží pod linkou práčka...

... a na chladničke mačka
za oknom straka rapotačka...

Filozofovať, Viola! Filozofovať!

Kúpeľňa. Už od dverí ma víta vlastná hlava. V zrkadle. A prvá filozofická myšlienka: *Toto nie je Viola*. Mám sa od čoho odpichnúť. Len ma nesmie prichytiť filozof. Možno neskôr, prečo nie. Ale teraz by som sa ešte hanbila. Blížim sa k zrkadlu. Alebo tá v ňom ku mne?!! Dobrý začiatok! Siločiarý môjho myslenia narážajú na zrkadlo a nahusťujú sa mi pred tvárou. Bližšie a bližšie. Hustota je maximálna. Viola sa stráca v mentálnej hmle.

Na poslednú, celkom poslednú chvíľu uhnem hlavou. Samu seba predsa nepobozkám. Samu seba? Povedala si: Samu seba?!! Stopy siločiar na zrkadle sa pomaly strácajú, dívam sa na ne zboku, s hlavou zaborenou do igelitového závesu. Viola tam nie je. Kde nie je? Tam, v zrkadle, či tu? A je vôbec? Nezdá sa si? Alebo tiež: si sa?

Alebo tiež: Čo kúpeľňa? Je toto kúpeľňa? Keď tamto nie je fajka? A keď toto nemá vaňu? Odvážim sa to povedať filozoficky naplno? Skús, Viola: Toto nie je... Nie, neunáhli sa, začni niečím menším, skús to premyslieť ešte raz. Takže znova. Alebo tiež: Čo sprchový kút? Trúfneš si zadefinovať? Aj s igelitom, visiacim v priestore a volajúcim občas po

výmene, aby nesmrdel? Definícia priestoru... na čas ešte nemám. Ale čo nie je, môže byť. Takže:

Toto JE sprchový kút!

UFF! Filozofovať je tak vzrušujúce. Znovu sa opatrne nakláňam k zrkadlu. Pomaly, pomaly... už vidím svoje prvé rusovlasé pramene, výrazné líčne kosti po babke, planúce ľavé zelené oko... Je už TOTO Viola? Zastavujem pohyb. Ako až veľmi je celok obsiahnutý v časti? Ak teda vôbec! Kde je začiatok celku? A odkiaľ kam trvá začiatok?... ach áno, čas, už zase ten prekliaty čas! Kam až sa to odvažujem? Nie som prismelá? Neberiem si toho hneď na prvý raz príliš? NIE!

Cítim, že sopke uletel dekel. Magma, hlina, kamene! Fučím všetkými myšlienkovými sopúchmi. Som jedna veľká filozofická otázka, chvejúca sa na odpoveď. Dokážem toto všetko umysliet? Musíš, Viola, musíš!!!

Pomaly vynáram celú hlavu z igelitového závesu a hľadím si aj do pravého svojho planúceho zeleného oka. Zeleného? Je zelené zelené? Zeleným do zeleného? Had myšlienky sa zahryzol do chvosta? Existuje vôbec zelená? Je zelená to, čo vidím? A vidím vôbec?!!!

VEĎ NEVIDÍM!!!! TMA!!!

Za dverami mocnie falošný rev. Filozof ide s áriou na záchod. Zase si splietol vypínače.

Zhasla fajka. V malom byte sa strašne ťažko filozofuje.

z rozpáranej sivej oblohy

... dnes večer tu na juhu leteli anjeli. Sedeli sme s filozofom – ani dve hodiny to nie sú – dívali sa jeden na druhého a on mi len tak potichu povedal: „Zlato, cítiš to, čo já?“ Iba som prikývla, lebo som mala v očiach slzy. Okolo sedeli cudzí ľudia, ale nehanbila som sa. Asi toho bolo na nás priveľa.

Vytrhli sme sa poobede z Prahy, všetko nechali za sebou a vyrazili za krásou do juhočeského mestečka. Filozofov spolužiak nám kúpil lístky na Radůzu.

Radůza je moja nová kamarátka, aj keď o tom nevie. Lebo tak krásne a jemne smutno zároveň mi už dlho nebolo ako teraz po jej koncerte. Vedela som iba to, že vlani dostala nejakých českých andělov za svoje piesne, ale naživo som ju videla prvý raz. Je to zvláštny, krásny človek. Prišla nenápadná, v jednoduchom tričku a džínsoch, na nohách bufy s hrubou podrážkou a očí mala prichytenú detskou sponkou, aby jej nepadala do očí. A každou minútou na pódiu toho zatuchnutého bývalého kina Svět opeknievala. Filozof ma držal za ruku, aj jemu sa leskli oči a nenápadne smrkal, aj starý plešatý chlap oproti mne – sedelo sa pri stoloch – skúšal pivom v pohári zakrývať pohnutie, ale márne, tiež si nakoniec musel utrieť slzy.

Dívala som sa okolo, ako všetci tí dojatí chlapi i ženy, študenti, dôchodkyne, mladší i starší miestni podnikatelia, ako všetci v nej vidia to svoje – dcéru a kamarátku, starú lásku a ešte nenájdenu lásku, a ja, budeš sa smiať, grétko, ale nech, som videla nás dve, ako tam s ňou sedíme na pódiu a pomáhame jej s refrénmi. Filozof v nej videl asi trochu mňa, lebo ja, keď občas na chalupe spievam a hrám pod jabloňou, si niekedy spokojne po česky zvyšknem, že Jo!, keď sa mi zazdá, že áno, teraz som spievala aj srdcom a mám chuť sa hneď za to pochváliť, lebo iní by si to možno ani nevšimli. A ona, predstav si to, tiež! Keď skončila podarenú pesničku, tiež skríkla: JO! celá vzrušená a šťastná a preberala sa z tej pesničky ako po milostnom kriku. „Z týchle mě jednou klepne pepka,“ ulavila si, keď dohrala jednu takú mimoriadne srdcovú. Potom odpila z pohára a znovu spustila krásnym sýtym vyspievaným hlasom, na konci si refrén hodila o oktávu vyššie, naplno a zase: Jo!, skríkla šťastná. A pri jednej mala v očiach slzy tiež.

My všetci sme z toho jej divokého spevu a krásnych piesní cítili, že kristepane, takto nejako je to naozaj, nejako takto, keď sa žije, ako by sme aj my chceli, celkom nadoraz, ale akosi nevieme, alebo sa bojíme, alebo nám nebolo dané. V tom nabitom starom kine to vyspievala za nás všetkých. Dlho som nebola taká rozcitlivená a šťastná ako po jej koncerte. Iste, aj to, čo práve prežívame s filozofom, prispelo, ale nezabudnem už na ňu, tak veľa to znamenalo.

Musela som to, grétko, napísať aspoň takto napochytro, kým som toho plná, aby si aj ty vedela, že ešte sa dá, že ešte sú takí, čo ako anjeli dokážu ľahkým mávnutím krídla rozpárať sivú oblohu.

Dobrá noc.

... dnes večer tu na juhu leteli anjeli.

Na tichých krosnách vašich srdc

o prečudesnej potrebe ilúzie

Už sa mi zase potvrdilo, že zapálený milovník je nad sedem odborníkov. Dnes je v novinách rozhovor s jedným dôchodcom agrónómom – o starej čínskej poézii. Ako zapálený milovník tejto poézie prišiel dôchodca samoštúdiom na to, že legendárne *Zpěvy staré Číny* v populárnych českých prekladoch od Mathesia – mali sme jeden aj doma, obsahujú básne, ktoré nenapísal ani Li Po, ani Tu Fu, ani iní starí čínski básnici, ale dvadsaťdvaročná Francúzka pred zhruba sto päťdesiatimi rokmi. Odborníci sinológovia sa teraz škrabkajú za ušami: „No toto! Komu by to bolo bývalo mohlo prísť na um, však?! Nám odborníkom veru nie.“

Tá mladá Francúzka bola tiež zapálená milovníčka. Učila sa po čínsky a prekladala s pomocou priateľa Číňana zachované útržky starých čínskych básní. Kde sa jej zdalo, že sa dá, tam dobášňovala, alebo si dokonca celkom nové sama vybásnila. A vlastne až z jej francúzskych akože prekladov to tu potom do češtiny prebásnil Mathesius.

To je samozrejme veľmi zaujímavý objav a musím ho, milovníka zapáleného starého, obdivovať, ako sa sám dopredieral až tam, kde už mali na neho dávno čakať s odpoveďou odborníci, ale nečakali.

Viac ma však zaujalo to, čo sa s ním stalo, keď zistil o milovaných veršoch pravdu: „... můj vztah k básním, jež pocházejí z pera Judity Gautierové (to je tá mladá Francúzka), se změnil. Ne že bych nyní tvrdil, že nejsou krásné, ale nejsou tím, V CO JSEM VĚŘIL. NĚCO SE ZHROUTILO.“ Tie velké písmená som dala ja.

Keď niekto kúpi obraz od Sokola, napríklad, lebo sa do neho zaľúbi, a potom odrazu zistí, že v skutočnosti ho pod Sokolovým menom namaloval nejaký Trasochvost, tak sa dá pomerne jasne určiť minimálne jedna vec – cena obrazu, ktorá SE ZHROUTILA. Čo ale s cenou básne?

Z čoho vlastne si ten zapálený milovník vystaval chrám citov, krásy a viery, keď mu ho pravda dokázala v okamihu premeniť div že nie na rozvaliny?

Z čoho krosná našich horúcich srdc tkajú tú jemnulinkú, priesvitnú pavučinku literárnej lásky a sympatie, ktorou si tak radi obalujeme citlivé duše? Mám z prípadu toho sklamaného českého milovníka veriť, že ilúzia je duši tým najpevnejším lúbostným vláknom a viera citovému chrámu najlepšou pojivou maltou?!

Nie som Li-Čching-čao, takže moje básnické opytovacie prirovnania podľa toho aj vyzerajú, ale takto nejako asi, trochu zmätene, som sa nad tým všetkým zamýšľala. A napadlo mi, či by ste si aj vy povedali, že nie, sem na *krivolakú prť* už chodiť nebudem, niečo sa tu na mňa zrútilo, keby sa ukázalo, že ja, Viola Vyholená, nie som to, čo v skutočnosti naozaj som – krásne rusovlasé dievča so strunistými nohami, ale že som, ja neviem... tá neatraktívna žena neurčitého veku s prísny a neprístupným výrazom múdrej sovy, ktorú už roky stretávajú každé ráno na zastávke autobusu a hovoríte si: búr, toto by som teda doma mať nechcel. Alebo že som napríklad ten večne podchmeľený bohémsky sused zo siedmeho, čo je na podpore, necháva sa živiť ženou, a namiesto aby si hľadal robotu, popíjajúc pivo vypisuje haluze na nete, keď ona odíde do zamestnania.

To by ma zaujímalo, čo by si potom tiché krosná vašich srdc utkali za plátenko.

Ja mám v tomto náhodou šťastie – moje ozajstné strunisté nohy a vejúca rusovlasá hriva dokonale ladia s tým, čo si tu vypisujem; ťažko by od nich mohol niekto očakávať viac. Ale začínam trochu chápať českého spisovateľa Kunderu, ktorý si vraj v Paríži niekedy lepí falošné ryšavé fúzy, keď ide do ulíc, aby ho niekto náhodou bez nich nespoznal a nepovedal mu hneď tam na Montmartri, niekde pri tej smiešnej soche muža, ktorý prechádza múrom, že: „Tak to je koniec, Kundera, úplne sa mi z vášho živého zjavu zrútila na hlavu povala! Už mám po pôžitku! Odteraz už vaše knihy – moje najobľúbenejšie!!! – s takou pasiou čítať nemôžem, lebo vždy nad nimi zalutujem: Prečo si ten pako vtedy v Paríži na Montmartri radšej nenalepil falošné ryšavé fúzy!“

vyholená napísala:

... škoda, že nemôžem filozofovi ukázať všetko to pekné, čo ste tu dnes o mne napísali. Aby si pripomenul, čo vo mne ako žene

doma má; že totiž som – ako každá milujúca žena v živote svojho muža – osviežujúcim vánkom nad jeho súkromnými dejinami. Ináč, ja som so sebou samozrejme spokojná; aj so svojimi strunistými nohami, aj s bujnou rusovlasou hrivou, ba dokonca aj môj zadoček, čo sa mi zdal kedysi v puberte trochu viac svalnatý od basketu, mi teraz pripadá tak akurát, takže v tomto smere si ilúzie robiť ani nemusím, hoci v iných si ich robím s chuťou, a myslím si, že ani robiť neprestanem. Lebo ilúzie sú krásne, čím si predbežne odpovedám na otázky, ktoré som si kládla vyššie.

Lúbila som Japonca

*Lúbila som Japonca
od začiatku do konca.
Potom prišiel Paloncay.
Aj toho som mala rada,
lenže naňho spadla hrada.
Teraz lúbim Pitta Brada.*

Nepovedka 2006 – 1. ročník súťaže umeleckej zdržanlivosti o **Vyšiváný pás literárnej cudnosti.**

Mimoriadne zvláštny prípad v Coconounou

(Z mŕtvej schránky mimoriadne zvláštneho agenta F.)

I.

Zadanie bolo neobvyklé, fotka žiadna. A celá akcia mi už od začiatku pripadala akási čudná.

Nenáhľivo som kráčal po zaprášenom bulvári Sous Les Cocotiers v Coconounou a nedobry pocit mi sedel za krkom ako druhé africké slnko. Už len to falošné meno, ktoré mi šéf prideliť: Flusanutu Sese Re Seku Koko Mgenge Wa Za Na Mbuju Badibanga! Starý Momombo, veterán bojov s pagwoškými povstalcami, ktorý sám stačil robiť re-cepčného, nosiča i kuchára v hoteli Magnificon, mi za marlborku prezradil, čo to zhruba znamená: Prskajúci kohút, pred ktorým všetky sliepky utekajú, ako keď medzi ne kokosový orech hodíš. Asi to malo byť kvôli splynutiu s prostredím. Lebo šéf mi kládol na srdce: „Mimikry, Flusy, to nech je tvoja devíza. Na Pobreží Voloviny by to špeciálne pre teba nemal byť problém.“ Neviem, čo tým celkom presne myslel, ale problém s mimikrami som mal. Tak ako by ho mal v tejto smradľavej africkej diere každý dvojmetrový árijec, ktorý by sa občas skomolene predstavil napríklad ako Oflusaný kokoš, čo uteká pred všetkými sliepkami, lebo má namiesto vajec kokosové orechy. Ak už teda mám hovoriť aspoň o tej najslušnejšej verzii.

Bol som rád, že šéf nevidí, ako teraz za mnou tiahne polovica cocounouských vrieskajúcich zasranov, ako si na mňa so smiechom ukazujú všetky miestne africké nevesty, ako muži, vylihujúci v tieni pod striškami chatrčí, vystreľujú ku mne hutné betelové pluvance a neslušne gestikulujú. Nezazlieval som im to, ani som to nebral osobne, ale dobrý pocit som z toho naozaj nemal. Ovieval som sa pri chôdzi ranným vydaním Le Con Révolutionnaire, prekračoval sliepky, prasatá a spomínal, ako sa celá táto mimoriadne zvláštna akcia vlastne začala.

„Flusy, posad' sa,“ povedal mi vtedy šéf a hneď som mal vo veci jasno. Takto ma oslovuje, keď ide o mimoriadne zvláštny ťažký prípad. Sadol som si, šéf zostal stáť, aby sa mi mohol dlho, uprene a hlavne rovno pozeráť do očí. Potom vytiahol z trezoru vlastnú fľašu Johnyho Powersa. Pochopil som, že toto bude vážne. Šéfova šporovlivosť je legendárna. „Nalej si na... tri prsty,“ povedal po krátkom zaváhaní. Na tri prsty?!!! Som tvrdý chlap, ale začalo ma mraziť.

„Flusy, je tu mimoriadne zvláštny ťažký prípad a si tu ty. Mám pokračovať?“

„Chápem súvislosť,“ odpovedal som. „Pokračovať netreba.“

„Si tu ty,“ pokračoval šéf, „ale nie je tu Kanibal Bill, nie je tu Helmut Dvojrypák, ani Jaška Fajrubaška, ani Pražský Všivák. Sedí vec?“

„Vec sedí,“ povedal som. „Ja som tu, oni tu nie sú – začína to do seba zapadať.“

„Správne, Flusy. Problém je, že tento mimoriadne zvláštny ťažký prípad poriadne smrdí. Nepýtaj sa ma radšej prečo, a hneď sa do toho pušť. Nejaké otázky?“

„Všetko je jasné. Len pár detailov. Kto, kde a čo tam?“ Natiahol som sa za pohárikom.

„Iste si už niečo začul, ale sú to iba legendy, čo sa o nej rozprávajú. Ver mi. Je to tvrdý oriešok, to áno, ale sám dobre vieš, akú bujnú majú chlapi... je to Berta Žmýkačka.“

Ruka s Johnym Powersom mi zastala na polceste k ústam. Preglgol som nasucho.

„O hodinu ti to letí na Pobrežie Voloviny. Máme echo, že Žmýkačka sa tam skrýva na ruskom konzuláte. A do týždňa bude tu, Flusy! Na tomto gauči, kde teraz sedíš a piješ moju drahú írsku whiskey.“

„Pobrežie Voloviny? Berta Žmýkačka? Na ruskom konzuláte? Na gauči?“ kládol som si nahlas otázky, na ktoré som nečakal odpoveď. Pobrežie Voloviny, v brandži tiež Hrob bieleho muža, a legendárna Berta, z ktorej majú niektorí pomočovacie sny – tu niet čo dodať. Mechanicky som do seba preklopil whiskey a dolial si ďalšie tri prsty. Šéf ani nezaprotestoval.

„Je tu ešte jedna vec, Flusy, o ktorej by si mal vedieť.“

„A čo také? Že si Žmýkačka zakladá bago, že zmenila krém proti

vráskam, alebo že je teraz frigidná?“ pokúsil som sa zúročiť niečo z kurzu žartovania.

„To nie, Flusy,“ pozrel sa šéf na mňa akoby ostýchavo, „to by som ani nepovedal. V Coconounou vraj začali miznúť domáce zvieratá. Samci. Zľutovanie nečakaj,“ dodal stíšeným hlasom.

Cestu na letisko som príliš nevnímal. Až nad Atlantikom, v malej cessne, smerujúcej k Pobrežiu Voloviny, som si po prvý raz položil otázku, prečo vlastne šéf nepovoľuje padáky a prečo zálohy vypláca vždy až po akcii.

II.

„Ako burgyňa s príčeskom.“ Aj z prevrátenej žabej perspektívy ten šéfov popis sedel presne. Šéf má absolútnu pamäť na tváre. Je skrátka trieda. Preto si teraz pohodlne sedí v centrále s drahou írskou whiskey na stole, kým ja visím za nohy pod strechou skleníka v záhrade ruského konzulátu v Coconounou a snažím sa urobiť si neprikrášlený obraz o svojej situácii. Čo vidím napravo, sú dva páry čiernych mužských nôh, nad nimi ufúľané bederné rúška a za nimi v kúte apaticky ležiaci veľký pes. Naľavo zase jeden pár tlstých bielych ženských nôh a hrubý korbáč z hrošej kože. Ten podchvíľou opúšťa moje zorné pole a vzápätí mi niečo s plesknutím zodrie kožu z rebier. Bystrému napovedz... Naposledy mi takto bolo, keď som sa v Ust'-Urpute prebral s nohami zapustenými do základov Cementárne Stepana Ščipačova.

Čierne ruky ma zvesili z háka, priviazali k mulčovaciemu aparátu a ja som sa konečne ocitol tvárou v tvár Berte vulgo Žmýkačke. Legendy nepreháňali. Začal som sa potiť ešte viac.

„Ako sa ti podarilo nájsť ma?“ spýtala sa podozrievavo a korbáčom z hrošej kože mi nadvihla zarastenú bradu. „Čo ti ten žgrlavý skrčok o mne povedal?“

„Hovoril niečo o cukrovare a kaderníkoch, tak som si dal dve a dve dokopy.“

„Hovno si si dal,“ švacla ma hroším korbáčom, „kde máš moju fotku, sralo?“ Vysypala na stôl všetky moje falošné papiere. A medzi nimi... ach nie! Medzi nimi malá fotka krásnej Ebe. Vytrhol som ju nenápadne z jej pasu za tej nezabudnuteľnej noci, ktorá nás spojila v exprese z Varšavy. V hlave mi opäť zaznel neveriteľne prsný hlas: „Flusy, muž

ako ty, to sa len tak nevidí.“ NáznaK plazivého závanu strachu zo Žmýkačky náhle pomínul. Rovnako nečakane som odrazu pocítil mohutnú erekciu IQ.

„Áno, žgřlavý skrčok mi dal fotku. Presne túto,“ zadíval som sa Berte pevne do očí, „a ešte mi skrčok povedal: ‘Nie je to síce ona, ale veľmi, skoro až na nerozoznanie sa jej podobá. Hľadaj a nevracaj sa bez nej, ináč ťa vymiškujem ako Bucharina.‘ To je jeho kocúr.“

„Poznám Bucharina, nemachruj,“ zase ma švacla hroším korbáčom, ale už tak akosi jemnejšie, a jej tvár nie že by opeknela, to nebolo možné... asi ako keď sa burgyňa opláchne z hadice, tak to zapôsobilo.

„Takže podľa tohto si ma našiel... na základe neveriteľnej podobnosti...“

„Áno. A všetci, ktorým som tú fotku ukázal, hovorili: ‘Tú krásnu ženu poznáme, na takú sa nedá zabudnúť,‘ a tak som sa nakoniec dostal až sem.“ Začínal som sa báť, či sa mi IQ zmestí do hlavy.

„Zvláštne, ale verím ti na slovo,“ hovorila zamyslene, prezerajúc si striedavo fotku a svoj obraz, ako jej ho zrkadlili steny skleníka. Vonku bola vlhká africká noc, pot mi stekal po širokom chrbáte a štípal v ranách od hrošieho korbáča. „S príchodom noci sa pánmi džungle stávajú šelmy,“ spomenul som si na slová inštruktora prežitia. „Je lepšie prečkať v bezpečí.“

„Priviažte mi ho k stolu, kreténi,“ zhúkla Berta na svojich dvoch pomocníkoch, „a dajte ho trochu do poriadku.“ Černosi ma odväzovali od mulčovačky. Jeden z nich si pritom významne ukázal na zafúlané bederné rúško a kútikom úst mi nenápadne zašepkal: „Atonsión, mesjé, atonsión!“ A dodal varovanie v jazyku ewe: „Counoumounou!“ Náhle som pochopil, pred čím ma to šéf ešte chcel varovať, keď hluk roztočenej vrtule cessny preťal jeho poslednú vetu: „Pôvodne som ti to ani nechcel prezradiť, Flusy, ale...“

Berta mi hroším korbáčom nadvihla bradu, zadívala sa na mňa zmeneným pohľadom a rozkázala zmeneným hlasom:

„Prineste mi sem večeru, dve fľaše vodky a nechajte nás samých. Musím ho ešte poriadne vypočúť.“

Do gúľ akoby sa mi zaťali Bucharinove oceľové pazúry. Čierni bratia ma od dverí nenápadne pozdravili zovretými päťami. Apatický pes v kúte len zľahka pohýbal chvostom.

III.

„Je bežné, že v nebezpečných akciách nasadzujeme krk,“ hovorieval nám inštruktor prežitia, „ale sú mimoriadne zvláštne situácie, keď len krk nestačí. V takých chvíľach dokážu obstáť len tí najtvrdší.“ Vždy som bol presvedčený, že hovorí o mne. Nahý uprostred nočnej africkej džungle, priviazaný k stolu zoči-voči Berte Žmýkačke, som o tom začínal pochybovať. Nebolo treba zložitej analýzy, aby som bezpečne spoznal, že situácia je viac než mimoriadne zvláštna. Ani ďalšia rýchla erekcia IQ, ku ktorej som sa vybičoval, mi nepotvrdila lepšie závery. V duchu som si rýchlo zopakoval inštruktorove pokyny. Hotovo. Nezostávalo nič iné, než vybudiť čakry, presmerovať erekciu a tantrickými dychovými cvikmi odpojiť mentálnu hladinu sygma.

„Keď vidíš, že riešenie neexistuje, zabudni, že si človek. Staň sa pudom,“ mihli sa mi podvedomím inštruktorove slová tesne predtým, než som sa celkom odpojil z mentálu a dal svojmu konaniu čisto pudový rozmer.

O tom, čo sa na ruskom konzuláte v Coconounou dialo potom, sa u nás v centrále rozprávajú historky, ktoré by laik mohol považovať za prehnané. Sú tu však fotky zo satelitu: vyvrátené kmene chlebovníkov, celkom zdemolovaný skleník, hlboko preorané záhony cibule a deravý bazén. A je tu aj záznam coconounouskej seizmografickej stanice z tej noci. Šéf mi nad ním žartovne pohrozil svojím malým prštekom s veľkým pečatným prsteňom. Keď som chcel namietiť, zarazil ma: „Neplytvaj falošnou skromnosťou, Flusy, šetri si ju do memoárov!“ A sám(!!!) mi nalial zo svojho Johnyho Powersa. Na tri prsty!!! Ale predbieham...

Po sto osemdesiatich piatich minútach sme sa, ja a Berta Žmýkačka, pokrytí sinkami, cibulovou vňaťou a kôrkami chlebovníkov, konečne ocitli na dlážke pod vyrezávaným brezovým stolom v pracovni ruského konzula. Zadychčaní sme ležali medzi umastenými šiframi, kostričkami sušených bajkalských rýb, uzávermi vodky a starými Playboyjmi. Zdvihol som sa prvý.

„Je dožmýkané, Berta,“ povedal som. „Bude sa vešať,“ dodal som vtipne.

S rozšírenými očami, neschopná najmenšieho pohybu, sa dívala,

ako si pretínam putá konzulovým sekáčikom na ľad. Robil som to pomaly, aby mala čas pripomenúť si zaujímavé prípady starších kolegov.

„URRA!“ ozvalo sa mi za chrbátom dvojhlasne. To ruský konzul so šifrérom práve opustili podzemný kryt, kde sa boli celú noc schovávali. Konzul mi pevne stisol ruku, obzerajúc si so zle skrývaným strachom Bertino veľké telo pod svojím pracovným stolom. Keď si uvedomil, že som bez šiat, strhol súkno, ktorým bol potiahnutý červený kútik v jeho pracovni, a podal mi ho so slovami:

„Molodec, nikagda nezabudem!“

Čo ešte k tomuto mimoriadne zvláštnemu prípadu dodať? Azda len toľko, že potom som v ranných lúčoch vychádzajúceho slnka kráčal nahý, s ruskou zástavou okolo štíhlych bokov, stredom bulvára Sous Les Cocotiers a pravou rukou som vliekol za vlasy vysilenú, bezvládnú Bertu, kedysi Žmýkačku. V kľukatých stopách, ktoré do prachu kreslili Bertine holé päty, kráčala za nami na neistých nohách malá črieda skrotnutých domácich zvierat – psi, capi, kanci a býci. Pred chatrče po oboch stranách bulvára vychádzali rozospatí obyvatelia Coconounou a s nemým úžasom hľadeli na náš tichý sprievod. Keď sme sa pomaly blížili k hotelu Magnificon, z mlčanlivých špalierov sa ozvalo slabé, akoby bojzlivé tlesknutie. Vzápätí ďalšie a ďalšie, kým sa celý bulvár nerozoznel skandovaným potleskom. Ten nás vyprevádzal až pred verandu hotela.

„Pomôže tu niekto hosťovi s batožinou?“ zvolal som smerom k recepcii. Starého Momomba akoby vystrelila neviditeľná stlačená pružina.

„Ui, mon kapitén,“ zvolal veterán predpisovo a mladicky ku mne zdupal po troch schodíkoch. Keď si namotával na žilnaté zápästie Bertine husté vlasy, aby ju za ne vytiahol do recepcie, vyslovil nahlas moje nové meno. Meno, pod ktorým som vošiel do legend prostého, no srdečného ľudu Pobrežia Voloviny:

Flusanutu – Le Ply Gran Bezer Eksepsionelman Dyr Kua.

Flusanutu – Ten, čo svojou veľkou láskou zvíťazil nad ešte väčšou neláskou normálne.

KONIEC

Hodnotenie odbornej poroty z *krivolakej prte*:

Blahoželáme, mimoriadne zvláštny agent Flussay Le Couillon! Neodoslaním tejto svojej práce do Bagalovej Poviedky si slovenskej literatúre pomohol tak, že sme tu z toho všetci dojatí. Kiež by si z teba vzali príklad aj mnohí oveľa renomovanejší umelci! Milo si nás prekvapil.

Len tak ďalej, Flusanutu Sesere Seko – Le Ply Gran Bezer!

Píš, ale nikam neposielaj! Bojuj! Vyšívavý pás literárnej cudnosti máš na dosah!

mimoriadne zvláštny agent Flussay Le Couillon napísal: **krásnej Ebe!**

Nebýva zvykom, aby tvrdí chlapi, ako som konkrétne aj ja, sa pýtali, že odkiaľ prichádzam a kam idem. A už vôbec nie, že kde to som, kedy a či vôbec? Lebo na to je Ilona z Výjazdov. Ale sú také chvíle v živote tvrdých chlapov, keď za sebou zametajú stopy. A to sa potom sranda končí. Ak, teda, sa vôbec začala. Chlapi ako som ja, krásna Ebe, máme tvrdý kokón, ale dužinu, tú máme celkom ako normálni mäkkí chlapi. Preto sa nehanbím povedať ti, že no čo sa dá robiť? Raz to muselo prísť a už musím ísť. Nebyť dlhej noci v exprese Drotária a krátkej chvíle na zaštatej dlážke v jednom bare mesta B., nezametám. Ale stalo sa. A mám to v papieroch. A nechcem, aby trpeli nevinní ľudia, keď môžem trpieť ja, čo na to mám odborný výcvik a v ňom pomerne slušné výsledky. Preto radšej dozametám, krásna Ebe, a už sa nikdy nevidíme. Ani sa o to nepokúšaj, bolo by to márne. Lebo po zametení to ešte prebehnem mokrou handrou, ako to už my, tvrdí chlapi, máme vo zvyku.

hrebienok, páternoster a prekvapenie pod paplónom

... ani mne, grétku, nie sú cudzie googolovské slzy cez hĺkavý smiech. Každá z nás sa občas cíti ako tá najsprostejšia sliepka omega – keď alfy okolo nás hlcú tučné pandravy, a my, omegy, hladajúc aspoň omrvinky, naprázdno bijeme otlčenými zobákmi o betónový dvor, až nám hlavy brnia. Možno ťa nechápem vo všetkom presne, grétku-ailuj, ale cítiť ťa cítim. Nech sa ti aj naďalej vysoko trepoce prekrvený hrebienok.

A cítim z tvojich riadkov snovo podvedomú hrôzu z chvíle, keď sa tvoj pocitový páternoster s mäkkým šľuknutím zastaví, a zmäteno sa usmievajúc čakatelia na nižšom poschodí zostanú hladieť na tvoje lodičky z hadej kože, ktoré sa, aj s nohami v nich, odhalia nevinne, no zároveň i trochu vyzývavo ich zraku v hornej časti nástupného rámu, kým tí o poschodie vyššie uprú, akoby pohrdavo, svoj pohľad na cestičku v tvojich hustých čiernych vlasoch, na bezbranne vzdutú ofinku nad široko roztvorenými očami a na slzy, čo sa ti pomaličky budú usádzať v kútikoch očí pod dlhými čiernymi mihalnicami.

Ten pocit spisovateľkinej rozpoltenosti – nohami ešte v prízemí, hlavou však už na prvom poschodí – pocit, že nezasvätení ti s narastajúcim záujmom zízajú pod sukne, pričom podstatné nevidia (hoci sú presvedčení o opaku), kým tí poučenejší o poschodie vyššie sa ľahostajne zrkadlia v chvejúcej sa slze na tvojich riasach a nezúčastnene čakajú, kedy sa páternoster pohne na ich úroveň, aby mohli zaujať miesto, ktoré im vedľa teba – ako si skalopevne namýšľajú – plným právom, ba automaticky! náleží. Ten pocit, grétku-ailuj, musí byť bolestný, no súčasne i svojím smutnosmiešnym spôsobom naliehavo odzbrojujúci. Dúfam, že si pochopila, čo som týmto chcela v určitej pocitovej skratke vyjadriť, lebo sama si teraz kladiem otázku, či to vôbec bola skratka.

... práve som sa vrátila zo sauny. A tam som počula ako sa dve maminy rozprávajú, že tak čo včera, dobrý? Ale jo, dobrý, znáš Láďu, to jeho popojedéém! a panáková smršť; Míra mu říkal, že ne, ty vole, panáky ľvča ne, ľvča panáky NE! poněvadž von už mě má přečtenou, vid', von ví, že mně stačej dva a přijdou na mě chutě a do rána pak nejsem k udržení, to von dobře ví... a tak podobne celú pol hodinu.

Musela som sa v tej hustej pare smiať, lebo som si predstavila teba, grétka, po včerajšku, s tvojím tutlaným zmyslom pre humor, ako na teba prídu chute a ty pripravíš kurča a la bažant a k tomu prívlastkové z Topoľčianok a na záver malú chutnú hústku špeciálneho ryžového nákypu ako dezert a ako potom horia voňavé tyčinky a sviečky nasvecujú atmosféru, ambient len tak ľahko šušoce a Eňa romanticky kvíli a ty sa, navoňaná, v priesvitnej košielke, blížiš ku spálni a čakáš lahulinké obdivné zahvízdanie, lenže on už je rozvalený horeznačky a chrápe s otvorenými ústami a s ťažkým zažívacím snom.

A do toho sna mu ty vtrhneš svojím švác! a švác! a ešte raz! a on najprv nechápe, čo sa to deje, lebo je prítmie, dostáva rany sprava aj zľava a nad ním sa ozýva krik, že to som si mohla rovno tých dvoch bezdomovcov zo Šafka priviesť na večeru, aj so psom, by bola väčšia sranda, aj chrápali by určite menej, a jemu už dochádza, čím sa previnil, chce ťa prosiť za odpustenie, hrabe sa nemotorne z postele a beží za tebou, urazenou, do kúpeľne, lenže sa nedoklope, a tak si ide zase ľahnúť do tmavej spálne a keď tam potom vkĺzneš pod paplón aj ty, tak sa potme snaží ťa utešovať, že no tak prepáč, no, stalo sa a podobne, ale ty máš hlavu stále schovanú pod paplónom, a jemu sa zdá, že pod ním vzlykáš, tak sa k tebe priblíži, aby ťa ešte viac utešil, ale neverí vlastným ušiam, čo to spod paplóna počuje, a tak sa priblíži ešte ešte viac a skutočne, sluch ho neklame, spod palóna znie tlmené hihihhi, načo on zažne lampičku, strhne z teba paplón a ty pod ním ležíš s obrovskou igelitovou sprchovacou čapicou na hlave a ticho na neho urobíš: „Baf!“

A to by som chcela vidieť – ten jeho pohľad v tom momente.

Na slávnostnom zakončení chrípky

Na slávnostné zakončenie chrípky ma môj filozof vzal v sobotu večer do Švandovho divadla na Smíchove. Páčilo sa mi tam, lebo vo foajéri som sa nádherne odrážala v obrovskom zrkadle cez celú stenu. (Akože v takom veľkom, nie že ja cez celú stenu! Hanbite sa!) Mala som jednoduché elegantné čierne koktejľky, okolo hrdla sametovú stužku s medailónikom po babke a moja vyčesaná rusovlasá hriva tomu všetkému dávala krásnu korunu. Myslím si, že som Slovensku hanbu neurobila. Bála som sa, či to tak hravo zvládnú aj iní Slováci v divadle, lebo filozof ma vzal – je naozaj zlatý – na zájazdové predstavenie bratislavskej Astorky. Že nech mám aj národnostnú radosť.

Za odmenu som ho vzala do baru, dali sme si pred predstavením becherovku a cez sklo pohárikov sme potom obdivovali obraz od Milana Caisa z kapely Tata boys. Oni tam u Švandov každý mesiac zavolajú nejakého maliara, aby im cez celú stenu oproti tomu veľkému zrkadlu niečo namaloval. A po mesiaci zase iného, ktorý cez tú prvú maľbu namaluje iný obraz, a tak dokola. Cajs chutne namaloval sediace decko na pozadí mojej obľúbenej pomarančovej farby.

Na scéne som potom spoznala Annu Šiškovú, Hajdu (toho Hajdu, pre českých duplikátov) a jeden tam bol tuším Farkaš, ale nie som si istá. A Hajdu – už zase!!! – behal skoro holý! Trikrát za život sa stretnem s hercami z Astorky, a vždy im vidím minimálne slipy! Najprv v Procese, tam bol Hajdu komplet naholo, len tromi prstami si pridížal hanbu, ešte s jedným, čo hral potom v Záhrade – v tom filme, ktorý bol v Únii skôr ako Slovensko. Pamätáte sa? Štepka v ňom s celou rodinou musel dojachať do záhrady – už som si spomenula, Luknár sa volá ten druhý holý herec – na starej francúzskej rachotine citroen deux chevaux, ktorý bol na Slovensku bežný asi ako vo Francúzsku velorex. Nikto ho tu skoro ani nevidel, nie že by v ňom ešte bežne vyvážal ženu a deti na výlety. Ale na film dali peniaze aj Francúzi, a tak cinéma-verité muselo ísť nabok. Inteleguáni v Paríži by len ťažko rozšifrovali symboliku: *Štepka, le tout petit-petit bourgeois*, keby bol ten plot vo filme zvalil československým embéčkom. Byť režisérkou, nechám ho tam

vtrhnúť na starej jawe so sajdkou, nech si francúzski intelektuáli zvykajú, že s nami v Európe si odteraz budú musieť viac namáhať hlavu a že so starou symbolikou by v tom mohli mať o nejaký čas pekný hokej, ako tu hovoria Česi. Trošku som tuším odbočila. To moje nešťastné myslenie v širších súvislostiach!

Takže späť k holým hercom. V tom predstavení potom jedna mladá krásna herečka ležala pod Hajdu s celkom holými prsiami a nechala sa ním uhryznúť do zadku. Tatino mi rozprával, že keď bol študentom, chodievalo sa v Prahe do Činoherného klubu na Landovského a ďalších skvelých hercov. A Landovský napísal pre to divadlo aj výbornú hru, v ktorej mal hlavnú rolu starý milovník Oldřich Nový, a že bol v nej naozaj skvelý, ale hlavne sa po Prahe rozkríкло, že jedna herečka sa tam pri postelovej scéne vyzlieka do pol pása, takže muži si pýtali lístky špeciálne na ľavý balkón, odkiaľ bolo herečke lepšie vidieť na prsia. Dnes už to je bežné. Hajdu napríklad teraz predvádzal za paravánom aj tieňovú samohanu.

Takisto musím nažalovať, že v posledných troch divadelných predstaveniach, ktoré som videla, sa vždy ozvalo slovo „pič*“! A v tejto hre veru tiež, a husto. Raz aj „koko*“! Ja neviem, ale mňa ešte vždy vnútorne nadhodí, ako na retardéri, keď to nahlas vykrikujú ženy. Keď som si kúpila posledný Reflex, tiež. Na obálke je krásna Táňa Pauhofová – má takisto krásnu rusovlasú hrivu, lenže je asi o dve hlavy odo mňa menšia – a pod ňou veľký nápis: *Tu vaši krásnou češtinu kurvím*. Na obálke! Prečo? No, nič. Možno si len príliš beriem k srdcu reprezentáciu Slovenska.

Hanbu neurobili ani slovenskí divadelní vlastenci. Šišková napríklad bola výborná, hoci hrala Mongola z jurty. Ostatní tiež. A to nehovorím iba preto, že som bola po tých desiatich dňoch postelného väzenia vďačným divákom. Divadlo bolo plné a boli otvorené potlesky. Pekný večer. Akurát som si kvôli becherovke zabudla kúpiť program, takže ani poriadne neviem, ako sa tá hra volala. Nejako ako Miláčikovia. Alebo Mraučekovia? Možno Majsterkovia. A tuším to režíroval Lasica, ale to sa mi len marí. Musím sa pozrieť na net, čo som vlastne videla. Ale to až neskôr, teraz už musím bežať do mesta. Aj u vás tak strašne mrzne?

O menovej oštare a prevádzaní spisovania

Myšlienkový prehľad tlače za uplynulý týždeň

Keď Rakúšanka Jelinek dostala nobelovku, hovorila som si: „Chvala-bohu, že ju nedostal Pišťanek!“ Toho by muselo poraziť, keby mal stále opravovať českých novinárov: „Nie nobelovka Peterovi Pišťánkovi, ale Petrovi Pišťankovi! Prosím!!!“

Jelinek to netanguje a husto rozdáva v českých novinách rozhovory aj s pokrúteným menom Jelineková. Vôbec, s cudzími menami je oštara. Nedávno som tu čítala o novej knižke slovenských rozprávok „od Lubomíra Feldka“. A v jednom českom časopise veľmi zasvätené písali o básnikovi Štrpkovi, aký je vynikajúci, ale v celom tom veľkom článku dôsledne ako o „Štrbkovi“. Na literárkach.cz zase čítam, že v Prahe spievala mongolská speváčka, ktorá sa volá Urna Chachar-Tugchi. Bohvie ako to znie správne po mongolsky.

Českému bubeníkovi Pavelovi Fajtovi meno v literárkach nespotvorili. V úvahe o bubnoch a bubeníkoch povedal, že v bubnoch je čosi viac. A že: „je dobré hrať na bicí“! Pre bubeníka nepochybne niet nič lepšie, to by som podpísala hneď. Ale niekedy by možno nebolo celkom zbytočné dať si od brejkov a guľometov kratšiu pauzu. Lebo čo myslíte, že zase povedal David Koller, bubeník zo skupiny Lucie, o dievčenskej skupine Gaia Mesiah: „Ty holky mají obrovský koule!“

Nad tým sa už zamýšľať nebudem, minule stačilo, ale spomenula som si pri tom, ani neviem prečo, ako si na základke naši chalani strkali malé zrkadielka pod šnúrky tenisiek, aby sa nám kukali pod sukne. Možno to nebolo celkom zbytočné.

Radšej niečo o spisovateľoch. „Napríklad mne keby povedal režisér, že odo mňa chce, aby som napísal denne tri strany, tak sa mu vyseriem na hlavu,“ napísal v Sme Miro Čársky, ktorý, ako sám píše, „sa pokúša prevádzať profesiu spisovateľa a scenáristu“. A že v podstate celý problém slovenského filmu je v tom, že ženy, ktoré prevádzajú pís-

nie slovenských scenárov, to režisérom na hlavu urobiť nevedia, preto aj slovenský film vyzerá ako jeden veľký paškvil.

Ja teda neviem, ale keď tak prevádzam myslenie, že v scenári sú na ľavej strane iba pokyny v zátvorke, kam sa má herečka posunúť od dverí, a kam má herec pred ňou ujsť, prípadne ako sa pri tom obidvaja majú tváriť, tak mi vychádza, že Miro Čársky je lenivý napísať denne nejakých tridsať viet dialógu. Ale možno je jeho problém inde: „Jedného dňa som si uvedomil, že nemám priateľov medzi spisovateľmi,“ píše Miro ďalej. Možno mu je to podvedome ľúto. Nemá však čo ľutovať. Jeden jeho rakúsky kolega takisto v Sme napísal, že „spisovatelia sú monštrá márnivosti, neuveriteľne egocentrické, odporné. Každý považuje sám seba za najdôležitejšieho...“ A istý Vajanský napísal, že „naši spisovatelia sú pesimistickí desperádovia“.

Veru, drž sa ty len od nich, Miro Čársky, pekne na dištanc, ako sa aj my držíme. A keby si si na brehu kvačianskeho potoka, v tom starom mlyne, ktorý tak pekne opravuješ, ešte niekedy chcel položiť otázku z titulku svojho článku *Kde je cesta, vnútorný hlas, had, drak?*, tak sa ti zborovo ozveme, že nemá boja, Miro, to všetko je tu, na *krivolakej prti!*

A Black Dragon o tebe prevedie zloženie rýchlej básničky.

Minela z InZinu napísala:

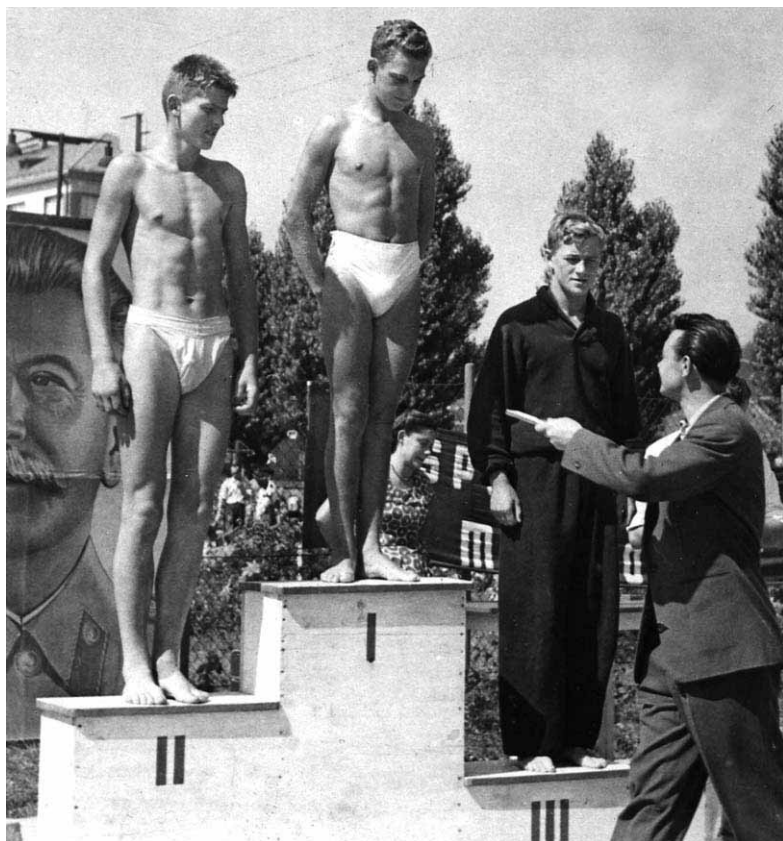
pobúрили ma slová Mira Čárskeho o slovenských scenáristkách, ktoré nevedia srať na hlavy režisérom, a sú preto zodpovedné za paškvilnosť slovenského filmu. Problém je inde, ale to by musel Miro Čársky niekedy aj zísť medzi ľudí, nielen pod Jánošíkovou skalou načúvať, čo mu o slovenskom filme porozprávajú vzdelané bludné medvedice. Kvalitné scenáre sú. Sama som ne jeden napísala, ale mačovia v telke my to vždy potopia akože pre realizačnú náročnosť. Myslím si o tom svoje. Ak mohol kedysi Móric Beňovský, prenasledovaný uvzatým Osuhelom, robiť svojho madagaskarského Raminiho medzi zaľúbenými komparzistami v lužnom lese pri Rusovciach, prečo by napríklad bralá venezuelskej Sierry Perdy či polopúšť Deserta Puerto z môjho posledného scenára telenovely nemohli vyrásť niekde pri Malackách? A máme azda málo špičkových hercov na ne-

rozoznanie podobných špinavým gaučom? Vieme svoje, machri z telky!

Písať scenára, Miro Čársky, to nie je strúhať šindle alebo dojiť biokozu! Sa tam spamätaj!

vyholená napísala:

Ukážku zo scenára *Minely z InZinu* nazvaného *Nemý Nuñez a takí-lová Dolores* uverejníme na *krivolakej prti* v najbližšom čase.

... za odmenu som bol vyslaný na Krym, do kúpeľov.

Minela z InZinu:

Nemý Nuñez a takílová Dolores

*Motto: navela-navela
zahrála mu Ravela
celá naša favela
dlho o tom vravela*

Nad bralami Sierra Perda zhasína deň. Na obzore polopúšte Deserta Puerto sa kundolí prach. Prériou sa ženie El Diabolo. Čierna hriva mu veje. Chvejú sa slabiny. V sedle sedí najmladší z rodu Nuñezovcov. Guánových magnátov. Sedlo má vybíjané striebrom. Pena od papule. El Diabola.

Banánovníková plantáž osirieva. Končí sa pracovný deň. Chudobná krásna Dolores si spieva oddychovú pesničku. Za uchom má ohnivý takílový kvet. Zbiera banánové šupky pre svoju lamu Asuntu. Sníva o krásnom cangaseirovi. Chýba jej láska. Kto vykreše iskru?

Na ranči dona Segunda bučia byvolý. Gaučovia si vyzúvajú čižmy. Slepá jasnovidka Pilar sedí pred chatrčou z takílových haluzí. Má vidinu a zachveje sa. Malý Pedrito vyplazuje jazyk na byvolicu.

Kopytá El Diabola dunia po plantáži. Vtom: čo to? Banánovníková haluz! Mladý Nuñez do nej naráža v plnom cvale hlavou. Padá z El Diabola. Udiera hlavou o tvrdú venezuelskú zem. Stráca dar pamäti.

Na ranči dona Segunda je podojené. Gaučovia opatrne privoniavajú k onuciam. Krpatý Juy má lačné oči. Upríe ich na živôtik kuchárky Negrity. Zachveje sa. Malý Pedrito vyplazuje jazyk na sušenú jaštericu.

Mladý Nuñez sa preberá z bezvedomia. Nič nechápe. Obzerá sa okolo seba. Odrazu: čo to? Z banánovníka naň skáče čierna vdova. Nad bralami Sierra Perda krúžia supy.

Krásnu Dolores naháňa El Diabolo. Kľučkuje pred ním po plantáži. Odhadzuje vrecko s banánovými šupkami. Úbohá Asunta! V behu sa potkne o Nuñeza. Padne naň. Pozrie sa mu do tváre a zachveje sa.

Na ranči dona Segunda zvoní koľajnica. Ide byť večera. Gaučovia rozvešávajú spotené onuce. Z kuchyne vonia chrumkavé trapasco. Krpatý Juy nespúšťa oči z Negrity. Nasucho preglga lačným ohryzkom. Malý Pedrito vyplazuje jazyk na lamu Asuntu.

Mladý Nuñez uzrie zblízka tvár krásnej Dolores. Zachveje sa. Chce niečo povedať. Otvorí ústa. Vtom: čo to?!! Čierna vdova ho uhryzne do jazyka. Mladý Nuñez stráca aj dar výrečnosti. Zalejú ho slzy. Krásna Dolóres mu dá pocmúľať liečivý takílový pestík. Oviaže mu hlavu liečivou takílovou kôrou. Na haluzi z banánovníka odtiahne Nuñeza na ranč.

Na obzore Deserta Puerto sa už opäť kundolí prach. Skupina cangaseirov cvála k ranču dona Segunda. Commandante Oléo si pýta vodu. Krásna Dolores mu jej podá plnú žufaňu. Oléo sa jej pozrie na živôtik a kôň pod ním sa zachveje. Cangaseirovia odcvávajú hľadať Alvarezovu bandu. Malý Pedrito vyplazuje jazyk na doňu Omagru.

Z chatrče slepej jasnovidky Pilar sa kundolí dym. Pilar má už opäť vidinu a zachveje sa.

Nemý Nuñez si omaciava boľavú hlavu. Stále je zmätený. Malý Pedrito mu prinesie z kuchyne chrumkavé trapasco. Nemý Nuñez zahryzne do trapaska a zachveje sa. Krásna Dolóres mu odstráni obväzy z takílovej kôry. Nuñez je ešte zmätenejší. Ranu od banánovníkovej haluze má na zátylku. Prečo ho posadili na koňa obrátene? Ako by sa mu len teraz zišla pamäť!

Trapascové bôby na burze stúpajú. Guáno padá. Nemý Nuñez o tom nevie.

Lama Asunta sa zduje z trapascovej vňate. Krásna Dolores ju zachráni liečivým vývarom z takíloveho koreňa. Nemý Nuñez pomáha prikladať lame obklady. Ruky Dolores a Nuñeza sa dotknú. Obidvaja sa zachvejú.

Na ranči dona Segunda vrcholí obaračka. Nemý Nuñez pomáha mlátiť trapascové bôby. Krpatý Juy sa vysmieva jeho bielym rukám. Nemého Nuñeza pred všetkými nazve pohodlným gaučom. Nemý Nuñez mlčky prežrie urážku. Vzápätí vybíja Krpatému Juyovi dva z predných zubov. Štrbinami po nich mu Krpatý Juy prisahá pomstu. Malý Pedrito vyplazuje jazyk na psov dona Segunda.

Pri večernom dojení sa Nemý Nuñez ukryje v maštali. Krásna Dolores češe Asuntu. Rozpovie jej tajomstvo svojho osudu. Schovaný Nemý Nuñez si ho nechtiac vypočuje. Nasucho preglgne a zachveje sa.

Krásna Dolores má nad ránom zvláštny sen. Zdá sa jej, že spí pod špinavým gaučom. Zobudí sa. Zistí, že sa jej to nesnívalo. Zachveje sa. Nad bralami Sierra Perda sa z noci rodí nový deň.

Koniec prvého dielu

smutné opíča napísal(a)(o):

Ty nepozeraš telenovely, *staré kolená*? Toľko dobra ako v tele-
novelách nikde inde nenájdeš!!!

Z denníka chyžnej

*Som iba prostá pracujúca žena
s prachovkou namiesto vejára
v teplákoch, pančuchy pod kolená
vyzerám už dlho svojho Džejára*

*Gumovej rukou v rukavici
pohľadím sanitárne pomôcky
lyzol a propper – moji pomocníci
skladáme uteráky do kocky*

*Deň za dňom ide, ale Džejár nejde
Za okno márne kladiem okenu
až sa raz naserem a ma láska prejde
Prečo vy muži neberiete ohľad na ženu?!*

o králikoch a záhadnom sne

... a ja som veru aj kradla! Raz bola mama v nemocnici, a tak ma dali na leto k tete. A jedného podvečera mi strýco poľovník povedal, že pod so mnou, Viola, ukážem ti, ako strieľam králikov. Som sa aj čudovala, čo tak odrazu a z ničoho nič a načo berieme aj káru, ale slúbil mi, že ma nechá vystreliť z pušky, a tak sme šli, hoci sa už začalo zmrákať. Ale to je vraj najlepší čas, povedal mi strýco; že vtedy králici vyliezajú z dier, a Imro Rézlik, strážnik v sklade Pozemných stavieb za Váhom, vraj strýcovi ráno volal, že sa mu ich v areáli nakotilo až strach, tak aby ich strýco prišiel večer postrieľať, koľko sa len bude dať. Preto tá kára. Ešte sme ani neboli poriadne pri sklade, keď strýco strhol z pleca svoju nádhernú brokovnicu, a že počkaj, beštia!, a namieril. Ja že, ale strýco, veď to nie je králik, to je mačička, a on že no ved!, a normálne vystrelil, aby jej, zabitej, odrezal chvost, lebo zaň vraj poľovníci dostávajú zadarmo patróny.

Mačička síce ušla, takže nič, zato ale vybehol z domčeka pri železničnej trati chlap a že čo si sprostý, ty baran zelený, tuto medzi ľuďmi strieľať, veď mi broky frkali až sem do belice! Ba do riti ti frkali, povedal mu strýco a trval na tom, že pod tým uhlom neexistuje, aby frkali. Potom sa ešte dlho hádali a chlap stále, že kristušát, idem pre žandárov, až ho to prestalo baviť a vrátil sa do domčeka. To už bola skoro tma, takže strýco povedal: no, to už uvidím akurát tak hovno, Viola, a nie králikov, a išiel rovno do strážnej budy za Imrom Rézlikom. O králikoch sa však nebavili, ale o tom, že najlepšie bude, keď naspäť pôjdeme okolo kanála, lebo teraz za tmy by tam už nikto nemal byť. Potom ma strýco pripriahol do káry, na ktorú s Imrom naložil tri kusy betónu. A tak sa ukázalo, že sme neišli strieľať králikov, ale ukradnúť tri šikovné malé skruže z národného podniku, čo si z nich strýco potom postavil komín ku krbu v záhradkárskej kolónii, aby sa malo z čoho dymiť, až bude s poľovníkmi mulatovať pri opekaní bažantov.

Pripomenula si mi to, grétko, a stará rana na mojom svedomí sa otvorila.

... a čítala si knižku Český snář od spisovateľa Vaculíka? Asi napíšem Slovenský snár. Myslím si, že by to mohlo byť dosť zaujímavé. Napríklad dnes nadránom sa mi snívalo niečo záhadné. Počúvaj:

Visím v šachte výťahu. Medzi lanami je zakosílená úradnícka stolička na kolieskach. Práve som sa zobudila a dívam sa dolu na dno šachty. Stráca sa v tme. Hovorím si po česky: „bezpečnosť nič moc“ a mám starosť, aby som si od kolomaže na výťahových lanách nezašpinila nočnú košielku. Vtom mi z nohy spadne lodička. Dlhو letí šachtou a pri dopade čľupne. Začnem kričať a nadávať. Zakolomazené laná sa rozkývajú a ja pomaličky začínam klesať.

JE MI TO JASNÉ! – dolu ma stiahla podrazáčka kolegyňa Ria. Prezradila som jej, že si v pracovnom čase pôjdem pospať. Je však rýchla. Prv než sa mi podarí dostať sa z kresla a zo šachty a zrátať jej to, mizne v kancelárii. Rozzúrená za ňu vybieham. V kancelárii je však Ria celkom vymenená, objíma ma okolo krku a bozkáva. Nie je mi to príjemné, lebo okolo stien tam sedia neznámi ľudia s obrovskými kockami ľadu v náručí. Uvedomujem si, že moja nočná košielka je priesvitná. Cítim, že Ria má mohutnú erekciu. To je mi obzvlášť nepríjemné. Utekám na chodbu prezliecť sa. Všade sú neznámi ľudia a ja som stále v tej priesvitnej nočnej košielke. A veľmi krátkej. Hľadám si miesto, kde by som si mohla z dvoch veľkých kufrov, ktoré, ako zisťujem, so sebou stále nosím, vybrať bledozelený kostýmček s drobnou bižutériou na golieri. Nakoniec sa vyzliekam za mramorovým stĺpom. Vtom ku mne pristupujú dve babky v krojoch a hovoria mi: Mladý pán, zastal ste nám miesto. Pri tomtok stĺpe predávame oštiepky. Sen sa končí.

Odteraz si takéto sny začnem zapisovať. Možno by som k nim mala vždy ešte niečo pripísať, čo povieš? A bolo by aj na knihu. Tak ako to urobil spisovateľ Vaculík. Lenže ešte predtým by som sa musela stať slávnou, samozrejme. Lebo koho by asi tak zaujímali zápisky o nejakom neznámom filozofovi, o tom, čo mi kedy múdre povedal a čo ja som mu na to odsekla, alebo čo za granule žerie neznámy írsky pes Kikino. Ozaj, nevieš náhodou vykladať sny? Že čo to akože malo znamenať, tento môj záhadný sen, by ma zaujímalo.

Navždy verná

Podľa mňa to má každý tak, že niekomu zostane verný už navždy. Napríklad ja som verná Honzovi Nedvědovi. A mama je verná Pišťankovi, tatino zase Dežovi Ursinymu a bracho Nickovi Cavovi. Good son, chápete.

Mama Pišťankovi preto, lebo kedysi dávno, ani neviem, či som už vôbec bola na svete, jej uverejnili v Novom slove mladých, čo bola spisovateľská príloha nejakých novín, dve krátke básničky – to asi po nej som citlivá na poéziu – a v takých tých odkazoch pre autorov jej napísal básnik Mihálik, že sľubné, popracuj s rýmom, Daniela zo západoslovenského mestečka, prečítaj si niečo z angažovanej poézie, z Válka a Rúfusa.

A v tom istom čísle vyšla aj prvá poviedka pána Pišťanka – ešte dnes si pamätám, že v nej vystupoval nejaký súdruh Bozončuk či tak volajako, zrejme Ukrajinec, lebo mama nám to číslo potom ukazovala viackrát. Pišťanka odvtedy začala považovať za kolegu spisovateľa, s ktorým spolu začínali, hoci jej už potom nikde nič neuverejnili, ani Mihálik ju už viac nepochválil.

Neskôr, trochu asi aj z umeleckej žiarlivosti, sledovala, či Pišťanek náhodou nie je vo svojich knižkách lepší ako ona v tých dvoch básničkách pri ich spoločnom debute. Takže dodnes si kupuje všetky Pišťankove knihy, dokonca aj tie jeho recepty. Verná je mu skrátka.

Tatino zase je verný Dežovi Ursinymu, lebo s ním v mladosti hral stolný futbal v nejakom mládežníckom klube na Vrútkach. Dežo tam mal koncert ešte s Beatmenmi a tatino bol na basketbalovom dorasteneckom sústreďení.

Bol to taký ten primitívny stolný futbal s dvoma plechovými hráčmi, ktorí mali otáčacie kopacie nohy, zakončené v krajine zadku pákou, a s dvoma brankármi na dlhšej tyčke. Lopta bola drevená dvojfarebná, hranatá, aby sa vedelo, kto má kopat', keď padla na jednu z dvoch farieb. A samozrejme drevené bránočky k tomu boli, s fáčom namiesto siete. Ako deti sme ten futbal s tatinom hrávali tiež.

Dežo vraj vedel hrať náramne presne a výborne mu išli pasírované kopy brankárovi okolo plechovej hlavy do rožka. Šibeničné kopy, hovo-

rieval tatino. Dežo vtedy tatina porazil. Pritom tatino bol na ten futbal macher! S profesorom Kobom a Pištom z Hrachovišťa to vraj hrávali na intráku celé dni a noci. Škoda, že sem na prť nechodí Jaslovský, mohol dať túto exkluzívne bombovú informáciu do svojej knižky o Dežovi, pretože ešte nikde inde nikomu som to neprezradila. Vážte si tu toho!

Keď si naši na novomanželskú pôžičku kúpili okrem sektorového nábytku a chladničky aj gramorádio, tak ako prvú platňu na ňom hrali Dežovu – myslím, že Pevniny detstva sa to volalo. A potom všetky ďalšie ako išli za sebou. Tatino už zostal Dežovi verný. Ale mama ho neznášala, že je taký akýsi studený či čo, ani sa tá hudba nedá zapamätať, aby si ju mohla spievať pri žehlení, a mne to tiež tak pripadalo, lebo ja som zase bola verná Honzovi Nedvědovi.

Tatino ma totiž vzal v osemdesiatom deviatom na Portu do Plzne, a to bol pre mňa ako začínajúcu pubertáčku úžasný zážitok. V lochoťinskom amfiteátri bolo vtedy tridsať tisíc ľudí!!! A všetko samí kamaráti! Všade sa tam hralo a spievalo, zalamovali sa palce, kamaráti sa za mnou obzerali v nekonečných šórach na vecko, lebo som mala bujné rusé vlasy prichytené takou prepletanou koženou čelenkou, a večer si chceli vymieňať placky, keď som pri ohni hrala, že *Holky těžší to maj a U stánků na levnou krásu*. Nádhera! Odvtedy som Honzovi Nedvědovi verná a verná mu už aj zostanem.

Akurát jednu jeho pesničku som nemala rada. Tú, kde sa spieva, že *nevadí, že nos jak bambuli máš, ani já nejsem žádněj ideál...* To ma pobu-rovalo a mala som občas pre to trochu konflikty s kamarátmi. Lebo takú sprostosť môže napísať naozaj len muž – že to nič, moja, že si škaredá, veď sa pozri na mňa! Akú už inú než škaredú a s nosom ako brmbolec na lyžiarskej čapici by som si asi tak mohol – s týmto svojím exteriérom – naraziť!

Tú pesničku som rada nemala, zdalo sa mi, že sa ňou kamaráti a kamarátky pri ohňoch trochu neúprimne utešujú. Lenže ja som sa vždy okrem kamarátky čundráčky považovala aj za krásnu a dokonca i k ohňom som si maľovala očné tiene. Možnože aj preto som potom prestala pri nich vysedávať.

Ale Honzovi Nedvědovi som zostala verná už navždy.

Milujem slovenčinu, chuderku przenenú

Po vyše roku začínam prichádzať na chuť telke. O veľa som prišla, keď som ju odmietala vpustiť do svojej petržalskej garsónky. Tu v Prahe sa na ňu vyslovene teším. Napríklad skoro každý večer prináša slovenská redaktorka jednej komerčnej televízie českým divákom to najdôležitejšie z udalostí na Slovensku.

Každú správu podáva tak, akoby tam u vás, za riekou Moravou, práve vypukla vojna. Fatálne ustaraná, vzrušená, s ruskou výslovnosťou šumových frikatív š a č – tak nejako nás to tuším učil docent Smrallavý – oznámila nám pred pár dňami do Čiech straššnú ažž ššokujúcu udalosť. Nejakí bratislavskí teroristi vystriekali v električke práškový hasiaci prístroj, zakričali: Horí! a s rehotom z električky utiekli. Slovensko zostalo v ššoku. Aj mne sa srdce div nezastavilo od ľaku!

Najzaujímavejšia však bola tentoraz iná vec. V ďalekej východnej krajine, pod zasneženou horou Kamzík žijúca redaktorka tej televízie usúdila, že Česi by exotickému slovenskému výrazu električka už neporozumeli, a tak v celej tej dramatickej reportáži so zadychčaným zhrozením hovorila o tramvaji. Navyše v mužskom rode, ako vysvitlo pri poslednom skloňovaní. Tak toto som ešte nepočula. Slovenský národný korpus má ďalší jazykový materiál na podrobné skúmanie. Lebo na to bol zriadený – zbierať vzorky z verejných jazykových udalostí, a to aj takých, keď chuderka slovenčina bola sprzenená.

Držím v ruke zborník *Slovenský jazyk na českej škole*, ktorý si tu v Prahe vydali emigranti zo Slovensko-českého klubu. Je v ňom jedna kapitola, kde sa uvádzajú príklady ovplyvňovania slovenčiny češtinou – to je vždy niečo pre mňa, dvojjažčnicu – práve z databázy Slovenského národného korpusu. A medzi zdrojmi vidím citovaný InZine, ba dokonca už aj Smeblog. Čiže výskum pomerne čerstvý (aj keď, bohužiaľ, na našu *krivolakú prť* nenaďabili, lenivci, to si nevšimnúť nemôžem!). Neboli by to ani oni, vedci, keby obyčajné przenie nenažývali vyhýbavo odborne až vznešene. Tomu, že nejaký sprostý Slováč má z jazykovej lenivosti rozkolísaný cit pre mieru a olepuje si slovenčinu celkom zbytočnými čechizmami, oni hovoria, že používa „česko-slovenské kontaktné varianty“.

Takýto Slovák už po krátkom tesnejšom kontakte s češtinou nedokáže udržať slabé zvierače svojich jazykových návykov a jeho zle natrávená riedka slovenčina ho opúšťa. Namiesto normálneho slovenského „netrafil som po opici do dverí, alebo,„ viem hrať na gitare, až sa z toho baby vždy rozrevú,“ začne hovoriť, že „*nestrafil som sa v kocovine do dverí, skoro som sa doblil, keď som išiel čúrať a kadit', avšak zahúlil som a hodku mrte pokecal s jedným sakra týpkom, čo hraje na škopky v kapele, až slepice z toho búlia a Vyholená vyložene huste blije...*“

Takéto všelijaké české *novokúlprúsery*, ani staré čechoslovakistické kartáče typu ačkoľvek, aušak, šupátka a podobné, sa pred rozdelením republiky v jazykovo aj ináč strážených médiách neobjavovali. Dnes bez problémov. Lebo bohemizmusy sú in a fičia a je sloboda, tak čo. Ako som sa dozvedela zo zborníka, v niektorých médiách, napríklad v Dotykoch, sa pár rokov po rozdelení republík čechizmy používali vo väčšej miere zámerne. Demonštratívne – ako symbolický protest zástancov federácie a opozičníkov proti primitívnym protičeským nacionalistom. Takže ja so svojimi dnešným rečami o sprostom čechi-zovaní by som zrejme vtedy vyzerala ako nejaká trafená babka jazykokratka.

Prvé roky konečne celkom samostatnej republiky sa pomínuli, aj pôvodne zaťatí nepriatelia rozdelenia – ako moja slovenská mama s českým tatinom napríklad – už priznali, že nerozdeliť by bolo horšie, ale čechizmy zostali a naďalej sa čoraz viac šíria práve z televízie a vôbec z médií. Z databázy korpusu sa na to uvádza aj tento príklad z InZinu: „*Rád som si s tebou pokecal. Dík za rozhovor.*“ (InZine 2003-01-21)

Problém je aj s fanúšikmi a fanynkami, hranolkami, kelímkami, sáčkovými polievkami a podobnými čechizmami, ktoré sa v slovenčine už pevne uchytili a obranné spisovné pokusy jazykovedcov s fanúšičkami, kalíškami, hranolčkami a vreckovým mliekom aj mne pripadajú trochu smiešne. Prečo, o tom možno viac nabudúce, aby som to tu nenatáhovala. Len mi práve napadlo, že keď český „fanoušek“ je vlastne zdrobnelinka od mena František: Franta – Fanda – Fanouš – Fanoušek, v slovenčine by sme mohli z kratšej postupky František: Fero – Ferko odvodiť pre slovenských fanúšikov názov ferkovia. Iste, problém nestráviteľných fanúšičiek to nerieši, ale všetko za slovenských jazykovedcov naozaj robiť nemôžem, to sa na mňa nehnevajte.

Just nedisciplinovaná dvojjazyčnica Viola nám tu bude kázať o čechizmoch a spisovnosti!, si poviete. Nuž áno, našla som sa aj ja v tom Slovenskom národnom korpuse sprznenín, napríklad so slovom bracho, ktoré bežne používam, aj s niektorými ďalšími. To je pravda, lenže u mňa to je niečo celkom iné, chápete!

O tom sem možno ešte niekedy napíšem: že každý máme aj svoj súkromný, od všetkých svetských pravidiel nezávislý slovníček výrazov, ktorými si pomenúvame všelijaké len výhradne svoje intímne situácie a osoby, čo v nich hrajú dôležitú úlohu. Niektoré takéto výrazy by sa asi ani nemali dostať na verejnosť. Aby človek nevyzeral čudne, že v skrytých chvíľach oslovuje svojho blízkeho napríklad, že ty môj... no, dosadte si radšej sami svoje. A tak aj pre mňa už navždy môj mladší brat zostane brachom, český otec tatinom a mäkké / mi bude vždy trochu protivné. Myslite si o mne, čo chcete, ale *kúpelku* po babke si vziať nenechám! Od nikoho! Ani slovo „chľast“ nikdy z úst nevy pustím tak odporne mätko! Nemohla by som sa západoslovenským krajanom pod Karpálovou pozrieť do očí.

A pokiaľ ide o mäčkanie – veď či aj sám náš obrovský mladoň Ljudévít, chlapisko sily dubovej, neodmietal / a ä ako „zvuki ňečistje“? Odmietal! A uvedomujeme si vôbec, my západnári so svojím vycibreným nárečím, že sme poslednými vernými opatrovatelmi jazyka Veľkej Moravy? Veď kadial' inakadial', než cez brod na Váhu pri našom západoslovenskom mestečku pod horou Karpálová sa kedysi vrátili hore dole z Velehradu do Nitry Cyril s Metodom, keď dávali s múdрым Gorazdom dokopy naše prvé písomnosti a tvar jazyku vôbec? Buďme statoční, západní Slováci a Slovenky, bráňme si západnú slovenčinu pred zbytočnými mäčkaniami, tak ako najatí chrabrí mongolskí Sikulovia potom bránili ten brod pri našom mestečku pred všelijakými nesprátníkmi. Ja osobne teda budem – výrazné lícne kosti, zrejme nielen po babke, nepustia.

Trochu som sa v tomto týždennom myšlienkovom prehľade nechala uniesť, ale je to tým, že ako dvojjazyčnica som lingvisticky citlivejšia. Len ešte posledný veselý príklad slovenčiny v českom obklúčení: v českej televízii minulý týždeň spievala slovenská speváčka Sisa niečo citové o brieždení. A potom sa opýtala dvoch českých hercov

na pódiu, či vedľa, čo to znamená. A oni obidvaja povedali, že asi brzdení, čiže brzdenie. Osviežujúce.

Aj o tomto, o čoraz väčšom českom nerozumení slovenčine, sa píše v spomenutom emigrantskom zborníku ako o „strate receptívnej bilingvity – pasívnej dvojjazyčnosti v Čechách“. Hoci zase: „... receptívni bilingvitu české mládeže lze jen velmi obtížně jakkoli měřit, česko-slovenská bilingvita se totiž projevuje v konkrétních komunikačních situacích, které jsou vymezené adekvátním kontextem.“ Nesmiete sa čudovať, že okrem slovenčiny, chuderky večne prznenej, milujem aj poetický, neludsky presný jazyk učencov.

Bdejme nad svojou materčinou, jazykoví ferkovia!

vyholená napísala:

... pritiahnúť svojej slovenčine kantár a občas, len kvôli povzbudeniu, len tak z bravúry, sa spisovnou kančukou pretiahnuť cez jazykové slabiny – žiadam azda priveľa, *jebo ze sedlackej dubovej* a ostatní, podobne leniví duplikáti a triplikáti? Hanbite sa!

Bol jeden básnik spoza lpla

*Bol jeden básnik spoza lpla
v stredu sa zobudil a mal tripla.*

„Kto ma to chytil,“ bedáka

„špinavou rukou za vtáka?“

Toto som predsa nemohol chytiť z lpla.

Rozprávky Stalinovho býka

... Na Sovietsky zväz, deti, nemajú ešte ani dnešní progresívni kapitalisti. Si všimnite, vy malí mudrlanti, že dnes kapitál a investori musia behať za lacnou pracovnou silou po celom svete, napríklad až do Nepálu, na Slovensko, do Burundi či na Moravu. Sovietski manažéri to robili naopak. Polapali lacnú pracovnú silu a priviezli ju k investorom – až na pracoviská veľkého sovietskeho holdingu Gulag. Prekrásna práca s humánnymi zdrojmi, čítanková logistika, pokroková metóda biča bez cukru, ako aj hodnotová orientácia výhradne na vzdialenú a ešte vzdialenejšiu budúcnosť sa tu snúbili vo vyváženej harmónii. Svet má ešte veľa čo sa učiť, sa učiť, sa učiť...

... Alebo taký súdruh Stalin. Keď boli problémy s potravou, keď akosi nevyšlo plánovanie, zistil, že my, zajace, trtkáme, prepytujem, ako divé a rýchlo sa množíme. Osvietila ho myšlienka a Gosplan ju pohotovo podchytil. Spočítal, koľko zajacov za deň, za týždeň, na export, do ľudových jedální, koľko za piatiletku, a bolo. Celá široká strana začala chovať zajace a sovietski vedci zvýšeným úsilím objavili, že najzdravšie mäso je zajačie, zdravšie a chutnejšie než hovädzie, napríklad. A že najlepšie hreje kožka zo zajaca. A že Stalin je génius. Vďační sovietski pracujúci začali nám, zajacom, hovoriť Stalinove býky. Sovietski ľudia sa ešte smelšie pozreli v ústrety budúcnosti...

... My, Stalinovi býci, sme trtkali podľa tvrdých noriem. Ja napríklad som bol úderník, čo dokázal obslúžiť naraz šesť pridelených úderníčov. Za odmenu som bol vyslaný na Krym do kúpeľov, čo ma napokon zachránilo pred zajačím morom. Pretože imperialistická sabotáž, bohužiaľ, spôsobila, že pri takom masovom chove vypukol zajačí mor...

... Som posledný preživší Stalinov býk. Ťažko však vraviť o šťastí, lebo sa potom vyšetrovalo, kto to všetko spôsobil, a bolo treba ukázať prstom na vinníka. A keď je podozrivý – okrem svetového imperialismu, pravdaže – len jeden... Dnes už netrkám, chodím na besedy medzi školskú mládež...

... Áno, otázka bola správne položená, odpoviem. S Pavkom Korčaginom sme počas siedmeho Všeodborového zjazdu spávali na jednej

priční v ubytovni v Putilovskom stankostrojiteľnom. Bol to dobrý chlap, akurát, spomínam si, mu strašne smrdeli galoše, ktoré si v noci dával pod hlavu, aby mu ich neukradli jakutskí súdruhovia. Vyskytovali sa vtedy totiž ešte prechodné nedostatky v zásobovaní...

... Trtkanie je trtkanie, to máte pravdu, vy malí mudrlanti, ale kvalitný socialistický záväzok býva často hodnotnejší, verte skúsenému veteránovi práce!...

Hodnotenie odbornej poroty na *krivolakej prti*:

Ďakujeme, *stalinov býk*, za výlomky zo spomienok. Zvolené spracovanie formou rozprávky je naozaj príťažlivé a inšpirujúce. Nie sme si celkom istí, či tento žáner môžeme zaradiť do našej súťaže **Nepoviedka 2006**, no pomôcť slovenskej literatúre si ich neodosláním Bagalovi rozhodne pomohol.

Želáme pevné zdravie, *stalinov býk*!

Leninov pik napísal:

Viera je ľudstva čierna diera. Idolatria, to je elektrifikácia súcna bez vedúcej úlohy soviетov.

... poznám Bucharina, nemachruj!

Keď mne sa nikdy nič nepovie!

Keď som bola ako decko so svojím dedkom goralom na prechádzke pod Tureckým kopcom, uvideli sme na oblohe vtáka. „Ny, kurva, jas-trab!“ povedal dedko, ako mu velil goralský jazykový reflex, a sledoval dravca s očami priclonenými a hlavou zaklonenou. Odvtedy aj ja, keď som videla nejakého vtáka na nebi, zaujala som dedkov postoj a povedala: „Ny, kulva, laštáb!“

Minulý týždeň ma život zahnal späť na Slovensko. Mám pokračovať? Vidím, že ani netreba. Áno, len sa smejte do rukáva, dostali ma. Jastrab. Na konci diaľnice, keď už som sa videla prakticky vo Sverepci. Keď ale mne sa nikdy nič nepovie!!! „Koľko išlo to české auto?“ sa opýtal do vysielacky policajt. „Sto desať?“ Ani som sa nepokúšala usmievať a pohadzovať rusovlasou hrivou. Lebo malo byť osemdesiat. A bolo z toho všetkého nakoniec tisíc. Laštáb... kto by si bol pomyslel. Vzácné spomienky majú skrátka svoju cenu.

Na chalupe: Bola by to čiernobiela fotka na výšku a volala by sa Nový pes nášho večne opitého suseda. Braná z podhľadu, z jeho spustnutej záhrady s poľahnutou suchou burinou. V popredí záberu veľká kopa zelených plastových fliaš od čuča, voľne popadaných tak, ako za posledné dva – tri roky vyletúvali z okna susedovho ošarpaného domu. Nad ňou, za špinavým oknom bez záclon – sediaci pes. Krásne, asi polročné šteňa, farby zožltnutého borovicového dreva. Múdrymi očami sa zvedavo díva, ako za plotom záhrady odštipkávam záhradníckymi nožnicami vlašjšie prúty zo starej vrby. Podchvíľou smutne zavyje. „Má zaražený vychádzky,“ povedal by filozof. Keby nebol zostal v Prahe.

Susedka tetka Etela si nahrieva kríže o našu starú murovanú pec. Každé ráno prichádza na kávu a zohriať sa. Lebo už od Veľkej noci vo svojej chalupe prakticky nekúri. Len trošku okolo obeda. A posledné polienko o štvrtéj. Kto si sám v lese chystá drevo, vie si tepla vážiť. Opretá o horúcu pec nám rozpráva o svojich patáliách. Len čo trošku obschli medze, išla ako obvykle povytínať trochu tej vrbiny, liešťa i tenkých jasienkov. Iba toľko, koľko uvládze vo svojich sedemdesiatich

piatich rokoch. Lebo väčšie kláty už na pleci neunesie. Vlni zopár takých skúsila, ale že „až sa mi od tej ťarchy nohy pchali do zadku,“ keď išla z kopca. A starosta potom, keď videl kopy jaseňov pri plote, otočených hrubším koncom na opačnú stranu, sa čudoval: „Raz veru nepochopím, ako sa tu ten kôň mohol otočiť.“ A tetka Etela mu napravi-la mienku: „Hovno kôň, to ja sama!“

Tetka má pätnásť dioptrií. Ale okuliare nenosí. Aspoň pred nami nie. Keď si občas ideme drgnúť trochu babskej angeliky po dobre vykonanej práci, tak chvíľu blúdi rukou v povetrí, kým trafi môj štamprlík. Ale strhala sa s tými haluzami tiež. „Taká som ti bola narobená, Violka, že som sa večer nevedela do postele pomestiť,“ mi povedala.

Čo je internet, tetka Etela nevie. Lebo je plachá a hanblivá, pokiaľ ide o novoty. Len vlni ju mama naučila telefonovať. Najprv, pravda, bolo aj také, že zdvihla, keď zvonilo, pozorne si všetko vypočula, ale na odpoveď si ešte netrúfla, mlčala. Neskôr, keď som volala mame z Prahy, už bola smelšia a sme si aj povraveli. Ja že: „Ako sa máte, tetko?“ Ona: „Fajne, Violka.“ Ja: „Zavoláte mi mamu?“ Ona: „Hej, hej, Violka, zavolám.“ A išla zavolať mamu do prednej. Ale ešte predtým položila. Zlatá. Veľa mi už toho narozprávala o krivolakých prtích šťastia a nešťastia.

Snehu bolo tejto zimy toľko, že nám v záhrade vyvalilo jabloň, pod ktorou som si zvykla hrať na gitare a spievať k nebu svoje radosti aj ponosy. Jabloň bola staršia než ja. S mamou sme vykopali peň aj s koreňmi a odteraz na ňom budeme mať v záhrade kvetináč. A vyskúšala som si, aké to bude spievať pre zmenu pod slivkou. Ešte to nebolo celkom ono, ale nestrácam nádej.

Sneh pováľal aj dve tuje a poohýbal malé smrečky. Keď som rozhrabávala krtkove kôpky, mala som pocit, že sa na mňa niekto díva. V rázsoche mladého smreka sedela v hniezde drozdica. Z jedného metra sme sa jedna druhej zadívali do očí. V tých jej bola zaťatost'. Akože: Nebojím sa ťa! Ale sa bála. Poznala som to z toho, ako zatiahla hlavu medzi pleciami, keď sa nám stretli oči. Ale neuletela.

Vraj sa očami zvierat na nás díva Boh. Dívala som sa teda do tých drozdiciných pozorne. Ak som Boha správne pochopila, chcel mi tým pohľadom pripomenúť, že kvôli tomuto sme na svete – sedieť na vajciach a brániť hniezdo vlastným telom.

Slováci v Kafkovej Prahe

Kebyže na vlastné oči nevidím, neuverím. Mala som vo štvrtok už po krk tých sprostých papierov k daňovému priznaniu. Čakala som kvôli nim na svojho filozofa vo Vodičkovej ulici. Nešiel, a ja som začínela byť zúrivá. Keď ty tak, tak aj ja, povedala som si a odkráčala dovnútra Lucerny, do tých krivolakých pasáží a neprehľadných chodieb – a teraz si ma hľadaj! – s butikmi, reštauráciami, kaviarničkami. Pred jednou z nich som sa hodila do prúteného kresielka a dala si viedenskú kávu, keďže pražskú nemali. A urobilo sa mi dobre až príjemne. Keď sa mi filozof ozval, že co je, zlato, kde seš?, najprv som ho trochu žensky potrápila, ale nakoniec som sa zdvihla a išla zaplatiť dovnútra tej kaviarničky, ktorá, ako sa ukázalo, je zároveň aj kníhkupectvom.

Zarazila som sa však vo dverách ako ten príslovečný slovenský puk. Predstavte si, že vnútri na veľkej obrazovke bežal striptíz. V kníhkupectve! Normálne holá baba sa tam krútila okolo tyče a ľudia sa na to dívali od malého baru a od stolíkov a veselo si pritom popíjali. Už-už som sa chcela začať čudovať, keď sa mi čosi otrelo o nohy. Nebol to pes. Bol to slávny český herec Kaiser. Od barpultu sa štvornožky plazil pod tú obrazovku, v nejakom starom hubertuse, bradatý s veľkými okuliarmi a dramaticky kričal na striptérku: „To mě bere! To mě bere!“

A to nebolo všetko. On tam poklačiačky pod tým hubertusom... no namojdušu... onanoval. Akože. Hubertus sa triasol do rytmu a od pultu na Kaisera volali: „Rychleji!“ A on tak herecky nešťastne zvrátil hlavu dozadu, že: „Víc to nejde!“ Potom ten houmlesácky kabát odhodil a štvornožky sa odplazil za regál s knihami. Kabát ťahal za sebou, lebo sa mu zachytil na päťách. Do toho ma nejaké dievča ponútko vínom, že dajte si, slečna, dnes je to zadarmo.

Nato sa zažali svetlá, obrazovka zhasla a jeden chlap povedal nahlas: „Tak, přátelé, právě jste viděli, jak se křtí knihy na Slovensku.“ Že vraj ten striptíz na obrazovke bol z nejakého dávnejšieho krstu knihy v Bratislave. A všetci tleskali. Pýtala som sa barmanky, čo to znamená. Ukázalo sa, že v kaviarničke-kníhkupectve práve krstili

slovenskú čítanku pre Čechov. Pri barpulte vraj boli aj nejakí slovenskí spisovatelia, lenže ja poznám iba pána Pišťanka, z fotiek, a ten tam nebol. Tak som radšej rýchlo zaplatila a bežala do Vodičkovej za filozofom.

Keď som odchádzala, všimla som si, že kaviarnička-kníhkupectvo sa volá Samsa. A hneď mi bolo všetko jasné: striptíz, Ižionan Kaiser aj Slováci. Ba dokonca i ja, môj filozof a to nešťastné poľahčujúce daňové priznanie.

Takéto sa môže stať len v Kafkovej Prahe.

1. apríla 2005

vyholená napísala:

... ja sa, *grétko*, na neho nehnevám, beriem to tak, že spisovateľ T. prišiel na *krivolakú prť* bojovať za slovenskú literatúru. Zatiaľ síce najviac za tú, čo sám napísal, ale veď odniekiaľ začať musí, si hovorím. Chváliť nás teda chváli málo, to máš pravdu. Aj s lichotením je to uňho slabšie. Myslíš si, že čaká, že by sme najprv my mali začať lichotiť jemu? Ja neviem, so slovenskými spisovateľmi žiadne skúsenosti nemám. Ak nerátam dve deci bieleho, na ktoré ma pozval kedysi básnik Moravčík do tej ich kantíny na Laurinskej, keď som si nebola celkom istá, či by som nemala byť poetkou, a prišla mu ukázať svoje dievčenské básne.

Spomienková jarná z Petržalky

*Komáre na hrádzi ešte nepichali
keď som ako generalissimus Stalin
zastala pevne nad tou krásou
nad krásou dňa, čo ako uhlík
v jeho fajke hasol
Skríkla som na tú krásu: Evo-é!
a večer od Čuňova pripádloval ku mne v kanoe*

boa, míče, petrklíče

... občas sa mi, grétko, zamarí, že aj keď kráčame po opačných stranách tejto prázdnej ulice, každá schúlená do svojich malých, obyčajných ženských radostí alebo bolestí, že sa pri plachej výmene pohľadov ponad hrboľatú dlažbu navzájom chápeme. Nebolo by síce zlé, keby nad nami v takej chvíli letel nejaký anjel s konfetami a urobil tým našim jednoduchým citom malý ohňostrojek, ale aj bez neho nám je jasné, že inde než hlboko v sebe toho svedka, že práve teraz žijeme ozajstne, len vo svojej pravde, čo aj malej a trochu smiešnej, nenájdeme. Občas sa aj mne podarí prepadnúť sa do seba až na samé dno a som trochu zarazená, ako málo je tam toho naozaj podstatného, na čom mi záleží, ale s najdrahším už to asi inak ani byť nemôže.

Lenže stáva sa mi aj také, že ma polnoc občas pristihne, ako v čiernych dramatických šatách prostriedkom Michalskej vlečiem za sebou po tej hrboľatej dlažbe svoje dlhé boa, kua, a na plné pľúca, s tieňmi rozmazanými a srdcom dokorán, spievam Nóóó, rrien de rriéen... A keď chcú policajti občiansky, tak len rozpažím a hlbokým prsným hlasom poviem: „Strieľaj, zuáv, nemám čo stratiť!“ Ťažko sa mi potom po svete pohybovať s úprimnou, vážnou, a pritom nezahanbenou tvárou.

... no, a do toho práve dostávam od tatina takúto básničku:

Báseň k môjmu 55. narodeninám

Vidím to z hajzlového vokýnka

Nebe je pripálená topinka

Tak se ptám

toho vyhaslého míče

Kde kurva jsou

od mého bytu

petrklíče

Ja už fakt neviem. Mám sa o neho, starca, začať strachovať, či to je niečo vážne ohľadne veku, tieto jeho „vyhaslé a pripálené“ myšlienky, keď má teraz okrúhle narodeniny, alebo je len nasratý, že si už zase nešťastne zabuchol dvere, ako sa mu to večne stávalo aj vtedy, keď ešte žil s nami? Neviem. Ako keby som nemala dosť vlastných starostí. Prepáč, grétko, ale musím mu ísť zavolať, čo sa deje, či zas budem musieť ísť cez celú Prahu s náhradnými kľúčami.

Slováci v jarnej Prahe

sex o piatej a iné pomerne dôležité věci

V piatok sme si s filozofom povedali, že Kikinovi ukážeme Prahu. Ako prvú, pochopiteľne, Psiu lúku v Stromovke. Lenže tú, ako sme zistili na mieste, hlboko preoralí, pobránili a osiali. Tak sme mu ukázali iba jazierka, súsošie dvoch zalúbených – chlapec bezhlavo – a vzácny búrľavý strom. Okrem toho sa Kikino zoznámil s mnohými psími Pražanmi. Myslím si, že sa mu Praha páči.

V oddecháči juldy-fuldy, ako Pražania vtipne hovoria výstavisku v Stromovke, práve beží Svět knihy. Aj ten sme chceli Kikinovi ukázať, ale sme nie. Nebuď zde chozeno se psy! Pritom vstupné 90 korún. „Hovorí vám niečo, že kniha a pes – najlepší priatelia človeka?“, som sa opýtala pri vchode. „Se nenechám vylejt kúli vám z místa,“ mi bolo odpovedané normálnym čiernym šerifom. Mala som predstavu, že na takúto akciu budú najímať ku vchodom mladých básnikov-čakateľov alebo študentky kreatívneho písania. „Ty mrzká prišera, ohavný Kerberos...“ som si štýlovo o ňom pomyslela jambicky, asi.

Zostala som sa hrať s Kikinom vonku, kým filozof krúžil vnútri okolo stánkov. Vraj to tam bola jedna slávna osobnosť na druhej. Napríklad so svetoznámych českým spisovateľom Klímom – samozrejme nie s tým, čo jedol živé myši – si tam vraj spolu, doslova bok po boku, postáli v „cloakroome“. Akože na vecku. To som ešte nikdy nepočula, takýto smiešny názov. Veď aj z angličtiny ešte dokopy nič neviem. A Klíma vraj chodil s batôžkom na chrbáte ako študent. Asi v ňom mal písacie potreby, lebo som čítala, že on bez písania jednoducho nemôže byť.

„Jsou tam i vaši,“ povedal mi filozof. Že o piatej budú mať prezentáciu knihy *Sex a víno po slovensky*. A že či sa nechcem ísť na to poďivať. No to by mi tak ešte chýbalo! Určite tam zase bude spisovateľ T. nastavovať hrud' za slovenskú literatúru a keď ja strčím svoju rusovlasú hlavu do dverí, tak on na mňa pred všetkými zakričí od rečnickeho pultu, že: „Aha ju, starú známú! To sa nehanbíte, panna Viola? To vám minule v kníhkupeckom bare u Samsu v paláci Lucerna nestačilo

víno piť zadarmo na krste slovenskej knižky Čtrnáct ostrých?!" alebo niečo podobné. Ďakujem pekne.

Spustila sa jarná lejavica. Kľučkovali sme s Kikinom medzi kvapkami a drobným ľadovčekom po chodníku pred Veletržným palácom, až sme dobehli do útulnej picérie šikmo oproti. Chytili sme stolček s dvoma kresielkami hneď pri okne až po zem. Za chrbátom si nám pokojne horeli bukové polená v picovej peci. Pri vedľajšom stole dve české odfarbené blondínky krmili rozmrazeným filé dospelých tmavších asi Srílančanov, ktorým cunami zrejme zmietlo do mora príbytky z vlnitého plechu. Hezky papej, hovorila jedna z nich, tohle všecho-všecičko musíš spapat. A obidve sa tomu smiali. Aj Srílančania sa spokojne smiali. My s filozofom sme pili kávu a za oknami sa pomaly odoberala jarná lejavica.

Potom Kikino zdvihol hlavu a zistil, že sa zblízka, cez sklo, díva na ustaranú tvár českého fouska. To sú tí trošku neurotickí psíci, aspoň mne tak niekedy pripadajú, vždy pripravení rozbrechať sa nad neuspokojivým stavom sveta. Kikino znášal jeho pohľad dôstojne. Filozof mu ticho povedal: „Díváš sa na slavného psa, Kiki,“ – toto sme si ešte celkom nevyjasnili, mne sa nepozdáva, ako mu to meno filozof skrakuje – „ponevadž pániček je kosmonaut.“ A naozaj. Na chodníku za sklom stál živý český kozmonaut Volod'a Remek a z vrecúška chrumkal nejaké tyčinky.

Myslím si, že o nás nevedel, asi sme sa mu za sklom leskli, ale bol by rád, keby videl, v akej knihe si filozof práve listuje. On si totiž urobil radosť a kúpil si v jednom ruskom stánku na Světe knihy pesničky od Volodu Vysockého. Toho som raz dávnejšie videla spievať v telke. Mal navreté žily na krku a tým svojím chrapľavým hlasom strašne kričal: „Spasíte náši duši!!! Spasíte náši duši!!!!“ Až mu potom z toho neskôr puklo srdce.

Keď sme sa vracali jednotkou okolo riek domov, nebo nad nami sa roztrhlo, bolo belaso a snečno, obloha mozartela, ale nad žižkovským kopcom bola ešte stále búrková tma. Vo Vltave sa zrkadlili rozkvitnuté pagaštany Štvanického ostrova, Žižka na svojej ocelovej paripe pomaly kráčal zo zachmúreného Vítkova na Prahu a za ním sa oproti kobaltovej oblohe eroticky vzpínal žiarivo biely žižkovský vysielateľ. Bolo to krásne.

Kikino tú pražskú krásu nevnímal. Olizoval okno električky. Jazykom naháňal po skle zmätenú jarnú muchu.

vyholená napísala:

... ústrednou myšlienkou jeho kritickej poznámky, *tomáš H.*, určite nebolo, že by som sa nabudúce mala hanbiť na krste piť zadarmo, za ťažko vypísané peniaze slovenských spisovateľov, a potom si knižku *14 ostrých* nekúpiť. Takto až prízemný spisovateľ T. určite nie je. Našla som si jeho fotku na webe a vyzerá celkom sympaticky. Skoro ako spisovateľ Pišťanek. Napokon, aj tie jeho Gumky-Dumky sa mi páčia. On to podľa mňa nemyslel osobne. Že ma ako hodnototvorný spisovateľ, ktorému leží osud svojho ľudu na srdci, výchovne pleskol po zátylku? No a čo? Taká už je stará slovenská spisovateľská tradícia. Tomu rozumiem. Že trochu ma aj zabolelo? Že trochu možno aj nespravodlivé to bolo? A JEHO NEBOLÍ?! ON SI SVOJE NEODTRPÍ, KEĎ PÍŠE ZA NAŠE VOZVÝŠENIE?!?! Takto sa na to dívaj, *tomáš H.*

... tak sme mu ukázali iba jazierka, súsošie dvoch zaľúbených – chlapec bezhlavo – a vzácny bútľavý strom.

Lačnými spisovateľskými očami

Chápem to tak, že spisovatelia si jednoducho nemôžu pomôcť. Aj český spisovateľ Kundera. Psychiater Plzák v ktorejsei svojej knižke spomínal – neviem síce prečo a či sa to vôbec na doktora patrí, ale spomínal – že jeden čas za ním Kundera chodieval na kliniku pohovoriť si o svojich chlapských chámovodoch. Že si ich chcel nechať podviazať a vraj bol úplne fascinovaný predstavou, aké to dáva úžasné možnosti.

Asi si predstavoval, ako po tom podviazaní za ním jedného dňa príde nejaká žena a povie mu: „Milane, budeš tatínkem!“ A on zostane ticho, pomaly odpije zo svojho obľúbeného červeného vína a bude si tú veľkú, dlho očakávanú chvíľu vychutnávať. „Ty se, Milane, vůbec netěšíš?“ opýta sa tá žena urazene, a on sa ešte raz napije, aby si tú slastnú chvíľu predĺžil. Ale nakoniec predsa len odpovie, úplne sa chvejúc od blaha, že: „Víš, že ani ne, Jaruško?“ A keď ona bude pred ním z toho odporného chlapačieho sebestva úplne hotová, tak on začne po jazyku fialovom od vína rozkošnicky pomaly prevažovať slová: „Poněvadž já mám, Jaruško, už třináct let podvázaný chámovody!“ A bude ju doslova hltat' lačnými spisovateľskými očami, aby si presne zapamätal, ako sa ona v tej chvíli zatvári, lebo to dá potom do románu.

V tomto sú si asi všetci spisovatelia podobní. Ale čo by som chodila tak ďaleko, i ja sa občas medzi ľuďmi prichytím, že sa na nich dívam spisovateľsky lačnými očami. Väčšinou však iba pred Bagalovou Poviedkou, keď zbieram materiál. Po nej ma to našťastie obvykle prejde.

Ale Kundera píše krásne o psoch. Vlastne, ja viem len o tom psovi Kareninovi, ako mu umieral v Nezneseiteľnej ľahkosti bytia. Tak krásne, že vždy sa mi při čítaní oči zarosia. Lebo keď som bola pred dvoma rokmi – tak dávno už?! – v Paríži, kúpila som si lacné vydanie Nezneseiteľnej ľahkosti, pretože všetci cudzinci, s ktorými som sa kedy zoznámila, hovorili, že to je pre nich úplne najväčšia kniha na celom svete. Ja neviem, mne zas až taká neprípádala. Ale možno aj preto, že vo francúzštine to pre mňa predsa len nebolo tak úplne ono. Kapitulu o psíkovi

Kareninovi, ako umieral, si však čítam často a poplačením si pri nej. A samozrejme si pri tom vždy spomeniem na svojho malého krásneho škrebka Kirkegarda, o ktorom som ti, *grétko*, už písala. Vraj ten román idú konečne vydať aj po česky, určite mi s Kareninom dáte za pravdu.

A teraz aj trochu lutujem, že nie som ozajstná spisovateľka, lebo by som chcela rovnako krásne ako Kundera opísať, ako naša Frau Mici vypadla z balkóna na piatom poschodí:

Ako som nadržanom rozospatá bohužiaľ už neskoro zbadala, že Mici vybehla na balkón, kde ju provokovali drzé holuby, ako ju ten jej prastarý šelmovský inštinkt prudko vyhodil za jedným z nich, až stratila balans na zábradlí a prepadla na druhú stranu, ako som počula hrozný zvuk pazúrikov, brúsiacich omietku, a potom rýchlo sa vzdalujúce vystrašené MIÁÁáááááááá, ako som polonahá a pološialená letela po schodoch z piateho a našla ju otrasenú za vchodovými dverami na prízemí, ako zo šoku vyvliekla svoje nevládne narazené zadné nohy a nalomený chvost – pretože padla zadnou polovičkou tela na betónový chodník – až na plošinu prvého poschodia a doma sa potom od bolesti pokakala pod stolom, ako som si myslela, že už je asi po nej, keď sme ju viezli na zverolekársku pohotovosť, ako ale ma tam sympatický mladý bradatý veterinár Ivan, Slovák mimochodom a rodák z nášho malého západoslovenského mestečka, ktorý ináč spieva Roberta Planta v pražskom Led Zeppelin Revivale, upokojil, že až na dochrámaný chvost nie je polámaná, len udretá, lebo mačky vedia padať z veľkej výšky ako tréňované – vystrčia všetky štyri doširoka a letia k zemi trochu spomalene, ako taký chlpatý paraglajd – takže sa z toho nakoniec dostala a chvostom už dnes pracuje prenádherne.

Ale spisovateľka nie som, takže aspoň takto v stručnosti a – našťastie!!! – bez umieracích umeleckých slz.

Hanbite sa, skuvíňajúci umelci!

Práve sa na Prahu spustili prsty dešťa, urobilo sa zvláštne svetlo a mne sa tomu prispôsobila nálada. Takže vám teraz nenapíšem, ako som včera Kikina vyviedla do spoločnosti, ale si prečítam básničku od Bohuslava Reyneka *Radost: Bože mŕj, hořím nadějí, / že věci, které se nedějí, / se stanou...*

Mám od Reyneka krásnu dvojjazyčnú knižku básní *Le serpent sur la neige – Had na sněhu*. Darček od filozofa. Reynek mal francúzsku ženu Suzanne Renaud, to si ľahko zistíte, takže to rozvádzať nebudem. Mne sa od neho páčia linority. Reynekov syn na českej dvojke rozprával, ako otec vždy ráno vstal už niekedy o štvrtej, zakúrnil v piecke – oni bývali v nejakom hrade, oškralab zemiaky, varil polievku, zobudil synov, dal im najesť, vypravil ich do školy a potom si sadol k piecke na štokrlik a do kúska linolea ryl svoje nádherné obrázky, ktorými je ilustrovaná aj jeho moja darovaná knižka. A písal nádherné básne.

Prší a mne to pripomína, ako mi už začínajú ísť na nervy dnešní uplakaní umelci. Tak bolestne sa im nedostáva štátnych grantov, podpôr, štipendií, tvorivých zahraničných pobytov a inštitúcií, ktoré by ihneď kupovali ich hodnototvorné, národu tak prenesmierne prepotrebné a vo svetovom kontexte tak zúfalo chýbajúce diela, že o inom už tuším ani nehovoria. Spomeniem si na gigantov, ako bol tento Reynek, ryjúci nádheru pri pukotajúcej piecke, ako bol neveriteľný český Váchal, ktorý dožíval so psom a myšami v nejakej plesnivej pivnici, alebo na nášho nevládneho giganta Hollého si spomeniem, sedia-ceho s celým svojím majetkom – korýtkom kukuričnej múky – pred vyhorenou farou, a hovorím naším skuvíňajúcim umelcom: „Chodte do riti!“

Že prečo?, sa urazene pýtate, umelci? Preto, lebo kto napríklad by dnes mohol zabrániť mne, Viole Vyholenej, napísať geniálny román, omračujúcu zbierku básní, naspievať si cédečko, autogénom pozvávať z lešenárskych rúr sochu *Rusovláska* a na čínskom hodvábe namaľovať výjav *Koniec dejín*? Chcete mi povedať, umelci, že keby tie diela boli naozaj geniálne, svet by sa o nich bez štátnej podpory nedozvedel? Dnes? S internetom poruke?

Ach áno, na vás som zabudla, tragickí filmári úplne bez podpory. Ale povedzte mi úprimne aj vy, kto dnes zabráni mne, dvadsaťsedemročnej geniálnej filmárke, čo sa roky potulovala na štúdiách medzi rovnako geniálnymi scenáristkami, dramaturgyňami, herečkami, hercami, zarobiť si za jedno leto v Írsku umývaním nemocničných záchodov na digitálnu trojčipovku s výmennými objektívmi a nakrútiť geniálny film na kolene? Nehnevajte sa na mňa, umelci filmári, ale nikto na svete!!!

Isteže, možno budem do konca života chudobná, možno ma ako umelkyňu nikto nedocení a všetci na mňa zabudnú. Ale to svoje, čo naozaj chcem a musím, si urobím, si poviem, si zaspievam. Nebudem namiesto toho kvíliť – preplácaná za „šity“ niekde v reklamke, telke, či v lajfstajlových časopisoch, ako sa na nete tak radi občas verejne samobičujete –, že to on, to ten škaredý štát a jeho totálne neschopné sprosté vlády mi bránia tvoriť svojské hodnoty.

Hanbite sa, skuvíňajúci umelci! A spomeňte si na gigantov!

Tak. Ale som im dala. Až som sa zadýchala. Ešteže nás tu žiadni skuvíňajúci umelci nečítajú. By ma asi zožrali. Ale hneď mi je lepšie, keď som si takto od pľúc zanáďavala. Budem musieť častejšie.

Aha, a už je tu aj slnko! Pekný deň želám!

P. S. Bomba! Som nevedela, že dnes večer všetci na Slovensku chystáte taký brutálny akt občianskej kultúrnej neposlušnosti! Že vraj idete – na Sme som sa o tom práve dočítala v búrlivej diskusii – kolektívne a naraz odignorovať až pätnásť minút!!! dnešného televízneho programu. To je teda sila! To je temperament!

Len... Takto: Nebudete sa potom pred spaním dívať o tých pätnásť minút dlhšie, však nie, Slováci?

Kikino vo vyššej spoločnosti

trochu o psíkoch a – čo sa dá robiť – aj o ľuďoch

V nedeľu som Kikina uviedla do vyššej spoločnosti. Vyrazili sme si z Prahy na medzinárodnú výstavu psov do Litoměřic. A bola som na neho pyšná. Keby ste videli, s akou samozrejmosťou a noblesou sa tam pohyboval! Pritom na každom kroku sme stretávali šľachticov z iných rodov, ktorým na krku viseli strieborné i zlaté medaily. Asi to bolo tým, že aj Kikino je šľachtic: pani matka – urodzená Becky of Ireland. Jedna rozhodkyňa mi len tak bokom povedala, že by vôbec nemal problém získať nejakú medailu. Ale on je zrejme po mne, neprejavil záujem.

Hoci zase... nebol by to ani Kikino, keby si odpustil bláznivú sprostosť, keď sa ona vyslovene núkala. Prehovoril ma, aby sme sa len tak zo žartu a trochu aj na zmätenie šľachticov z konkurenčného rodu – veľských teriérov, nečakane prebehli v takom tom vyhradenom súťažnom priestore. Obehli sme spolu jedno kolečko. Potom nás vyviedli. Ale Kikinovi to na rozveselenie stačilo. A ja, nebudem zapierať, som sa na tom našom národnostnom žarte zasmiala tiež.

Stretli sme tam dokonca príbuzných. Jedna pani že: „Hele, írčánek, taky máme takovýho.“ A vysvitlo, že to je Kikinov mladší brat. Ale že je trochu bledší v srsti. Tak mu po nej Kikino odkázal: „Žer betakarotén!“ Našli sme si tam s Kikinom zopár nových kamarátov. Jednu zlatú čivavu, napríklad, ktorú si jej páníček nosil v košíčku ako marhule na trhu, a troch tibetských mastifov, zaparkovaných vedľa nás vo veľkej dodávke s mrežami namiesto zadných dverí. Na svete je strašne veľa druhov psov, som zistila. Väčšinu tých mien som počula po prvý raz. Napríklad thajský ridžbek. Ale sibírsku lajku som poznala. Aj svätobernardínskeho psa. Takých tam bolo na jednom mieste dobre pätnásť – obrovskí a ako keby smutní. Nádherní.

Vôbec, v kráse a dôstojnosti to psíci nad ľudskými návštevníkmi vyhrávali nielen na body. Aj v správaní; som bola prekvapená, že len raz za celý čas sa na seba chceli vrhnúť nejakí bulmastifovia, ale to je vraj u nich typické – povaha skrátka nepustí. Ináč nič. Dokonca ani českí fouskovia nebrechali nad neuspokojivým stavom sveta. A to je čo povedať!

Zato ľudia! Tí sa vedeli niekedy doslova vycajchnuť, ako hovorila moja západoslovenská babka. O dôstojnosti škoda hovoriť. V jednom pavilóne, keď bolo po poslednom vytriedovacom dvojbehu okolo arény, rozhodca povedal, že tento veľmi dobrý, tento výborný. Načo pán od výborného začal vyskakovať a vyrevovať Wow! a hroziť pästou proti vysokému plafónu. Šľachtic pes, tou rozhodcovou správou neprekvapený, stál pokojne, dôstojne, iba jemne disgustovane odvrátil od svojho revúceho pána ušľachtilú hlavu.

V stánku psey kliniky som sa dozvedela, že niektorí sa nezdráhajú psikom šikovne nalomiť ušnú chrupavku, aby im na súťažiach uši padali predpisovo dopredu. A podobné nečisté finty. To by hádam ani nebol homo, aby si hneď i voči nemým tváram nevymysleli nejakú hnusnosť. A že niektorí, keď idú do súťaže, normálne neváhajú ofarbiť psíkovi chlpy henou!!! A v tej rýchlosti si to potom rozhodcovia koľko razy ani nevšimnú! Ľudia, čo už.

Bolo to pekné dopoludnie. Kúpili sme Kikinovi nový zelený obojok a dva balíky krmiva so zľavou a odmerku. A popoludnie sme strávili prechádzkou po Litoměřiciach. Ale o tom zase až zajtra, lebo bol s nami tatino, ktorý tam kedysi slúžil na vojne, takže sme mali tak trochu aj manévry. Vy, ktorí ste už niekedy zažili lásku, samozrejme dobre viete, že v Litoměřiciach, vo vinárni Vikárka, zomrel český básnik Karel Hynek Mácha. *Hrdliččin zval ku lásce hlas*, spomínate? Aj toho sa možno dotknem.

kde vziať kramle na tú strechu?

... že kultúra, kultúra! A čo to je, grétko? Keď mi povieš, že to je to, ty sprostá, čo ti pomáha zmieriť sa so svojimi zvieracími pudmi, či dokonca ich sem–tam dostať aspoň na chvíľu pod kontrolu; že kultúra, Viola, to sú hebké papučky, kožušinkový štuclík a háčkované rukavičky, do ktorých občas skúšaš ukryť – aj pred sebou samou! – svoje agresívne, chamtivé a chlípne pazúry, tak prikývnem, že môže byť. A prikývnem ti aj na to, že kultúra má korene v sklamaní. Kto zažil sklamanie – zo seba, z blížnych či vzdialených, z celého sveta – chce sa mu vykričať to na nárožiach, chápem.

Ale okrem sklamaných, grétko, sú tu podľa mňa aj takí, ktorých vlastné, po zveroch zdedené pazúry znervózňujú tak, že si ich aspoň pretierajú veselým lakom, lebo rukavičky a papučky neznášajú a na odtatie nemajú dosť síl, takže... Takže čo? Čo som tým vlastne chcela... že by humoristov som mala na mysli a radostných?... Ach, metafora, ty Tlstá Berta slovenského myslenia! Prepáč, grétko, hlbšia myšlienka sa mi v tej horúčave už zase akosi nedoplazila do cieľa... Domysli si to sama. Musím si ísť naliať citrónovej vody s čerstvými lístkami mäty piepornej. Skvelé, odporúčam. Len si tie mätové lístky musíš predtým pomákušiť – aha aké exotické slová mi naskakujú za horúca! – medzi prstami, aby pustili piepornosť. Také nealkoholické mochito z chladničky, odstáte v džbáne s ľadom. Alebo že by to bola piňa koláda?... vidíš ma, pripečenú... a možno aj koňa piláda... vygúgli si.

Lahodááá!!!

Čo ale, grétko, s tvojím „zastrešovaním kultúry vlastným životom“?

Najprv mi tu ako prvá – bez klimatizácie – opäť napadá spomenutá Tlstá Berta. A po ďalšom lahodnom piepornom dúšku ako druhé: z čoho by mali byť krokvy a krokvice môjho ja, aby chuderke slovenskej kultúre nespadla strecha na hlavu? Kde vziať také kramle, aby moje ja držalo pevne pokope? Oni si naozaj myslia – tých 200 slovenských kultúrne rozhnevaných, pod protestnú petíciu podpísaných – že v televízii?

Keď tetka Etela vláčila vlastnoručne nachystané drevo z medze, vzdychla si, že bolo také ťažké „až sa jej nohy pchali do zadku“. Podľa mňa normálna báseň. Slovenské hajku. Tetka sa nemá za poetku. Možno to ani nevymyslela

ona. Možno to len niekde od niekoho začula. Ani ten niekto určite nebol básnik, zaslúžený umelec. Skôr taký, čo si ten pocit pchania musel vyskúšať na vlastné nohy, niekto z onej... robotníckej triedy, roboš, lopata. Aj „chytiť býka za rohy“ vymyslel najskôr nejaký mäsiar. Alebo inseminátor. Kdeže umelec, spisovateľ! Ten ešte tak „chytiť vlka za odmenu“ by vysedel na HPP.

Povedz, napadlo by tetke Etele, že práve ona zastrešuje svojím pokope držiacim ja slovenskú kultúru? Určite nie. Všetliakým komicky skrúcaným hercom, ktorí s ofarbeným polystyrénovým polenom na pleci vedia tie do zadku sa pchajúce nohy strašne smiešne napodobniť v televízii, to určite napadá v jednom kuse. Ale zase na druhú stranu – ach, ty moje mäkké ja bez kramle! – musí sa im mať prehnane za zlé, že keď zo seba nevedia vyklenúť festovnú strechu, snaživo si požičiavajú aspoň deravý baldachýn z rekvizitárne? Ťažko povedať – takej, čo krokvice jej vŕzgajú vo vetre až beda.

Aha, ešte k tej slovenskej občianskej kultúrnej neposlušnosti – že na pätnásť minút slávy sa kolektívne odpojiť od telky! Al Kaprow s Andy Varholom sa v hrobe postavili a tliekali. Absolut hepening! Trocha ľadu a navrch snietku mäty piepornej. Zmätená kultúra v stojí spätom na hlave opäť zastrešila samu sebä (prepáč, ale tá horúčava tu je hrozná).

Neviem, grétko, či som včera napísala presne, že umelec-gigant prežije. Možno som si predtým dala dve deci a videla sa na jeho mieste. To by odo mňa vystalo, takto animálne si na verejnom priestranstve, na hanbu sveta, strhnúť z paprče háčkovanú rukavičku. Ale skôr som mala na mysli také, že skuvíňajúci umelci by si mali tie dlhé sople seabojatia utierať predsa len radšej doma... alebo, ako my dve s chalanom 21, niekde na vlastnej krivolakej prti. Nemám pravdu?

Češť kultúre! Idem zháňať kramle. Ale predtým ešte dopijem lžimochito. Lahodááá!!!

... počkať... ale veď v tom tuším cítim... tys do toho dal...?!

No vidíš, grétko, sa potom môžem čudovať, že prečo hlbšie myšlienky nie a nie sa mi v tom rozochvenom horúcom vzduchu doplaziť do cieľa.

Môj pocit prsný: svet mužov je drsný

junák strieľa, pánboh gule nosí

Muži sú zvláštni. Aj ženy sú zvláštne, ale o tom zase niekedy inokedy možno. Muži totiž majú radi vojnu. Niežeby aj niektoré ženy ju nemali, ale o tom naozaj až inokedy, nehnevajte sa. Muži sú do vojny úplní blázni. Polovičku výletu do Litoměříc sme s Kikinom počúvali, ako sa tatino s filozofom bavia len o nej. Lebo tatino v tom mestečku pod kopcom Radobýlom slúžil pred tridsiatimi rokmi u bigošov, čo mali byť pontonisti, ale filozof sa s ním hádal, že u nich, u pípákov, sa tak hovorilo motostrelcom. Tatino sa s ním hádal tiež, že ále hovno, Rudlo, pleteš si pojmy s dojmy. Že čo to všetko znamená? Mňa sa nepýtajte. Ako som nakúpila, tak servírujem.

Tatina za štúdií vyrazili z vojenskej katedry. Kým ho nevyrazili, chodieval s rovnako postihnutými študentmi každý pondelok od šiestej ráno v strašnom mundúre, ktorému sa hovorilo kopřivák, asi podľa farby, na golfové ihrisko oproti pražskej motolskej nemocnici, aby tam celý deň kopali plytké zákopy pre ležiaceho strelca, rozmontúvali samopaly a potom ich zase zmontúvali dokopy. Napríklad slávny český farár Halík tam s ním chodieval v kopřiváku kopať a montovať tiež.

Že tatina vyrazili, znamenalo, že po škole nebude jednoročným vojakom absolventom so zlatými gombíkmi a koľajničkami na výložkách, ale normálnym dvojročným vojakom so zelenými gombíkmi. V kasárňach pod kopcom Radobýlom, ktoré postavila ešte Mária Terézia, začal ako pontonista, a keď sme išli autom cez dediny pred Terezínom, tak nám hovoril: „Aj tuto sme zhadzovali pontóny do vody... aj tuto. Aj tuto. Tuto tiež...“ Mám pokračovať?

V Litoměřiciach nám zase ukazoval, kam všade chodieval s ostatnými pontonistami na pivo; napríklad aj do hotela U labutě. Tam kvôli krásnej barmanke Martičke, ktorá im raz povedala, že bacha, kluci, lítačka, načo oni vyskákali záchodovým okienkom do hotelového dvora, pretože mali už dávno po večierke. Lenže – predstavte si! – kurva-major, čo šéfoval lietačke, nebol včerajší, pekne-krásne si na nich počkal za rohom a tešil sa, ako ich vydusí. Oj-joj, ako sa len zmýlil! Ako ten sa šeredne zmýlil!

Lebo netušil, že z hajzlového okienka hotela U labutě vyskákalo do zadného dvora kompletné družstvo útvárových ulievákov, schopných zaujať sa akoukoľvek záujmovou činnosťou, keď z toho kukalo pár dní mimo kasární. Takže v osobách recitátorov armádnej umeleckej súťaživosti ASUT, autorov pásma k výročiu SNP a členov útvarového hudobného súboru, vyskákali tiež reprezentanti v nohejbale, ping pongu, cezpoľnom brannom memoriáli staršieho lejténanta Šumilova a v neposlednom rade – to predovšetkým! – rýchlonohí bežci švédskej štafety, obsadivšej pekné siedme miesto na atletickom memoriáli desiatnika Šmatláka v Beroune.

A mimomochodom – to bude mňa, Violku, zaujímať obzvlášť – v tej švédskej štafete, čo nie je nič neslušné, ale normálny kolektívny beh mužov s kolíkom v ruke na osemsto, štyristo, dvesto a sto metrov, bežal štvrtku Pavlík Dědovič, ktorý zložil tú krásnu Bláznovu ukolébavku. Tá je známa skôr ako Ovečka, lebo sa začína, že: Máš má ovečko dávno spát...

Takže keď ten kurva-major na nich, už vyskákaných z okienka, vykukol spoza rohu, že: „Ale-ale! Copak-copak!“, tak oni mu len veľmi stručne odpovedali, že: „Hovno-hovno!“ a vychytili sa do behu proti jesennej noci, prakticky už ránu, až sa im zlaté gombíky a koľajničky – tatina vynímajúc – blýskali vo svetle pouličných lúčov. Mám pokračovať?

Bežali urputne, podľa odkazu desiatnika Šmatláka, ktorého posledné slová boli, že: „Bohuprissám, nedám sa!“, lebo bol pôvodom až spoza Bardejova. Kurva-major skúšal chvíľu držať za nimi krok, no rýchlo zistil, že bez svojich pomocníkov na bežiacu inteligenciu nemá. A tak to na konci ulice vzdal, ale z posledných síl ešte za nimi prerývaným dychom zakričal, že: „Ku-hurvy! Za děl-nihi-cký prachy ste vyhys-tudovali!“

Na tieto slová sa Pavlík Dědovič, vysoko muzikálny jemný chalan, vyštudovaný architekt – napríklad útvarovú kúpeľňu projektoval – a niekedy aj chutný smieško, zastavil v behu, otočil sa a v tej tichej nočnej ulici pod kopcom Radobýlom, čo je na ňom vztýčený kríž, za celú pracujúcu inteligenciu v mundúroch kopřivákoch vrhol kurve-majorovi z diaľky do zadychčanej tváre pevným hlasom vetu, ktorú si potom tatino vryl do srdca na večnú pamiatku. Tá veta znela:

„Běž mezi hovna, kokote zelená!“
Mám pokračovať?

P. S. Vidím, že k umierajúcemu básnikovi Máchovi vo vinárni Vikárka som sa dnes opäť nedostala, ani k tomu, ako si on v pohode za noc peši odskočil z Litoměříc do Prahy za svojou Lori, v tom čase už v úfnosti, ani k ďalším zaujímavým veciam; tých tatinových vojnových historiek bolo toľko... Pričom ani filozof sa s úplne rovnakými nechcel nechať zahanbiť. Navyše rozprával aj o tom, ako jeho dedko pod ten kopec Radobýl musel za vojny každé ráno pochodovať z tábora v Terezíne, aby v tajnej podzemnej továrni pod kopcom spolu s ostatnými väzňami montoval motory pre nemecké meseršmity či čo, a ako sa jeden ruský zajatec nechal zabetónovať s rúrkou z trstia v ústach, lebo chcel ujsť, ale kým sa všetko utišilo, betón stvrdol, takže na druhý deň ráno, keď ostatní väzni spolu s filozofovým dedkom videli, že rúrka z trstia tam ešte stále trčí, tak si domysleli, že pod ňou bude ešte stále aj ten ruský zajatec, a vzdali mu nenápadne česť, a taktiež o tom, ako sa dedko chválil, že mu v Terezíne dal po papuli sám vojnový zločinec Rojko, ale to všetko sa mi sem už fakt nezmesť. Zase inokedy možno.

P. P. S. Tá moja povrchnosť! Prepáčte, ten skladateľ – a spevák! to som včera zabudla zdôrazniť – pesničky *Bláznova ukolébvavka* alias Ovečka sa nevolá Dědovič, ale Dydovič. To by ma zmrzelo. Je to nádher-
ná pieseň, ktorá, len pre zaujímavosť, je zvláštna aj tým, že keď to hráte od géčka, tak v jednej časti to zaujímavovo odskočí do A-duru, a nejaký odborník na hudbu niekde zdôrazňoval, že ten zaujímavý odskok sa Pavlíkovi Dydovičovi podaril dávno pred jedným škótskym pesničkárom. Tak to len, aby ste vedeli.

vyholená napísala:

áno, *tatrapipka pobehavá*, je to *ten* farár Halík. Na ňom sa mi najviac páči, ako tu vyčíta cirkvi, že ľuďom dlhuje radosť. A dáva za príklad dalajlámu, ktorý sám seba už vôbec neberie vážne, takým až radostným je vraj človekom. Vidiš, ani som nevedela, že som vlastne budhistka – slovenská rusovlasá dalajláma.

Kultúra v kokóne, elita v minorite

precítené poľutovanie z Prahy

Včera poobede sa naša prť prestala na chvíľu krivolačiť, a tak som navštívila Smeblog. I zakirikíkala som od ľaku ako ten kohút na pražskom orloji a zaplakala ako Matka Sláva nad dieťkami svojimi. Lebo som sa od viacerých smeblogerov dozvedela, že nič sa nelepší na mojom Slovensku, že prostý ľud tam i naďalej opantáva elitnú kultúru televíznou pavučinou nezájmu a minoritná kultúrna elita v koterci nevďaka hlasno fučí do prázdneho koryta. Chcem, aby ste vedeli, že hoci som tu nedávno napísala: Hanbite sa, skuvíňajúci umelci!, bolí ma táto situácia.

Peniaze na kultúru vám však, bohužiaľ, poslať nemôžem, tie sú aj nám, slovenskej kultúrnej elite tu v Prahe, potrebné ako soľ. Verím ale, že skromný poetický kvietok, placho z Prahy vhozený cez mreže vášho koterca, neodmietnete:

*KOHO UŽ LITOVAT NE-LI TU
KULTURNÍ SLOVENSKOU ELITU
Nad osudem této elity
mnohé slzy byly prolity.
Vyjde ta elita z ulity
než ji lid umlátí jelity?*

1. 6. 2005 v Prahe, s účasťou a hlbokým pochopením

Tajný blog Umberta Eca

Mne keď sa povie, že spisovatelia, tak ja si ich vždy predstavím v tej ich podzemnej závodke v Bratislave na Laurinskej, ako sedia zhrbení nad písomkovou polievkou s plúckami na smotane a myslia na literatúru. Ako chlípú s hlavami pri sebe a rozprávajú sa, že:

- Čítal si včera vo Fraktáloch?

- Akože! Super napísané!

- A čo si hovoril mojej myšlienke o potrebe hlbšieho ponoru?

- Ty... sila!

- Vedel som, že pochopíš. Len oné... tie metafory o dlhších plutvách a troch kilách olova do opaska – nebolo to príliš poetické na taký zásadný text? Čo povieš?

- Poviem toto, starec: Nieкто to už raz musel povedať.

Chlípanie.

- A Jožovo posledné si čítal? Podľa mňa slabota. Jedinú slušnú vetu som tam nenašiel. Smrad tomu chýba, nezdalo sa ti?

- Smrad rozhodne. Ale čiarok tam má jak nasratých. A čo povieš na to, že lčo dostal za ten svoj riedky román Surovčíkovu tarisňu II. stupňa? To je gól, čo?

- Tak o tom mi radšej ani nehovor! Že majster slovenskej elipsy! Vieš, čo ti poviem? Celý ten jeho román je jedna veľká myšlienková elipsa.

- Ááchá-cha-cha!

A potom dochlípú, dožujú, odnesú špinavé taniere na tácni do okienka a idú domov obrábať národa roľu dedičnú. Takto si ich predstavujem, spisovateľov.

Sama by som však bola zvedavá, ako si nieкто predstavuje mňa, keď číta toto tu na *krivolakej prti*. Lebo to sa dá. Jeden slovenský spisovateľ – Vilikovský, prezradím ho – napísal, že „na to stačí hoci aj jediný prvok – účes, medzera medzi zubami alebo spôsob, ako nieкто kladie čiarky vo vete – a človek nám k nemu samočinne dorastie.“ Napríklad *grétka-ailuj* sa tu na *prti* niekedy hrá, že k prvku mnou nakladených čiarok som jej pred očami samočinne dorástla na slávneho spisovateľa. Je to od nej zlaté, a práve pre toto ju aj mám rada – že sa nehanbí

neskrývať naše dievčenské rozprávkové túžby. Že ma tu občas začne pred všetkými bozkávať ako zelenú žabu a nahlas hovoriť: „Toto je zakliaty princ Pišťanek.“ Alebo: „Princ Matkin.“ Alebo: „Princ Lavrík.“ Alebo: „Princ Kovalyk.“ Vlastne nie, princ Kovalyk nie. (A rozhodne nie princ T., lebo to je zase somár, ten nám sem napísal, že na *krivolakej prti* prdíme.)

Spoločne sa potom tomu smežeme do rukáva. Lebo aj ona mi k prvku ňou pravidelne nenakladených čiarok a mäččeňov dorástla v predstavách na zakliateho princa. Lenže ja som hanblivejšia, ja som ju, žabku jednu zelenú, ešte pred všetkými nemala odvahu pobozkať. Dnes tak urobím. Bozkávam ju a hovorím vám: „Toto je zakliaty princ Vilikovský.“ Ten sa mi vždy páčil. Mužný, ale nie tak, že by pred plnou krčmou hneď musel dvíhať stoličky v zuboch, a citlivý sa mi zdá tiež. Predstavujem si skrátka pri tej našej dievčenskej hre na zakliateho princa, že to on, majster v kladení čiarok, ale najmä pomlčiek a bodkočiarok, si povedal: Už ma to nebaví, byť stále iba dokonalým Vilikovským. A celkom prestal písať mäččene a čiarky a veľké písmená, aby ho nik nespoznal, a slobodne si píše to najlepšie pod nickom zelená žabka *grétka* na neznámej *krivolakej prti*.

Vidím, že sa mi smežete. Máte pravdu. Lebo predstava, že by si spisovatelia, ktorých som menovala, alebo z iných čojaviem Umberto Eco, začali písať zadarmo a anonymne blog, je smiešna až do popuku. Nejde o to, že zadarmo by im ani len nenapadlo – prečo aj, však? Ale o to, že by ich podľa čiarok a bodkočiarok vo vete všetci kolegovia spisovatelia okamžite museli aj pod neznámymi kryciami menami spoznať. Kdeže anonymita! Vlastné neopakovateľné čiarky nepustia. Preto na našom spoločnom trojblogu *krivolaká prť* žiadneho slávneho slovenského spisovateľa, o talianskom ani nehovoriac, nehľadajte. Už dávno by si ho tu totiž kolegovia spisovatelia boli všimli. Nemám pravdu?

Ak, pravda, nie je pravdou, že slávni spisovatelia svojich kolegov už vôbec nečítajú, a tí najslávnejší nečítajú dokonca už ani samých seba. Ale to by mi celkom pokazilo pointu. A keďže o chvíľu sa mi končí obedňajšia prestávka a inú pointu by som už umyslieť nestihla – to by ani slávny spisovateľ tak napochytrý nedokázal – ako keby som nič nepovedala.

A bežím ešte rýchlo na kávu. Prijemné popoludnie všetkým!

Zápisky makistky Marianne

Viete, čo to je neskrotná radosť? To sa ráno zobudíte a z ničoho nič máte radosť, ktorá sa nedá skrotiť. Ako ja dneska. Pričom, malo by sa mi teraz ráno stávať opačné. Zaplakali by ste totiž na mojom mieste, kebyže vidíte, čo sa nám tu deje. Už zo desať dní sa nám demoluje náš šesťposchodový dom. Rekonštrukcia za chodu. Všetko, čo sa dalo zo stien vytrhať, sa vytrhalo. Kde sa nedalo, aspoň sa vyrúbala diera. Vratačky, zbíjačky, sekačky, trma vrma, kuca paca, hara vara, trach tararach!

Keď som prvý deň prišla zvonka do toho strašlivého lomozu, do toho stalingradského pekla, musela som si na odľahčenie zarevať. Ale znelo to ako zašepkanie cez vatú v ušiach. Električka dew/nul, výťah suz, piate poschodie sa strácalo v prašnom neznáme. Prebudili sa vo mne bojové ženské prainštinky. Už opäť okolo mňa vybuchovali míny a plieskali guľky. Ra-ta-ta-ta-ta, zvrieskla som do bojovej vravy a prikrčená som sa – krásna rusovlasá makistka Marianne – hnala nahor po schodoch oslobodiť nášho statočného veliteľa Jeana Baklajeara z pazúrov gestapa. Nič ma nemohlo zastaviť. Čo sa len pohlo, to som počastovala Molotovovovým koktajlom. Pre seba, pre prípad, že by ma dostali, som mala na smotanovobielej šiji priviazané dva únikové české granáty.

Neskrotná radosť, skrátka. Vstala som prvá do vyvoňaného rána a išla kúpiť čerstvé rožky. Okľukou cez jednu bočnú ulicu, kde majú vysadené lipy. Privoňať k nim sa mi zachcelo, lebo sa tohto roku oneskorili minimálne o dva týždne. Tí, čo pod nimi parkujú, nemajú lipy v láske. Lebo z nich kvapká nejaká lepkavosť. Ale ja tú vôňu milujem. Babkin lipový čaj sladený horským medom od našich oravských príbuzných. Kvôli tej nádhernej vôni som dnes ráno zišla z navyknutých ciest. A vyplatilo sa. S rozvoniavajúcimi lipami sa moja radosť stávala ešte neskrotnejšou.

S čerstvými rožkami a lidovkami pre filozofa som sa vracala už bežnou, úžitkovou cestou. Na prechode som zastala s mladou mamičkou a jej malým chlapčekom v šiltovke a krátkych nohavičkách. Ona tísila prázdnu buginu, on v natiahnutej ruke držal príserne ružového zajačika.

S vážnou tvárou urobil dopravný rituál. Natiahnutú ruku so zajačikom otočil najprv doľava, aby mu ukázal, že zľava dobré. Potom zajačika natočil doprava, že aj sprava dobré. Po zebre, stále s rukou natiahnutou, kráčal dôstojne. Len pri chodníku to už nevydržal – asi ho tiež premohla neskrotná radosť – a veselo si poskočil, že zvládol všetky tie zložité dopravné úkony a že spoločne so svojim ružovým kamarátom vyviazli živí z nebezpečnej situácie.

Doma nad šunkou s vajcami mi filozof oznámil, že ideme na víkend do Poľska. Že mu písal kamarát zo štúdií Zbyšek a že má pre nás prekvapenie. Že keď mu filozof vylíčil našu návštevu na výstave psov v Lito-měřiciach, Zbyšek, ako darček pre mňa, prihlásil Kikina do súťaže tam u nich. Že to bude v sobotu dopoludnia a potom stihneme skočiť si ešte aj k moru. Zo Stalingradu do morskej rozprávky! Moja neskrotná radosť začala vyhadzovať zadnými kopytami normálne.

Bežím, bežím, bežím, bežím na sever!

Asi už čakáte, aká bude pointa tohto všetkého. Bohužiaľ, duplikáti a triplikáti, žiadna. Lebo tak ako radosť, aj písanie býva niekedy neskrotné. Prsty si behajú po klávesnici, oči čítajú a hlava sa nestačí čudovať.

Pekné voňavé ráno želim. A prepáčte, že som sem dlho nepísala. Boj ešte stále trvá. My, krásne makistky, sa však len tak nevzdáme.

rozochvený pestík a iné predstavy

... napíšem ti, grétka-ailuj, aké som dnes mala predstavy. A potom ti aj poviem prečo.

Predstavovala som si, že som štúplučná thajská maséročka Vio-la 'i, a ty že si moja prísna šéfka Ai-lu 'j, ktorá keď masíruje, tak z jej kóje počuť chrapčanie stavcov, pukanie kĺbov a zákazníci vyrážajú zo seba: „Hh!, hh!“; keď im päťami chodí po chrbáte, pridírajúc sa bambusovej žrde nad masérskym lehátkom. A viedli sme takýto rozhovor:

- Vio-la 'i, pod'sem! Čo to má znamenať? Sme my tu salón na thajskú masáž?

- Isteže, pani Ai-lu 'j, samozrejme na thajskú, akú inú?

- A robíme my tu „massage complet“ ako naproti v Rozochvenom pestíku?

- Preboha nie, pani Ai-lu 'j, to nie!

- A vieš, Vio-la 'i, že u nás pri masáži musia chrupčať stavce a pukať kĺby a zákazníci nám musia pod päťami vyrážať, že: „Hh!, hh!“

- Áno, pani Ai-lu 'j, to viem celkom presne.

- Tak prečo, Vio-la 'i, namiesto toho počujem z tvojej kóje také reči zákazníkov, že ach, Vio-la 'i, tvoje hebké mačacie labky vo mne budia duvetinové pocity? A prečo sa dnes tomu veľkému bielemu postavil?

- Postavil? Tak to som si ani nevšimla, pani Ai-lu 'j.

- Nesor ma, Vio-la 'i, ja som síce stará a slepá, ale keď tu niekomu stojí, tak to vidím aj zo susednej kóje cez dvojité plentú. Toto si choď robiť k Rozochvenému pestíku, tieto chmaty, Vio-la 'i, tuto sme masážny thajský, nie masážny erotický, to si pamätaj! A rozhodni sa konečne, čo chceš robiť! Či mačacími labkami budiť chvílkové duvetinové pocity na jedno postavenie, alebo našich zákazníkov naprávať a pomáhať im!

Tak takéto som dnes mala predstavy, grétka-ailuj. Lebo, nehnevaj sa na mňa, v poslednom čase si tu, na krivolakej prti, na mňa hnusná. Normálne mám niekedy pocit, že mi z rúk trháš lopatku a vedierko a vyháňaš ma z radostného pieskoviska od mojich podarených báboviiek robiť s krompáčom do kameňolomu. Akože k niečomu užitočnejšiemu. Zazdalo sa mi skrátka, že namiesto hrania ma chceš na našej spoločnej krivolakej prti zamestnať ako pomocnú vychovávateľku sprostých Slovákov. O sprostých Čechoch ani nehovoriac.

A neviem, či ti to mám prezradiť, ale mala som aj takú predstavu, že si prísna zriadeňkyňa v kúpeľoch, ktorá prichádza v bielych gumákoch a gumovej bielej zástere špricovať holé baby na skrášľovacích kúrach, a keď ich pribiješ prudkým prúdom z hadice na bielu dlaždičkovú stenu a ony kričia, že joj!, veď to bolí!, tak ty im odpovedáš s daimonickým smiechom, že a čo ste si mysleli, vy tulene, byť krajší a lepší, to vždy bolelo!
A mala som, grétk-a-iluj, aj iné ešte predstavy, ale na dnes už stačilo.

... môj český tatino zostal už navždy verný Dežovi.

Mimoriadne zvláštny prípad v Bratislave

z mŕtvej schránky mimoriadne zvláštneho agenta F.

Zadanie bolo jasné, fotografia už menej. Ale spoznal som ho okamžite. Býcia šija pod vyholenou hlavou, zdanlivo lenivé pohyby, akými dvíhal k ústam egrešový mušt a lovil z misky pražené zrnká čemerice, zdanlivo ospalý, podmračený pohľad. Šéf neklamal. Toto nebude v rytme valčika.

„Štavu z durandzií a sušené výhonky láskavca,“ kývol som na barmana a prisadol si na vedľajšiu stoličku. Zaregistroval som, ako mu sotva badateľne zapulzovala žilka na sverepo klenutom čele. Pochopil. Mičky sme vedľa seba síkali a prežúvali. Periférne som na jeho opasku zaznamenal victorinox v oleštenom koženom puzdre z argentínskej hovädziny. Dýchal hlboko a pravidelne. Pohol sa na stoličke a moje vycvičené ucho zaznamenalo ľahulinké zavrzganie. Ani v tom šéf neklamal. Nosí kevlarový suspenzor. Výhonky sušeného láskavca mi zhorkli v ústach. Šéf vedel, prečo posielal mňa. Už dlho ma drží za gule tým prašivým prípadom z Veľkého Krtíša, ktorý som, a v tom má pravdu, nedotiahol.

„Je to tvoja posledná šanca,“ povedal mi s obvyklou úprimnosťou, „buď on, alebo ty.“

„Pražená?“ pozrel som na holohlavého spýtavo a načrel mu do misky. Dych sa mu prehĺbil, no hrubé prsty v miske sa nezachveli.

„Dáva mi zabudnúť na single malt z Oban,“ odpovedal mi po chvíli, zdanlivo nezúčastnene.

„Oban? Tá pre začiatočníkov?“ hral som prekvapeného.

Pomaly ku mne obrátil hrubo tesanú tvár. Jeho zdanlivo ľahostajné oči mi nenáhľivo ohmatali čeluste, nozdry, nosnú chrupavku a stretli sa s mojimi.

„Čo keby sme radšej prešli k veci?“ Zosadol zo stoličky a mierne rozkročenými, hrubými balkánskymi nohami akoby vrástol do špinavej dlážky baru. „Brutálny pyknik, žartovanie nečakaj,“ mihlo sa mi hlavou posledné šéfovo varovanie. Spoločne sme vykročili k záchodom.

O pätnásť minút sme sa zadychčaní a skrvavení konečne ocitli na zašatej dlážke, medzi porozbíjanými mušľami, dolámanými dverami a črepinami zrkadiel. Nie, toto veru nebol valčík. Zdvihol sa prvý.

„Si neni márný,“ precedil prerývane štrbinou po vylomenom hryzáku, obzerajúc si krvou podliatym okom môj falošný vodičák.

„Flu-say,“ slabikoval. „To znie ako Kusaj,“ povedal po chvíli a roztrhnutý kútik úst sa mu pohol akoby v náznaku úsmevu. „Nech to na mňa viac neskúša, len toľko povedz svojmu skrčkovi v centrále.“ Vyplul krv, skontroloval si na opasku victorinox a už len z profesionálnej úcty ma kopol hrubou balkánskou nohou do ľadvin. „Udaj, Kusaj, Flusaj,“ začul som ešte jeho vzdalujúci sa krátky brechavý smiech, než som nadobro osamel. Šéfove informácie boli nepresné. Toto bolo žartovanie bez akýchkoľvek pochybností.

Zaštatá dlážka mi príjemne chladila boľavé telo. Svetlo holej žiarovky ma bodalo do očí. Zavrel som ich. Z temnoty za viečkami sa mi do mozgu zväračským rezom prepaľoval ohnivý nápis: Veľký Krtíš.

Gule akoby mi zovrela čiasi ľadová, nemilosrdná ruka.

mimoriadne zvláštny agent F. napísal:

Nebyva zvykom, aby tvrdí chlapi, ako som konkrétne aj ja, mávali voňavými vreckovkami, lebo ich ani nefasujeme. Ani nebýva zvykom, aby si písali do pamätníčka, že len tri slová v srdci majú!, lebo by to potom aj tak museli požiť a zjesť. Tvrdí chlapi vedia, čo to je ísť pred svedkami jeden proti druhému na poctivú „férovku“, keď ide – dám príklad – o krásnu E. Ale vedia tiež, keď náhodou nie je krásna E., ísť bez svedkov na poctivú „dlaňovku“. Ani si nemusia vysvetľovať, prečo napríklad netreba štať Pygmejovi do pahreby, srať Masajovi do kotlíka alebo grcať lámovi do mandaly. Preto, lebo toto tu neni o sprostých opičatách, ale o tvrdých chlapoch. A takí nemajú vo zvyku streliť len raz do džungle a hneď kričať, že aha, trafil som! Lebo vedia, čo to je „prvá nástrelná“. Ani nemajú vo zvyku streliť do džungle druhý raz a kričať, že teraz som trafil tiež! Lebo aj to vedia, že čo to je „druhá nástrelná“. Takže dám úplne poslednú radu všetkým:

Ak strelíš len dva razy, buď rád, keď trafiš aspoň otlčené koksove orechy! Ale nepýtaj sa potom, že komu asi tak zvonía! Ani sa nepýtaj, čo to tu má všetko znamenať. A radšej si dobre zadefinuj, prečo je celkom nanič klásť otázky, na ktoré si ani tvrdí chlapi, ako som konkrétne ja, netrúfnu ísť do džungle hľadať odpoveď.

Prírodné náčuvy

Bracho má novú skúsenosť. Nastúpil v júni do svojho prvého normálneho zamestnania. Čiže tentoraz nie barman, dýdžej, turistický sprievodca, recepčný v reklamke a podobne. Má svoju stoličku, pridelený počítač a hrnček na zelený čaj. Páči sa mu tam. Ale má to háčik. Prišiel tak o tohtoročné letné prázdniny. Hovorí, že mu to nevádi. No – neviem. Lebo našla som mu doma na stole papier s nejakými telefónnymi číslami a medzi nimi načmáranú básničku, ktorá voľačo naznačuje. Nazvala som ju za neho pracovne Smutná prázdninová:

Smutná prázdninová

*nakreslil jsem propiskou
moře a pláž tropiskou
také palmu nevelkou
tu jsem obtáh pastelkou
a opodál na vodě
načrtnul jsem dvě lodě
na nich chtějí piráti
přes palubu nasráti...*

Neviem ako na vás, ale na mňa to pôsobí, že mu je za prázdninami preda len asi trochu smutno. Ale je mladý, vydrží.

Ja sa odoberám do hlbokých oravských lesov, kde mienim načúvať hlasu prírody a citlivo vnímať tichý tep zeme. O mesiac vám prezradím, čo som sa dozvedela.

Želám všetkým pekné prázdniny!

Stretnúť bula

By si neverila, *grétka*, aké ľahké je stretnúť bula. To normálne stačí za Trstenou dôjsť na slovenskú colnicu. Ale najprv, samozrejme, privítať na chalupe Maju s autom a sa s ňou dohodnúť, že čo tu čo máme stále vylihovať ako sprosté pod jabloňou, podme si kúpiť na trh do Jablonky cukríky krufky. A potom ešte preslalomovať strašlivé diery v ceste pred slovenskou colnicou, lebo slovenskí colníci si za tie roky zrejme ešte nestihli zarobiť pokutami na tri fúriky asfaltu. Ale možno im krivdím, možno si zarobili dosť, možno len tak ľudsky si hovoria, že veď čo, komu sa nepáči nadhadzovať sa na našich dierach, môže sa otočiť a vrátiť, alebo rovno zostať sedieť doma na riti, a nie nás tu otravovať. Ďalej ešte treba zastaviť so stiahnutým okienkom pred rampou, s pripraveným svojím a Majiným občianskym v ruke a ako čerstvá Európanka veselo povedať: „Dobrý deň!“ A až potom stretnúť bula.

Na colnici za Trstenou ti totiž nikto na pozdrav neodpovie. Ani: „Dobrý deň,“ ani, napríklad: „Idete si, slečny, idete, na výlet do Poľska?“ alebo povedzme: „Nechceli by ste si to, slečna Maja s trvalým bydliskom v Rači, so mnou tu na colnici vymeniť na pol dňa, lebo ja s vami by som menil ihneď a sa vedľa vašej krásnej rusovlasej kamarátky so strunistými, ako čiastočne vidím, nohami, posadil a na krásny výlet do Zakopaného vyrazil, prípadne aj do Krakowa, kebyže ona chce, ba až do Varšavy by som bol ochotný sa s ňou vydať...“ alebo skrátka niečo podobne ľudsky normálne, chápeš. Nie. Tam majú na kontrolu pasov bula, veľmi so sebou spokojného, ktorý sa namáhať nebude. Ani keď mu potom povieš: „Do videnia!“ a čakáš na odpoveď a nehýbeš sa z miesta. Bulom to nehne. Tak ti nezostáva nič iné, než povedať mu: „Vy ste mi ale s...panilý, pán plukovník,“ plus malý dodatok, a potom počuť Maju, ako zavyje, auto ako zavyje, a vidieť reč pospolitú, ako ti skáče v ústrety. A naspäť sa, prirodzene, vracat' domov cez Suchú Horu, kde zase ale sedí v colnickej búde mladý šarmatný poľský šľachtic, a toho sa vtipne opýtať, že: „No to čo, šacunek individualny ňebendže?“ Načo on, že očevišče bendže, len čo sa tým okienkom vysúka z búdky. No zlatý! Nasmiali sme sa.

Čo je na cudzine zaujímavé. Na cudzine je zaujímavý chlap, ktorý v trenkách leží v Zakopanom pred verejnými záchodmi, hlavičkuje s futbalovou loptou, všelijako do nej kope a nadhadzuje si ju. Radšej sa na neho bližšie nedívam, lebo si nie som istá, či má pri tom šprihaní nohami doširoka v poriadku suspenzor. A ešte je na cudzine zaujímavý Jánošík s veľkou molitanovou hlavou, ktorý chodí po pešej zóne, taktiež v Zakopanom, ruku v ruke s molitanovým Šrekom, ktorý má tú veľkú hlavu pre zmenu zase zelenú.

Aj to je na cudzine zaujímavé, že ona vlastne tak úplne cudzinou nie je. Pretože keď sa vraciate domov cez Suchú Horu, tak pred hranicami je dedinka Chocholow, dôverne vám známa zo slovenskej poviedky Keď báčik z Chocholova umrie. A tu si hneď slovenský turista musí spomenúť, ako sa českí novinári pred pár rokmi smiali na Mečárovi, že to sa už naozaj nedá vydržať, čo za neveriteľné hlody má tento slovenský komik; že vraj zaplaťte nám, Česi, za Jablonku a Chocholov a ďalšie štyri slovenské oravské dediny, ktoré Beneš vyčendžoval s Poliakmi po prvej svetovej, aby Čechom pripadlo poľské Tešínsko, pretože vám, Česi, poľské Tešínsko teraz po rozdelení aj naďalej zostalo, kým nám, Slovákom, zostalo po rozdelení gulové, a nie šesť kedysi našich oravských dedín. Českým novinárom to bolo strašne smiešne, lebo o tom čendžovaní počuli zrejme po prvý raz v živote. A tak zas bolo po českých novinách vtipne uštipačných fejtónov o... Preboha! Čo to píšem?! Ved' to sem vôbec nepatrí!

Títo bulovia vedia človeka úplne rozhodiť. Takže má to aj svetlú stránku, *gréčka*, keď stretneš bula. Môžeš si potom aspoň s úľavou povedať: „Chvalabohu, že takého nemám doma!“

Z oravského letného zápisníka

Moje strunisté koleno – to bola hlavná téma tohto leta. Tej som sa venovala a ostatné mala za druhoradé. Predtým to bolo presne naopak: čo už je koleno oproti duši!, som si hovorievala ešte vlani, keď sa mi s ním nechcelo chodiť po doktoroch, a radšej som si zapisovala hlbšie myšlienky na *krivolakej prti*. Takže nakoniec to ani nemohlo dopadnúť ináč, než že mi moje strunisté basketové koleno museli operovať.

Jedna slávna česká herečka Alica, ktorá kedysi odhalila holé prsia v jednom českom filme, si ho tu nechala operovať tiež. Lenže zabudli jej, somári, povedať, že s tým nesmie hneď chodiť do solárka, takže jej potom opuchlo „jako konev“. Aj slávny český herec Hanák si ho nechal teraz na leto operovať, ba ho potom s ním, holým, vyfotili do celebritného časopisu. Nebola som skrátka na ten problém sama.

Na chalupe som sa potom všelijako rehabilitovala a keď mi tam Ivica nechala svoje teleskopické palice, naučila som sa chodiť dokonca aj nordickým štýlom. To normálne si tie palice zoberiete do rúk, pochodujete s nimi a striedavo sa o ne opierate nie že: ľavá ruka – ľavá noha a pravá ruka – pravá noha, ale presne naopak: ľavá ruka – pravá noha a pravá ruka, ľavá noha. Takto vynaliezavo nordicky sa vraj teraz chodí vo Švédsku a okolí.

Keď som nechodila nordickým štýlom a keď nepršalo, sedávala som pri potoku, pozorovala vážky a po kameňoch zurčiacu čistú vodu. Večer potom spievala s gitarou proti oblohe. Občas si zapísala vetu do zápisníka. Z neho som teraz vytrhla desať stránok. Po jednej ich sem budem odo dneška vyliepať.

Toto je prvá. Čítajte a spomínajte so mnou na leto.

Biele nôžky času.

Čas je bielymi nôžkami našich záhradných kresielok zaborený do mláky na trávniku. Zem už toľkú vodu odmieta. Potok je biela káva, hučí, valí sa už tretí deň ponad haťku z pozotínaných mladých jasienv. Jaseň štíhly – *Fraxinus excelsior*. Vznešenosť sama. A v peci horúci milenec. S vrbou je to ináč. Na táčkach tie kusy dreva ledva

vládzem odviezť do drevárne. Na jeseň. Teraz v lete je z neho vzdušný polystyrén. V peci ľahostajný bezdomovec, čo navyše si nerád mení trenky.

Čas tu stojí v mláke. Okolo bielych nožičiek a vykukujúcich stebiel trávy sa dostratena šíri v jemných kruhoch. V daždi si dali pauzu aj udalosti. Tie ozajstné. Ostatné bežia pravidelne. Tetka Etela, nalepená na starý televízor, ich sleduje v prednej z malého šamrlíka. Má päťnásť dioptrií. Anténa v našom hlbokom stratenom údolí všetko nepochytá – duchovia jej blúdžia po obrazovke. Zajtra ráno pri káve sa dozviem podrobnosti. Včera ju rozradostnilo, že ten oplan Migel, či ako sa volá, no ten... od tej... dostal, čo mu patrilo. Možnože raz aj potkan tak pochodí. Lebo tetku nedávno uhryzol.

Ľšla nabrať zrna pre sliepky z truhly v cieni, lenže ju predtým bola nechala pootvorenú, kvôli prevetraniu. Zľakol sa potkanisko – zrnový zlodejisko, keď naň dopadol tetkin tieň. Aj tetka sa zľakla, to dá rozum, ale riadne sa nahnevať jej to nezabránilo. A tak ho tým vreckom na zrno skúsila schmatnúť, alebo aspoň poriadne vyšvacať za drzosť. Kebyže má kam, ujde. Potkan. Ale nemal, a tak tetku uhryzol.

Takéto sa tu deje, keď udalosti nemajú prázdniny. Teraz ale majú. Prší. Predtým zase bolo tropiko. Je to tu striedavé. Príroda, čo už.

öööööö!... ö! – ö! – ö!

öööööö!... ö! – ö! – ö! Víťazoslávne, radostne a ešte nejako, ale to som už nezachytila. Tipla by som si, že bojovne a roztúžene. Také dostali súťažiaci zadanie: napodobniť, ako ručí jeleň v rôznych situáciách. V zelených klobúčikoch, s veľkými, asi byvolími rohmi, vystupujú jeden po druhom dva kroky vpred a dujú do obecenstva jelenie pocity. „Päť, päť, šesť, päť,“ hodnotí porota, „štyri, päť, päť, päť...“

Ja to viem aj bez byvolieho roha – v lese nad potokom mal u nás jeleň pred dvoma rokmi ležovisko. Fajne sme si vtedy povraveli. Predvádzam. Filozof ma krotí. Sedí nás na terase viac. Dívajú sa. Sprava Poliaci, zľava Nemci. Krásne nedelňé popoludnie v Námestove. V amfiteátri vpravo pod nami je nejaký poľovnícky deň. Za pódium skackajú na jednej nohe manekýnky a manekýni. Poľovnícke a športové oblečenie predstavuje firma Margita. Filozof sa čuduje, prečo by mala

byť besná. Čech, čo už. Večer sa dozvedám, že sa tam niekde bicykloval aj sám premiér so svojím pelotónom. Ja mám od detstva vrodenný „peletón“. Aj „nosiči vody“ sa im vraj hovoria.

Ale presko tu majú výborné. Mauro. Sklená doska kaviarenskeho ratanového stolčeka je hladinou. Na nej uprostred žiarivé žlté leknó. Radšej prilepené. Čo keby. Je ako živé, s veľkými kvapkami rosy. Aj tie sú prilepené. V diaľke pri Slanickom ostrove sa na pomyselnú čiaru radia plachtovice. V prístave pod nami jazdia deti na poníkoch a chalani v dlhých trenkách hrajú v klietke bíčvolej. Ivica mi esemeskuje zo Sivého vrchu, že je fantastický výhľad. Takže s Ďusom nakoniec tým skalným komínom s reťazami predsa len vyliezli. Že vpravo vidí Maru, Chopok a vľavo až niekam do Kysúc. A že aj nás v Námestove na terase by asi videla, kebyže má ďalekohľad. Ale nemá, máme padol na zem. V Prosieckej doline tesne pod Svoradom – kamene, kam sa len pozrieš.

Dlho a dôkladne mávame k južnému obzoru, do miest, kde by mohol byť Sivý vrch. Cudzinci sa na nás dívajú. Zase nič nechápu. Typické.

Susedov pes prežalostne vyje

Susedov pes prežalostne vyje. Je už skrátka taký plačlivý, upršaný čas. Aj hladný trochu. Lebo sused na psa niekedy zabúda. Opilci majú dosť svojich problémov. Napríklad ráno. Zatrásu zelenou plastovou fľašou – a nič. Rigoletta niet. O Leporellovi ani nehovoriac. A včera ho v nej bolo – ny, zo dva litre. Treba dolu, k Milke do obchodu. My vo veľkých mestách vyťahujeme peniaze na kartu z takých železných škatúl v múre. Sused má kartu u Milky. Ale funguje mu ináč. Napíš mi to, rozkáže Milke namiesto platenia. Na borg sa tomu hovorí. Ako vo Vajanského osvetových románoch. Spolky striezlivosti, poznáte. Spolky – diablove volky. Alebo tak nejako. A ešte Milkov hrob.

Keď sme opekali dobroty s piesňami nad táborákom, pes sa od tej vône a spevu vyvliekol z reťaze. Pribehol natešený, že aha, vidíte? – tu som. A skákal nám od radosti až do tváří. Aj na pultík so slaninkou, pochopiteľne. Je to silný, mladý pes. Mama s tetkou Etelou kričali, že ideš ho, potvora potvorská aj s potvorou potvorskou! Huš! Ale na jasné ľudské povely ho sused nevychoval. Nevedeli sme si s ním rady. Ratujte slaninku, poradila tetka Etela. Iné nič. A potom som bola pyšná na svojho filozofa. Lebo zasiahol ako chlap.

Strhol zo šnúry uterák a pod holým krkom ním chytil natešene dorážajúceho mocného psa ako do reťaze. Jednou rukou ho zaň odvádza od tábora, v druhej kus slaniny ako lákadlo. Pes sa tešil, že mu konečne idú dať nažrať. Stály sme tam – škoda, že nám mačovia zo Štúrovho ústavu kedysi tak surovo odstránili slovesný babský ypsilon – ožiarené zospoda pahrebou a zvnútra filozofovou chlapskou akciou.

„To je dobrý bitang,“ povedala po chvíli tetka Etela. A pre istotu upresnila: „Ten tvoj.“

Sú problémy s hrobmi

Sú problémy s hrobmi. Keď prší, našpliecha na ne blato. Aj na tie krásne žulové a mramorové dosky. Na tmavom zaschnuté vyniká. Treba podchvíľou chodiť kontrolovať a čistiť. Keď je horúco, vyhrievajú sa na nich zase hady. Ale aj okolo v tráve sa zvyknú vyhrievať. A zaliezajú do hrobov. Aj živé kvietky na hrobch treba chodiť polievať, keď je horúco. Dá to skrátka veľa práce a starostí. Tetka Etela má pekné hroby, o to nič. Veľké čierne žulové dosky a čierny náhrobok. Muž, dcéra. „To som teda zvedavá, Etela, ako sa tam medzi nich pomestíš,“ smiala sa jej dnes stará Šliptárka od vedľajšieho hrobu. Lebo s miestom je v tomto tesnom údolí trochu problém. Šliptárka si s hrobmi hlavu neláme. Má už takú náтуру skrátka. Ani so žulou si ju neláme. Lebo ju má už pätnásť rokov pripravenú v stodole. Muža uložila pod zem už predvlani, ale žulou ešte neprikryla. Načo zbytočne už teraz? Aby sa potom muselo rozoberať? Až si budú pekne spoločne obidvaja ležať vedľa seba, potom nech je hrob krásny. Si myslí stará Šliptárka. Tetka Etela si myslí, že to nie dobre, takto, ale netrúpa sa tým. Trúpa ju, akí sú niektorí ľudia nespratní. Trúpa ju Agnešina lavička. Hroby sú totiž nahusto. Na nich veľké parádne kamene. Ale cestičky medzi nimi – ny, iba tolíe. Agneši zhlobil syn lavičku. Aby sa mohla pohodlnejšie zhovárať so svojím nebohým Aladárom. Lenže tak nešikovne ju zasadil, že sa nedá prejsť. Kvôli rovnováhe treba občas stúpiť na žulové Eteline dosky. A to má tetka Etela stále po komsí rajbať blatisko z hrobu?!

Tetka Etela si myslí, že Agneša by mala dať tú lavičku niekam doriti. Lebo jedného krásneho dňa tú Agnešinu lavičku sama vyhodí za plot cmintiera. A bude pokoj. Si myslí tetka Etela. Dnes o hrobch len toľko.

Mama neznáša Ivicinho Ďusa

Mama neznáša Ivicinho Ďusa. „Bratislavský macher,“ povedala mi, keď sme boli samy nad zaváracím hrncom. Ďuso je v pohode. Uvoľnený. Skosil mame georgínu. Páčilo sa mu, ako ľahko v záhrade švihám kosou, tak si to hneď bez opýtania vyskúšal. „Má to normálne estetický rozmer,“ hovoril mi nadšený, keď sa mu kosa opatrne odoberala, „rukami si tvaruješ krajinu. Fantastické! Super!“ Georgína ešte nebola rozkvitnutá. Mala tri puky.

Filozof hovorí, že Ďuso je mu volnej u krku. Keď sa pri ohni hádali o Iraku a o ďalších takýchto veciach, povedal Ďusovi: „Víš prd, Ďuso, nebyls na vojne!“ Akože zo srandy. Lebo Ďuso si kedysi vybehal modrú. Ale potom, keď sme boli sami, filozof ešte upresnil, že ty mňa teda berou, tydle chytrolíni, čo i z hovna musej mať pro sebe jen smetanu, ale jinak přímo vlhnou pro velký celosvětový ideály lidskosti. A když takovému řekneš: co takhle dělat něco menšího, ale tady a sám a hned – třeba seškrábat nejdřív slepičince ze zápraží –, tak na tebe bude koukat jak Varel na severní pól (*). Čiže zas až tak volnej u krku mu Ďuso zrejme nebude. Ani Ivici nie, ale to je iné, lebo ona mala s Ďusom pred dvoma mesiacmi svadbu. Na svadobnej ceste boli na Korzike. Priniesli mi odtiaľ ako darček figovú marmeládu. Ja mám na figy slabosť.

Filozof tu má slabosť na uja Tonka. „Tak ty si teda z Prahy,“ povedal mu ujo Tonko, keď išli mame spolu rezať drevo na cinkulári. „Tam som bol. Na vojne. Dostal som tam hodinky od generála Čepičku. Na Leteckej pláni. To bolo v päťdesiatom treťom. Odvtedy som tam nebol.“ Pri druhom stretnutí povedal filozofovi: „Tak ty si teda Rudo. Jedného Ruda sme mali na rote. Robil galibu. A veliteľ, nejaký poručík Šunák zo Bziniec, mu povedal: ‘Rudo, Rudo, daj pozor na paragrafy! Daj pozor na paragrafy, Rudo, ti hovorím! Tak mu povedal.’“ A takto podobne si tu spolu debatujú. Filozof mu dokonca ponúkol zo svojej prísne kontrolovanej basy plzní nie zo šarišskej, ale z originál plzenskej vody. „Dobruo pivo,“ povedal ujo Tonko, keď sa napil. „Studenuo.“

Dnes večer idem filozofa vypevadiť do Námestova k autobusu. Priama linka do Prahy. Vyplatí sa. Chlapi chodia na týždňovky.

()slovenský preklad: „ako Fako do rebriny,“ prípadne presnejšie: „ako Fako do prázdnej rebriny.“*

Je taký film

Je taký film, že Lev v zime. Ja teraz hrám v inom: Levica v daždi. Vyšlo to tak, že na deň narodenín som v chalupe zostala sama. Keď poviem, že v ten istý deň má narodeniny aj tetka Etela, bude to znieť podozrivo. Že si vymýšlam. Lenže nielen ona. Aj jej mladšia sestra ich má v ten istý deň, ba i jej nebohá dcéra mala. Nik si toľko náhod nevymyslí ako sám život. Aj toho somára motorkára napríklad. Ale o ňom neskôr.

Ivica priniesla na chalupu Live. A tam sa píše o nás, Levoch a Leviciach. O našom silnom znamení. Som až prekvapená, ako to všetko na mňa sedí. Napríklad, že keď sa Lev vydará, je absolútne najlepší zo všetkých znamení. V tom sa poznávam. Alebo že Leva spoznáte podľa mohutnej pestovanej hrivy vlasov! Aj podľa imponujúceho vzhľadu, prenikavého jasného pohľadu, vysokého čela, plných pier a dôstojnej chôdze. Neuveriteľné! Celá ja!

Tetka Etela podľa toho v podstate celá tiež, ibaže väčšinou už len na fotkách. Sedíme si samy, dve opustené Levice, nad likérom angelikou, kávou a maminým orechovým koláčom. Smejeme sa. Naše levie znamenie je už také. Tetka spomína, ako som ju, keď som bola malá, silou mocou chcela naučiť mocne hvízdať na prstoch. Mňa to vtedy čerstvo naučil Šteuko spod breha. Rok predtým zase, keď už je o ňom reč, mi v humne ukázal pišuláka. Aj ja som ukázala, na čo bol zvedavý, a boli sme si kvit. Mocne hvízdať na prstoch mi pripadalo zaujímavejšie. Samozrejme, že som už vedela tenúčko písať medzierkou medzi hryzákami. Ale toto sa nedalo porovnať. Písať – a mocne hvízdať. Obrovský rozdiel!

Hneď som to chcela všetkých naučiť – „Levi sú veľkorysí, štedrí,“ píšú v lajve – a predvádzala, aké to je ľahké. Aj tetke Etele. Lenže ona už vtedy mala viac medzierok než zubov. Ku koncu – myslím, keď ju skoro všetky opustili – jej zostal iba jeden predný. Dlhý a trochu zakrivený, ale nám to vôbec nepripadalo neestetické. Aj s tým jedným bola tetka šarmantná. Levica skrátka. Moja priateľka v najlepšom znamení.

A teraz o somárovi motorkárovi a neveriteľnej náhode:

S filozofom a ortézou si pokojne kráčame rovnou Zemänskou dolinou. Ja, pochopiteľne, nordickým štýlom. Nenáročný výlet. Pre moje opravené strunisté koleno ako stvorený. Nikto široko ďaleko. Dýchame

zhlboka, potok šumí, hora okolo je krásna, pokoj dokonalý, tlak voľneje a nádeje ožívujú. A vtom – kde sa vzal, tu sa vzal – somár na krosovej motorke. Náhoda! V pestrej kombinéze, s prilbou, ostro za nami pridáva plyn. Nemôže sa dočkať, až vbehne do lesa. Medzi stromy a lútu zver. Adrenalin, chápate. Smrad po ňom cítiť ešte pol hodiny. A hádajte, čo sa úplnou náhodou o pár dní dočítam v okresných novinách? Že ho, somára, policajti museli v noci z tej motorky normálne zostreliť. Lebo že nie a nie im zastaviť na rôzne znamenia. A ja som ho videla živého ani nie deň predtým. Život je jedna veľká, neuveriteľná náhoda.

A stále tu prší.

Ešte tri roky a bude zo mňa levica tridsiatnička. Zvláštne.

Fénujem si levičie vlasy

Kto bol niekedy v nižnianskej plavárni, vie, že sa tam pri tom sedí na tapacirovaných stolcoch pred pánskou prezuvárňou. Od pokladne kráča otecko s dvoma synmi a asi štvorročnou dcérkou. Ona má na hlave ako fontánku dohora trčiaci chvostík a veselo džavoce. Pred pánskou prezuvárňou stíchnu. Vonku je podvečerné daždivé šero. V prezuvárni skoro tma. Šetrí sa elektriika. Otecko so synmi sa už vnútri na lavičkách prezúvajú. Dcéra sa ešte stále zvonka drží verají. Mlčky a vážne si obzerá ten tmavý kút. Potom sa obozretne opýta: „Ocko, to je dovolenka?“

Mávame hostí. Ale o tom nevieme. Pred dvoma rokmi sme jedného nečakane zastihli na návšteve v našej stodole. My vtedy naň s našou mestskou logikou, že to čo akože má znamenať? On zase s tunajšou, že šak čo si nezamykáte? Mal pravdu, nakoniec. Ale neurazil sa. Opäť bol u nás na návšteve. Zastavil mamu pred Miľkiným obchodom. Že by sa mu náramne hodila taká tá naša hnedá skriňa. Že fajn koterce pre zajace by si z nej narobil. Myšlienka dobrá, o to nič. Ale nemohla nezaznieť aj otázka, že to ako vieš, Lojzo, o takejto skrini v našej drevárni, keď ju tam máme iba od jari, a to ešte vzadu a prikrytú pokrovcami? Odpoveď bola, že nuž tak. Otázka skrine v zatvorenej drevárni preto zostáva aj naďalej otvorená.

***** Tlačová oprava:** *Minule som to trochu poplietla so zostrelením. Toho somára motorkára. Takže radšej zacitujem z tlače, ako to bolo presne: „Okolo polnoci v utorok 2. augusta to vyzeralo v Tvrdošíne ako*

na divom Západe. Na terénnej motorke doslova lietal po Tvrdošíne 36-ročný muž, známy v meste ako milovník motokrosu. Rušil nočný klud a nereagoval na žiadne výzvy polície. Nepomohli ani varovné výstrely do vzduchu. Napokon narazil do stromu a skončil s hlavou v potoku. Pred utopením ho zachránili policajti. Hneď privolali aj sanitku, no keď „športovca“ prebrali k životu, ten do nemocnice odmietol ísť. Policajti mu v dychu namerali 1,2 mg/l alkoholu v krvi.“

Týždenník Naša Orava, 8. 8. 2005

Stretla som uja Venda

Stretla som uja Venda. Vychádzal z dvora a cez cestu mieril k potoku. V ruke vrece. „Idete si, ujo Vendo, idete?“, som ho pozdravila po oravsky. „Hej, hej, Viola, idem,“ odzdravil a udrel vrecom o zem. Vo vreci to pištalo a hýbalo sa. „Šťúrky idem topiť,“ dodal ešte ujo Vendo a opäť udrel vrecom o zem. „A ty čo, Viola, do obchodu si ideš, hej?“ „Hej, hej, ujo Vendo, idem,“ odvetila som mu a šla ďalej. On zišiel k potoku.

Kde bol Grínpís?, som sa pýtala samej seba cestou do obchodu. Prečo hneď nebežal pripútať sa k tomu pištiacemu vrecu?

Keď niekde v Kanade na ľadových kryhách bijú ľudia malé tuleníky po hlavách palicami kvôli ich hebkej bielej kožušinke, herečka Bardotová neváha ľahnúť si medzi ne a pred celým svetom sa s nimi nechať vyfotiť. Keď Afganci až na smrť bijú živé ovce, aby si ich nenarodené mŕtve mláďatká v bruchu zachovali peknú kožušinku na tie typické čapice, aké nosí aj ich prezident, bolí nás z toho srdce. Keď neposlušní Japonci ťahajú z mora za chvost bezbranné veľryby, sme pobúrení. Ale deratizátorom nik neprepichuje gumy na autách. Ako to? Prečo?

Preto, lebo nie je človek ako človek, ani zviera ako zviera. Z potkanov sa čapice nešijú. A potkan je inteligentný. Špecialista na prežitie. My sa pominieme, potkany zostanú. S potkanmi sme vo vojne. Preto musia do vriec.

V Prahe má vraj každý obyvateľ svojho tieňového dvojníka. Malého chlpatého protivníka pod zemou. Niektorí aj dvoch. Poldruhého milióna organizovaných, inteligentných, trpezlivých čakateľov pokope. Viete

si to predstaviť? To aj statočný Grínpis zaváha a radšej sa vyšplhá na komín.

Gorily chrániť, potkany hubiť, to dá rozum! Ivica mi hovorila, ak teda necigánila, že na gibraltarskej skale je to možno naopak, že tam je tuším viac opíc než potkanov. Ale čo im sypú za otravu, nevedela.

V obchode u Milky som kúpila bravčové rebierka. Sviňa – a potkan. To sa nedá porovnať!

Povstalecké ráno

Na lúke pri potoku, kúsok za chalupou, nám parkuje štrnásť áut. Romantici si vyšli na huby. Les ožil nerozprávkovými bytosťami.

„Emil!“

Ticho.

„Emííí!“

Ticho.

„Emíííííííí! Kde si?!!!“

„Aňa! DOLE!!!! Doriti!

Ratatatata! Spomínam na dedka, ako vbehol do lesa, keď bol u parti-zánov. To aj vďaka nemu tu dnes máme manévre. Večer sa budú obkročmo preskakovať protokolárne povstalecké vatry. Ale budú horieť aj protipovstalecké fakle. Lebo všetko vraj bolo inak. Iné by ma aj prekvapilo. Staré dobré slovenské prekáračky: luteráni proti katolíkom na tisíci spôsob. Dedkovi je to už fuk. Babke ani nehovoriac.

Vonku sa dvíha ranná hmla. V chalupe je útulno. Iveta z Martina má radostné ráno. Nahlásila im správne čísla na vrchnáku. Mladá moderátorka kričí z rádia o dušu spasenú. Je z tých nahlásených čísel úplne hotová. „Si šťastná?“, tyká Ivete. „Super,“ odpovedá Iveta zrelým mami-ným hlasom. Je to o nejakej mýtickej vode. Živej a mŕtvej, zrejme.

Ja pijem čaj z mäty piepornej. Nádherne vonia. Sama som si ju tu natrhala a nasušila. Aj repík. Tatinovi som usušila prasličku. Skoro takú, ako maľoval maliar Burian do tatinových českých pravekých kníh. Babský hnev som toto leto nesušila.

Pijem mäťový, lebo som sa včera večer ozabudla a podľahla prasile všehomíra. Sama s gitarou, dekou a lampášom som za chalupou v studenom nočnom vzduchu spievala proti nízkej hviezdnej oblohe.

Blíž k tebe, Bože môj – pod nebeskú klenbu ako stvorená. Už som tu o nej písala. Alebo: My sme národ holubičí. Aj tá krásne splýva s Mliečnou dráhou. A samozrejme tú o tom, že až pod zemou sa všetci dočkáme spravodlivosti – najsmutnejšie slovenské blues Bože môj, otče môj, jak je ten svet zmotaný! Aj iné ešte ponosy som za vás vysielala ku hviezdám. Trochu som si ale tým nočným kvílením obarila hrdlo.

Pijem voňavý čaj. Hmla sa už celkom zdvihla. Bude krásny deň. Liesky nad potokom začínajú žltnúť. Z jeseňa excelsiora v elegantných polkruhoch plachtia k zemi listy. Kolektívne – po jedenástich alebo trinástich na halúzke. Starí kamaráti. Nechce sa im rozlúčiť.

Nebolo to zlé leto.

august 2005

Myslím si, že filozof musel mať toto leto zo mňa radosť. Aj Nietzsche, ktorého mi pribalil do povinného dozdelávacieho letného čítania, by bol býval mal. Od neho som si tu vzala k srdcu hlavne jednu veľmi hlbokú myšlienku:

„Vy všetci, jímž je pochuti divoká práca a vše rýchle, nové, cizí – špatně snášíte samy sebe, vaše píle je útěk a vůle na sebe samy zapomenouti... k čekání nemáte dost obsahu v sobě – ba ani ne k lenosti.“

Myslím si, že viac samou sebou som toto leto už ani byť nemohla. Znášala som sa výborne a nikam od seba do divokej práce, usilovnosti a zabudnutia neutekala. Vyslovene som sa v tom čakani a odvážnej lenivosti mala toto leto rada a svojho chutného obsahu som bola plná až po okraj. Máte to po lete aj vy tak?

Dedkov adrenalín

Môj dedko asi nevedel, čo to je mať adrenalín. Určite nie. Ani babka. Tá namiesto „mať adrenalín“ hovorievala: „Som sa išla dosrat od strachu.“ A mama vždy na ňu, že preboha babka, aspoň pred tými zasranmi...! Veď to poznáte.

Keď dedkovi ráno pred fabrikou v Baťovanoch povedali, že nerobí sa, je povstanie, odišiel na most nafasovať pušku, nechal sa kamsi odviezť a tam spolu s ďalšími chalanmi baťovcami zaľahol za kríčky. Akože brániť údolie. Potom sa spoločne dívali, ako hore dedinou postupujú skúsení frontoví nemeckí vojaci. Cez ploty záhrad, plavnými sťa šelmy skoky, s rutinou sa kryjúci za kurníky, šopy, maštale... a rovno na nich – chalanov partizánov. Aj jedni aj druhí mali vtedy veľký adrenalín. Dedko skôr taký jednoduchý, babkin.

A ešte mal strašný adrenalín, keď o nejaký týždeň neskôr spolu s ostatnými bežal opreteký z obklúčenia hlbokým korytom potoka na dne ktorejši rokliny. Nemci mali v tej chvíli adrenalín menší, lebo pohodlne stáli po oboch stranách a ostreľovali chalanov partizánov ako zajace. V tom behu adrenalín dedkovi vycibril zmysly, zrýchlil a spresnil mu pohyby. Ostro a jasne premýšľal: teraz Nemec začal mieriť, teraz zamerá, teraz ma Nemec ide zastreliť, ale ja sa čo? ja sa švác! odrazu nečakane prudko do potoka, a zase beh a švác! a beh... Až mu z toho neskôr zliezli všetky nechty na rukách, čo si ich tak obúchal o potočné kamene. A okolo neho plieskali guľky. Strašný adrenalín.

Dosť veľký adrenalín mal dedko a chalani partizáni aj potom, keď velitelia povstanie rozpustili. Opatrne a len po nociach, aby ich Nemci nepochytali, sa presúvali cez hory a išlo im to na porazenie pomaly, lebo so sebou vliekli aj jedného chalana s poranenou chrbticou, ktorý stále nariekal, že radšej ma tu zastrelte, kamaráti, a oni už boli na neho nasratí a šepkali mu potme, že čím asi, ty baran!, keďže zbrane už nemali. Len sardinky v konzerve, ale bez chleba.

V Gaderskej, pri nejakej chate, ich na slovenské udanie chytili slovenskí bratia vlasovci v nemeckých uniformách, ale dedkovi to už začínalo byť jedno, pretože mu bolo čudne. A keď ich na Vrútkach začali

zhromažďovať do transportu, tak babke, svojej čerstvej mladomanželke, napísal lístoček, že zbohom, Mariška, už sa nevidíme, vezú ma z Vrútok do Nemecka. Zabalil do lístočka kameň a vyhodil cez mreže. Chlap vonku zdvihol, prečítal, prikývol hlavou a babka ešte v ten deň vedela. Hneď vyslala na Vrútky brata gardistu s fľašou slivovice, aby poriešil. Brat gardista poriešil s nemeckým strážnym, strážny poriešil s vagónom dobytčákom a dedko partizán bol vonku. Ale bolo mu to už jedno, lebo mu bolo veľmi zle.

Keď dorazil k babke, bolo mu ešte horšie. Našiel u nich doma nakvartirovaných nemeckých dôstojníkov. Tí dedkovi urýchlene zariadeni operáciu v nemocnici, lebo mal prasknutý slepák. Len zázrakom sa z toho dostal živý.

A to je asi tak všetko o veľkom adrenalíne v tento deň veľkého výročia Slovenského národného povstania. Kebyže dedko žije, rozpovie vám to všetko sám. Takto to zaň musím urobiť ja, lebo som ho mala veľmi rada.

august 2004

O sprostých a múdрых Slovákoch

Len čo som si v lete dala na *krivolakej prti* dovolenku, *grétk-a-ailuj* sem napísala vetu, že Slováci sú blbci. Škoda, že som vtedy nemohla byť pripojená. Bola by som jej odpísala, že ma to trochu zamrzelo. Že mala napísať radšej: „chumaji“. Alebo, povedzme: „sprostí“. Pretože načo zbytočne bohemizovať, keď ide o citlivú vec, však? Tá veta sa totiž nestretla u návštevníkov *krivolakej prte* s porozumením. Dá sa povedať, že viacerí jej doslova odmietali porozumieť.

Ja som si ju prečítala po dovolenke, pri rannej káve, keď mi prakticky automaticky napadajú hlbšie myšlienky. Aj vtedy mi hneď jedna napadla: či by sa s rovnakou nevôľou stretlo, keby *grétk-a* napísala, že Slováci sú múdri? Či by dnešným nespokojným taká veta pripadala výstižnejšia. A to za predpokladu, že všetci Slováci majú doma v kúpeľke zrkadlo. Filozofický oriešok. Predostrela som preto svojmu filozofovi s vajcami na slanine aj otázku na zamyslenie.

A on mi na ňu odpovedal – keď bol predtým starostlivo povytieral chlebovou kôrkou posledné zvyšky žĺtkov na tanieri – že: „zlato, hele, čím je človek moudřejší, tím víc je mu jasný, jak je blbej.“ (Po slovensky sprostý). Ohromilo ma, koľko je v tých slovách o sprostosti múdrosti. A začala som sa na *grétkinu* pôvodnú vetu dívať akoby inými očami. Porozumela som jej. Presne. A porozumela som, myslím si, aj tomu, prečo ju toľkí na *prti* odmietali pochopiť. Vy by ste to možno odbavili mávnutím ruky, že nie každý, skrátka, má možnosť piť ráno kávu s filozofom. Ale to by bolo prijednoduché.

Podľa mňa sa Slováci na *krivolakej prti* s tou vetou vnútorne v podstate stotožnili. Ale bolo im navonok – z akejsi azda už vrodenej obdivnej úcty k vrchnostenskej autorite či čo – zrejme proti srsti, že takúto významnú pochvalu nevyslovil niekto – a to sa na mňa, *grétk-a*, nesmieš hnevať – reprezentatívnejší. Prezident, napríklad. Na Nový rok, napríklad. Že to nebolo v jeho krásnej pracovni, kde by sa on na dlhé sekundy najprv upreto zadíval do kamery a potom namiesto obšírneho slávnostného novoročného prejavu povedal iba: „Ej, ej, čiže sme len sprostí! Nemám pravdu, Slováci?“

A chlapi v krčmách by objednávali ešte raz dokola a uznanlivo by pokyvovali hlavami, že raz darmo, dobre sme zvolili, múdreho, toho rožkom neopiješ, dobre nás ten má prečítaných.

Čiže takto ja vidím pomyselne zložitý problém slovenskej sprostosti, ako ho *grétk*a tu, na *krivolakej prti*, naniesla. A hneď aj odpoviem na otázku, ktorú už popredku vidím visieť vo vzduchu: „A čo ty, Viola? Si aj ty sprostá?“

Áno, odpovedám. Som.

Svojím dievčensky pôvabným spôsobom.

... keď nepršalo, sedávala som pri potoku, pozorovala vážky a po kameňoch zurčiacu čistú vodu.

Óda na pokračovanie

(z hygienického denníka básnika *slobododrotára*)

Nedeľa ráno 4. marca... včera večer, pri pravidelnom sobotnom kúpaní, som sa pozornejšie pozrel v kúpeľni do zrkadla a celkom automaticky ma napadla oslavná Óda na Slováka. Nie je ešte celá, len prvé dve slohy. Budem sa musieť ísť na seba pozrieť ešte raz... Už aby zase bola sobota, nemôžem sa dočkať.

Nedeľa ráno 11. marca... Márna sláva, cítim, že idem správnym smerom – po včerajšku ďalšie dve slohy. A mierim naozaj k podstate. Prekonám S. Ch.? Sobota, kde si?!!!

Nedeľa ráno 18. marca... Škoda, praskli stúpačky. Mohlo to byť dlhšie ako *Mor ho!*

Slovák ako taký (oný)

*Slovami sa vypovedať nedá,
ako Slovák ľúbi svoju vlasť.
Pokúšam sa o to od obeda,
no nie a nie správne slová nájsť.
Nebojí sa za ňu preskakovať vatry,
smelo múde nastavuje plameňom,
cíti presne, čo sa za vlasť patrí,
kedy koho chlebom, kedy kameňom.*

*Tolko farieb nemám na palette,
koľko by sa patrilo tam mať,
aby dušu Slováka v rozlete
schopný bol môj štetec maľovať
Nízke sa tej duši nevýslovne hnusí,
iba za vyšším piští mu duša tá,
lieta ponad krdle divých husí,
závidí jej múdra sova ušatá.*

*Nestačia mi tóny do pesničky
o dobre, čo Slovák v srdci nosí,*

*líha s ním i preskakuje pníčky,
je mu skrátka blízke tak akosi.
Nezabúda ale, že chlieb má dve kôrky,
obcovať len s dobrom, že má aj zlú stránku,
pre istotu teda zo svojej komôrky
s Kykymorou občas vyrazí si v tanku*

*Šošovka mi chýba, ktorou by som skúsil
trafiť ho – Slováka – v celej zložitosti,
ani Zeiss by takú jemnú nevybrúsil,
zbytočne by meral, márne by sa zlostil.
Slováka netrafiš! Ani rybím okom!
Ešte tak sokolím by sa možno dalo,
ale kúsok z neho zostane vždy bokom,
čo by si vyletel na najvyššie bralo...
(a to by ťa sralo)*

Ignorantis napísal:

Ja teda neviem, *jebo ze sedlackej dubovej*, ale slovenská holubičia povaha je niečo ako španielsky vtáčik, ruské vajco, americký oriešok, francúzska choroba a srbské rebierko dokopy. Možno ešte na tu-recký pochod, švédsku trojku a čínskeho boha randy som zabudol.

Marie Majerová napísala:

Kdo je Kriváň? Kriváň je ležící Slovák.

Leží s očima zavřenýma, ale nezemřel, na jeho čele hnízdí orlové.

Je to problém

zápisů žůfaňou

Chrbtom otočená k celému svetu si stojím pri šporáku a holými prstami vyberám šťavnaté kúsky z otlčeného hrnca. Hrnca môjho života. Slastne privieram oči, prežívam, tichúčko kvílím od šťastia a nespisovne mlaskám. Nakoniec si ako dieťa v perinke spokojne odgrgnem. Celkom som na vás zabudla.

Náhle si uvedomujem ticho za sebou. Otočím sa. Hľadíte na mňa od prestretého stola, a ja sa vidím vašimi očami: masťná brada, pokycaná zásterka, prsty od omáčky zastaté na polceste k obliznutiu. V rukách máte príbory, lakte pri tele, oči neprivreté.

Teraz ale, že čo s tým? Myslím, s mojím blogovaním? Na *krivolakej prti*. Pochopili ste, dúfam, že o ňom bola reč. Čo s tou mojou masťnou bradou? Keď už mám pozvaných hostí, bolo by odo mňa slušné sadnúť si s nimi za stôl v čistej blúzičke a používať servítky. O príbore ani nehovoriac. A najmä – to predovšetkým! – uvariť tak, aby sa nielen mne šťastne grgalo. Aby nebolo priveľmi pálivé, ako to mám najradšej. Výrazne menej feferónok. A čili len na špičku noža.

Ako to riešiť? Hostia, alebo feferónky? Ja, nespisovne rozjarená, či náročné slovesné publikum? Je to problém, toto blogovanie všetkým na očiach. A ešte to čakanie, či aspoň jednému z vás nepredbehne vidličku na polceste do hlavy takáto myšlienka: „Neobsluhuje ma to tu náhodou anglický kráľ?“

Nie? Nepredbehla? To som si mohla myslieť, nevďačníci. Dobrú chuť!

Ešte o písmenkovom šťastí

Keď sa človek naučí čítať, písaniu sa nevyhne. Aj v tomto bol môj malý bracho iný. Nie že by nepísal, naopak. On písal skôr, než sa celkom sám naučil čítať. Naše menej cháповé návštevy vtedy so smiechom a trochu aj so strachom hovorievali, že z toho bude určite maliar!, keď ho videli v pančuškách s veľkým plienkovým zadočkom, s nevyhnutným cumlíkom v ústach a svetlými ananásovými tykadlami na opačnom konci hlavy, ako sa vo svojej zamrežovanej postielke vypína na drobulinké špičky, aby dočiahol vyššie a ešte vyššie na bielej stene, a sústredne píše a píše. A ryje. Lebo keď obrúsil tuhu v pastelke alebo ceruzke, a to bolo hned', nezdržoval sa preliezaním mreží, prehíňaním sa v kuchynských zásuvkách a hľadaním noža na zastrúhanie špičky. Len viac pritlačil. Na zadných nožičkách vztýčený ako veľký mravček albin, popísal a doryl vtedy svojim tajným písmom komplet celý byt aj s nábytkom do zhruba metrovej výšky.

Ešte po rokoch, pri sťahovaní alebo maľovaní, mama objavovala na rubovej strane kresiel, stolov, vnútri skrií a na dne zásuviek tieto jeho zašifrované písomné správy o výsledkoch svojich prvých pozorovaní. Hovorím písomné, lebo kresby to neboli – len čiary, čiarky, vlnovky, krivky, písmo skrátka. Podľa mňa toto by mali ľudia skúšať rozlúštiť: prvé detské presné a neskreslené pozorovania. Dôležitejšie než nejaké sprosté staré hlinené tabuľky o tom, koľko kto komu dlhoval ťavích koží pred tritisíc rokmi niekde v Egypte.

Naším to samozrejme celkom jedno nebolo – nábytok mali na novo-manželskú pôžičku. Na sprostú sektorovú skriňu, s ktorou by ich dnes, i s novou, vyhodili aj v bazári, museli napríklad čakať mesiac a ešte si ju sami odviezť z obchodu v susednom meste. Na toto bracho nebral ohľad. Už vtedy si naši mohli domyslieť, čo ich s ním čaká. Ale milovali nás obidvoch rovnako, a tak ho nechali, kým si v pokoji nedopísal všetko potrebné. Trvalo to vraj vyše pol roka.

Neskôr, keď už vedel čítať, ale písanie normálnym dospelým jazykom mu ešte nešlo tak rýchlo, ako potreboval, mu tatino musel zapisovať nerýmovanú poéziu. Niečo na spôsob dlhých černošských vravených

blues. Napríklad, že a keď to bude o jednom starým dýzláku, jak tam stál dýzlák starej, úplne nabouranej a lidi nebyli v tom starým dýzláku, poněvadž von jim ujel... a podobne a nakoniec, že tak, a to je všetko o tom starým dýzláku. Tatino mu to písal do takého malého zápisníčka, ktorý si potom bracho ilustroval napríklad aj nálepkami, akými sa ešte dnes kráslia veľkonočné vajcia.

Ten zápisníček sa zachoval. Nezachovali sa, bohužiaľ, dve podrobné tajné písma – abecedy plus zápisky v nich –, ktoré bracho vymyslel a vypiloval, keď bol vďaka salmonelóze ešte s jedným chalanom skoro tri týždne v nemocnici na infekčnom. Naši za ním chodievali na návštevy a bracho im cez sklo a cez hornú vetračku s obrovským nadšením podrobne vysvetľoval, ako to s tými oboma tajnými písmami je. Napríklad že: „povedz, mami, nejaké slovo: napríklad hnačka, alebo celú vetu!“ A potom im cez sklo ukázal, ako to vyzerá napísané najprv v jednom tajnom jazyku a potom v tom druhom, pričom samozrejme aj ten druhý chalan chcel, aby mu povedali zase nejaké iné slovo a inú vetu, aby aj on mohol ukázať, ako tie jazyky skvele fungujú, a naši tam prestáli aj tri hodiny vonku na mraze na nemocničnej pavlači a prekrikovali sa cez vetracie okienka s ostatnými rodičmi, ktorí mali deti na izolačke vo vedľajších izbách.

Bracho potom plakal, keď mu doktori povedali, že infekčné zošity s tajnými písmami mu nedovolia vziať domov, ba že ich spália v nemocničnej kotolni. A zúrivo kopal do železnej postele, keď mu dávali také sprosté rady, aké len dospelí môžu dávať, že neboj, to nič, veď si ešte vymyslíš iné. A skutočne mu tie písanky s tajnými písmami vzali a spálili.

Možno by vás zaujímalo, ako to bolo so mnou a mojím písaním po tom, čo sa mi stal zázrak s čítaním. Ja som si však práve, bohužiaľ, spomenula na inú, strašnú vec, ktorá súvisela s brachovým infekčným jazykovým dobrodružstvom. Celá rodina sme vtedy museli ísť na výter. Z toho som ako dievča mala veľkú traumu, lebo neviem, či vám to už niekedy robili, ale mne to pripadalo strašne nedôstojné a ponižujúce. Tatino dokonca po tom vyšiel z ordinácie celý rozzúrený, že: „Pochopíš to?!!! – na mamu, lebo zákrok sa celkom nevydaril. Ses-tra akosi nepresne mierila a jemne ho natrhla tenkou sklenou rúrkou v citlivej oblasti. Ale to len tak bokom, pretože s písmenkovým šťastím to nemá vonkoncom nič spoločné.“

Agresivita je dobrá!

ide o modrú planétu

Dozvedám sa, že jeden veľký nadnárodný automobilový gigant bude mať nového šéfa. Veľa sa od neho očakáva, lebo vraj má dve obrovské prednosti: je schopný a agresívny. Tak takých mám najradšej. Agresívnych a schopných všetkého možného úplne milujem. Lebo v nich je budúcnosť sveta.

Stal sa tu vlani v Čechách taký prípad, že pred hypermarketmi jedného nadnárodného reťazca začali padať stromy. Niečo ako teraz v Tatrách. Večer stáli, a ráno už ležali. Akurát, že to nebola povíchrca. Neznáma prírodná sila spôsobila, že za hlbokaj noci sa pri nich zastavilo auto, z neho vyskákali chlapi s ringopílami, stromy podrezali, nechali tak a zmizli. Tá istá neznáma sila spôsobila, že v rôznych mestách v tom istom čase padali just len tie stromy, ktoré zakrývali reklamné tabule iba toho jedného reťazca. Videla som to na vlastné oči v malom juhočeskom mestečku. Krásny dospelý strieborný smrek tam ráno pred bilbordom z ničoho nič nestál, ale ležal. Hotová záhada.

Ten nadnárodný reťazec bol z toho ale celkom na haluzi až v šoku; že preboha! ako sa len toto mohlo stať, že teraz už je lepšie vidieť na naše reklamné tabule?! Manažéri reťazca tomu hroznému pohľadu normálne nemohli uveriť. Rozum im to nebral. A boli nevýslovne smutní, že dnes tak prepotrebnú zacláňajúcu zeleň pred svojimi bilbordmi nedokázali ubrániť.

Všetci tu ten reťazec ľutovali. Otraseení šéfovia, keď si boli predtým márne polámali hlavu nad tou nevysvetliteľnou udalosťou, sa nakoniec rozhodli prekonať ostych a dať plný priechod svojej добрote: namiesto tých záhadne popadaných stromov vysadia stromy nové. Ibaže, pochopiteľne, keďže tak robia dobročinne a celkom zadarmo, na inom mieste, nie znova pred bilbordmi, ktoré – čo sa dá robiť – teraz tak pekne vidieť už zďaleka. To dá rozum a obyčajná ľudská slušnosť. Českých ľudí to dojalo.

Treba však pravdivo povedať, že sa medzi nimi našli aj kverulanti – v tom už tu majú dlhú tradíciu –, ktorí zákazníkov proti tomu dobro-

činnému reťazcu huckali, že ľudí, prestaňte u nich nakupovať, vždyť to nebylo samo sebou... atď, atď. Ale ľudia sa týmito večnými nespokojencami zmanipulovať nedali. Neprestali tam nakupovať a dnes má reťazec lepšie výsledky ako pred nehanebným zásahom zrejme nejakej neznámej špinavej konkurencie. Čiže, jeho nezištnosť a dobročinnosť sa mu bohato vyplatila. Ale to je skôr výnimka. Nie vždy býva tak, že dobro je nakoniec odmenené. A na to by si mali dať schopní manažéri pozor.

Preto teraz tomu novému agresívnemu manažérovi automobilového nadnárodného giganta držím palce. Pevne verím, že on sa nejakou neznámou špinavou podrazáckou konkurenciou zaskočiť nenechá, a tých pár zacláňajúcich stromov pred billboardmi svojej firmy si dobre postráži.

Viac schopných a agresívnych! A modrej planéte so zelenými pľúcami sa bude dýchať zase o čosi ľahšie!

smutné opiča napísalo:

S falickým apelatívom by si v našej nadnárodnej firme neuspel, *chalan 21*. Rozlišovať pohlavie a robiť podľa neho rozdiely je u nás totiž absolútne nekorektné. Preto napríklad pri styku s nadnárodným šéfom si pohlavie hádame z ruky. Nepredstavuj si to hneď tak, že ja podám ruku, šéf poskytne pohlavie, a ja hádam, že čo to je, čo to má znamenať? Tak to rozhodne neprebíha. Postup je presne vymedzený v pracovnej zmluve, konkrétne v 4. dodatku o korporátnej etikete. Ten je kvôli korektnosti, pochopiteľne, tajný. Ale 1. dodatok, odtajnený, znie: Odborárom ruky nepodáš!

Jemný pokrm z čínskej kuchyne

už zase filozofujem

Oni si títo drobnosúdiví trtkovia myslia, ako bohvieako nie sú prešibaní a šikovní, keď vás podvedú. Dnes doobeda som bola odovzdať nejakú prácu a trtko-ošmek mal svoje hviezdne dve minúty. Poznáte to. Že áno, tak to síce bolo dohodnuté, ale viete, niektoré detaily a hento a toto... a koniec koncov, ani papierovo sme tú odmenu nepodchytili, ak sa nemýlim, však... takže sorry, ak sa vám nepáči, čo dávam... Mám skrátka smolu. A pýcha na vlastnú prešibanosť ho normálne nadnáša.

Išlo v podstate o hlúposť, o pár drobných, by sa dalo povedať. Ale oni skrátka nikdy neodolajú. A tak som mu položila otázku, či mu je jasné, že mi práve spevnil auru, že k mojej poslednej šťastnej vrstve jin práve pridal nešťastnú vrstvu jang, pretože stretnúť v živote človeka ako on je hotové nešťastie, a podľa starých čínskych filozofov šťastné a nešťastné chvíle v živote spevňujú človeku aurálnu krustu, asi ako keď ja obalujem syr na vyprážanie dvakrát, aby sa všetka dobrota udržala v obale a nevytiekla nadarmo na panvicu, a že sa tomu samozrejme môže smiať ako nechcem radšej povedať kto a čo, ale nech si dobre zrúta, kto z nás dvoch dnes príde domov bohatší, lebo že ja síce odchádzam bez pár korún, čo prakticky znamená, že si budem musieť odpustiť niekoľko mojich obľúbených tvarohových hrebienkov ku káve, zato už navždy bohatšia o skúsenosť so šestákovým podrazákom – ktorú to skúsenosť si pochopiteľne nenechám len pre seba – kým on si z vyšudenných pár korún síce na chvíľu urobil plecné vypchávkvy, no z hľadiska dlhodobého môjho je prakticky na odpis, a ak ešte raz niekedy v budúcnosti nešťastnou náhodou narazí na moju práve stvrdnutú auru, nebude sa stačiť čudovať, aká mu od nej na čele navrie hrča.

Je mi jasné, že vysvetľovať týmto drobnosúdivým trtkom čínsku filozofiu je v podstate skoro zbytočné. Musela som mu to však povedať, aj vám sem na *krivolakú prť* to napísať, lebo čínski filozofi mali pravdu. Cítim, že moje jin a jang sú opäť v rovnováhe, že moja mladá aurálna krusta mi skutočne zase o niečo spevnela, pričom to dobré, šťavnaté a chutné vo mne sa nestratilo v nejakom smradľavom, hnusnom prepálenom oleji.

Taká nech som aj naďalej! Ako dobre obalený vyprážaný syr!

Ruty-šuty Ukrajina Donbas

nahodili kombajn a uvedli ho v cval

Že sa ide Donbas odtrhnúť od Ukrajiny, som sa práve dozvedela. Tak to už tam určite v húfoch nalietajú špecialisti na trhanie a lepenie. A čo ja na to, sa pýtate? Ja stojím a spievam protestong: Ruty-šuty Ukrajina, Donbas, ruty-šuty Ukrajina má-á-á-a... Totiž, to je tak. Ja som samozrejme verná Honzovi Nedvědovi, ako som tu už písala, ale mám rada aj protestongy.

S našimi a s ďalšími niekoľkými rodinami sme chodievali na také lacné všelijaké dovolenky pod stan a na hory lyžovať a podobne. Večer vždy býval program. My decká sme si opekali pri ohníku špekáčky, mamy nás pri tom okrikovali a tatovia k tomu hrali na gitarách a spievali. A popíjali nápoje. A keď už sa po tých nápojoch začali v piesňach objavovať závadové slová, mamy kričali, že táák, deti, a ide sa spať, šup šup do spacákov. My sme zase kričali, že ešte nieéé, ale nakoniec sme tam aj tak skončili, a naši potom do noci spievali protestongy. Čiže krylovky, slnovratovky a celkom nakoniec, keď už sa tatovia začali oslovovať ruskými menami, že tak co, Aristarchu Protapyči, vodku piješ? Piju, piju, Prochore Těrentějeviči, a dopít se jí nemůžu, potvory jedovaté... to už aj mamy odchádzali spať a tatovia spievali ruské protestongy. Tie som mala najradšej, lebo my decká sme samozrejme hneď nezaspali, ale sme ešte dlho vyvádzali a všetko od ohňov alebo z klubovne dobre počuli.

Ruské protestongové pesničky vlastne neboli ani tak protestné ako skôr neslušné. A vlastne ani tak nie ruské ako skôr takým ruským pidžingom spievané, aby rozumeli aj nevzdelanci. Naši tatovia ich spievali ženskými častuškovými troj- až štvorhlasmi. Všetky si už nepamätám, len niekoľko protestných úryvkov. Napríklad: *Natašo, bylo to charašo...* alebo: *Tri mužika kolchoznika ulapili zajca* alebo: *A ja malada komsomoľca spizdila...* a ešte všelijaké ďalšie, ktoré sa nám deckám strašne páčili práve kvôli tým neslušným protestným slovám. Tie sme si samozrejme zapamätali všetky.

Ruty-šuty Ukrajina, Donbas, to bol tiež protestong a nadväzovalo sa ním plynule po dospievaní normálnych slov pesničky Ruty-šuty

Arizona, Texas. Pretože sa ten protestong stal teraz aktuálnym, uvediem ho v čiastočne plnom znení, aké si pamätám. Autora, bohužiaľ, nepoznám:

*... Obrátím ho k sobě obličejem, poznal jsem Ivana Kuzmyčé-é-é-e
kolenou měl celý, celý přeražený, ležel tam bez koně, bez biče
Pravil ke mně hlasem zmírajícím: soudruhu můj, ty to jistě zná-á-aš
Přepadli mne v noci, v noci bez pomoci, určitě to byla špionáž
Ruty-šuty, Ukrajina, Donbas, ruty-šuty, Ukrajina má-á-á-a
Já nahodil jsem kombajn a uvedl ho v cval, píseň práce jsem si
zazpíval...*

Pevne verím, že prijmete s pochopením, že som tento myšlienkový prehľad tlače za uplynulý týždeň venovala pre zmenu vážnej aktuálnej politickej situácii, čo normálne nerobím, ale taký už je život. K tomu chcem len poznamenať, že tu v Čechách si novinári ťažkajú, ako sa ich politici vôbec nepodieľajú na riešení problémov Ukrajiny. Ja som zaznamenala, že Slováci tam teraz jedného majú, tajomníka OBSE, či ako sa to menuje. (A ktorý ešte nevie, že o dva roky bude slovenským ministrom zahraničných vecí, mimochodom.)

A vôbec by som sa nečudovala, keby sa ten Slovák priznal, že tiež sedával pri táborových ohňoch, tiež počúval neslušné protestné piesne pripitých otcov a z nich teraz čerpá silu pre dnešné ťažké ukrajinské vyjednávanía. Lebo viete dobre, čo spieva môj Honza Nedvěd o táborákoch:

*Tam mnohý z pánů měl by se kouknout
a hned by viděl, jakěj chcem svět.*

o pokroku a labutích krkoch

... verila by si, že moja mama v puberte ešte zažila obecného bubeníka?!!! V dedkovej rodnej oravskej dedine vraj chodieval bubeník z dolného konca na horný s každou dôležitou správou ešte začiatkom šesťdesiatych. Vždy po pár domoch sa zastavil, zavirbloval na bubienku a: „Na známosť sa dáva...“ Mal však rečovú vadu, ktorej Česi hovoria patlavosť, takže mu rozumeli len miestni, lebo na to boli natrénovaní. Mama sotva polovicu. Ale že keď si bubeník vypil, boli namydlení aj domáci. A tak niekedy za ním pritiahlo na vyšný koniec aj pol dediny, čo si ľudia potrebovali opakovaným trpezlivým počúvaním pozliepať informačné čriepky. Vtedy si ešte vedeli nájsť čas! A tiež z toho vidíš, že slovu ešte prikladali váhu. Ukáž mi dnes na nete text, kvôli ktorému by niekto bežal dediny kraj!

Ako vtedy ľudia mohli žiť? Telefóny neboli, ani telka. Kúrilo sa uhlím. To som ešte zažila u babky, ale smrdelo mi to. Drevo v peci na chalupe mi zase krásne vonia. Keď sa tam niekedy zobudím v zime a mám ísť zakúriť, predlžujem si chvíľu pod paplónom všelijakými výhovorkami alebo ľutovaním iných. Napríklad chuderku Máriu Antoinettu ľutujem, ako musela každé ráno podstúpiť dlhý ceremoniál vstávania, keď okolo nej stepovalo zo dvadsať dvorných dám a každá chcela dokázať, že jej šľachtická funkcia povedzme vyzliekačky nočnej košeľe alebo prinášačky papuč či škrabkačky medzi lopatkami je nesmierne dôležitá, pritom všetky museli dodržiavať predpísanú choreografiu, na ktorú boli na kráľovskom dvore strašne hákliví, takže než taká barónka čepca odniesla nočný čepiec do truhlice, urobila dvakrát rondo, trikrát pas de deux a ešte plizé a arabesque, potom to isté od truhly naspäť, po nej zase zatancovala grófká nočnej košeľe a chuderka kráľovná sedela celý ten čas holá na posteli s husacou kožou a nadávala, že dajte mi už konečne ma combinette, veď ma tu traff od zimy, merde!, ale ony nie, a dotancovali ten ceremoniál až do konca. Predstavujem si, že nešťastnou náhodou práve v takejto nevhodnej chvíli začal zvonka, spoza mrežovanej brány, kričať prostý francúzsky ľud, že: „Du pain! Du pain!“ a od zimy modrá kráľovná sa podráždene opýtala dvorných dám: „Čo to tam zase tá chamrad' vyvreskuje?“ A keď jej dámy povedali, že ááale, Vaša Jasnosť, to nestojí za reč, vraj chlieb chamradi nepriviezli, tak ona vyvrátila bielka, že bože môj, to je za trest,

vládnúť takýmto cretinom; to im nenapadne si namiesto chleba namáčať do kakavka kroasány? To s každou takouto kravinou budú chodiť sem ku mne?! A rozkázala, nech lokaji tých krikľúňov za plotom na výstrahu oblejú z nočníka. Poddaní si to vzali osobne a odsekli jej potom hlavu.

A vedľa veľká družina šľachticov u kráľa to isté. Od rytiera vynášača pozlateného šerbla až po grófa pripínača fíží, všetci držali palce, keď kráľ oznámil: „Cvrkli by sme si!“ a obdivne tleskali a prehnane sa smiali, keď dodal: „A možno aj trúsili!“ A keď rytier šerbla vynášal plnú nádobu, predbiehali sa, kto ridikülnejšie a espritnejšie kráľa pochválí, že: to bylo boží, Jasnosti!, alebo niečo podobné. Lebo to bolo najdôležitejšie – prejavit duchaplnosť, byť ridikül. Pekný film som o tom videla, s Fanny Ardantovou. Muselo to byť vtedy dosť tvrdé. Vedela si, že v celých Versailles vraj nemali vecko? Madame du Barry, s poschodovým účesom ako koráb kráľovskej flotily, sa skrátka len tak postavila niekam do kúta, nenápadne trochu odnožila, a bolo, išla ďalej. Sluha vzal mop, prebehol to a kurtoázie mohli pokračovať. A ako museli smrdieť! Vtedy dievčatám radili, aby sa ne-kúpali, pokiaľ im to lekár nepredpíše, viac než raz za mesiac, že sú z toho migrény, a keď už, tak len v dlhej košielke a pre istotu so zavretými očami, aby náhodou nezbadali kúsok niečoho nemravne holého zo seba.

Tí feudáli vôbec! Filozof mi hovoril, že ruský cár Peter vraj namiesto toaletného používal čerstvo odtaté hebké labutie krky. Pochopíš to? Ved' na to museli mať v Piteri za Zimným palácom chovné jazero. A hneď aj prestaneš mať chuť si predstavovať, prečo sa toľko hovorí o plnených labutích krkoch ako o náramnej pochúťke na kráľovských hostinách. A bohvie o čom vlastne bol ten Čajkovského balet! Možno sme to ako západní Európania zle pochopili. Možno to bol revolučný inotaj. A tá labuť, čo sa tam potom na záver tak pomaly a ladne skladá, tým možno chce vyjadriť hlbokú humanistickú myšlienku, že: „Nie, tyran, ty si riť so mnou vytierať nebudeš!“ a radšej umrie popredku, disidentka. Čo my vieme?

No, trošku som sa dostala od témy, ale to už je to moje nešťastné myslenie v širších súvislostiach, grétko. Aj filozof mi niekedy hovorí, že by som si mala trochu krotiť predstavivosť. Takže radšej skončím, lebo aj na chalupe, keď sa doposmeľujem, nakoniec musím vybehnúť spod paplóna do studnej izby. Vlastne... na niečo drobné som si predsa len ešte práve spomenula. Ale potom už ma nesmieš zdržiavať, grétko, naozaj nie, už koniec, veď musím ísť ešte nakúpiť.

Profesor Koba rozprával historku, ako býval v Prahe v podnájme u jednej domácej, ktorá vyznávala železnú pravidelnosť. A každé ráno presne o siedmej zasadla spoločný záchod, čo bol dosť problém, lebo niekedy čakala aj pol hodiny, kým sa, obrazne povedané, pohli ľady. A raz ju Koba predbehol. V tichosti potom natešený počúval, ako sa po chodbe blížili kroky a domáca stlačila kľučku. Chvíľa neveriaceho ticha. Ďalšie stlačenie kľučky. Opäť chvíľa ticha. Ďalšie stlačenie kľučky. Opäť chvíľa ticha. Dôraznejšie zalomcovanie kľučkou. Potom dlhšie ticho, keď si Koba začínal myslieť, že domáca sa diskrétno, po špičkách vzdialila.

„Je tam niekdo?“ ozvalo sa však spolu s ďalším zalomcovaním kľučkou. Koba mlčal.

„Pane profesore, jste tam?“ Dôrazné zalomcovanie kľučkou. Koba neodpovedal.

„Pane profesore!“ Ďalšie dôrazné zalomcovanie kľučkou. Koba opäť mlčal.

„Pane profesore, straníte?“

Koba domlčal: „Ne, milostivá, seru!“

„Fuj, vy sprostáku!“ a urazene sa vzdalujúce kroky.

Vtedy ho domáca ešte nevyhodila. Až potom, čo to raz trošku prehnal na nejakom večierku a nadránom zobudil domácu i susedov spevom svojho obľúbeného závadového rokenrolu, pri ktorom nás o niekoľko rokov neskôr mamy urýchlene hnali od táborákov a z klubovní do spacákov. Rokenrol mal český text od neznámeho autora a pamätám si z neho to najzávadovejšie, prirodzene:

... ta svatá Jana, ta spává sama nahatá / ten svatej Petr, koupil jí svetr a ukázal jí varlata... a refrén to malo tuším: Nabliju kýbl! Nabliju kýbl!

Ale to je, grétka, naozaj už úplne všetko, viac už ti nepoviem, ani keby si ma zabila, to sa na mňa nehnevaj a už ma nezdržuj, musím bežať, aby mi nezavreli. Sľúbila som filozofovi zapieť zdravú brokolicu.

O detskej nevinnosti, baranoch a partizánoch

Niekedy sa mi až rozum zastavuje, keď si spomeniem, akí vedeli byť dospelí sprostí. Raz sme v škole dostali pozvánky pre rodičov do sprievodu na prvého mája. Asi tak štvrtáčka som mohla byť. Mali sme občiansku výchovu, či ako sa to volalo, a tak som si z nudy po tej pozvánke kreslila vzrušujúce bojové výjavy, lebo som sedela v lavici s Pikinom Rehákom. Chlapčenský pupok, čo už. Na tých výjavoch boli lietadlá, z ktorých sa strieľalo. Na krídlach mali hákové kríže. Pripadalo mi to vedľa Pikina ešte nie dosť bojové, a tak som pod to pripísala, že Haj Hitler!, a ukázala to Pikinovi. Tomu sa to zdalo vtipné a posunul vec Vladovi Slávikovi, ktorý sedel pred nami. Aj tomu sa.

Lenže prichytil ho pri tom starý zástupca riaditeľa, ktorý s nami mal tú občiansku výchovu, a začalo byť veľmi zle. Jačal, normálne chytil hysák, že čo je toto, že oni bojovali proti fašistom – strašne si zakladal na tom, že bol partizánom – a my nevďačníci že takto, pritom si žijeme ako vo vatičke!

Mne viac nebolo treba, lebo som si hned' predstavila obrovskú zá-palkovú škatuľku, asi preto, že som si v nej raz chovala malého chrústika a krmila ho lístkami, ako si tam všetci traja – Pikino Rehák, Vlado Slávik a ja – ležíme na mäkkej bielej vatičke, a som sa samozrejme takejto predstave nekontrolovane a schuti zasmiala. To zástupcu dorazilo a dostala som dlhú poznámku, že rodičia musia prísť na pohovor a že mi hrozí zhoršená známka z chovania, spisovne správania sa. Prvo-májová pozvánka do sprievodu s bojovými výjavmi a protištátnym heslom sa mi zabavila.

Naši doma sa na to dívali a babka povedala dedkovi: „Ic tam ty, šak aj tys bol partizán.“ Dedko ma teda vzal, ale nie do školy, rovno k zástupcovi domov. A táto partizánska taktika sa vyplatila, lebo zástupca, tiež už starý dedo, hrabal pred domom lístie vo vyťahanych teplá-koch, takže vypadalo smiešne, ako tam chcel s hrabľami v ruke znovu opakovať, že my proti fašistom, partizáni a vatička a tak podobne.

Dedko mu sucho vecne na to povedal: „Aj ja som bol partizán,“ prešiel na tykanie a opýtal, sa: „A ty kde si bojoval?“ Tým to celé hodil do správnej perspektívy a bolo. Ale keď sme potom odchádzali, dedko si polohlasom pre seba povedal: „Baran“.

Doma mi vysvetlili, že nie je potrebné, aby som vypisovala na prvomájové pozvánky Haj Hitler, lebo hitlerovia boli tí, čo chceli dedka za povstania zastreliť. Potom ešte tak všelijako nepriamo som sa dozvedela, že skutočne, zástupca je baran, a mama k tomu porozprávala, ako už aj ich v prvej triede strašil, aby dávali dobrý pozor, že vysoko po nebi lietajú americké špiónske balóny na zhadzovanie všelijakých otrávených hračiek a žuvačiek a mandelinky zemiakovej, a ona potom vždy, keď sa začalo zmrákať a vychádzali prvé hviezdy, bedlivo pozorovala, či sa náhodou nehýbu, aby to hneď bežala oznámiť do školy, že áno, videla som ho! Letí na nás špiónsky balón! Dedko mal potom ešte aj také reči, že by ho teda zaujímalo, či ten zástupca vôbec... a že kde sa odrazu objavil napríklad taký partizánsky veliteľ ako Šalgotvič, čo o ňom predtým nikto nevedel, ale to už sem vlastne ani nepatrí. Keď si na to spätne spomínam, skutočne, rozum sa mi zastavuje.

... pritom si žijeme ako vo vatičke!

O inteligentnom a inom pechorení

My, prosté čitateľky, nie a nie si dať pokoj. Čítame. Všeličo. Napríklad tuto v dnešných českých novinách, že ktorási hráčka „je obrovská srdcačka a má neskutečný morál“. Športoví novinári sa stále motajú okolo lajny a kto hoci len raz dostal ťažkou basketbalovou loptou zblízka prudko do tváre, chápe. A otázky si už nekladie.

Lenže píšú aj literárni kritici a recenzenti. Kritika napríklad „fascinuje autorkin premýšľavý erotizmus“, pristihol autora v „kokóne nihilizmu“, alebo ho vyviedli z miery „neúnosne veľké hodnotové amplitúdy“. Iný „pozitívne pertraktuje autorove afinitné aktivity“. „Kde si sa tu medzi nami takýto vzal?“ pýtame sa my, prosté čitateľky, keď toto čítame. Ako sa to stane, že niekto spomedzi nás z ničoho nič zistí, že môže – ba musí! – vysvetliť ostatným, čo je čačané a čo kakané.

Jeden z nich na to odpovedal, že kritikom sa človek stáva akosi bez vlastnej viny. Že ho jednoducho čosi pudí, „akýsi pobádací nepokoj, donucovací mechanizmus, inštinkt a či čo“. Podľa nás, prostých čitateľiek, to bude najskôr to posledné – „či čo“. Neznáma sila, zrejme niečo podobné pohlavnému pudu. A tomu rozumieme, to je nám jasné, blízke. Takto už kritika chápeme a cítime s ním. Píše, lebo musí. Nepísať nemôže. Tolstoj vraj povedal – a ten veru vedel o čom hovorí, smilník jeden starý – že všetko zlé v človeku má pôvod v pohlavnej žiadzi. Aká asi strašná je tá kritická? Pomiluj ich, nebes celý strope!

Ale je tu ešte jedna otázka. Pre koho vlastne kritik píše? Ak domýšľavo pripustíme, že aj pre nás, prosté čitateľky, potom musíme s hanbou priznať, že nezriedka to „percepčne nezvládame“, že efekt býva „frapujúco disparátny“. Že niekedy sme z toho latinsko-gréckeho folklórneho žargónu a zahustených viet akomak zmätené, ak nemám rovno povedať, že celkom sprosté.

Nedorástli ste, nečítajte! šprihne kritik. Ved' hej, môže byť, ale je tu aj prostá ľudská zvedavosť. Keď kritik niekde v normálnom časopise napíše, že „zmysel celého autorovho inteligentného pechorenia musíme hľadať v tom, že do svojej knihy o notoricky bežných ľuďoch vložil autor celé svoje bytostné chápanie problematiky súčasného

človeka, vrátane precítených obáv z jeho nedostatkov a varovaní pred jeho zavinenými i nezavinenými defektmi...“ naskočia nám starostlivé vrásky. Veď to môže byť niečo veľmi dôležité! Lenže na takéto vety aby sa notoricky bežná čitateľka opásala mačetau.

Alebo... že by to nebolo nám? Že by spisovateľom? Nebohý Vonnegut, keď bol kedysi v Prahe, vraj nadával kritikom do parazitov, čo sa živia jeho myšlienkami. Naši takí tvrdí nie sú, ale vyzerá to, že kritikov majú takpovediac na háku. Kým si kritik ešte len popúšťa opasok, aby mohol zasadnúť k čerstvo vydanému románu, „porozoberať sa v ňom“ a riadne ho poprežúvať, spisovateľ už dávno pracuje na niečom inom. Asi ako stará honorárová vyhláška, tak ho práve zaujímajú kritikove reči a rady.

A tak otázka: Pre koho píšú kritici? zostáva pre nás, prosté čitateľky, naďalej otvorená. Našli by sa aj iné otázky ešte. No nech už to s nimi bude akokoľvek, dúfame, že spisovatelia sa neprestanú inteligentne pechoriť, aby sa kritici mali v čom porozoberať a my, notoricky bežné čitateľky, nad čím na *krivolakej prti* zamýšľať. Lebo myslieť je veľmi užitočné.

Myslíme – teda sa pechoríme.

samolúbe intelektuálo napísal: **O kritikoch**

Ak štítivo pripustím aj iný, navyše francúzsky doširoka rozhodný názor, že písanie je kámasútrou reči, poznávaním jej rozkoší, nemôžem ho, pochopiteľne, neupresniť a nedorozvinúť smerom ku kritikovi.

Vo chvíli, keď rozvášnený autor v spotenom prepletenci s rečou „štiepa bambus“, prizerajúca sa bežná až prostá čitateľka nedokáže dostať zo seba viac než rozpalené voyerské „ááách!“, prípadne dojatý potlesk. Kritik však, ako veľký Kámarádi, kronikár a pomocný inštruktor rečových rozkoší v jednom, v takej chvíli bez rozpakov odhadzuje horizontálne odstavajúci sarong a krúžiac okolo roztúženej dvojice bedlivo skúma, z ktorej strany má tesne prilahnúť, aby zmámenému autorovi pripomenul, že „štiepať“ sa dá napríklad aj kosodrevina, ba že je možné – bežné až prosté čitateľky budú musieť odpustiť – spojenie „pekelného manžela a šialenej panny“.

Nezvládnuté robinzonády

Žinkinova sovietska psychologická škola, z nej menovite Poršnev, bola toho názoru, že sa treba odpútať od robinzonád. Že treba, naopak, obcovať, nebyť sám. Bez obcovania by človek ani nehovoril, učila tá škola.

Ani mne robinzonáda nesedí. Len niekedy pri raňajkách. Keď filozof vstane prdelí napřed. Keď si len tak v pyžame skočí dolu po noviny a cestou späť k nemu do výťahu pristúpi plukovník Pazdera.

„Ten náš pan prezident,“ hovorí potom filozof nad novinami jedovato, „to je učiněná cloaca maxima na myšlenky. Ať už cokoli odkudkoli vytéká a přitéká, vždy to skončí u něj, vždycky nakonec on to všechno musí usměrnit a vysvětlit všem, proč že to vytéká a přitéká blbě a z jakých navíc naprosto falešných pramenů. On je něco jako Velké Zakončení, Poslední Článek globálního myšlenkového řetězce. Já si myslím, že naše modrá kulička mu začíná být malá. Že až mu konečně udělej tu odpíranou Nobelovku – celkem jedno za co, zaslouží si ji prakticky za všechno: za ekonomii, tenis, literaturu, za architekturu, kravaty – že teprve potom se konečně naplno pustí do úkolu, který jedině jej je hoden. Pak pozvedne svou ušlechtilou prezidentskou hlavu k nebi, vysune svou moudrou bradu s filosoficky zakřivenými ústy pod nesmírně esteticky zastříhnutým knírem a konečně nám řekne plnou pravdu o naprosto, ale naprosto falešném pohybu planet, jakož i o černých dírách, které on, má-li to říct naplno – a on si myslí, že rozhodně má – vnímá, naopak, jako zřetelně bílé...“

Na to ja mu hovorím, že každý máme svoje trápenie, aby si to tak nebral, že náš slovenský bon hom by mu zase vedel spamäti vysypať, koľko gólov dala vlni Skalica Liptovskému Mikulášu v predĺžení, alebo na koľko po sto metroch zrýchli ferrari a taktiež – a to je zaujímavé, to nech dobre počúva – kade to fučí z fujary: totiž vrchom, lebo ona je síce deravá na obdivoch koncoch, ale ten stĺpec vzduchu a do toho tie dierky uprostred, chápe, tie tam tiež nie sú na okrasu... A takto nenápadne sa snažím odlákať ho od škodlivých tém a nešťastného prebudenia sa hore onou. Ale on nie, on aj ďalej brble a brble.

Tak mu zlomyselne a už trochu nasrdená pripomeniem niečo z knihy, ktorú mi na toto leto zaradil do povinného dovzdelávacieho čítania: radu Petra Jakovleviča Čaadajeva poskytnutú kňažnej Jekaterine Dmitrijevne Panovovej tesne predtým, než ich obidvoch úradne vyhlásili za bláznov: „Zvykněte si dodávat prvním hodinám dne co nejvýznamnější a nejslavnostnější ráz a povzňte hned zrána duši do výšin... Jednou promarněné chvíle ranní samoty a soustředění se už nikdy nevrátí.“

Ale pretože jemu to v jedovatosti páli ešte viac, hneď mi odsekne slovami toho istého Petra Jakovleviča: „Co lepšího byste, madame, mohla učinit Vy, než odít se rouchem pokory, které tak sluší Vašemu pohlaví!!“

Nato sa už nadobro odpútavam od škodlivej robinzonády a obcujem s ním tak živo, že by mi tliekala celá sovietska psychologická škola na čele s akademikom Žinkinom. Na rozdiel, pravda, od plukovníka Pazderu, nášho suseda na poschodí.

... a Žižka na svojej ocelevej pariipe pomaly kráčal zo zachmúreného Vítkova na Prahu

Z tichého sveta galérií

Z umenia sa človeku urobí dobre. Alebo zle. Podľa nálady. A podľa umenia. A niekedy sa človeku urobí z umenia čudne. Ako napríklad si má vysvetliť správu z novín, že šesť mladých umelcov prišlo do Českej národnej galérie a tam „kálelo“.

Vy, ktorí neviete tak dobre po česky ako ja, si poviete, že ich tam asi niečo umelecky urazilo, nejaká socha alebo obraz, a tak vzali sekery a pokáľali to tam na triesky.

Až sa vám to hanbím povedať, ale nemáte pravdu. Úplne tak to nebolo. Na to, čo tí mladí umelci urobili, sekeru nepotrebovali, hoci, a v tom pravdu máte, boli vraj urazení a potom sa im pravdepodobne aj ťlavilo. Oni sa skrátka demonštratívne, na protest a zborovo pričupili a urobili na výstavnej ploche... príčupky. „Potom se očistili a v klidu odkráčeli,“ popisuje ich nečakaný tvorivý akt česká tlač.

Prečo to urobili, komu a čomu navzdory, je teraz vedľajšie. Zaujímavejšie sa mi zdá, že médiá vydali správu až týždeň po akte. Ja z toho usudzujem, že v galérii si zrejme za celý týždeň vôbec nevšimli, že na výstavnej ploche majú nečakané prírastky, čudné artefakty.

A myslím si, že sa tak stalo preto, lebo tam chodievalo málo bežných, umením len zriedka zasiahnutých ľudí. Keby sa bežný človek ocitol vo výstavnej sieni z ničoho nič zoči-voči príčupkom, povedal by: „Fuj! Prasatá!“, zapchal by si nos a utekal rýchlo preč. Znalec umenia, zvyknutý na galérie a výrazné umelecké počiny, však rozhodne nie, ten takto splašene nekoná. On naopak dychtivo zavetrí a celý vzrušený začne analyzovať, aký signál sa tu k nemu zo strany tvorcov vysiela, ktorú strunu v ňom zamýšľali rozochvieť.

Lebo znalec už videl na vernisážach onakvejšie veci: videl, ako umelec štvrtí prasa a prasačou krvou omalúva holé ženy, videl ho vymočiť sa a namočiť do toho kríž, videl, ako vo výstavnej sieni umelecky hnijú jablká, ako muchy a červy za sklom lezú po mrcinách, videl uprostred galérie rozostlanú posteľ so špinavými ženskými nohavičkami, vložkami a použitými prezervatívami, a mnohé takéto výrazné diela predávané za státisíce. Čiže on už je poučený, že pachy, hnusy a zlé

vkusy by citlivému recipientovi rozhodne nemali brániť, aby umeniu vykročil v ústrety, otvoril sa mu a nechal sa ním nielen ovievať, ale aj opelovať.

Znalci preto nemohli byť v šoku; na tých nečakaných šesť artefaktov v Českej národnej galérii nazerali po celý týždeň pokojne, cez svoje poučené estetické hranoly, a snažili sa presne a výstižne pomenovať celú škálu pocitov, ako nimi ony vibrujú. A v tom tichom obcovaní s neobvyklým tvorivými výronmi si zase o piad' posunuli vnútorné hraničné kamene krásneho.

Až na tie hovná po týždni konečne narazil psohlavec Knížák pri kontrole rajónov, rozzúrila sa, že to rozhodne nemohlo jít přeze mě, todleto, todle já přeci dělával jako první už v šedesátejch, to bych tady v životě neschválil!... A nechal nevyžiadané artefakty z galérie vyhodit'.

Chcela by som uzavrieť tento dnešný myšlienkový prehľad tlače za uplynulý týždeň, venovaný tentoraz výhradne umeniu a jeho skrytej sile, myšlienkou, ktorú predkladám na zváženie všetkým umelcom. Myslím si, že by si možno mali občas položiť otázku, čo sú to „búrky v šerbli“ a či aj v umení vždy a za každých okolností platí inak múdre príslovie prapredkov, že: „Lepší stvoritel' ako zabitel'“

Sviatočné dopoludnie v štáte českom

Čo urobí krásne mladé dievča, keď je v Prahe štátny sviatok, jesenný chlad a nebo zamračené? Spomenie si na nedávne slnečné nedeľné dopoludnie v malom juhočeskom mestečku.

Podpätky mi klopkajú po prázdnom námestí, hodiny na radničnej veži odbíjajú desať a zvonkohra hrá *Když se ten Tálínskej rybník...* My z malých mestečiek tú atmosféru pokojných nedeľných dopoludní poznáme a vieme sa ňou nechať dojímať. Pravda, až keď sme od rodného malého mesta bezpečne ďaleko, usadení vo veľkých a ešte väčších mestách. Ale raz sa vrátíme, čakajte tam na nás!

Počujem spev z nádvorja radnice. Uprostred stará studňa s tepanou ozdobnou mrežou, javory s guľato zastrihnutými hlavami, tri rady kresielok na trávniku, na nich miestne staršie dámy v elegantných letných kostýmčekoch s manželmi, mamičky s deťmi a kočíkmi v tieni pod javormi. Nad hlavou krásne modré nebo a spod kamenných gotických oblúkov spieva Neckář. Normálne živý Neckář, ktorého som asi pred polrokom videla tlstého na obálke nejakého časopisu, ale teraz je štíhly, fešák, celý v čiernom a spieva *šalalalalali*; občas mu nečakane vystrelí noha od boku, skoro v pravom uhle, ako keby ani nebola jeho, i na koleno si kľakne, stojanom nad hlavou zamáva. Som očarená. Ešte nikdy som ho takto živého nevidela. Len od mamy som si nechala rozprávať, akým bol idolom.

Je to vernisáž nejakého výtvarníka rodáka, všetko sú to tu zrejme miestni, ale ako jedna z nich si pripadám, také je mi to dôverne známe. Starosta niečo hovorí, celkom vtipne, bez papiera, po ňom pekná herečka – hráva princeznú vo filmoch, a miestny slávny spisovateľ. Celé to potom án gró zhrnie kumšthistorik – zaujme sa imaginatívnosťou, brizantnou gestickosťou autora, zaspomína na zlé časy, keď homo homini bol lupus, ide do hĺbky, ale nik nie je nervózny; čajky od rieky nám občas zaškriekajú nad hlavami a pod gotickými oblúkmi je už v pohároch naliate biele i červené a vyzerá ho byť dosť pre všetkých takto pred obedom.

Len deťom je dlhá chvíľa. Pýtajú sa z kočíkov, dožadujú sa pozornosti. Za chrbtom sa mi ozve šťavnaté hlasné odgrgnutie. Mladá mamička drží na rukách dievčatko v plienkach, smeje sa a chváli, že nóó, hezky si Verunka ríhla po čajičku. Verunka sa smeje tiež, šťastná bije mamičku po tvári, aj oteckovi švihne zo dve a veselo mrví drobnými holými pätičkami. Zasmeje sa aj na mňa, odrazu zmŕští tváričku, kýchnu, pri čom jej z tej prudkej námahy hlasito zarapčí v plienkach, a to sa už smejeme všetci naokolo a ja sa cítim celkom ako u nás v našom malom západoslovenskom mestečku a chce sa mi nahlas povedať smerom k vážnemu odborníkovi na kunst, že to staré už neplatí, že teraz už homo homini je pupuší alebo niečo podobné. Je nám tam skrátka všetkým pekne, Vašek Neckář ešte zaspieva, že čaroděj dobroděj, mesečusec a je to dojemné, lebo ho nedávno na pódiu porazilo, a keď hovorí, tak len s veľkou námahou a pomaly, ale pri speve to vôbec nie je poznať, aj hlas má výborný.

A potom už ideme k stolom pod gotickými oblúkmi, popíjame biele v kresielkach pod javormi, usmievame sa na seba a nakoniec sa ideme pozrieť dovnútra na výtvarníkové obrázky. A Vašek Neckář sa mi podpíše pre mamu.

Nežije sa tu zle, v štáte českom, hovorte si, čo chcete.

... a pod gotickými oblúkmi je už v pohároch naliate biele i červené a vyzerá ho byť dosť pre všetkých takto pred obedom.

Husákove deti v historických stupajách

Včera podvečer, už skoro za tmy, sme si s filozofom vyrazili na inlajnoch. Nádherne sa tu jazdí po dlhej asfaltovej aleji na temene slávneho českého bojového kopca – na Vítkove. Vozia sa tadiaľ iba prezidenti, keď idú položiť vence pod Žižkovho koňa. A ešte policajti, keď sa chcú na chvíľu zažiť a pospať si v aute na malom parkovisku za Národným pamätníkom.

Ak jedného dňa zložím pesničku, klip sa bude nakrúcať na Vítkove. Na konci tej dlhej plošiny pod Žižkovou sochou sú schody a z nich je vidieť celá Praha – rovno oproti veža na Petříne a vpravo, keď sa odpíli jeden hrubý konár s listami, aj Hradčany. Lebo nakrúcať budem ten klip v lete.

Boli sme tam včera s filozofom celkom sami. Bielu budovu pamätníka nám slávnostne nasvietili, pred ňou sa dramaticky vynímal Žižka, hroziaci z koňa palcátom. Ponad pravé plece mu cez potrhane mraky občas vykukol jasný mesiac. Romantické ako od Mařatku, mi povedal filozof. Alebo od Mařáka? Ešte Slavíčka poznám z českých. No, to je jedno. Vpravo za žižkovským údolím sa týčil modrobieločerveno nasvietený televízny vysielateľ. Vyslovene slávnostná atmosféra. Tak sme sa tam s filozofom naháňali ako zaľúbení v ruských filmoch medzi briezkami. Alebo ako malí eskimovia na suchu, by povedal zase Vajanský. Potom sa spustil dlhoočakávaný lejak a spláchol smradlavú pražskú inverziu. Domov sme dorazili celkom mokri.

Dnes sme išli osláviť štátny sviatok do centra. Na malom Jungmannovom námestí, kúsok za Baťom, sme zastihli rečníť českého politika, o ktorom filozof hovorí, že to je chlap každým koulem alebo tiež, že Mirda Dvoukulák. Dvoukulák z pódia hovoril, že tu v Čechách, priateľé, se už zase roztahujú komunisti, ale že na Slovensku, za Dzurindy, přátelé, tomu tak není. A že pojdme se podívat na Slovensko a udělejme s tím něco taky tady!, nás vyzval.

Mladý dynamický konzervatívce – ani neviem, či to mám všetko po filozofovi opakovať, ale on takýmto chalanom v politike hovorí, že neodčakávi kloakani – sa potom na pódium Dvoukuláka strašne optimisticky

na všeličo vypytoval. Napríklad, že: „a co budete dělat dnes večer?“ A Dvoukulák ľudsky prosto mu odpovedal, že najprv si pôjde prezliecť košeľu a potom si zájde s dcérou niekam na večeru, načo bezdomovci, ktorí si prišli vypočuť zadarmo muziku, vzťahovačne na neho volali, že no jó, vole, abys náhodou nesmrdel, vole, žejo!

Ale potom už nastúpili do rachoty starí chlapi z Arakainu v koži, potriasli prepĺznutými hrivami, uderili do strún a z fasády paláca Adria za pódium vyletel k nebu párik vyplašených holubov. Jungman, ktorý mal tú tribúnu rovno oproti sebe, si ani nemohol zapchať uši, lebo si niečo písal do karisbloku na kolenách.

Keď sme s filozofom prišli do tej pasáže, kde kedysi bili študentov, horelo tam toľko sviečok, že tam bolo normálne o dobrých desať stupňov teplejšie ako na ulici. Za pasážou na parkovisku stáli ľudia pred veľkou obrazovkou, z ktorej hovorili disidenti a komunisti o tom, ako to vtedy podľa nich bolo naozaj. My sme prišli vo chvíli, keď si jeden ťažkal, že pri bližšom zkoumání jsme později zjistili, že prakticky v každom výbore Občanského fóra, kolik jich v zemi bylo, se činili také dva-tři agenti STB.

Ja som potom išla do Teska kúpiť kurča na perkelt, pretože to je moja špecialita, s haluškami. Filozof mi vždy hovorí, že zlato, i když mi dáš jednu kopačku, řeknu si: nevadí, hochu, už jenom kvůli tomu perkeltu to nebyla ztracená léta.

Keď sme s kurčaťom vychádzali z Teska, práve išiel okolo krátky sprievod Husákových detí – mladých konzervatívcoŧ so zapálenými kahancami a s Dvoukulákom A celkom na chvoste sprievodu viedla mladá policajtká nejakého zlodeja v klepetách, čo ho asi prichytili kradnúť v Tesku, ale len pár metrov, kým došli k služobnej fabii. Bolo to však štýlové, lebo, verte-neverte, zlodej mal na hlave revolučnú čapicu budajku.

Perkelt budem robiť až zajtra, zabudla som kúpiť smotanu.

17. 11. 2005

Citlivý býk a smutná Milagros

Vilma – smutné opíča opäť píše redaktorovi R.

Vážený redaktor pán R.,

keby sa mi tento víkend v Prahe nebolo stalo, čo sa mi stalo, tak vám ani nepíšem. Ale sa mi stalo, a tak píšem. Asi takto. Ja som si, vážený pán redaktor R., v rovnakom čase ako s vami, dosť dlho mejlovala a četovala s jedným, čo si dal meno že *citlivý býk z Prahy*. Až mi nakoniec napísal, že príjď do naši zlatověžaté – to on vôbec mal stále takéto poetické pekné výrazy, až som si hovorila, že či to nakoniec nebude nejaký spisovateľ, vážený pán redaktor R. – čiže príjď, mi napísal, *smutná Milagros*, to akože ja, lebo aj keď sa mi budete asi smiať, naozaj som si dala takýto nick. No a keď som teda vystúpila v Prahe na hlavnom z rýchlika Hašeka, dívala som sa pozorne okolo seba, kto tam bude stáť na ľavej nohe opretý pravou rukou o stenu. Sme sa s ním dohodli, že by sa tým mohol odlišovať, lebo mi vždy písal, že já jsem, smutná Milagros, jen takovej obyčejnej českej kluk jako každej inej, maximálne druhej.

No ale keď som ho uvidela! Vilma, Vilma, som si povedala, tuším si si zase nabehla na vidly. Lebo tam stál zarastený chlap v šušťákových teplákoch, bez zubov a už na dialku som videla, že smrdí. Tak som mu tam aj pekne nahlas povedala, že: si daj druhý raz také meno, že sprostý hnusný bulo z kanála, ty... Ale odrazu ku mne niekto pristúpil z boku a povedal takou zvláštnou mäkkou češtinou, že promiň, smutná Milagros, to já jsem citlivý býk z Prahy.

Že ho už chytali kříče do ľavého lýtka, takže to za seba nakoniec nechal odstáť bezdomovca za pivo. Na býka síce nebol bohvieako vysoký, ale mal pekné pohyby a vyholenú hlavu, čo mne príde celkom sexi. A čo mal teda strašne úprimné, vážený pán redaktor R., to boli oči. Až tak akosi zvláštne smutné či čo. To človek úplne cítil, ako keby mu tie oči hovorili, že nie, my veru klamať nevieme, ani keby čo. A celkove sa mi zdalo, že má pomerne dosť veľkú charizmu. To je u mňa asi to najdôležitejšie. Lebo tak to hovoril aj jeden moderátor z telky, čo ma raz v Blave začal pripravovať na konkurz. Že charizma

je absolútne na prvom mieste, mi vtedy povedal hneď na začiatku, a že s tým sa človek už musí narodiť. Že napríklad on ako moderátor ju má pomerne dosť nadpriemerne veľkú, a preto je u všetkých taký obľúbený, hoci o to prakticky ani nestojí. Ale šéf sa vtedy tomu smial, že Vilma, Vilma, ty tiež skočíš na každú haluz, kebyže má nejaký trtko z telky nadpriemerne veľkú charizmu, tak si na ňu rýchlo nechá ušit tretiu nohavicu.

Ani neviem, čo tým šéf presne myslel, ale nakoniec sa ukázalo, že toho moderátora trafil presne. Lebo ja som s ním chodievala si sadnúť na tú prípravu do cukrárne na Laurinskej, oproti paparacovi. Tam som sa ho vypytovala na také tie praktické veci, že napríklad ktoré programy by som asi tak mohla začať moderovať a kedy približne už a tak, ale on sa pri tom stále obzeral po susedných stolíkoch, usmieval sa, prikyvoval, že áno-áno, až som si niekedy hovorila, či ma vôbec počúva. A tak som potom raz naschvál medzi rečami povedala, že niekedy to v telke vy-padá, ako keby mal na hlave tupé z bobra, a keď on na to zase len, že áno-áno a ďalej sa usmieval na celé kolo, bolo mi všetko jasné. A som sa hneď aj v tej cukrárni postavila a pekne nahlas mu povedala, že vy si teda rozhodne tretiu nohavicu neprišívajte, lebo vám by bola voľná aj detská ponožka. A bolo.

Ale bola som z toho potom trochu smutná, lebo si fakticky myslím, že v telke by som vedela byť dobrá, také to čaute, decká! a super!, vuau! a podobne. Ved' ja napríklad už keď som mala sedem rokov, som u nás v strojárskom závodnom klube hrala na Vianoce Sneguročku od Deda Mráza. Všetci vtedy šantili okolo jolky, ale Dedo Mráz, čo ho hral vedúci klubu Krapavý, mi hovoril, že ty musíš sedieť Dedovi Mrázovi na kolennách a zohrievať ho, lebo on prichádza na soboch až z ďalekej ľadovej Čukotky a je z toho celý omrznutý. A tak sme sa spolu hrali, že on mi prikladal ruku na koleno alebo inam a sa pýtal, že je ti teplo, Sneguročka? A ja som potom prikladala všelikade jemu a on hovoril: zima, zima, Sneguročka, a potom že ach jaj, teplo, teplo, prihorieva, a raz povedal, že no, skoro bolo aj Horí! A tak čudne sa pri tom usmieval. Ale mňa to prestalo baviť, lebo viac sa mi chcelo šantieť s deckami okolo jolky, a tak som už na druhý rok Sneguročku nehrala. Krapavý potom z klubu odišiel, začal učiť na prvom stupni a mama hovorila, že to by som veru bola zvedavá, kde ten nabral pedagogické minimum.

Takže si myslím, že zaujímavý typ pre telku by som bola. Aj keď teda šéf hovoril, že preboha Vilma, čo by si tam medzi tými zúfalcami chcela robiť? Omývať ich vlažnou vodou?

Myslím si, že aj na citlivého býka som urobila dosť dobrý dojem, lebo tie jeho smutné úprimné oči mu potom úplne žiarili. Až som sa ho musela opýtať, že čo sa tak dívate, Boris, čo mám niekde na nose sadzu? Sa mi totiž predstavil menom, lebo hovoriť mu pred ľuďmi, že počuj, ty býk... uznajte. Ale zdalo sa mi, a to bolo zvláštne, vážený pán redaktor R., ako keby som ho už odniekiaľ poznala. Prelomili sme však prvé rozpaky a potom už to bolo celkom fajn. Akurát vo mne na chvíľu hrklo, keď mi povedal, že keď, slečno Vilmo, pújdeme do inej republiky.

Lebo sa už stalo aj také, že šéfovi volali o druhej v noci bratislavskí policajti, že poznávajú istú osobu ženského pohlavia menom Vilma, čo sa nám tu vo vinárni vydáva za vašu podriadenú, a to v pozícii asistentky bez preukazu totožnosti? Vtedy mi jeden taký všívak ukradol kabelku aj s dokladmi a celkom novým rúžom. A šéf potom ráno krútil hlavou, že Vilma, Vilma, tí tvoji frajeri! Ty sa raz prebudíš na slame v nejakkej tureckej maštali ako predané biele mäso. Takže keď teraz Boris povedal, že ideme do inej republiky, ja som hneď v duchu videla priviazané hladné mulice a frontu Arabov pred mašťalou. Ale on mi povedal, že to sa v Prahe len tak zo srandy hovorí Žižkovu, že republika Žižkov, a že si to tam ľudia normálne lepia aj na autá, vedľa CS aj Ž. A že tam pôjdeme do veľmi originálneho podniku – U vystřeleného oka.

Ja som si predstavovala, že odniekiaľ z terasy budeme hľadieť na Vltavu, ako nad ňou zapadá slnko, a do toho len tak hádzať nalámané rožky vtákom rackom. Nuž ale toto! Normálna krčma! V takej slepej, tmavej uličke. A to som ešte nevedela, že im prakticky rovno cez kuchyňu jazdia vlaky. Všetliako trafeno to tam mali pomalované, aj jedlá také, že Žižkovo volský voko alebo Stopořený palcát a podobne, no fakt dosť čudné. Ja neviem, prečo si Češi na to tak strašne potrpia, že musia byť nasilu vtipní. Napríklad aj hneď oproti bol obchod na také tie široké lyže, čo sa volal že Snowbordel. Akože tiež vtipné. Neviem. Ale môj šéf sa takým sprostostiam smeje, lebo bol v Čechách na vojne. Takže tam som trošku stratila náladu. A zase mi vrtalo hlavou, prečo je mi Boris taký povedomý, vážený pán redaktor R.

Do toho mi objednal nejaký hnusný osliznutý plesnivý syr s feferónkami, vraj hrmáč, špecialita, že to rozhodne musím ochutnať. A tým ma dorazil, lebo mi z tej nechutnosti kvapol olej na sukňu. Tak som mu povedala, že lepšie by bolo ísť niekam, kde je lepšie. Som videla, že sa mu nechce, ale nakoniec že teda dobre, že pôjdeme do Domažlickej jízdy či tak akosi. A prečo už nie rovno k psohlavcom, som mu na to povedala podráždená, lebo tá sukňa ma fakt vytočila. Vy mňa prekvapujete, slečna Vilma, smial sa Boris a všelijako si ma udobroval. Asi na mne videl, že to s tým Vystreleným okom prehnal. A chvíľu som si myslela, či si zo mňa nestriela aj s Domažlickou jízdou, lebo že to je na Štrosmajerovom námestí. Ale nie, naozaj tam v Prahe majú námestie pomenované po tom starom seriáli s doktormi. A to sa mi zase zdá byť od Čechov dobrý nápad. Kebyže aj u nás v Blave máme nejakú Pablitovu uličku, povedzme, alebo napríklad Námestie smutnej Milagros, to by nebolo márne.

V tej Domažlickej jízbe, tak sa to nakoniec volalo, už bolo lepšie, lebo mne viac vyhovujú podniky na úrovni. Vyslovene bolo dojemné, ako tam Boris chcel predto mnou machrovať. Mňa šéf niekedy berie na pracovné obedy, takže už dávno viem také tie základné veci, že napríklad nemusím vstávať, keď sa on vracia z vecka, alebo pomáhať čašníkom zbierať taniere a podobne. Takže v tomto sa vyznám. Ale on sa začal vypytovať, či je ten saviňon dosť suchý a či nemajú gordon blú. No zlatý! Obsluhoval nás taký šikovný čašník s dlhými mihalnicami a modrými očami a ten sa na mňa usmieval. A po jedle Boris, že aj doutník, pane vrchní.

Šéf takisto po obede hovoríeva, že čo říká starý Bakuš? – Když se najíš, tak si zakuř! To on má z vojny tieto hlody. A má u seba na stole aj humidor, takú veľkú drevenú škatuľu na cigary, ktorá ho stála určite viac než moje tri mesačné platy. A občas, keď má u seba jednanie, tak zavolá, že Vilma, ponúkní pánom ku káve niečo voňavé! A ja už viem, že musím priniesť najsilnejšie brazílske a honduraské, lebo šéf hovorí, že na niektorých partnerov to platí – pekné dievča s poriadnym torpédom, že si prestanú dávať pozor. Boris si samozrejme vybral nejakú lacnú ovoňanú sumatranskú v celofáne, a že vraj sa mu zdá málo vlhká. A čašník, fakt strašne zaujímavý s tými dlhými mihalnicami, mu hovorí, že pán si bude práť volíznot? Tak som sa robila akože nič, že nerozumiem dobre po česky, ale sa mi to zdalo dosť vtipné, čo si on aj všimol, som mala ten dojem.

A potom sme sa s Borisom už len dlho na seba dívali a Boris povedal, že takto nádherne mu už dávno nebolo, a ja že veru ani mne a že sa mi zdá, ako keby som ho poznala už veľmi dlho, ba že dokonca už aj niekde videla a že si na to určite o chvíľu spomeniem. Nato on, vážený pán redaktor R., trošku ako keby zneistel, konečne odložil tú smradlavú sumatranku a chytil ma za ruky. A potom to začalo.

Že mi musí niečo povedať. Niečo, čo ešte nepovedal nikomu na svete, ale že teraz jednoducho musí, lebo nevie, či by to ešte niekedy neskôr dokázal, a že či mám mobila. Mne hneď automaticky naskočil do hlavy ten všivák z vinárne a ukradnutý nový rúž, ale on že či by som z neho nevytiahla baterky, z mobila, lebo že inštinkt mu velí: Borisi, buď opatrný! Ja som z toho zostala úplne na haluzi. Tak som baterku vybrala a on že nech sa nehýbem z miesta a že promiň, Vilmo, musím se jít dekódovať. Lebo že inštinkt mu hovorí: Borisi, chťejí tě zamňerit. A odišiel k záchodom. Teraz ja, že čo sa preboha deje? Hneď som si skontrolovala kabelku a všetko, ale nič! Keď sa Boris vrátil, už dekódovaný, rozpovedal mi svoje tajomstvo.

Tieto drsné ruky, Vilma, mi povedal, čo akože práve teraz hľadia moje jemné, že boli vycvičené na zabíjanie, lebo že má za sebou francúzsku cudzineckú légiiu. Tieto drsné ruky že zlaňovali po korzických príkrych roklinách a vykopávali v čadskej púšti zákopy pre ležiaceho strelca plytké ako detské hroby. A tato malíková hrana, Vilmo – a to už skoro len tak šepkal, ale po mne normálne chodili zimomriavky – ta že preťažala již mnoho tenkých nití lidského života. Som bola šokovaná, že vydrží udržať pevné nervy na uzde, lebo mne sa až ťažko dýchalo, keď hovoril. Potom sa ešte raz odišiel dekódovať a povedal mi, že vedie tajuplný život pod mnohými identitami, čiže pod všelijakými cudzími menami, lebo že po ňom idú, ale radšej nech sa nepýtam, že kto, lebo by si to do smrti musel vyčítať. Ja som celkom zabudla aj na rúž, aj na kabelku, chytila som ho pevne za drsné ruky a chcela som mu povedať niečo asi v tom zmysle, že budem ako plytký detský hrob a tak, že ho nikdy neprezradím, ani keby čo bolo, ale on sa odrazu zarazil, zadíval sa mi niekam ponad hlavu a povedal celkom zmeneným hlasom, že promiňte, slečno Vilmo, už se zase musím... a trhal si ruky z mojich a oči mal odrazu strašne veľké. A potom sa to stalo.

Ani sa mi o tom neche hovoriť, ale kvôli vám, vážený redaktor R., sa premôžem. Naraz sa vedľa mňa objavila ženská, pritom nebola stará ani škaredá, a začala kričať, že Ferenci, ty dobytku prolhaná, tak já se kúli tobě doma seru s kulajdou, a ty se mi tady zatím taháš s děfkama maďarskejma! Nato ja, že ale Boris, to si vyprosujem, a ona že jóó Boris! Tak ty seš teďko Boris, Ferenci, a začala ho švácať kabelkou, ale takou veľkou, s okovanými rohmi, a si predstavte, že on v tej situácii prešiel na francúzsku identitu a začal kričať že kua, kua! No strašné to bolo. A potom ho tam ešte naháňala okolo stola...

Až zavolali políciu. Si asi viete predstaviť, ako mi bolo, keď sa to potom riešilo kvôli hosťom vonku na záhradke. Borisa si vzali policajti bokom, aj ona sa ako-tak upokojila, akurát trošku plakala, že vraj na ty svý upřímný kukadla mě dostal, dobytek uherská, a že promiň, já jsem Růža a tak a rozprávala mi, že vidí, že Ferenc, ako Boris, je prevít a hajzl chlap, ale na druhou stranu zase divokej mužskej, vopravdickej Maďar, že ten když se do toho pustil, tak já ti, holka, ještě dvě hodky potom nebyla v stavu dát dokupy číslo svýho mobilu, takový věci se mnou vyváděl. A potom sa zase rozplakala a hovorí mi: A představ si, čoveče Vilmo, že dycky nakonec mě normálně vyfistil!

Teraz ja som nevedela, že či ju mám ľutovať, alebo jej závidieť, lebo mi to nič nehovorilo, a tak som sa z tých nervov rozrevala tiež. A ona, keď to uvidela, tak kričala: Ježíšikriste! Ten dobytek uherská! Tak tebe, Vilmo, taky?!

Ale keď odišla na vecko, ten pekný čašník s dlhými mihalnicami mi hovorí, že: si nedělejte vrásky kúli tý starý lafetě, slečno. Nevěřte jí ani slovo. Vona taky to tady střídá jak přezdívky. Vám říká, že je Růža, ale my ji známe spíš jako Kňežnu z Perlovky. No a teď chytla dopal na Pištu, poněvadž si naběhla pro změnu zase sama. My mu tady říkáme Pišta z Kerestúra, občas sem přijede, prej z Bratislavy, já bych to ale tipoval spíš na Žabokreky, nebo Žarnovici, nebo něco takovýho, nějakou si sebou přivede a trošku se předvádí. A docela mu to jde. Lže jak z partesu. Někdy mu říkám, tyvole Pišto, že si to nezapisuješ, ty vole! To bys moh někde prodat. Von se směje a že ať si dám na něj dech mrtvý milenky. Jako ferneta.

A keď Borisa odvážali služobnou felickou, podíval sa na mňa zo zadného sedadla, hneď vedľa služobného psa, tak krásne a smutne, že sa mi

v tom momente, vážený pán redaktor R., rozbrieždilo, koho mi to v jednom kuse pripomínal: Vás!

Hoci som vás videla iba na dvoch rozmazaných fotkách, keď ste sa celá redakcia nechali hromadne vyfotiť vlni na Silvestra. Takže preto vám píšem. Aj keď viem, že asi nemáte čas chodiť si do Prahy na výlety, veď máte istotne kopu roboty v redakcii, ako mi píšete vo vašich mailoch, tak keby ste predsa len náhodou niekedy v budúcnosti išli do Prahy na služobku, zájdite do Domažlickej jizby. A keď vám tam povedia, že nazdar, Pišto z Kerestúra, tak to je jasné. Moje podozrenie sa potvrdí. Že totiž tam niekto chodí pod vašou tou... identitou. Akože on ste vy. Ale vy samozrejme nie ste. Chápete. Takže len kvôli tomu vám píšem. A tiež kvôli tomu, aby sa niektoré dievča ako napríklad ja, nenechalo na internete nachytať na nejakých citlivých býkov a iné aliasy. Napíšte o tom do vášho magazínu.

Nakoniec to ale aj tak nedopadlo zle, lebo sa ukázalo, že Jirka, ten čašník s dlhými mihalnicami, vlastne ani nie je tak úplne čašník, ale skôr umelecký fotograf, čo si len takto nenápadne vyhladáva zaujímavé fotografické typy. A pretože som ho zaujala, tak sme potom ešte išli do jeho ateliéru. On to vlastne ani nebol tak úplne ateliér... ale to sem vlastne už ani nepatrí.

Takže napíšte mi, vážený redaktor R., až sa vydáte do Prahy, ako ste tam dopadol. A až tam uvidíte Jirku – určite ho podľa tých krásnych dlhých mihalnic spoznáte – tak mu povedzte, nech mi pošle na seba číslo nového mobila, lebo toho starého mu asi ukradli, neodpovedá mi ani na esemesky.

Vilma – *smutná Milagros*

Slobododrotár napísal:

Balada o vianočných guliach

Čo sa to hompála vo vetre na mraze?

Prečo tak clivo tu cvendžia čiesi gule?

Sněhurka, kdeže si, v rukavičkách glazé?

Smutný je Dedo Mráz, Sneguročka: rulez!

O národnej samohane

Spomenula som si dnes pri rannej káve na starú knižku *Hostujúci profesori* od Davida Lodgea, môjho tatina obľúbenú. Je v nej jedna krásna scéna, ktorú si ja pamätám takto:

Hostujúci anglický profesor literatúry rozpráva americkým kolegom na party, že doma v klube so svojimi anglickými univerzitnými kolegami radi hrávajú súťažnú hru na to, kto toho vie menej. Tak napríklad jeden špecialista na anglické rytierske romány na seba prezradí, že ja, vážení kolegovia, som nikdy nedočítal román Ivanhoe. A ostatní univerzitní učitelia uznanlivo brumendujú, že mno, to je silný čaj – respect, pán kolega! a obzerajú sa, či niekto na toto nájde eso. Jeden z nich necháva kolegov chvíľu vydušiť, a keď ten s Ivanhoeom sa už-už začína cítiť ako víťaz, s predstieranou skromnosťou poznamená, že nuž, na toto veru nemám, lebo čo už je môj Hamlet oproti vášmu Ivanhoeovi, pán kolega. Ostatní anglickí profesori literatúry nechcú veriť vlastným ušiam a opakujú po ňom: „Hamlet?!!!! povedali ste: Hamlet?!!!!, pán kolega?“ Ten s Ivanhoeom zbledne a začne si nervózne napchávať fajku.

Áno, Hamlet, odpovie po chvíli napätia súper a je ticho. Všetci anglickí univerzitní učitelia v klube od veľkého vzrušenia nadvihnú obočia a začnú drsne naliehať, že neboli by ste taký láskavý a neupresnili nám, milý kolega, ako ste to mysleli, pokiaľ vám to, prirodzene, nebude proti srsti?

A on, po zdĺhavom napchávaní fajky, s veľkými okolkami a s predstieranou skromnosťou, ale s veľkou vnútornou radostnou pýchou, nakoniec to eso vynesie. Prizná sa, že Hamleta videl iba ako film a doma v knižničke má len stručný digest pre zahraničných študentov. A je absolútny víťaz, je king! Anglickí kolegovia z univerzity obdivne pukajú z fajok, ba i ten s Ivanhoeom kýva uznanlivo hlavou – je síce smutný, ale vidí, že o prvé miesto prišiel férovo, gratuluje zdatnejšiemu súperovi.

Americkí univerzitní kolegovia to počúvajú a vyzerajú jak zbierka pukov – hlavy im to neberú. Vôbec nie sú v stave pochopiť, že by niečo

také mohlo byť naozaj. Nedokážu si predstaviť, ako by niekto mohol byť taký neobozretne hlúpy, aby sa dobrovoľne chváliil!!! – pred konkurentmi!!!! – svojou nedostatočnosťou a vôbec sa za ňu nehanbil!!!! Skúšajú si to v duchu preložiť do američtiny. Takže asi takto: Niekto kričí Wow, som prvý, som víťaz!, a pritom je vlastne... no áno, ako to ináč povedať? – posledný! Nie, to sa pochopiť nedá. Príliš európske, príliš britské.

Spomenula som si na tú starú tatinovu knižku preto, lebo si myslím, že by nás, Slovákov i Čechov, mohla inšpirovať. Podľa mňa sa tu našim politikom v Európskej únii núka návod, ako západných staroeurópanov presvedčiť, že sme možno európskejší než oni sami. Veď v takejto profesorskej súťaži, „kto vie menej, vyhráva“ by sme vedeli hravo položiť na lopatky aj najzápadnejších európanov Angličanov. Sú to síce najväčší euroskeptici, ale pozrite sa, s akým rešpektom sa k nim, nič nepredstierajúcim, Únia správa! A porovnajte si to s postojom, aký má k nám, čerstvým stredoeurópskym euronadšencom. Nie je načas niečo s tým urobiť?

Keby naši politici v Bruseli namiesto podliezavých, americky pozitívne vystatovačných samochvál – akí sme usilovní, pracovití, snaživí a v čom všetkom sme a sa chystáme byť skvelí – predviedli sebavedomú, britsky brutálnu, pravdivú národnú samohanu, mali by možno oveľa väčší úspech než doteraz.

Iste, mohlo by to aj nezabrať. Briti sú predsa len príliš za vodou. Pokus by mohol byť neúspešný. Ale ja by som do toho šla. Zase až tak veľa by sa tým na našom postavení v Únii pokaziť nedalo. Si myslím. Ja, Viola Vyholená-Šípivá. Pri rannej káve.

Dobré ráno, Únia!

vyholená napísala:

vieš čo, *suspensor major*, už mi ideš na nervy tými svojimi únavnými faktickými. Veď hovorím: takto si tú scénu pamätám ja. Každý z nás si predsa každú knižku pamätáme ináč. A keby sme ju jeden po druhom prerozprávali chudákovi autorovi, možno by ho od prekvapenia vystrelo. Ale je tiež možné, že by sa mu niektoré naše verzie páčili viac než tá jeho pôvodná a potešil by sa. Čo ty vieš? Takto to ber, *suspensor major*, a nevyrývaj!

Škaredá jazyková choroba

kde som to len chytila?!

Zvláštnu vec som si všimla. Čím viac píšem na *krivolakú prť*, tým menej sa mi chce dodržiavať spisovné pravidlá. Myslím tie, ktoré poznám. Lebo ja ich kopu aj vôbec nepoznám. Vlastne... kebyže poznám tie, ktoré nepoznám, ktovie, či by som radšej nedodržiavala. Čiže dodržiavala, chápete. Zložitý jazyk, táto slovenčina. Na písanie. Lebo myslieť si ňou myslím jedna radosť. Keď sa mi chce jedna radosť písať, špeciálne tu, na prti, zisťujem, že pravidlá mi nieže vyslovene prekážajú, ale dosť sa o ne potkýnam. Pritom, v materinskom dome nechodím celkom potme. Také zlé to so mnou nie je. Viem, kde sú v obývačke vypínače. Ved' som v škole mávala jednotky za diktáty aj za slohy: Oslobodenie nášho západoslovenského mestečka, Tapákovci v nás, Veselá príhoda z letných prázdnin; aj za porozoberané vedľajšie vety podradňovacie príčinlivé.

Kde sa to tak odrazu vo mne vzalo, takýto truc a vzdor? Ved' mi to nikdy nejako zvlášť (nie, daj pokoj, tajomník, nedám tam „osobitne“) neprekážalo – jadro a východisko, trochu tých čiarok porozsýpať, sem-tam pomlčka, dvojbodka a úvodzovky, veľké písmeno a predovšetkým, samozrejme, pozor na bohemizmusy a iné jazykové protajšoky.

„Nie je to z akejsi takej pýchy?“ kládla som si otázku, „že mám teraz chuť zametať so spisovným ako s otravným starým milencom? Že ma začína rozčuľovať, ako už popredku viem, kedy mi na ulici stlačí lakeť, že zlato, netreba tak nahlas, alebo nepi to rovno z fľaše, vieš, ako neznášam zvuk, čo to vydáva, a podobne? Že tam, kde už popredku počujem jeho tiché: ´áno, správne, teraz čiarka, lebo je to oslovenie, výborne, dvojbodka, veľké písmeno, nezabúdaj na úvodzovky, na tie ustavične zabúdaš,´ tak ja just! a just! nepočúvnem?“

Z pýchy to nie je, odpovedám si úprimne. Natolko sa mi ešte môj starý dobrý milenec nezunoval. Stále mi pripadá sexi a svojím ženským prainštinktom cítim, že všetky svoje jemné finesy a rozkoše mi ešte ani zďaleka neodhalil.

Cítim, že tá škaredá jazyková choroba má niečo spoločné s *krivolakou*

prťou. Asi človek naozaj píše ináč len tak pre seba a ináč, keď mu cez plece nazerá kopa ľudí.

Ale ten holohlavý francúzsky reprezentačný brankár Barthes si myslí – to je mi naozaj záhadou, prečo práve o takýchto veciach premýšľa opretý o tyč, keď predtým výkopom preniesie hru radšej na polovicu súpera, aby mu zbytočne neokopávali hlavu v jeho vlastnom malom vápne – že aj takí jemní jazykoví vycibrenci ako Francúzi začali poriadne písať až potom, čo im jazykovedci, niekedy v sedemnástom storočí vraj, povedali o materinskom akúsi zásadnú vec, bez ktorej vraj niet morálky jazyka. Nevieť síce o čo šlo, ale mali by to urobiť aj naši jazykovedci. Alebo o tom hovoriť viac nahlas. Možno by som si nemusela zbytočne lámať hlavu, prečo sa mi tu chce pri písaní stavať občas na zadné, prečo môj písaný stále iba krivká za skvelým videným a myslenným a trochu menej skvelým hovoreným.

A vyslovím aj jedno podozrenie. Podozrievam sa, či akosi tak podvedome netúžim sa z tej zasieťovanej technickej džungle vrátiť našou uzučkou *krivolakou prťou* k prapočiatkom. Či ja nakoniec na ten monitor nezízam ako do ohníka, okolo ktorého naši prepredkovia hominidi vyjadrovali pocity len monolitnými praslovami bez spoluhlások a dívali sa jeden druhému do očí, nemysliac na pravidlá. Či ja náhodou netúžim aspoň v reči tuto na prti obcovať bez nich ako hravé decko. A mimochodom – len tak medzi nami a stámiliónmi práve pripojených – nestačili by na drvivú väčšinu myšlienok z internetu aj praslová? „Öeh?“ „Üüü!!!“

A niekto, kto ma nepozná, by si tiež mohol pomyslieť, že to všetko sa mi deje len preto, lebo na iné než spisovné pravidlá si pri obcovaní netrúfneť.

Tak, a zase mám o čom po obede pri káve nenáhlivo rozmýšľať. Dobrá vec, táto *krivolaká prť*.

Spomienky na Večerníčka

Nečakane som sa dnes ráno zasnila. Vedeli ste, že postavička českého Večerníčka s novinovou čapicou na hlave a s nôžkami smiešne preberajúcimi na monocykli oslávi tohto roku štyridsiate narodeniny? Ja nie, a som z toho dojatá.

Čudnejšie sa vám to bude zdať, keď pripomeniem, že naši doma televíziu z výchovných dôvodov nemali, takže napríklad na pioniersku Lastovičku som sa chodievala dívať v sobotu k Maji. Českého Večerníčka sme s brachom poznali lepšie než toho slovenského dedka s lampášom a Dunčom, lebo česká babka telku našťastie mala.

A stalo sa, že raz, keď sme boli s našimi na rekreácii ROH niekde na Slapoch pri Prahe, bol na záver pobytu detský karneval s maskami. Náš tatino bol na takéto veci dosť lenivý. Aby nemusel s mamou šiť a maľovať kostýmy, narýchlo v sebe prebudil tvorivosť a vymyslel, že bracho pôjde za českého Večerníčka. Urobil mu z Rudého Práva tú veľkú trojrohú čapicu a bolo. Kostým nebolo treba, lebo vo večerníkovských, až pod pazuchy vyťahnutých pančuškových nohavičkách behal vtedy trojročný bracho prakticky stále. K tomu veľmi jednoduchému kostýmu mu tatino zložil peknú krátku básničku. Bracho sa básničku čiastočne naučil, čiastočne sme mu ju nahlas našepkávali a znela takto:

*Každý večer v televizi
ukážu se a pak zmizím.
Maličký jsem jako míček,
jméno mé je Večerníček.*

Nato si bracho dal dole z hlavy to Rudé Právo a povedal: „Dobu-ouúú noc!“ A vyhral druhé miesto.

Ja som bola vtedy druháčka a mne tatino vymyslel iný jednoduchý kostým, aby nič nemusel robiť: Araba. Hodil na mňa plachtu z postele, trochu ju nariasil a podviazal, na hlavu mi dal uterák a maminou županovou šnúrou ho omotal, ako to nosia Arabi. Aj mne zložil básničku, ale s náročnejšou choreografiou a trochu politicky nekorektnú, by sa dnes dalo povedať. Konkrétne túto:

*Běží Arab z oázy
div že si vaz nesrazí
zahalený do plachty
celý smrdí od nafty...*

A v tomto mieste som tajomne znížila hlas, siahla si do záhybov postelnej plachty a pokračovala:

Co to Arab, co to chystá?

Je to Arab terorista!!!

A vytiahla som zo záhybov postelnej plachty bakelitovú pištoľ a: „Df! df! df!“ som robila ústami, akože strieľam okolo seba. Štvrtá cena.

Bola som dosť sklamaná, lebo sa mi to videlo lepšie než brachov Večerníček; aj nácvik choreografie oveľa zložitejši a vôbec. Tak mi potom tatino s mamou vysvetľovali, že jasná vec, Viola, bolo to lepšie, ale bracho že je mladší, takže porota k tomu prihliadla, lebo mladším sa má robiť radosť viac než starším, a ty už seš veľká holka, že jo? Na čo som samozrejme musela prikývnuť, ale trošku krivdy vo mne predsa len zostalo.

... keď sa Lev vydarí, je absolútne najlepší zo všetkých znamení.

Najmem šerpu. Značka: Ťažké IQ

Jeden český tréner strašne urazil špičkových mladých tenistov. Povedal, že pri dnešnom špičkovom, nenávisťne hranom tenise je inteligencia skôr na prekážku. Podľa mňa nielen v tenise. V špičkovo sledovaných telemédiách by sa táto tenisová pravda dala vziať takpovediac cez kopirák.

V českej komerčnej televízii, na ktorú som sa tu včera už zase dívala, sa vôbec netaja, že na miesta reportérov denných správ – ale nielen tam, som si všimla – berú najradšej aj neskúsených, aj nezrelých, aj bez nejakého prílišného vzdelania; takých, čo na obrazovke zapôsobia skôr dynamicky než prehnane inteligentne a dokážu rýchlejšie hovoriť než myslieť. A oni potom, keď sú v akcii, sa skutočne zo všetkých síl snažia, aby ich nik nemohol podozrievať z privysokého IQ.

Ja proti nim nič nemám, ani si nemyslím, že by tam komplet všetci boli naozaj sprostí. Môj filozof mi povedal, že kedysi v Číne, keď dievča chcelo patriť medzi krásavice, nesmelo mať veľké chodidlo, takže dievčatkám už od malička mocne zväzovali nôžky, aby im nerástli. Tí mladí, rýchlo hovoriaci reportéri sú na tom rovnako. Chcú medzi krásnych – musia cupkať na malých nôžkach. Presne tak, ako sa to páči majiteľom krásnej televízie. Lebo tí majú dobre zistené, že sparené hrozička v koláči sledovanosti nemajú rady takých, čo „zbytočne machrujú“. Reportéri sa teda so svojou inteligenciou poctivo popasovali a ako nepeknu veľkú paprču, po česky pačmáku, si ju v tom špičkovom telemédiu pred divákmi držia starostlivo zabandážovanú. To, že na obrazovke často vyzerajú naozaj až rozčuľujúco neinteligentne, svedčí podľa mňa o ich vysokej profesionalite.

Mne je svojím spôsobom sympatické, že tá komerčná televízia, na ktorú som sa už zase, ani neviem prečo, dívala, sa nehanbí jasne zvolať: huš, intelektuáni, z nášho dvora, inam si chodte vyzobkávať zlaté zrnká poznania a krásy! Tu sa varí obľúbená fazuľa – *phaseolus vulgaris*, obľúbená so všetkým čo má ona za následok. Ja si platím, hovorí majiteľ televízie, a ja si aj varím, podľa svojich receptov a s kuchármi, ktorých si sám vyberám. To sa mi vidí v poriadku. Teraz už len, aby nenútili do

bandážovania IQ aj v televízii, ktorú si ľudia nedobrovoľne platia sami zo svojich daní.

Môj filozof hovorí o českých dobrovoľne zabandážovaných, že sú užitoční idioti. Najmä tí, čo namiesto IQ si musia pri práci v médiách bandážovať vkus. Že vraj najhoršie bulvárne prasačiny a špinu dnes v českých médiách vymýšľajú mladí chalani tridsiatnici, ktorých si spolužiaci z fakulty pamätajú ako myšlienково priberčivých intelektuálov s najjemnejšie vycibreným umeleckým vkusom. Dnes sú z nich všetkého schopní cynickí šéfovia všelijakých hnojných plátok a rubrik na vymýšľanie nechutností a vyrábanie neexistujúcich afér. Vysoké IQ a tvorivosť im pri tom vôbec nie sú na prekážku. Naopak, tieto vlastnosti ich zamestnávateľa vydavateľa vítajú a patrične oceňujú. Zato vkus, ten si na tú trochu dosť nechutnú prácu zabandážovať musia. Ale nehanbia sa za to. Veď doma si večer aj naďalej púšťajú do slúchadiel Stockhausena a listujú v inšpiratívnych esejách Johna Graya. A sú veľmi pyšní, ako ich nadpriemerné IQ ochraňuje pred smiešnymi zásadami a ilúziami priemerných. Beriem život aj s hovňami, hovorí taký vysokointeligentný užitočný idiot spokojne. A že prečo just ja, jemný kreatívny estét a prenikavý mysliteľ, ich s takým gustom rozmazávam po múroch celého mesta? Dajte pokoj, za tie prachy by to nerobil len somár celkom bez IQ.

Prečo vlastne o tom hovorím... Aha, *grétk*a ma upozornila na článok spisovateľa Vilikovského, ktorému sa včera urobilo nepekne z úrovne slovenských novín a iných médií, z ich obsahu, jazyka, novinárskeho kumštu. Hm. Čiže aj tam u vás, za riekou Moravou, to stále fičí na bandážach. Naozaj smutné.

Ešteže sme tu my a náš trojblog *krivolaká prť*, kde veľké nohy sa cenia a stupaje veru bývajú niekedy ako od slona. Dobre hovorím, *grétk*a a *chalan 21*?

Na moste Palackého

sobotná predjarná

*na kalnej vode pár
bielučkých labutí
stíchli sme, je slnko
Japonec fotí
myslí si:
philosoph s chotí*

O smutnom konci jedného priateľstva

Bol aktívny, s belasými očami za veľkými okuliarmi a nič pri prvom stretnutí nenaznačovalo, akými zákrutami sa bude naše priateľstvo uberať. A ešte úprimný bol a nechodil pridľho okolo horúcej kaše. Keď slušne pozdravil a povedal svoju prvú vetu, urobila som, o čo ma požiadal v jej zhustenom závere: „... nějakédrobnédvacetkorunstačí.“

Svietilo slnko a mala som pekný pocit, že všetci sme dietky božie, ako povedal krčmár v tom filme o včelách. A hovorila som si: „Krátke priateľstvo medzi ľuďmi, je to azda málo?“

Druhý deň ma zastavil v parku. Keď slušne pozdravil a povedal svoju vetu, pomyslela som si, že aj pekné priateľstvo sa môže pokaziť, ak jeden z priateľov ho mylne začne pokladať za lásku. Dala som mu desať korún. Podíval sa na mňa belasými očami za veľkými okuliarmi a keď som odchádzala, začula som, ako zvláštnou melódiou hovorí: „DESETIkoruna?“ Oblohu akoby na chvíľu zastrel mrak.

O dva dni mi nadbehol na večernom námestí, keď som sa vracala od filozofovej tety. Na jeho obvyklú vetu som odpovedala: „Nemám. Vôbec nič pri sebe nemám.“ Nebol zaskočený. „Tak si môžete skočiť pro ně domů, bydlíte tady někde, žejo? Já bych počkal dole.“

Zosmutnela som. Niečo mi hovorilo, že naše priateľstvo sa ocitlo v slepej uličke. Lebo čo ešte mohlo prísť po tomto? Asi už len protestná hladovka pod mojím oknom a transparent: Ve jménu našeho přátelství, neupírejte mi, slečno Violo, mých dvacet korun!

Na druhý deň, keď som vychádzala zo svojej obľúbenej cukrárne, ma zastavil ešte raz. Zase povedal svoju vetu a ústretovo nastavil dlaň. Strčila som ruku do vrecka, čo som našla, som mu do tej dlane vložila, zavrela ju a povedala som: „Už vám viac nedám, toto je posledný raz.“ A naposledy som sa mu chcela pozrieť do belasých očí za veľkými okuliarmi. Ale tie sa dívali na dlaň. Na karamelový keksík, ktorý dávajú v cukrárni k espressu a na druhý cukor, lebo mne jeden do kávy stačí.

Tak sa skončilo jedno krátke priateľstvo, lebo odvtedy sa mi vyhýba. Ale hľadá ďalej, vídavam ho tu, v malom juhočeskom mestečku, skoro denne, vždy so svojou vetou na perách. Lebo raz darmo, *človek hreje člověka*, ako vraj hovorí jedno prastaré gruzínske príslovie.

Barikády v českých uličkách

Česi sú zvláštni. Myslím tí, ktorí píšu o umení. Kritici a recenzenti – konské muchy krásovedy. V sobotu dostal film Jana Hřebejka najvyššiu českú filmovú cenu – Českého leva. A v ten istý deň vyšiel v českých novinách článok, že „český film je príliš laskavý“. O tom by sa dalo rozprávať širšie, ba sa i pohádať, ale ide o iné. Autor v tom článku už zase vyčíta Hřebejkovi vlastne len to, že nenakrútil mexický film *Amores perros*, nehovoriac už o Rezervoári psov a podobných drsných kúskoch. Vyčíta mu, že stále nakrúca vyslovene, ale skutočne vyslovene hřebejkovské filmy. „Krutým koncům, k nimž vede nejen logika reálného života, nýbrž i mnoha filmových příběhů, se Jan Hřebejk laskavě vyhne.“ Ako čert krížu, pripíše ešte. Pritom Tarantino – aha! – ten sa nevyhýba. To je teda situácia.

Hřebejk už niekoľko rokov láskavo opakuje, že ale veď ja som Hřebejk! Počujete? Hřebejk s vyslovene hřebejkovskými očami, hřebejkovským úchopom a humorom. Chodte si, prosím vás úpenlivo, plakať na tie cintoríny, kde v pokoji odpočívajú nenarodení českí tarantinovia! Tých trápte, tých sa pýtajte, prečo v českých kinách chýbajú ich filmy, alebo prečo nie sú také dobré ako moje, vyslovene hřebejkovské! Márne. Nakrúti Honza ďalší hřebejkovský film – a čo? Neuhádnete. Zase českí znalci krúčia hlavou: To snad není možný, on prostě tím Tarantinem nebude a nebude.

To isté robia spisovateľovi Vieweghovi. Prečo stále píše ako Viewegh? – čudujú sa znalci. Prečo, pre boha živého a slávu českej literatúry, nepíše ako filozof Klíma?! Vieweg im už roky trpezlivo i menej trpezlivo vysvetľuje, že skrátka nerád žerie živé myši, že vo všetkej slušnosti píše poctivý zábavný vo svojej novej vile na Sázave a je s tým uzrozmenný. Nepomáha. Aspoň jednu myšku kebyže... opakujú znalci dokolečka. Niektorí už nad ním dokonca zlomili umeleckú hŕl: Kdeže, z toho už nič než Viewegh nikdy nebude, kdeže ten – a hlodavce!

Je to zvláštna. Takíto, kebyže píšu napríklad o futbale, by sa ustavične vypytovali slávneho futbalistu Nedvěda, že prosím ťa, Pavle, nie je ti to trápne, hrať – za tie milióny eur! – ustavične iba tú svoju

taliansku „nedvėdovskú uličku“ zakončovanú stále len nedvėdovskými gólmi, kedy v našom českom futbale tak zúfalo chýba napríklad herne zaujímavo zarúbaná „slovenská krivolaká prť“?

Čakám, kedy si českí znalci všimnú, že nám tu, na *krivolakej prti*, už dlhší čas chýba – z dôvodov maratónskych a triatlonových – mužský prvok, náš súprtník *chalan 21*, a uštipačne sa *grétky* a mňa opýtajú, že: „Dėvčata, to by vás ubylo, kdybyste začala čúrat ve stoje?“

... *Vianoce sú nežnou dýkou v mojom srdci.*

Sme svoji!!!

Ktorési české rádio sa dnes ráno asi pomýlilo a zahralo Sme svoji!!! od Peťa Nagy. Pretože inak vyhrávajú z plejlistov stále len tú jeho jednu s nohami na stole, o ktorej viem, že si Peťo vtedy kvôli nej zlomil nohu, aby urobil platni reklamu. Samozrejme že nie len tak obyčajne si ju zlomil, ako napríklad moja babka, keď sa zrútila s uhlákom do pivnice. On si na to zašiel do Ameriky a tam si to efektne urobil niekde v Tichom oceáne na vodnom skútri, aby sa potom mohol s elegantnou paličkou robiť zaujímavý v televízii aj pred novinármi. Ja mu samozrejme nezavidiť, ale niekedy to umelci s publicitou už preháňajú, si myslím. To len tak spomienkovo na okraj.

Mne sa pri tej pesničke pred duševným zrakom vynorilo, ako si ju s babami vyspevujeme na rozlúčkovom večierku v pionierskom tábore, kde som sa strašne chcela zapáčiť jednému Láďovi z Klatov. On bol vysoký, hral volejbal, mal už chlpaté nohy a my sme ho na táborovej olympiáde povzbudzovali, že: Desina do toho!, lebo mal tenisky desiny, a nebola som sama, kto sa mu chcel zapáčiť. Sme svoji, sme svoji!!!, sme spievali na rozlúčkovom, akože veru áno a sme na to pyšné!, ale veľmi sme klamali. Ja teda určite, lebo byť svojou, čiže vysokou nohatou ryšaňou, bolo to posledné, čím som mala chuť sa chváliť. Chcela som byť ako jedna zahraničná herečka, ktorá keď vo filme dvíhala svoje krásne viečka, vždy z nadhľadu, tak to vyzeralo, ako keď sa pomaly vyklápajú obrvené plechové vráta od garáže. A človeku sa až tajil dych, čo v tej garáži uzrie za nádheru. Často som si ten pohľad trénovala v miernom predklone pred zrkadlom v kúpelke a niekedy som ho pri obede v družine uprela od stola na svoju tajnú lásku Mosiča, keď išiel okolo s tou smradľavou táčňou. Okrem podmanivého pohľadu som mala ešte jednu silnú ženskú zbraň – chodila som s mierne pootvorenými perami, ako babka hovorila, a tak trochu akoby ohrnutými. Tiež podľa tej herečky, lebo mi to pripadalo strašne sexy. Mám jednu takúto sexy fotku z toho obdobia, a dnes sa mi zdá, že na nej najviac pripomínam Karla Čapka, lebo on mal paradentózu a z nej tiež tak trošku akoby ohrnuté perny.

A ešte raz som si na tú Peťovu pesničku dnes spomenula, keď som cestou k električke stretávala chalanov a baby, ktorým sa začala škola. Všetci samozrejme strašne svoji a mnohí s cigaretami, lebo aká už iná chuť zo všetkých, čo si len možno predstaviť, chýba najviac mladému dievčaťu a chalanovi v ústach hneď takto zrána?! Jeden taký ranný fajčiar, asi tak dvanásťročný, išiel s partiou oproti mne, široké slonie pudlo skejťáckych gací niekde medzi kolenami, šiltovku obrátene, lačne ťahal z cigarety a že tyvole to bylo vostrý, to bylo hustý tyvole včera a vo tom to bylo vole... a ja som si predstavila, ako sa večer díval s mamou na superstár, sníval o tej krásnej finalistke Šárke, mama ho škrabkala po holom chrbátiku, ako to má rád už od detstva, keď zaspával v postielke, lenže priznaj to pred kamošmi, čo sú tak strašne svoji!, a hovorila mu, že Pěťo, musíš ty svačiny sníst celý, dyk seš jak lunt hubenej, podivej se na sebe, a on že ale jó, mami, to víš že budu, a dálej sa nechal škrabkať a v tichosti si túžil po krásnej Šárke.

Až ma tá mládež akosi dojala, musím povedať, a som sa musela nakoniec samej seba opýtať, že či už aspoň ja som teraz svoja. Neviem, čo by mi na takú otázku odpovedala moja babka, kebyže ešte žije. Lebo tá bola svoja odjakživa. No nech už by to so mnou videla akokoľvek, určite by som jej verila viac než Peťovi, hoci aj si tú nohu nezlomila až v Amerike.

Ustlané vo svetle

Mali sme ísť tento víkend bežkovať do Jizerských hôr. Filozof, ja a bracho so svojou krásnou Dudu. Filozof ale chytil bacila, a tak sme my dvaja zostali doma. On v posteli, dojemne chlipkajúci čajík a namáhavo preglgajúci, ja pri trúbe, pečúca mu bublaninu s ríbezľami. Frau Mici na paplónu mu stráži nohy, aby sa neodkopal. Zaujímavé, tento ich ešte stále neurovnaný vzťah.

Prinášam filozofovi nadýchanú voňavú bublaninu, rozhrňam záclony a ticho si pospevujem s jeho obľúbeným pesničkárom Jeffom Buckleym: „fólin láv, fólin láv...“ Z neba sa do dvora znášajú veľké snehové vločky. Chce sa mi zauvažovať o kráse náhodných priesečníkov: tu, v teplom pražskom byte, poletuje láska, tam, na dvore, v holých korunách starých pagaštanov, sa na perí havranov veľkých ako morky... „Zlato,“ prehovorí ku mne filozof knedlíkovým hlasom, „to není fólin láv, to je Fall in light!“

No a čo, pesnička je aj tak prenádherná. Jeff na fotkách mi trochu pripomína bracha, tiež taký priesvitný veľkomestský pavúk so strapatou hlavou. Pred desiatimi rokmi mal pripravený druhý album na nahrávanie. Kapela za ním letela do Memphisu, on s kamarátom sa zatiaľ išli pozrieť k rieke na západ slnka. Jeffovi napadlo, že do rieky aj vojde. Keď kapela dosadla, Jeffa práve skúšali oživiť memphiskí pobrežní záchranári. Neoživil. Tá pesnička sa volá Novoročná modlitba – New Year's Prayer:

*Fall in light, fall in light
Feel no shame for what you are
As you now are in your heart
Fall in light...*

Tak sa to začína, celé sa mi to nechce prepisovať. Jeff nevedel, že ju tým svojím nervóznym rozochveným hlasom spieva aj pre mňa. Z dialky nebytia sa doniesla pokojným snehovým popoludním aj k mojej nadýchanej ríbezľovej bublanine a voňavému čajiu. To je na pesničkách, básničkách a vôbec na všetkom, čo z nás neopatrne vyletí, pekné. Niekedy aj otravné, samozrejme, ale dnes budem k sebe milá – padám

do svetla. Alebo upadám do jasu? Alebo sa v ňom znášam nadol? Steliem sa doň? Zase tá moja nešťastná neangličtina.

Spotený filozof zaspal, aristokratka Frau Mici sa presťahovala z paplóna do mojej náruče a občas ma drgne do brady studeným ňufákom, keď ju v sústreďení zabúdam hladiť. Čítam si. *Chalan 21* vo svojom príspevku na *krivolakej prti* o islame obrazne píše, že sa mu páči, keď namiesto konkrétnym ľuďom sa môže prihovárať tajuplným nickom, aliasom a pseudonymom. „Baby, neodhaľujte sa, držte si kolena pri sebe,“ radí nám *chalan 21*, „budte mi stále neznáme a tajomné!“

Ja mu teraz prečítam, ako to isté hovorí o písaní – inými slovami, pochopiteľne – niekto iný: „... to, čo nás vrhá do partnerovho náručia, je túžba dať sa prevapiť vlastnými slovami, dať sa uchvátiť ich novotou a neočakávanosťou. Logika je neúprosná. Ak poznám toho, s kým hovorím – vopred viem, aký vzťah zaujme k tomu, čo poviem – môžem povedať čokoľvek, aj tak sa mi nepodarí začudovať sa jeho údivom, potešiť sa jeho radosťou, ľúbiť jeho láskou... dôverný štýl je nepriamo úmerný našim reálnym poznatkom o partnerovi a priamo úmerný úsiliu zaujať ho sebou. Je otupné šuškať si so susedom. Je nesmierne nudné rýpať sa vo vlastnej duši. No vymieňať si signály s Marsom – pravdaže bez fantazirovania – je úloha hodna...“ prečo nie napríklad *krivolakej prte*, však, *chalan 21*?

To nenapísal tajnosnubný Kundera odniekiaľ z podzemia, ako by sa mohlo zdať, ale Osip Mandelštam, jeden z tých, ktorých mám od filozofa na povinnom dovzdelávacom zozname. Stal sa mojím veľkým miláčikom.

Bolo mi trochu ľúto, keď bracho so svojou krásnou Dudu vyrazili na bežky bez nás a keď sa ozvali, že: „Nádhera, Viola, mali ste tu byť s nami!“ Keďže filozof spí, musím sa utešiť vlastnou hlbšou myšlienkou: „Ktovie, bracho, či nám v živote niekedy nie je lepšie tam, kde sme byť nemali!“ Dobré, nie?

Možno by som ešte mohla dodať aj také, že ktovie či nám niekedy nie je lepšie, keď nám je práve horšie! Ale to sa mi zdá také hlboké, že to už určite povedal niekto veľmi múdry predom mnou.

Čo je v piesni bohumilé

S dedkom a babkou som ako decko chodievala do kostola. Neboli ani tak nábožní, ako radi spievali. Dedko mal goralskými hmlami opieskovaný tenor, babka ostrý kačací alt zo sihotí. Ale ladilo im to pekne a spievali mocne.

Mne tie nábožné pesničky pripadali všetky rovnaké, len jedna sa mi páčila – Blíž k tebe, Bože môj. Tá mala peknú melódiu a v tej jedinej som sa aj ja pripájala svojim roztraseným sopránčekom a zdola sa na nich dívala, či to počujú. Dedko ma pohladkal po hlave. Až oveľa neskôr som sa dozvedela, že vraj si ju na Titaniku spievali tí, čo sa už nepomestili do záchranných člnov. Aj vo filme to bolo. DiCaprio separátne, aby ho bolo dobre vidieť, máva Winsletovej, v prestrihoch padajú zo šikmej paluby českí kaskadéri a kúštik ďalej od nich ostatní spievajú, že:

*... keď dlaňou rúk svojich ma bičuješ
len keď ma milosťou póosilňuješ...*

To bičovanie dlaňami mi ako decku nesedelo, z hľadiska presnosti, ani to, z hľadiska logiky zase, že by ma niekto mal biť, a ja na oplátku kričať: blíž, len k tebe blíž! To som nemohla pochopiť. Lebo deti sú posadnuté logikou.

Tú pesničku mám rada aj dnes. Niekedy si ju spievame s mamou na chalupe, keď sme sami a máme dobrú náladu. Čo by vlastne malo byť zvláštne, lebo to sa spieva aj na pohreboch. Ale som si istá, že Bohu tým musíme byť milé. Podľa mňa milšie – a teraz kebyže žije dedkov brat katolík, čo v jednom kuse nadával na „svine luteránske“, ma asi pretiahne palicou po chrbáte – milšie než ten starostlivo vyfénovaný a vyčesaný mladý farárko, ktorý spieval a slúžil omšu na ujomom pohrebe. Podľa mňa pri tom Bohu príliš milý nebol, lebo najhlbšie, sa mi zdalo, prežíval najmä sám seba. Bolo vidieť, že je so sebou veľmi spokojný: ako len ušľachtilo a ladne rozpažujem, ako dôstojne a esteticky sa pri oltári pohybujem a ako pekne sa kostolíkom nesie môj trénovaný spev! Aj to malé zívnutie ku koncu ako som nenápadne dokázal zamaskovať!

Ba myslím si dokonca – ej, ale za toto by ma dedkov brat tou palicou už celkom určite hnal okolo luteránskeho kostola – že Bohu ešte milšia

než my dve s mamou a ten naondulovaný boží kaskadér, bola napríklad Džoplínka, chuderka nešťastná zachrípnutá opitá, keď spievala na pódiu zo všetkých síl a z celého srdca napríklad: *Ó, Pane, čo takto kúpiť mi mercedesa benca*, a tiež: *spolieham na teba, že ma v tom nenecháš!* a bolo jej úplne jedno, ako pri tom na pódiu vyzerá. Ktovie či tušila, že v záchranných člnoch na ňu miesto nezvýchši.

A to mi pripomína, že keď som sa nedávno, už opäť, začala učiť po anglicky, zveršovala som *grétku* z voleja kúsok tej Džoplínkinej modlitbičky, ktorú pre ňu, ako som sa nedávno dozvedela, zložil jej brat. Iba tak voľne, lebo som nemala slovník. Myslím si, že tým kúštikom by som mohla zakončiť toto moje krátke zamyslenie o bohumilých pesničkách. Kto vie po anglicky, nech ma opraví:

*... Ó, Pane, veď ja nie som Brit
čo si hneď musí voziť riť
len v porše
Zajtra okolo obedu
mi pošli benza medveďa
nič horšie...*

A už vidím, ako namiesto dedkovho brata s palicou sa na mňa *krivolakou prťou* rúti *grétku* s hrubou príhľavou.

P. S. Spomenula som si, že môj tatino, Pišta z Hrachovišta a profesor Koba mali v Prahe ako študenti bluesovú a rockovú kapelu *Besné krpce* a Pišta na toho Mercedesu benza vtedy urobil trochu nečakaný slovenský text. Pamätám si trochu začiatok:

*Kto dá mi alebo kúpi nový mercedezbenc
už ho majú všetci hlúpi vymením ho za kredenc
(hneď) ráno nech ho pristaví v Prahe na Florenc
(tam) si prídem pešo z llavy pre svoj mercedezbenc...*

Prečo nie som superstar

Kedy bude aj zo mňa superstar, sa pýtate? Na jednu stranu to chápem. Lebo vy už viete, že som speváčka a gitaristka, čo na chalupe v záhrade rada hráva a spieva pod jabloňou, a keď sa táto vyvalí pod kopou snehu, tak bez problémov aj pod slivkou. Preto má určitú logiku – vysvetlím vám o chvíľu, prečo úplne zvrátenú – keď si kladiete otázku: „Kedy už konečne Viola príde potešiť svojím spevom aj nás, prípadne cez nejaký televízny kanál aj celé Slovensko?“ Nehnevajte sa na mňa, duplikáti a triplikáti, ale vy si tú otázku kladiete zle.

Vy ako keby ste nevideli, že je to celé postavené na hlavu. Čo som ja, akostná neznáma umelkyňa, nejaký pačrev alebo zemejašter, aby som sa plazila k publiku? Aby som sa mu líškala a vtierala do priazne? Nemalo by to byť presne naopak? Nemalo by si náhodou publikum vyhľadať mňa? Nemalo by ono samo prečesávať hlboké oravské lesy, nastavovať ucho proti vetru, či nezachytí nejaké úryvky krásnych piesní spod jabloní a sliviek a radovať sa: „Hurá!“, keď zachytí? Malo!!!

Chceš hudbu, chceš spev, chceš pesničku? Hledej, šmudlo!!!

Ja proti publiku nič nemám. Ja som tolerantná. Priblížiš sa po špičkách k plotu našej záhrady s dekou zmotanou pod pazuchou? Zaľahneš zaň potichúčky a štrbinou v ňom ma budeš pozorovať s ušami na stopkách? Prosím, nech sa páči! Pustím na teba Kikina? Nepustím. Prečo by aj, viem rešpektovať niekoho, kto rešpektuje mňa. Prizveš si pár priateľov s dekami poležať si v tichosti za mojím plotom a počúvať môj krásny spev? Môže byť, ležkajte si tam, fanúšikovia moji. A keď mi potom diskrétno pred vrátkami necháte dajme tomu basu tretinových liečivých plzní na hlas, prípadne šunku od kosti, neodmietnem, neurazím sa.

Takto si ja predstavujem vyvážený vzťah umelkyňa – publikum. Nevtieravý vzájomný rešpekt, pričom k umelkyni o chl p väčší, prirodzene.

Až budú veci postavené z hlavy na nohy, až ja, neznáma akostná umelkyňa, nájdem ráno na dverách pripichnutú navštívenku, že „dobré ráno, slečna Viola, keby vás to náhodou zaujímalo, dnes o piatej

popoludní sa my, vaši debutujúci fanúšikovia, vo všetkej skromnosti a tichosti nahromadíme na dekách za vaším plotom, konkrétne na jeho severnej, záveternej strane...“ až potom príde môj čas. Až potom budem superstar!

Dovtedy sorry! Dovtedy zostáva po mne v slovenskej hudbe, a v slovenskej kultúre vôbec, len čierna diera.

môj český tatino napísal:

Superstár

*Býval jsem mlád a hořel ve mně plamen
divoce uměl jsem brát za kliky
teď už jsem stár
choulím se u vystydlejch kamen
někdo mi pochcal žhavý uhlíky*

Čo povedať na záver, milá čitateľka?

Cestu z Prahy do Bratislavy či vice versa si – ako vidím – prežila. A o to nám obom šlo, to bolo najdôležitejšie. Ak ale pokračuješ ďalej – na Budapešť, na Nitru, na Liberec – ak ťa dokonca čaká cesta späť, nezostáva ti nič iné, než urýchlene si obstarat ďalšiu knižku na jedno prežitie: umelecký almanach **Plné gace**. Ako som tu už spomínala, profesor Koba, Pišta z Hrachovišta a moj tatino si ich naplnili na večnú pamiatku svojich spoločných pražských štúdií. V Plných gacoch je menej hlbších myšlienok, zato viac ozajstného umenia, by som povedala. Keby to bola pravda. Na cestu po D1 však tiež ako stvorené.

Na záver by som hádam ešte mohla zhrnúť posledné obdobie odvtedy, čo som si prestala zaznamenávať hlbšie myšlienky na trojblogu *krivolaká prt'*. Moja kamarátka *grétk-a-iluj-Mária* pokračuje v písaní na Smeblogu pod svojím pravým menom *Mária M.* a má tam, ako sa dalo čakať, vysoko naklikanú karmu, ale občas tiež kopy všelijakých reakcií, čo sa dalo čakať tiež, lebo aj ona si píše bezohľadne a sebecky len to, čo ju baví a na čo prišla celkom sama. Náš súprtník *chalan 21* doma píše tiež – niekto, komu bežne uverejňujú poviedky v Sme, už asi iný nebude – ale predovšetkým sa, ako skvelý bajker, bežec, plavec a jašo, venuje triatlonu a maratónu. A ja? Naplnila som v lete túto knižku. A pretože kopa pekných hlbších myšlienok sa do nej nevošla, zavesím ich niekam na web, aby všetci videli, ako mi pán tajomník Slovenského literárneho klubu v Čechách krivdil, keď ich z knižky nemilosrdne vyhádzal. A tiež si tam zavesím brachovu muziku a tatinove pesničky a niečo si tam samozrejme nahrám a naspievam aj ja sama. A dám tam aj skvelú psychologickú prácu profesora Kobu *Totální revize aneb Stručné dějiny lidské psychiky mezi dvěma Velkými třesky*, ktorá sa tak páčila na *krivolakej prt'i*. Ale predovšetkým!!! Musíme s filozofom dohnať bracha s jeho krásnou Dudu, ktorí nás predbehli. Kikinovi obstarali novú hračku – malú Aniku. Nesmieme sa s filozofom nechať zahanbiť. Drž nám palce, milá čitateľka!

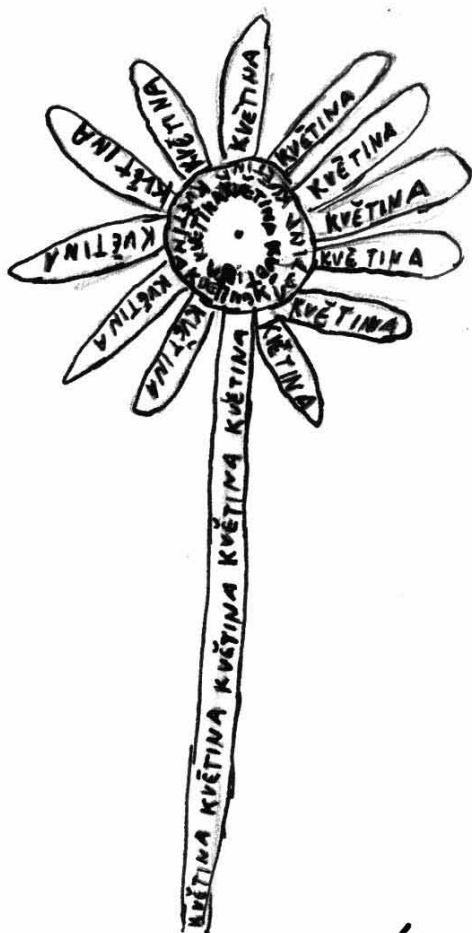
Viola Vyholená-Šípivá – ViolaVyholena@centrum.cz

P. S. Tak, a už sa tlač ku dverám, milá moja čitateľka, aby ti niekto neukradol kufor. Nechcem strašiť, ale v tomto smere je to v Bratislave i v Prahe rovnaké. Bývalé bratské mestá, čo už. S tým nič nenarobíš.

P. P. S. Ešte na niečo som zabudla. Naša prť sa už dokrivolačila, ale súťaž umeleckej zdržanlivosti, ktorú sme na nej vyhlásili, si žije vlastným životom. Víťazom a tým aj nositeľom **Vyšívaneho pásu literárnej cudnosti za rok 2007** sa nečakane stal vydavateľ pôvodnej slovenskej literatúry pán **Bagala**. Byť vždy o krok napred, to bola jeho zásada. V jej duchu opäť zaskočil a predbehol konkurentov. Vycítil duju doby a svoje vydavateľstvo LCA zavrel. A zase je na čele a ostatní vydavatelia sa chytajú za nos – už ho môžu len napodobniť. Blahoželáme k cene a pripomíname pánovi Bagalovi, že Vyšívany pás literárnej cudnosti môže nosiť, podľa platných stanov súťaže, na viditeľnom mieste len rok! Už teraz sa naň tešia ďalší pomocníci slovenskej literatúry.

... Kikino má novú hračku od bracha a jeho krásnej Dudu.

ANANÁS V.B

Napísali o Viole Vyholenej-Šípivej **docent Smrallavý:**

Na svoju bývalú študentku Violu Šípivú si spomínam len matne. Vlastne iba dve príhody mi utkveli v pamäti. Prvá, keď v zápočtovom týždni vtrhla k nám na katedru ako horská riava a obrátila sa na mňa, stojaceho práve pri kopírke, so slovami: „Počujte, je tu Smrallavý? Idem si k nemu pre zápich,“ považujúc ma zrejme za nejakého pedela. Z toho som usúdil, že moje semináre vôbec nenavštevovala. Odmietnutím okamžitého „zápichu“ som ju k tomu donútil.

Na semináre mi však pravidelne prichádzala neskoro, svoju ohnivú hrivu ešte vlhkú zo sprých – ja, mimochodom, nepovažujem za vhodné tieto študijné kombinácie telocviku s inými predmetmi, veľmi to narúša prácu nás, pedagógov, pretože študenti nám prichádzajú na prednášky nesústreďení, chlapci niekedy podceňujú hygienu s odôvodnením, že sa im nevyplatí sprchovať sa trikrát denne kvôli zle naplánovanému rozpisu prednášok a telesných cvičení. Je to veľký problém a neraz som už v tomto smere apeloval tak na vedenie univerzity, ako aj na jednotlivé fakulty, neobídúc ani študentskú radu, o čom môžem predložiť písomné kópie, ale nič.

K mojej bývalej študentke Viole Šípivej ešte toľko, že raz som kvôli nej musel prerušiť seminár, nakoľko mi na ňom vyšvácala jedného študenta mokrým uterákom, s vysvetlením, že sa voči nej dopustil nevhodnej poznámky. Po stránke študijnej na ňu spomienky nemám.

O to viac ma prekvapilo – milo, to rád priznávam – že semienko zasiat počas mojich prednášok a seminárov – tu by som rád pripomenul, že ich rozpis ani dnes nie je adekvátny významu vedeckého výskumu, ktorým sa zaoberám, na čo som už taktiež neraz upozorňoval vedenie tak katedry, ako aj fakulty, žiaľ, bez patričného ohlasu, takže sa mi na ne nechodí v počte, aký by bol vzhľadom na závažnosť problematiky žiaduci – na siedmu ráno? ani sa nečudujem! – kým napríklad kolega docent Špargl sa sťažovať nemôže, prirodzene, keďže už takmer automaticky si prisvojil všetky termíny tesne pred obedom, hoci jeho problematika výskumu *frekvencie palatálnych*

kakuminál v sociálnych slangoch furmanov 18. storočia a jej účinku na zvukomalebnosť novobanského dialektu, nie je o nič závažnejšia než moja – vyklíčilo.

Viola Šípivá veľmi správnou aplikáciou fonémy „ä“ vo fonetickom prepise výrazov pražského (a taktiež plzenského, kladnianskeho, atď) dialektu, citujem: „Näkäcäj! To je debäl!“, vychádzala, opäť veľmi správne, z mojej teórie fatálneho historického deficitu slovenských výpožičiek v českom jazyku, na ktorých neúmerne malé množstvo si ťažkal už Ľudevít Štúr vo svojom známom sťažovacom liste Palackému.

Nemôžem tu zachádzať do detailov zložitej jazykovednej problematiky, takže len stručne: Vo svojich fonetických výskumoch som vychádzal zo základnej úvahy, že ak je hovado v západoslovenských dialektoch bez dvoch bodiek, treba sa pýtať: „Prečo?“ Odpoveď priniesol výsledok môjho plošného výskumu dialektov v Plzni, Slanom, Kladne, Prahe a okolí. Opäť len veľmi zjednodušene povedané: môj výskum potvrdil, že v okolí Plzne, Slaného, Kladna ako aj Prahy je na tom hovado úplne rovnako ako v Cetune, Hrachovišti, Kočovciach či Bošáci, o Mnešiciach ani nehovoriac. Očividná súvislosť sa tu viac než ponúka. Fonéma „ä“ je kľúčom a čiastočne aj alfou a omegou.

Je chvályhodné, že moja bývalá študentka Viola Šípivá si svoje odžitie jazykové skúsenosti s hovadami tak v západoslovenskom regióne, ako aj neskôr v Čechách, nenechala pre seba a – oprúc sa veľmi správne o moju vedeckú teóriu – vhodne a výstižne ich aplikovala v každodennej jazykovej praxi. Pevne verím, že po zverejnení tohto praktického výsledku mojej dlhoročnej práce, sa docent Špargl konečne chytí za nos. A s ním celá pražská katedra slovakistiky.

Povedali o knihe **Krivolaká prť je ku šťastiu...:**

Holohlavý reprezentačný brankár Barthes: Príliš takéto, málo onaké!

Kendži Gacušita: Komjúnikešón hara-wara-kiri!

Ignorantis: Ja teda neviem, ale mohlo to byť napísané celkom inak.

Umberto Art-Deco: Espressivissimo! OntoLOLogico!

Velimir Zangezi: Papeky, púhe papeky.

Jakub Hron Smetanovský: Čo si tam nenapísala, to tam nemá.

Dušposesor Dedalus: Mám-li byť upřímný, raději nebudu.

Žako Džiderridaa: Musím sa na to dekodovať.

Pražský slovakista: Vyholená-Šípivá se válí ve svém metatextu jak Frau Mici v čerstvých pilinách.

Slobododrotár: Plechový bažant plný bobkov, vystavený uprostred barového pultu v klube na Laurinskej.

Andy Ejhola: Číry povrch! Číra prítomnosť! Číro vyčírené!

zrumozganý Finnegan: Je to plné nedopečených kvarkov.

suspensor major: Takýchto kníh môžem napísať aj dve. Ale sa mi nechce.

Misha Beobachtin: Burleska z Teska. V akčoške.

samolúbe intelektuáno: Je Vyholená-Šípivá colníkom slovenskej literatúry, či len – v prenesenom, pochopiteľne, zmysle slova – obyčajným bulom od rampy na hraniciach reči pospolitej? Ťažká – ako aj ináč, keď odo mňa, však – otázka. Iste neprekvapí, že nebudem váhať naklásať ešte ťažšie. Ak sa, pravda, donútim tú knihu prečítať.

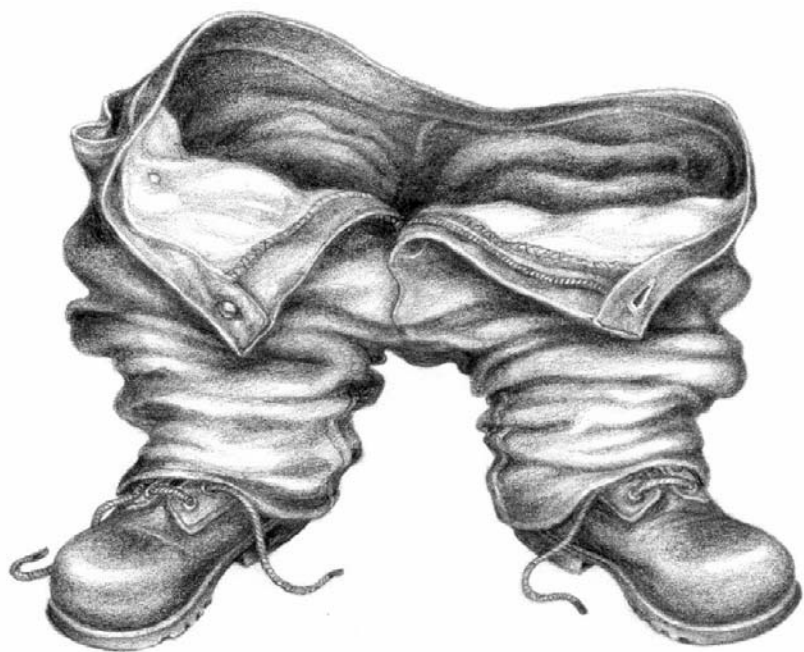
Polda Bloom: Paříž a Praha mají největší odvahu číst. Snad se Bratislava z toho nezesere.

dva ovädý krásovedy: Violino chrumkavé trapasco – čo k tomu dodať?

docent Smrallavý: Na to, aká rozparená mi rovno zo spírch chodila na semináre, sa mi autorkin jazyk zdá priučesaný. S výnimkou fonémy „ä“, prirodzene.

spodná susedka Lepulicová: Jedna bezohľadná, sebecká a naničhodná knižka!!!

Slováci, máte
plné gace ?

Nebojte sa knižky bezcelleru

Povedali o **Plných gacoch**:

Držite v rukách PLNÉ GACE. Neplnila ich slávyžiadza. Naplnila ich veľká potreba dokázať, že aj v Prahe, na periférii slovenského kultúrneho života, sa môže zrodiť odvážny umelecký počín.

Gaco Novomesský z Hrachovišta

Ech, tí Slováci v širom svete! Ten túžby vzlet a chtiča krč, ten srdca rmut a duše trus, tie plné gace. To krása je a milota. Áno, almanach Plné gace je neskutočný intelektuálny ohňostroj prebleskujúci spoza dymovej clony tlejúcej slovnej siláže a persifláže. Nadčasová, nehorázna, zábavná a inšpirujúca mystifikácia presne podľa môjho gusta.

Dušan Valúch, pesničkár z Jednofázového kvasenia

Literárna skupina Otcova rola je riadne jedovatý kvietok ubuovskej záhradky z čias, keď ešte sovietske hodinky bývali najrýchlejšie.

Vilo Klimáček z GUnaGU

Len čo som otvoril knižku s názvom Plné gace, pochopil som, že som sa ocitol tvárou v tvár umeniu. Američan by povedal: „Face to gace!“

Rasťo Piško z Abramovej

Je to v bužírke. Bežne z bomby trčia tak dva dróty – červený a modrý. Z Plných gací ich trčí minimálne desať a každý s inou bužírkou. Náš odborník, keď to videl, tak len ticho zahvízdal a povedal: Od tohto ja dávam ruky preč, toto smrdí. V tom niečo prestrihnete a zdanlivo sa nič sa nestane, ale viete, že to tam niekde je. V tom je to rafinované, v tých falošných drótoch. Je lepšie, že verejnosť o tej bombe nevie, mohla by zavládnuť panika. Posledná správa, ktorú o Plných gacoch zachytili naši šifréri, je obzvlášť znepokojivá: „Mám toho plný gauč,“ tak znela. A to je podľa našich analytikov množstvo, ktoré by pri dobrom zacielení mohlo celkom zamoriť celé Slovensko.

Berco Flusák, literárny agent SIS-ky

Vec: Tri z darovacích listín k **Plným gacom**

Vážený spisovateľ pán Mitana, váš otec mi ušil galoty. Ihlou. Boli mančestrové a žlté. Žltšie mali už len chuligáni v Nevedkovom Slnečnom meste. Bolo to, ak sa nemýlim, v šesťdesiatom siedmom. K vášmu otcovi ma priviedol spolužiak z esvéšky Palo B. Marí sa mi, že to bolo v zime, večer, vy ste sedeli pri malej stolnej lampe v inak tmavej izbe (alebo to bola veranda?), s učebnicou marxáku alebo dejín robotníckeho hnutia. Asi sme spolu prehodili pár slov.

Povediac pravdu, s galotami som príliš spokojný nebol. Váš otec ich ušil klasicky – priestranné pudlo, voľnejšie v stehnách, s vačkami naboku. A ja som, samozrejme, chcel niečo ako rifle. Riadne vypasované, také, čo človeku stisli vajcia, až sa dych zatajil. A také strihy starí majstri nevedeli. Ani pán Masarik, čo býval hneď oproti esvéške, také nevedel. Na saká, bundy aj kabáty macher, ale rifle... To isté pán Kudlík. Keď som si od neho nechal ušiť tesilové esterházy na pražské štúdiá, dopadlo to rovnako – široké pudlo, voľné stehná... Až pán Lehotský, čo mal dom opretý o múr nášho malého cintorína, mi ušil svadobné zvonáky presne podľa gusta. To ale až neskôr, majstri sa už stihli doučiť.

V žltých mančestrákoch od vášho otca a v čiernom mančestrovom saku od majstra Masarika som vyfotený na schodoch pred dverami našej esvéšky (pamätáte, namiesto kľučky mali bronzového leva) s brankárom Považanu Slavom M. a dvoma krásnymi spolužiačkami Annami. A ešte raz a naposledy som v nich vyfotený na sedačkovej lanovke v Špindlerovom Mlyne pri lyžovačke v 68. roku.

Takže naše Plné gace prijmite odo mňa aj so spomienkou na vášho otca.

Gaco Novomesský december 2002, Hrachovište

P. S. V Prahe nám šil galoty jeden rocker, ktorý sa živil hraním po baroch so slávnou Inkou Zemánkovou. Priniesli ste mu meter tridsať tenkého mančestru – fialového, belasého, oranžového (boli sme veľkí fičíri!) – on si vám ohmatal boky rukami, aby do nich dostal mieru, a povedal:

„Prijď za hodinku.“ A o hodinku mal galoty hotové. Za stovku! A to už len boli bederky! Pudlo prakticky veškeré žiadne, pol rici na ulici a vajcia stisnuté – ojojój!!!

P. P. S. Možno si, vážený spisovateľ pán Mitana, položíte otázku: „Čo to bolo za slovenského dandyho, keď si všetko nechával šiť?“ A ja vám odpoviem inou otázkou:

„Mali ste už niekedy nohu pätnástku?“

Vážený spisovateľ pán Vilikovský,

ono sa to vlastne ani netýka Plných gací, ale kedy sa ja zase odvážim napísať vám, však? Takže len veľmi stručne. Ide mi, ako už možno začímate tušiť, o výraz „pôtrtná“ z jednej vašej poviedky. Ja som s ním problém nemal. Naopak. Chutne a nahlas som sa na ňom zasmial. Ale žena vo mne sa búri. Žena vo mne tvrdí, že „pôtrtní“ ste v tej poviedke boli vy, muži. Nemôžem si pomôcť. Lebo keby bola naozaj pôtrtná ona, celá scéna by musela vyzerat' ináč. Povedzme tak, že by kráčala po tej ceste, uvidela vás, statných chlapov, nadišla by ju hriešna myšlienka a ona, zrumenejúc, by vzápätí samu seba v duchu pokarhala: „Ej, čiže si len dnes pôtrtná!“

Lenže v tej scéne, ako ste ju napísali do poviedky vy, to bolo presne naopak. Mám ten dojem. A žena vo mne kričí: „Tak toto je pre nich typické! Idem si v poviedke vo všetkej slušnosti, nič netušiaci, po ceste, proti mne traja samci s bujačimi myšlienkami, ale ako „pôtrtná“ z toho nakoniec vyjdem – a v slovenskej literatúre už navždy aj zostanem – zase len ja, žena!“

Prepáčte, pán Vilikovský, že vás obťažujem s takouto pre vás možno hlúpostou. Ale pochopte aj vy mňa. Často sa mi smiali, že som „pôjestný“, a mne nikdy nepripadalo, že to znamená: „na zjedenie“. Budem vám preto povďačný, ak v ďalšom vydaní túto scénu vo vašej poviedke uvediete – či už tak, alebo onak – do súladu s významom slova „pôtrtná“, ako ho vnímam ja. A Slovník slovenského jazyka, napokon, tiež. Mám ten dojem.

Tým však rozhodne nechcem dať najavo nejaké pohoršenie! Keby sa vás to nebodaj malo dotknúť, vážený spisovateľ pán Vilikovský, je v mojich silách ženu v sebe dôrazne zahriaknuť. Ved' či azda sám veľmi dobre neviem, čo za kúsok dokáže s nami mužmi vystrájať tá nešťastná hadia sila? Viem. Čože už sú proti nim prosté konotačné saltá, však?

Iný problém, vážený pán Vilikovský, s vašimi knihami nemám. Naopak, mám z nich pocit krásneho ochromenia, radostnej úľavy a stisnutia srdca, ktoré my, drobní zelení skokani paraliteratúry, pocítujeme len pri stretnutí s ozajstným majstrom.

Želám veľa zdravia

Gaco Novomesský December 2002 v Hrachovišti

P. S. Aha. Takže: beriem späť. Nič, chvalabohu, prepisovať nemusíte, pán Vilikovský, tá vaša poviedka je v poriadku. Práve zisťujem, že slovo „pôtrtná“ sa nakoniec ukázalo ako presne zodpovedajúce dotýčnej postave. Ľutujem, že som sa nechal uniesť a neupresnil si pred napísaním tejto darovacej listiny dojem z dávneho – zrejme len hala-bala – čítania vašej poviedky. Ďakujem vám za pochopenie.

Vážený pán Lasica,

jediným členom našej tvorivej skupiny Otcova rola, ktorého poznáte osobne, je Miloš H. V Plných gacoch je práve jemu a jeho krásnej žene Gabike venovaná Pieseň pre diplomata a diplomatický zbor.

Po prelistovaní nášho umeleckého almanachu si možno položíte otázku, prečo Miloš, keď už bol členom tvorivej skupiny, netvoril. Keby ste vedeli, čo vieme my, že totiž Miloš ako mladý študent veľmi významne bodoval v celoštátnej básnickej súťaži Marušky Kudeřikovej, položili by ste si tú otázku automaticky. Odpoveď by vás, trúfam si tipovať, zaskočila.

Keď sme naň vtedy, ako na jediného oficiálneho laureáta v našej tvorivej skupine, apelovali, že ešte nedávno predsa písal poéziu,

odpovedal nám, citujem: „Áno, písal, ale potom som si poriadne zašvácil a – chvalabohu! – prešlo ma to.“

Môžete si predstaviť, vážený pán Lasica, ako sme sa vtedy po tých slovách cítili my, ostatní mladí, neprestajne píšuci básnici našej tvorivej skupiny. Takže náš časopis TRUS – pre vás iste nebude ťažké rozpoznať inšpiráciu niekdajším vašim legendárnym INFARKTOM z Mladej tvorby – i neskorší umelecký almanach Plné gace, sme plnili, bohužiaľ, bez Miloša.

Iste pochopíte, ako neľahko sa mi v tejto súvislosti priznáva, že dnes už poéziu nepíšeme ani my, ostatní básnici našej bývalej tvorivej skupiny. A rovnako vás asi nezaskočí, že po predošlých slovách cítim aj trochu rozpaky, keď sa chystám vyjadriť úprimnú radosť nad tým, že vás, vážený pán Lasica, písanie chvalabohu ešte stále neprešlo.

Vážený pán Lasica, nepíjali sme síce z jedného špásovníka, ale úprimný obdiv si hádam môžeme dovoliť vyjadriť, čo aj okľukou, cez naše Plné gace.

So želaním pevného zdravia

Gaco Novomesský

december 2002, Hrachovište

Starým kamošom

*Ešte nám chutí našich dvadsať deka tresky
Ešte nás baví písať babám esemesky
Ešte sa smejeme, aj keď už nie tak často
Ešte si k vínu vieme spolu sadnúť za stôl*

*Aj v siedmom roku, v tom treťom tisícročí
Nech Zem sa ďalej iba okolo nás točí
Nech smolu vieme zahnať päťou medzi oči
Nech v šóre na šťastie nás nikto nepomočí*

*Nech nám zas býva pekne, ba niekedy až hezky
To želá z Hrachovišťa Gaco Novomesský*

... nech v šóre na šťastie nás nikto nepomočí.

Viola Vyhlená-Šípivá: krivolaká prť je ku šťastiu

Vydal Slovenský literárny klub v ČR
v Prahe roku 2007

Prvé vydanie

Grafický dizajn a sadzba: Martin Hadesign

Tlač: Vydavatelství MAC, spol. s r. o.

Všetky práva vyhradené

ISBN 978-80-87016-05-3

TRÓJROČNÝ ANANÁS:
AUTOPORTRÉT

Kvapky znoja spod narazenej Logomachovej ušanky značkujú jej uvzaté, až za obzor vyhradený žitiu sa doširoka krivolačiace úsilie doteperiť na smotanovo-bielych dievčenských pleciach do posvätnéj krajiny slovenskej literatúry svoj nahrubo kresaný klát plánovanej štylistickej omnipotentnosti a zasadiť ho tam doprostred ako výstražný totem. Pri pohľade na tolké mladistvé odhodlanie sa kritik len ťažko bráni dojatiu. „Skryste, vlci, driapov kliešte!“ žiada sa mu zvolať na menej empatických kolegov.

M. Patyk (Slovenské vohľady)

Čo ako sa snaží vylepšovať chatrnú fasádu svojej narýchlo zbúchanej filozofickej (sic!) búdky efektne kriklavými nátermi, nedarí sa jej potlačiť na povrch ustavične prerážajúce rombické pentimenti. Škoda, že o poznanie dlhšie nevydržala v tichu, v tej sémantickej predsieni literatúry, a rozkričala sa nám v obývačke hneď knižkou. Sebeckou a bezohľadnou, ako, mimochodom, veľmi výstižne hovorí jej spodná susedka Lepulicová.

J. Rataťár (Pragment)

Neprijemný zlovyk kolegu Patyka skúmať hodnoty či pahodnoty literatúry cez zväračské okuliare sa mu nevyplatil ani tentokrát. Výsledné hodnotenie síce viac než verne zodpovedá videnému, neodbytnou otázkou však, ako uňho doteraz vždy, zostáva, nakoľko cenné bude brať si ho aspoň k srdcu, keď rozum sa mu, pochopiteľne, vehementne bráni.

H. Oščipačov (Rombolid)

„Budem Proustom bez kosatcov vo váze?“ – sympatickú pochybovačnosť cítime oscilovať za každou jednou vetou knižky Krivolaká prť je ku šťastiu... debutujúcej Violy Vyholenej-Šípivej. Tá pochybovačnosť sa nemieni sýtiť sebou samou. Nebojí sa konfrontácie. Dokáže postaviť sa si čelom, doslova zoči-voči, a odpovedať si s príznačnou dievčenskou jednoznačnosťou: „Neviem.“ A to dokonca v názve jednej zo svojich hlbších úvah. Do slovenskej literatúry vstupuje mladá žena s pozoruhodne pestrým myšlienkovým potenciálom.

J. Zimančok (Traktály)

Čeho jsme zde svědky? Bije snad Viola Vyholená-Šípvá jako Lvíce o epistemologickou mříž? Domníváme se, že nikoliv. Spíše se jen kotátkovsky otírá o jednotlivé klece, značkujíc si je – žánr po žánru – svým charakteristickým pižmem latentní travestie. Svůj recepční rastr přikládá k pertraktované skutečnosti spíše měkce našišato než s nelidsky přesnou tvrdostí. Starořímským *varietas delectat* se pak zachraňuje ve chvílích, kdy hrozí naplno propuknout vši lví silou potlačované obvyklé *feminni lacrimando*, směřující ve svých praintencích k sémiologické ruptuře a, ne-li přímo k devastaci, pak zcela nepochybně alespoň k rozostření či rozladení prácně nastaveného individuálního sémantického systému mladé autorky.

(Z odborného posudku docenta Špargla)

Srdnatá Viola-Vyholená-Šípvá vyzvala slovenskú literatúru na páku, tá však (literatúra) zatiaľ znáša uhrančivý zelený pohľad rusovlasej blogerky so strunistými nohami neprekvapujúco pokojne, bez hodnototvornej triašky. Nie je ťažké predpovedať, či a spakruka v tomto nerovnom súboji krásavic pleskne o dudravým pivom poliaty stôl v petržalskej Čajke.

B. Chmelař (Slovak Armwrestling Association)